

**ZMIANA
STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
MIASTA I GMINY ŁASK**

**Uchwała Nr XXXIV/368/2017
Rady Miejskiej w Łasku
z dnia 30 czerwca 2017 r.**

Łask 2017

Spis treści

I. WPROWADZENIE	6
1. STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY ŁASK JAKO ELEMENT SYSTEMU PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO	6
1.1. Studium jako element krajowego i regionalnego systemu planowania przestrzennego.....	6
1.2. Studium jako element lokalnego systemu planowania	6
2. CELE ROZWOJU	8
3. DEFINICJE WYBRANYCH OKREŚLEŃ UŻYTYCH W TEKŚCIE	8
II. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	9
1. WYTYCZNE Z „PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO” DOTYCZĄCE MIASTA I GMINY ŁASK	9
2. MIASTO I GMINA ŁASK W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO 2020	10
III. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE	10
1. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA, ZAGOSPODAROWANIA I UZBROJENIA TERENU	10
1.1. Podstawowe informacje o gminie.....	10
1.2. Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu.....	11
1.2.1. Miasto Łask	11
1.2.2. Gmina Łask	11
1.3. Uzbrojenie terenów	12
1.4. Uwarunkowania wynikające ze stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony.....	13
2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA, W TYM STANU ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO	17
2.1. Położenie fizycznogeograficzne i rzeźba terenu.....	17
2.2. Budowa geologiczna	18
2.3. Zasoby surowcowe.....	19
2.4. Warunki wodne.....	19
2.5. Warunki glebowe i struktura upraw rolnych	24
2.6. Warunki klimatu lokalnego	26
2.7. Lasy.....	26
2.8. Uwarunkowania ekologiczne.....	28
2.8.1. Stan powietrza atmosferycznego	28
2.8.2. Stan czystości wód powierzchniowych	29
2.8.3. Stan czystości wód podziemnych	30
2.8.4. Zagrożenia środowiska przez odpady	30
2.8.5. Komunikacyjne zagrożenia środowiska	31
2.8.6. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	31
2.9. Ochrona przyrody.....	32
3. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	34
3.1. Rys historyczny	34
3.2. Zasoby ochrony konserwatorskiej.....	35
3.2.1. Obiekty wpisane do rejestru zabytków.....	35
3.2.2. Obszary ochrony konserwatorskiej.....	35
3.2.3. Gminna Ewidencja Zabytków.....	37
3.2.4. Stanowiska archeologiczne.....	42

4. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z REKOMENDACJI I WNIOSKÓW ZAWARTYCH W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM ORAZ OKREŚLONE PRZEZ AUDYT KRAJOBRAZOWY GRANICE KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH.....	48
5. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ZDROWIA	48
5.1. Usługi publiczne, organizacje społeczne, ochrona zdrowia, sport i turystyka	48
5.1.1. Szkolnictwo	48
5.1.2. Ośrodki kultury	49
5.1.3. Stowarzyszenia	49
5.1.4. Ochrona zdrowia	49
5.1.5. Sport i turystyka.....	50
5.1.6. Pozostałe instytucje	50
5.2. Działalność gospodarcza, bezrobocie	51
5.3. Ekologiczne przesłanki dalszego rozwoju działalności gospodarczej w gminie	51
6. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU MIASTA I GMINY ŁASK.....	52
7. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU WŁASNOŚCI TERENÓW	52
8.UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA	53
8.1. Zagrożenie powodziowe	53
8.2. Zagrożenia osuwaniem się mas ziemnych	54
8.3. Zagrożenia bezpieczeństwa publicznego	54
9.UWARUNKOWANIA WNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROZEŃ GEOLOGICZNYCH.....	54
10.UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA UDOKUMENTOWANYCH ZŁOŻ KOPALIN, WYZNACZONYCH TERENÓW GÓRNICZYCH ORAZ ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH.....	55
11.UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	55
11.1. Uwarunkowania wynikające ze stanu komunikacji	55
11.1.1. Istniejący układ komunikacyjny miasta i gminy, powiązania z regionem.....	55
11.1.2. Wnioski z diagnozy stanu w zakresie układu komunikacyjnego gminy	56
11.1.3. Uwarunkowania wynikające z analizy stanu układu ulicznego miasta i gminy	57
11.2. Zaopatrzenie w wodę	58
13.2.1. Stan ogólny zaopatrzenia w wodę mieszkańców gminy	58
13.2.2. Uwarunkowania dla pozostałych obszarów gminy.....	60
11.3. Gospodarka ściekowa	60
13.3.1. Stan ogólny gospodarki ściekowej w mieście i gminie	60
13.3.2. Uwarunkowania wynikające z diagnozy stanu kanalizacji sanitarnej miasta.	61
13.3.3. Uwarunkowania wynikające z diagnozy stanu kanalizacji sanitarnej dla pozostałych terenów gminy	61
11.4. Wody opadowe.....	62
11.5. Zaopatrzenie w gaz	62
11.6. Elektroenergetyka	62
11.7. Zaopatrzenie w ciepło	63
11.8. Uwarunkowania wynikające z diagnozy telekomunikacji i łączności publicznej	63
11.9. Gospodarka odpadami.....	63
11.10. Uwarunkowania wynikające z lokalizacji lotniska	64

IV. KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEGJ MIASTA I GMINY ŁASK	64
1. POWIĄZANIA REGIONALNE	64
2. PODSTAWOWE KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY	64
2.1. Struktura funkcjonalno-przestrzenna	64
2.2. Kierunki zagospodarowania przestrzennego strefy I – północnej.....	65
2.3. Kierunki zagospodarowania przestrzennego strefy II - zabudowy miejskiej.....	67
2.3.1. Struktura zabudowy miejskiej.....	67
2.3.2. Kierunki zagospodarowania koncentracji centralnej	68
2.3.3. Kierunki zagospodarowania koncentracji północnej	69
2.3.4. Kierunki zagospodarowania koncentracji wschodniej.....	70
2.4. Kierunki zagospodarowania przestrzennego strefy III - południowej.....	72
2.5. Ustalenia przejściowe dla terenów przylegających do lotniska	74
2.6. Ustalenia dotyczące obszaru ograniczonego użytkowania od lotniska oraz stref ochronnych.....	75
2.7. Ustalenia dotyczące strefy ochronnej od terenu zamkniętego - jednostki radiolokacyjnej we Wronowicach.....	80
2.8. Ustalenia dotyczące strefy ograniczającej wysokość zabudowy i obiektów naturalnych w rejonie lotniska Łódź/Lublinek	80
3. ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO. WYTYCZNE OKREŚLANIA ZASAD OCHRONY W PLANACH MIEJSCOWYCH	81
4. OBSZARY ORAZ ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, OCHRONY PRZYRODY, KRAJOBRAZU KULTUROWEGO I UZDROWISK	83
4.1. Wytyczne określania zasad ochrony w planach miejscowych, wynikające z potrzeb ochrony środowiska, o których mowa w przepisach o ochronie środowiska:.....	83
4.2. Wytyczne określania zasad ochrony w planach miejscowych, wynikające z obowiązujących ustaleń planów ochrony ustanowionych dla parków narodowych, rezerwatów przyrody i parków krajobrazowych oraz innych form ochrony przyrody występujących na terenach objętych projektem studium i uzdrowisk.....	87
5. KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ	88
5.1. Tereny rolne	89
5.2. Tereny trwałych użytków zielonych.....	89
5.3. Zasady ochrony urządzeń melioracji wodnych i terenów zmeliorowanych.....	90
5.4. Tereny leśne.....	91
5.5. Tereny przeznaczone do zalesienia.....	91
6. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMU KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ ...	92
6.1. Komunikacja.....	92
6.1.1. Drogi wojewódzkie	93
6.1.2. Drogi powiatowe.....	93
6.1.3. Pozostały układ drogowo-uliczny	94
6.1.4. System komunikacji publicznej autobusowej	94
6.1.5. System komunikacji kolejowej.....	95
6.1.6. System komunikacji lotniczej	95
6.1.7. Drogi dla rowerów	95
6.1.8. Szlaki turystyczne	95
6.2. Infrastruktura techniczna.....	95
6.2.1. Wodociągi.....	95
6.2.2. Kanalizacja sanitarna	96
6.2.3. Kanalizacja deszczowa	97
6.2.4. Gazownictwo	97
6.2.5. Elektroenergetyka	98
6.2.6. Zaopatrzenie w ciepło	99
6.2.7. Gospodarka odpadami.....	100
6.2.8. Telekomunikacja i łączność publiczna	101

7.OBSZARY, NA KTÓRYCH BĘDĄ ROZMIESZCZONE INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM.....	101
8.OBSZARY, NA KTÓRYCH BĘDĄ ROZMIESZCZONE INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM ZGODNIE Z USTALENIAMI PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO I USTALENIAMI PROGRAMÓW, O KTÓRYCH MOWA W ART. 48 UST.1 USTAWY.....	102
9.OBSZARY, DLA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE JEST SPORZĄDZENIE MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA POSTAWIE PRZEPISÓW ODREBNYCH, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI, A TAKŻE OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ.....	102
10.OBSZARY, DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ MIEJSCOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE ZMIANY PRZEZNACZENIA GRUNTÓW ROLNYCH I LEŚNYCH NA CELE NIEROLNICZE I NIELEŚNE.....	102
11.OBSZARY LUB OBIEKTY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU FILAR OCHRONNY.....	103
12.OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH ORAZ OBOWIĄZUJĄCE DLA NICH OGRANICZENIA PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ, ZGODNIE Z PRZEPISAMI USTAWY Z DNIA 7 MAJA 1999 R. O OCHRONIE BYŁYCH HITLEROWSKICH OBOZÓW ZAGŁADY.....	103
13.OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCEŃ, REHABILITACJI, REKULTYWACJI LUB REMEDIACJI.....	103
14.OBSZARY ZDEGRADOWANE.....	103
15.OBSZARY NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI.....	104
16.GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH I ICH STREF OCHRONNYCH.....	105
17.OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ.....	105
18.ZABEZPIECZENIE WARUNKÓW OBRONNOŚCI I OBRONY CYWILNEJ.....	105
V.WPŁYW UWARUNKOWAŃ, O KTÓRYCH MOWA W ART. 10 UST.1 USTAWY, NA USTALENIE KIERUNKÓW I ZASAD ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY, O KTÓRYCH MOWA W ART. 10 UST. 2 USTAWY.....	106
VI.POLITYKA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA.....	107
VII.INTERPRETACJA ZAPISÓW USTALEŃ STUDIUM.....	108
VIII.UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ I SYNTEZA USTALEŃ ZMIANY STUDIUM....	109
IX.OBJAŚNIENIE ZMIAN W NOWYM OPRACOWANIU W STOSUNKU DO POPRZEDNIEJ EDYCJI STUDIUM.....	110

I. WPROWADZENIE

Obecną wersję Studium opracowano na podstawie poprzedniej edycji przyjętej uchwałą Rady Miejskiej w Łasku Nr L/481/14 z dnia 12 lutego 2014 r. Zmiany wprowadzone do dokumentu obejmują:

- dostosowanie jego zakresu do aktualnych wymogów ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;
- aktualizację uwarunkowań rozwoju gminy;
- korektę ustaleń określających kierunki zagospodarowania przestrzennego wynikająca z nowych uwarunkowań, a także z pozytywnie rozpatrzonych wniosków złożonych w procedurze zmiany studium.

Zmiana studium w ww. zakresie wymagała wprowadzenia licznych uzupełnień i korekt do dotychczas obowiązującego dokumentu, jednak nie zmieniono w niej przyjętej wcześniej konstrukcji układu dokumentu.

Sporządzony został również uaktualniony rysunek studium określający odpowiednio uwarunkowania rozwoju gminy oraz kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy.

1. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Łask jako element systemu planowania przestrzennego

1.1. Studium jako element krajowego i regionalnego systemu planowania przestrzennego

Potrzeba koordynacji działań w zarządzaniu gospodarką przestrzenną zarówno na poziomie lokalnym jak i ponadlokalnym wymaga uściślenia roli poszczególnych elementów krajowego systemu planowania przestrzennego i ich wzajemnych powiązań.

Zgodnie z przepisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Łask ma obowiązek uwzględnienia zasad określonych w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, uwzględnienia strategii rozwoju i planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego oraz strategii rozwoju miasta i gminy.

Od treści zarówno strategii jak i polityki krajowej i wojewódzkiej samorząd oczekiwać powinien informacji umożliwiających określenie zewnętrznych uwarunkowań rozwoju danej gminy.

Uwarunkowania te, szczególnie w przypadku, gdy planowane są ponadlokalne inwestycje publiczne, będą miały często decydujące znaczenie dla rozwoju gminy.

1.2. Studium jako element lokalnego systemu planowania

Studium jest wymagane ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. i ma służyć określeniu polityki przestrzennej gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego. Sporządza je Burmistrz Łasku, a uchwała Rada Miejska w Łasku. Studium nie jest aktem prawa miejscowego i nie stanowi podstawy wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz ustalania lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Ustalenia tego dokumentu jakkolwiek obowiązują zarówno Radę Miejską, Burmistrza, jak i organy i jednostki podlegające Radzie, nie mają jednak mocy obowiązującej w stosunku do podmiotów samodzielnie gospodarujących na obszarze miasta i gminy. Ustalenia Studium są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu planów miejscowych.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego:

- nie jest aktem prawa miejscowego;
- jest elementem lokalnego systemu planowania strategicznego, w którym następuje konkretyzacja przestrzenna celów sformułowanych w strategii rozwoju miasta i gminy;
- jest aktem kierownictwa wewnętrznego wiążąc organy i jednostki samorządu lokalnego oraz organy, które je uzgodniły i zaopiniowały.

Prace planistyczne nad Studium mają charakter ciągły, a aktualność jego zapisów podlega okresowej ocenie przeprowadzanej co najmniej raz w kadencji samorządu.

Zgodnie z wymaganiami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w Studium uwzględniono uwarunkowania wynikające w szczególności z:

- dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu;

- stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony;
- stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego;
- stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym lub określenia przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych;
- warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia;
- zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia;
- potrzeb i możliwości rozwoju gminy, w tym analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne, prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka województwa, możliwość finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy, bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę;
- stanu prawnego gruntów;
- występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych;
- występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych;
- występowania udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla;
- występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych;
- stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami;
- zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych;
- wymagań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej.

Zgodnie z zapisem ustawy w Studium określono w szczególności:

- kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów, w tym wynikające z audytu krajobrazowego;
- kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone spod zabudowy;
- obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk;
- obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej;
- obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym;
- obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust. 1;
- obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary przestrzeni publicznej;
- obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne;
- kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej;
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych;
- obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny;
- obszary pomników zagłady i ich strefochronnych oraz zobowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady;
- obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji;
- obszary zdegradowane
- granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych;
- obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym, w zależności od warunków i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie.
- rozmieszczenie urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW wraz ze strefami ochronnymi związanymi z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu.

- inne obszary problemowe, wynikające z uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie i mieście Łask;

Studium ma służyć w zarządzaniu rozwojem gminy, w celu maksymalnego wykorzystania instrumentów gospodarki przestrzennej dla realizacji celów społeczno – gospodarczych.

Studium jest jednym z elementów określających strategię gminy. Do dokumentów określających politykę władz miasta zalicza się ponadto Strategię Zrównoważonego Rozwoju Gminy Łask na lata 2014-2020, Wieloletnią Prognozę Finansową Gminy Łask oraz strategię informacyjną gminy zorientowaną na promocję gminy i tworzenie informacyjnych podstaw dla bieżących decyzji administracyjnych i działań organizatorskich. Stanowią one pierwszy poziom planowania w gminie.

Drugi poziom systemu planowania w gminie tworzą opracowania o charakterze operacyjnym, a wśród nich mogą znaleźć się między innymi: program ochrony środowiska, plan gospodarki odpadami, programy aktywizacji ekonomicznej obszarów strategicznych, programy promocji gminy itp.

Na trzecim poziomie lokalnego systemu planowania znajdują się akty i opracowania o charakterze regulacyjnym, takie jak plany miejscowe, decyzje administracyjne (decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, decyzje o pozwoleniu na budowę), które pośrednio lub bezpośrednio służą realizacji celów rozwoju i działań określonych w ww. dokumentach o charakterze politycznym i operacyjnym.

Studium jako dokument przyjmowany uchwałą Rady Miejskiej podlega nadzorowi Wojewody, co do zgodności z prawem.

2. Cele rozwoju

Zostały one sformułowane w Zintegrowanej Strategii Rozwoju Gminy Łask na lata 2004-2013 i są na tyle ogólne, że można je uznać nadal za aktualne.

Celem generalnym jest osiągnięcie wszechstronnego zrównoważonego i trwałego rozwoju gminy Łask, zapewniającego zaspokojenie bieżących i przyszłych potrzeb mieszkańców poprzez wzrost poziomu i jakości życia.

Nadal aktualne pozostają za to określone w Strategii podstawowe (strategiczne) cele społeczne, ekonomiczne, kulturowe, przestrzenne i przyrodnicze. Wyrażają się one w poprawie standardu cywilizacyjnego i zapewnieniu przyjaznych warunków życia lokalnej społeczności oraz sprawnym funkcjonowaniu gminy i miasta jako miejsca zamieszkania, pracy, obsługi, aktywności i wypoczynku mieszkańców.

3. Definicje wybranych określeń użytych w tekście

Tereny zabudowy letniskowej i rekreacyjnej - przez co rozumie się grunty, na których wznoszone są budynki rekreacji indywidualnej oraz urządzenia towarzyszące i infrastruktura techniczna niezbędna do rozwoju wypoczynku krótko i długo pobyтового. W skład terenów zabudowy letniskowej i rekreacyjnej, niezajętych pod budynki i związanych z nimi urządzeniami, zaliczać się będą m.in: tereny ośrodków wypoczynkowych, rodzinnych ogródków działkowych, urządzone parki, skwery, zieleńce, tereny sportowe oraz spełniające funkcje rozrywkowe (takie jak: lunaparki, wesole miasteczka).

II. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

1. Wytyczne z „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego” dotyczące miasta i gminy Łask

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego sporządzony i przyjęty przez Sejmik Województwa Łódzkiego w 2002 r. został zaktualizowany w 2010 r. poprzez przyjęcie uchwały Nr LX/1648/10 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 21 września 2010 r. Zapisano w nim dla obszaru miasta i gminy Łask następujące ustalenia:

- występują na obszarze miasta i gminy dwa zadania rządowe objęte Programem Inwestycji Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego w Dziedzinie Bezpieczeństwa (NISIP). Są to:
  - 1) infrastruktura dla sił wzmocnienia NATO – modernizacja lotniska Łask,
  - 2) infrastruktura obrony powietrznej – posterunek radarowy Wronowice.Wiążą się z tym pewne ograniczenia w zagospodarowaniu części terenów miasta i gminy polegające na ograniczeniu wysokości zabudowy oraz wprowadzeniu zasad zagospodarowania i użytkowania terenów w utworzonej strefie ograniczonego użytkowania wokół lotniska. Należy podkreślić, że w przytaczanym w Planie ... rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2008 r. w sprawie wykazu lotnisk wojskowych, które mogą być wykorzystane na potrzeby lotnictwa cywilnego, nie znalazło się lotnisko Łask.
- obszar miasta i gminy Łask w sferze powiązań funkcjonalnych przynależy do Łódzkiej Aglomeracji Miejskiej, przy czym obszar gminy to strefa kształtowania się tych powiązań z nowymi obszarami przedsiębiorczości,
- Łask w sieci osadniczej województwa jakkolwiek zaliczono do kształtujących się ośrodków subregionalnych, to jednak nie został uznany jako biegun rozwoju, ale miasto powiatowe uzupełniające inne, opisane w Planie... miasta - bieguny wzrostu z potencjałem dla rozwoju funkcji przemysłowej i promocji logistyki,
- podobnie jak w całym województwie łódzkim, w osadnictwie wiejskim restrukturyzacja rolnictwa wymusi zmiany. Nastąpi znaczący odpływ ludności wiejskiej do miast, ale w strefie bezpośredniego oddziaływania miasta nastąpi koncentracja osadnictwa typu miejskiego. Dla pozostałych obszarów wiejskich zakłada się rozwój wielofunkcyjny,
- przez gminę przebiega odcinek drogi ekspresowej S-8 z węzłem komunikacyjnym „Łask” w rejonie skrzyżowania z drogą wojewódzką Nr473 na zachód od wsi Teodory,
- linia kolejowa Łódź Kaliska-Zduńska Wola-Kalisz nie znalazła się dotychczas w programie modernizacji Sieci TEN-T (znaczenie europejskie), jednak modernizacja ta została zarekomendowana Komisji Europejskiej przez Ministerstwo Infrastruktury w ramach uzupełnienia tej sieci,
- przebiegająca przez miasto i gminę dolina rzeki Grabi została uznana jako proponowany obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Grabia PLH 100021,
- w miejsce istniejącego Obszaru Chronionego Krajobrazu Środkowej Grabi projektuje się utworzenie Tuszyńsko-Dłutowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Zostaje utrzymany Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Dolina Grabi”,
- zgodnie z Wojewódzkim Programem Małej Retencji, na rzece Grabi są projektowane zbiorniki wodne: „Łask” i „Kolumna”.
- przez obszar gminy Łask został zaplanowany przebieg projektowanej linii elektroenergetycznej 400 kV Rogowiec-Pątnów,
- Łask uznano jako ośrodek wymagający rewitalizacji, zaś kolegiatę w Łasku jako jeden z 22 obszarów i obiektów wytypowanych do uznania jako pomnik historii,
- proponowane jest utworzenie parku kulturowego „Młynów nad Grabią”,
- przez miasto i gminę przebiegają szlaki turystyczne o ponadregionalnym i ponadlokalnym znaczeniu, a gmina ma potencjalne możliwości rozwoju funkcji turystycznej z racji położenia w paśmie turystyczno-kulturowym i w wielofunkcyjnej strefie turystycznej Środkowej Warty i Grabi.

Przytoczone wyżej najważniejsze wytyczne wynikające z „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego” w niniejszym Studium muszą być uwzględnione, bowiem dokument ten jest uzgadniany z Zarządkiem Województwa Łódzkiego pod względem zgodności z „Planem...”

2. Miasto i gmina Łask w Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007-2020 została przyjęta przez Sejmik Województwa Łódzkiego uchwałą nr XXXIII/644/13 z dnia 26 lutego 2013 r. Sformułowany w niej cel strategiczny: *Podniesienie atrakcyjności województwa łódzkiego w strukturze regionalnej Polski i Europy jako regionu sprzyjającego zamieszkaniu i gospodarce przy dążeniu do budowy wewnętrznej spójności i zachowaniu różnorodności jego miejsc* jest nadal aktualny i adekwatny dla wszystkich fragmentów obszaru województwa. Również inne główne i operacyjne cele mogą i są spójne z celami określonymi w lokalnych strategiach dla powiatu i gminy Łask. W strategii podstawę do analizy większości zjawisk stanowiła „Diagnoza województwa łódzkiego” opracowana w 2005 r. Zapisano więc w Strategii, że miasto i gmina Łask nie są znaczącym w województwie obszarem. Wyróżnia się w nim, jako fragment Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego, ośrodek ponadlokalny będący siedzibą powiatu. Zaliczono też w analizie SWOT Łask, obok Lublinka, wśród mocnych cech województwa „rozwój komunikacji lotniczej na terenie województwa”. Obecnie trwające prace nad aktualizacją tej strategii i tym samym nie są jeszcze znane aktualne koncepcje w tej sprawie.

W Strategii określa się też w procesie realizacji założonych celów, że w latach 2007-2013 podstawowy strumień finansowy ze środków zewnętrznych (unijnych) zostanie skierowany na realizację zadań infrastrukturalnych i projektów komunalnych. Istotnie, Łask w ramach tych środków też realizuje duże zadanie, jakim jest rozbudowa kanalizacji sanitarnej. Etap realizacji strategii obejmujący okres 2013-2020 jest okresem, w którym region ma już dysponować potencjałem rozwojowym umożliwiającym uzyskanie poziomu zbliżonego do średniego w Unii Europejskiej oraz możliwości pełnej realizacji zasady zrównoważonego rozwoju.

III. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE

1. Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu

1.1. Podstawowe informacje o gminie

Miasto i gmina Łask leży w zachodniej części województwa łódzkiego, w powiecie łaskim. Zajmuje powierzchnię 147 km², w tym miasto Łask 17,63 km². Stanowi to 0,81 % powierzchni województwa łódzkiego i 23,8 % powierzchni powiatu łaskiego. Obszar gminy graniczy od północy z gminami Wodzierady i Szadek, od wschodu z gminą Dobroń, od południa z gminami Buczek, Sędziejowice, Żelów, od zachodu z gminą Zduńska Wola.

Na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 26 lipca 2011 r. w sprawie ustalenia granic niektórych gmin i miast oraz zmiany siedzib władz niektórych gmin (Dz.U. z 2011 r. Nr 158, poz. 937) z dniem 1 stycznia 2012 r. do miasta Łask została włączona część sołectwa Wola Łaska. Tym samym miasto zajmuje obecnie powierzchnię 17,63 km².

Liczba ludności na koniec 2015 r. wynosiła 27.899 mieszkańców co stanowi 55,5 % liczby ludności powiatu łaskiego i 1,1 % liczby ludności województwa łódzkiego. Miasto Łask na koniec 2015 r. posiadało 17.671 mieszkańców.

W strukturze sieci osadniczej województwa miasto Łask nie zostało zaliczone do regionalnych lub subregionalnych ośrodków rozwoju, ale do miast powiatowych uzupełniających inne miasta stanowiące bieguny wzrostu. Wyróżnia się jednak funkcjami związanymi z obsługą lotniska wojskowego, które jakkolwiek obszarowo znajduje się w granicach administracyjnych gminy Buczek, to jednak z Łasku jest zapewniony dojazd do lotniska, tu stacjonuje baza lotnicza i tu są ulokowane zaplecza obsługi. Funkcjonalnie, miasto stanowi ośrodek obsługi własnej gminy i powiatu, ośrodek przemysłowy i – z uwagi na jego część o specyficznym charakterze – Kolumnę – oferującym bardzo dobre warunki mieszkaniowe i rekreacyjne. Obszar gminy Łask jest obszarem głównie rolniczym, ale we wschodniej części (rejon wsi Rokitnica) o wybitnie mieszkalno-rekreacyjnym charakterze.

Gmina Łask ma dobrze rozwiniętą sieć komunikacyjną. Sieć drogowa Gminy i Miasta Łask składa się z drogi ekspresowej S8 z węzłem „Łask”, dróg wojewódzkich Nr 481, 482, 483 i 473 – głównych oraz dróg powiatowych – zbiorczych i lokalnych.

Poprzez węzeł drogowy „Łask” na skrzyżowaniu drogi ekspresowej S-8 i drogi wojewódzkiej Nr 473, miasto oraz obszar gminy posiadają dobre połączenia drogowe w kierunku Wrocławia oraz autostrady A-1. Z kolei, położone niedaleko gminy węzły komunikacyjne „Róża” i „Dobroń” na trasie drogi ekspresowej S-14 zapewnią dogodnie połączenie z autostradą A-2. Nie bez znaczenia jest także przebieg linii kolejowej Łódź Kaliska-Ostrów Wlkp., która uzupełnia połączenia na tym kierunku.

Pod względem przyrodniczym najważniejszym elementem o wybitnie ochronnym charakterze jest szeroka dolina rzeki Grabi z nieuregulowaną, silnie meandrującą rzeką. Dolina stanowi w systemie obszarów prawnie chronionych Natura 2000 proponowany obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Grabia PLH100021. Dolina Grabi wraz z doliną rzeki Końskiej z przyległościami stanowią Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Dolina Grabi”.

1.2. Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu

1.2.1. Miasto Łask

Istniejące zagospodarowanie przestrzenne miasta jest jednym z najistotniejszych czynników rzutujących na sformułowanie zasad jego rozwoju. Do elementów stanu istniejącego, które mają bezpośredni wpływ na kształtowanie polityki przestrzennej miasta można zaliczyć układ przestrzenny miasta składający się z:

- układu ulic miejskich o zróżnicowanych klasach,
- systemu ekologicznego, który tworzy systemy zieleni zurbanizowanej (parki, skwery, ogrody działkowe, cmentarze) oraz terenu zieleni położonego na obrzeżu terenów urbanizowanych (doliny rzek, kompleksy leśne),
- terenów o zróżnicowanych funkcjach, które tworzą struktury przestrzenne dające się wyodrębnić w układzie całego miasta.

Istotnym uwarunkowaniem dla kształtowania polityki przestrzennej miasta jest wyodrębnienie w/w elementów, określenie stopnia ich uporządkowania, a więc zakresu niezbędnych przekształceń i integracji rezerw terenowych, czy wreszcie istniejących kolizji w obecnym zagospodarowaniu (np: niepożądane sąsiedztwo różnych funkcji) w celu ich eliminowania.

Miasto Łask w swoich granicach administracyjnych nie tworzy jednego, zwartego organizmu. Złożone jest ono z dwóch jednostek osadniczych tj. Łasku i Kolumny. Granicą między nimi jest rozległa dolina rzeki Grabi wraz z towarzyszącymi jej terenami leśnymi. Obydwie jednostki osadnicze posiadają struktury funkcjonalno – przestrzenne będące odzwierciedleniem ich odrębnego rodowodu historycznego.

Istotnymi elementami w strukturze przestrzennej Łasku są:

- dolina rzeki Grabi,
- trasa tranzytowa Łódź – Wrocław,
- linia kolejowa.

W związku z powyższym oraz z charakterem zagospodarowania, w układzie przestrzennym miasta czytelne są następujące obszary:

- centralna część Łasku z wydzielonym zabytkowym układem Śródmieścia,
- dzielnica przemysłowo-składowa w rejonie ulicy Lutomierskiej,
- dzielnica przemysłowo-składowa w rejonie ulicy Przemysłowej,
- osiedle zabudowy wielorodzinnej Przylesie.

Zupełnie odmienny charakter przestrzenny do Łasku posiada Kolumna. Powstała ona w XIX wieku, przy czym jej rozwój nastąpił w okresie międzywojennym. Z racji wyjątkowych walorów klimatyczno-krajobrazowych posiada charakter miejscowości wypoczynkowej. W okresie powojennym następowała zmiana charakteru jednostki. Rozwój jednorodzinnego budownictwa systematycznie zacierał i nadal zaciera walory wypoczynkowe.

Obecnie układ przestrzenny Kolumny jest wyraźnie rozbity na 3 części poprzez przebiegającą trasę Łódź – Wrocław i tory kolejowe PKP relacji Łódź – Wrocław. Ponadto w jej strukturze przestrzennej można wyodrębnić:

- tereny powstałe w wyniku parcelacji w latach dwudziestych i trzydziestych XX w. pod miejscowość wypoczynkową,
- tereny parcelacji powojennej z przeznaczeniem dla zabudowy mieszkaniowej.

1.2.2. Gmina Łask

Podobnie jak w mieście, istniejące zagospodarowanie przestrzenne jest jednym z najistotniejszych czynników rzutujących na sformułowanie zasad przestrzennego rozwoju gminy.

Do elementów stanu istniejącego, które mają bezpośredni wpływ na kształtowanie polityki przestrzennej można zaliczyć układ przestrzenny gminy składający się z:

- układu osadniczego, który tworzą wsie i osiedla o charakterze wypoczynkowym, zlokalizowane na styku z miastem,
- układu dróg o różnych kategoriach,
- terenów otwartych, czynnych ekologicznie tak jak obszary rolne, łąki, pastwiska, lasy, doliny rzek.

Jednym z uwarunkowań dla ukształtowania polityki przestrzennej gminy jest wyodrębnienie w/w elementów, zdefiniowanie zakresu niezbędnych działań porządkujących czy uzupełniających oraz określenie konieczności eliminowania występujących kolizji w obecnym zagospodarowaniu.

Gmina Łask otacza miasto od południa, zachodu i północy. W jej skład wchodzi 31 sołectw. Przez obszar gminy przebiega horyzontalnie linia kolejowa, a po południowej stronie torów - drogi wojewódzkie Nr 482 i 473 relacji Łódź – Wrocław i Sieradz-Piotrków Tryb.

Część północna gminy, powyżej linii kolejowej, ma zdecydowanie rolniczy charakter i jest znacznie mniej zalesiona. Część południowa gminy to tereny wchodzące w granice obszaru chronionego krajobrazu i zespołu przyrodniczo-krajobrazowego.

Charakter zagospodarowania gminy i jej poszczególnych części wynika bezpośrednio z występujących funkcji. Wiodącą funkcją gminy jest produkcja żywności (uprawa zbóż i ziemniaka). Jedynie w krajobrazie wsi Gorczyn i Łopatki (płd. część gminy) dominują sady, co jest związane z prowadzonymi na większą skalę uprawami ogrodnictwami.

Duże, zwarte kompleksy leśne usytuowane są na obrzeżach gminy (uroczyska: Ulejów, Borszewice). Mniejsze tereny leśne znajdują we wsiach: Karszew, Zielęcice, Ostrów, Rokitnica i Teodory.

W południowo – zachodniej części gminy, we wsi Zielęcice, znajdują się stawy rybne usytuowane na rzece Końskiej.

Obecnie znaczna część zakładów przemysłu rolno – spożywczego na terenie gminy jest nieczynna (część w trakcie zmiany właścicieli) i tym samym nie powoduje uciążliwości dla otoczenia. Należą do nich m.in. dawne tuczarnie świń we Wronowicach i Okupie Małym.

Drugą wiodącą funkcją jest mieszkalnictwo. W bezpośrednim sąsiedztwie granic administracyjnych miasta znajdują się zurbanizowane i urbanizujące się wsie z zabudową w formie osiedli jednorodzinnych. W pozostałych wsiach podstawową formą mieszkalnictwa jest zabudowa zagrodowa z pojawiającą się coraz częściej zabudową mieszkaniową. Zabudowie mieszkaniowej towarzyszą podstawowe usługi.

W południowo – wschodniej części gminy, obok wyżej wymienionych funkcji, występują funkcje rekreacyjna i przemysłowa.

Znajdujące się w tej części gminy oraz w sąsiedniej gminie Dobroń, udokumentowane złoża żwiru i piasku, stały się surowcem dla rozwoju lokalnych zakładów przemysłowych. W części zachodniej Teodorów powstał największy w gminie zespół przemysłowy, produkujący między innymi prefabrykaty betonowe i cegłę silikatową. W Łopatkach znajduje się cegielnia (obecnie nieczynna – złoża usunięte z ewidencji).

Szczególne walory środowiska (las, ukształtowanie terenu) przyczyniły się do lokalizacji licznych zespołów zabudowy lotniskowej we wsi Rokitnica.

1.3. Uzbrojenie terenów

Zarówno w granicach miasta Łask jak w granicach gminy niemal wszystkie tereny pełniące funkcje mieszkaniowe, produkcyjne i usługowe, pozostają w zasięgu sieci wodociągowej z systemu miejskiego bądź lokalnych systemów wodociągów wiejskich. Poziom zaspokojenia potrzeb jest oceniany pod względem ilościowym, jako wystarczający. Jakość wody nie budzi zastrzeżeń służb Sanitaro – Epidemiologicznych. Mocną stroną systemu jest blisko 50% rezerwa w zdolności produkcyjnej stacji wodociągowej, która zapewnić może pokrycie nawet dwukrotnego wzrostu zapotrzebowania wody, bez konieczności rozbudowy urządzeń i obiektów.

Nie ma przeszkód rozbudowy układu wodociągowego. Utrudnieniem dla rozwoju sieci w mieście mogą być parametry dróg i ulic, które często okazują się zbyt wąskie. W obszarach wiejskich dotychczasowa sieć wodociągowa realizowana była jako rozgałęziona, otwarta, co może skutkować przy poważniejszych awariach brakiem wody dla wielu odbiorców, a nawet kilku wsi. Należy dążyć do tego, aby był to układ zamknięty.

Stan gospodarki ściekowej w gminie Łask jest jeszcze mało zadawalający (szczególnie na terenach wiejskich). Wobec znacznego niedoinwestowania rozwoju kanalizacji sieciowej, odprowadzanie ścieków sanitarnych realizowane jest w systemach indywidualnych, których uciążliwość jest tym większa im silniejszy jest stopień zurbanizowania terenu.

Większość sieci znajduje się w mieście Łask, gdzie ścieki są odprowadzane do miejskiej oczyszczalni ścieków. Tylko 1,7 km sieci odprowadza ścieki do oczyszczalni w Kopyści. Miasto Łask skanalizowane jest w około 70%.

Przeważająca część obszaru gminy jest odwadniana przez spływ powierzchniowy do rzeki Grabi i jej dopływów: rzeki Pisi, Pałusznicy i Końskiej. Funkcje odwadniające spełnia również system rowów otwartych i – w sposób ograniczony – układ podziemnych urządzeń melioracyjnych. Północna część obszaru gminy odwadniana jest do rzeki Ner.

Odbiorniki, z wyjątkiem rzeki Końskiej są uregulowane całkowicie lub częściowo i na ogół problemy z odprowadzaniem wód deszczowych w gminie nie występują. Lokalne podtopienia gruntów ornych i użytków zielonych występują w dolinie Grabi, przy wysokich stanach wód.

Kanalizacja deszczowa ma charakter fragmentaryczny i jest realizowana tylko na zurbanizowanych terenach w Łasku. Stan sieci deszczowej na nowych osiedlach jest przeważnie dobry.

W zakresie elektroenergetyki na obszarze gminy pracuje sieć wysokiego napięcia zasilana liniami napowietrznymi wysokiego napięcia WN -110 kV, sieć średniego napięcia SN -15kV oraz sieć niskiego napięcia. Od kilku lat zużycie energii na terenie gminy utrzymuje się na jednakowym poziomie. Nie ma większych problemów z rezerwą mocy źródeł i sieci w najbliższym czasie. Największymi potrzebami jest przebudowa i modernizacja istniejących sieci średniego i niskiego napięcia.

W zakresie ciepłownictwa w Łasku nie ma systemu scentralizowanego. Na terenie miasta Łask występuje kilkanaście lokalnych systemów ciepłowniczych, zarządzanych przez Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Łasku. Obecnie systemy te ogrzewają około 50% powierzchni mieszkalnej na terenie miasta. W gminie Łask funkcjonują wyłącznie indywidualne źródła ciepła, z reguły oparte o paliwa stałe. Gaz przewodowy do ogrzewania wykorzystywany jest w niewielkim stopniu.

1.4. Uwarunkowania wynikające ze stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony

Centralną część Łasku tworzy zabudowa śródmiejska o zabytkowym układzie z rynkiem, zwartą zabudową i dwoma zabytkowymi kościołami. Zabudowa śródmieścia przechodzi w rozproszoną zabudowę jednorodziną o zróżnicowanym stanie technicznym (w znacznej części wymagającą remontów), często usytuowaną w sposób przypadkowy i chaotyczny. Rozproszonej zabudowie jednorodzinnej przemieszanej z zabudową śródmiejską towarzyszą osiedla zabudowy wielorodzinnej. Osiedla: Sobieskiego, Mickiewicza, MON, Batorego i Przylesie posiadają typową wielokopytową, monotonną zabudowę. Uzupełnienie funkcji mieszkaniowej stanowią usługi o randze regionalnej, gminnej, w formie obiektów na wydzielonych działkach (administracja, oświata, kultura, łączność, straż pożarna itp.) oraz w formie zabudowy w parterach budynków lub wolnostojących pawilonów.

W części południowo - wschodniej tego fragmentu miasta zlokalizowane są zespoły zabudowy jednorodzinnej o regularnej parcelacji (rejon ulic: Zachodnia – Widawska, H. Sienkiewicza-G. Narutowicza, 1 Maja - W. Broniewskiego). Zabudowie tej towarzyszy niewielka ilość usług wbudowanych lub przybudowanych. Na południowym obrzeżu miasta zlokalizowane są dwa ogrody działkowe: „Arkadia” o powierzchni 2,11 ha i „Pierwiosnek” o powierzchni 16,35 ha.

Obok części centralnej czytelne przestrzennie usytuowane zespoły tworzą dwie dzielnice składowo-przemysłowe. Pierwsza znajduje się w rejonie ulicy Kolejowej (od północy graniczy z terenami kolejowymi). Druga z nich położona jest w rejonie ulicy Przemysłowej i bezpośrednio wiąże się z zespołem zieleni miejskiej, w skład, której wchodzi: cmentarz, ośrodek sportu i rekreacji oraz park im. Rodu Łaskich zlokalizowany między ul. Objazdową i rzeką Grabią.

Zupełnie odrębny zespół przestrzenny tworzy oddzielone od Łasku torami bocznicą kolejowej osiedle Przylesie. Obok zabudowy wielorodzinnej i towarzyszących jej zespołów zabudowy jednorodzinnej: szeregowej oraz wolnostojącej zrealizowano obiekty towarzyszące tj. szkoła z basenem, pawilony handlowe, parkingi, zespoły garaży. Do chwili obecnej nie zrealizowano pełnego

układu ulic, a teren pomiędzy ulicami W. Broniewskiego i Szkolną oraz wzdłuż Jodłowej czeka na zagospodarowanie.

KOLUMNA, jako miejscowość wypoczynkowa została ukształtowana przestrzennie na planie o założeniu osiowo - promienistym. W wyniku parcelacji w latach dwudziestych i trzydziestych XX wieku powstały wówczas:

- dwa zespoły po dwóch stronach osi jaką stanowi ulica Leśników Polskich:
  - część północna – promieniście rozchodzące się od stacji kolejowej ulice (aleje leśne) – Lubelska, Piotrkowska, Wileńska,
  - część południowa – od centralnie usytuowanego Placu Gwiazdzystego odchodzące ulice (aleje) – Katowicka, Świerkowa, Spacerowa, Śląska, Sadowa. Plac Szarych Szeregów z usytuowanymi wokół usługami stanowi łącznik tych obydwu części Kolumny.
- zespół działek położony na północ od torów kolejowych, ograniczony ulicami: Brzeźną, Błękitną i Torową przeznaczony jest pod zabudowę jednorodziną.

Na wyżej wymienionych terenach znaczną część starej zabudowy stanowią budynki drewniane, często dwu- i trzykondygnacyjne, usytuowane jako wolnostojące na dużych leśnych działkach. Architektura tych budynków posiada wartość historyczną i kulturową. Poszczególne budynki i zespoły budynków są charakterystyczne dla architektury lat dwudziestych XX w.

Obok wyżej wymienionych, występują zarówno budynki letniskowe jak i mieszkalne oraz obiekty usługowe zrealizowane w okresie powojennym. Uzupełnieniem zabudowy mieszkaniowej są ośrodki kolonijne, wypoczynkowe i sanatoryjne zlokalizowane na znacznie większych powierzchniowo działkach usytuowanych głównie w części południowej Kolumny, w sąsiedztwie kompleksu leśnego.

W wyniku parcelacji, w okresie powojennym, powstały zespoły zabudowy jednorodzinnej usytuowane w większości w części północnej powyżej torów PKP oraz w części zachodniej poniżej torów PKP. Zespoły te nie stanowią czytelnej kontynuacji wcześniejszego układu przestrzennego osady.

Funkcją dominującą w części Kolumny położonej na północ od ulicy Leśników Polskich jest mieszkalnictwo i usługi, a uzupełniającą rekreacja, zaś w części usytuowanej na południe od ulicy Leśników Polskich rekreacja i mieszkalnictwo, zaś uzupełniającą – usługi. Przy północnej granicy Kolumny położony jest ogród działkowy im. S. Żeromskiego o powierzchni 5,77 ha. Dysonansem wśród istniejącej funkcji jest zakład prefabrykatów usytuowany w sąsiedztwie zespołów zabudowy mieszkaniowej i kompleksu leśnego.

Analiza istniejących struktur zabudowy w mieście upoważnia do następujących wniosków w zakresie kształtowania ładu przestrzennego:

W dalszym rozwoju przestrzennym miasta należy przede wszystkim uwzględnić:

- ochronę zabytkowego śródmieścia Łasku, w tym prowadzenie działań porządkowych polegających na uzupełnieniu zabudowy, wymianie zabudowy substandardowej (dotyczy to kwartałów między ulicami A. Mickiewicza, Górna, ulicą 9 Maja, S. Żeromskiego). Podstawą do prowadzenia działań będzie miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego śródmieścia, określający zasady niezbędnych przekształceń oraz proces rewitalizacji koncentrujący się na obydwu placach stanowiących obszary przestrzeni publicznej (Plac 11 Listopada i Plac im. J. Dąbrowskiego),
- ochronę tradycyjnego układu Kolumny (wartości kompozycyjne ulic i parcelacji, zabudowa o wartości historycznej i kulturowej), ochronę starodrzewu na terenie Kolumny z zachowaniem dużych kompleksów leśnych,
- maksymalne wykorzystanie terenów wolnych od zabudowy zlokalizowanych w ramach terenów już zurbanizowanych,
- szczególną kontrolę procesów urbanizacji na obrzeżach miasta,
- ochronę przed zabudową doliny Grabi oraz pozostałych cieków.

W ramach struktur zabudowy gminy można wyróżnić:

- w bezpośrednim sąsiedztwie granic administracyjnych Łasku, wsie zurbanizowane w formie osiedli jednorodzinnych, stanowiących podmiejską strefę, gdzie występuje regularna parcelacja działek z wytyczonymi ulicami, przeważa zabudowa murowana w dobrym i średnim stanie technicznym. Są to:

- na północy: Wiewiórczyn, Orchów, Wronowice;
- na południu: Ostrów, Wola Łaska.
- w południowej części gminy wsie posiadające zwarte zespoły budynków jednorodzinnych w formie zdefiniowanych i uporządkowanych struktur przestrzennych. Są to: Łopatki i Okup Mały.
- pozostałe wsie z zabudową zagrodową, przemieszaną z zabudową jednorodziną, usytuowanymi po jednej lub obydwu stronach drogi, w formie ciągów zabudowy. Charakterystyczny jest brak regularnie zabudowanych wsi, często w ciągach zabudowy występują liczne niezabudowane działki, stanowiące potencjalne rezerwy rozwojowe. W wielu wsiach zabudowie zlokalizowanej wzdłuż dróg towarzyszy zabudowa zagrodowa rozproszona.
- zespoły zabudowy letniskowej zlokalizowane w rejonie wsi Rokitnica, powstałe w wyniku parcelacji lasów i gruntów ornych są przeważnie usytuowane w sposób chaotyczny i przypadkowy.

Analiza sposobu zabudowy wsi na terenie gminy Łask przekonuje, że w dalszym rozwoju przestrzennym gminy należy uwzględnić:

- rozwój terenów mieszkalnych we wsiach położonych w bezpośrednim sąsiedztwie Łasku i stanowiących naturalne zaplecze,
- rozwój funkcji turystyki i wypoczynku (określenie skali zapotrzebowania terenów),
- dopuszczalne sposoby użytkowania terenów położonych w obszarze chronionego krajobrazu i zespołu przyrodniczo-krajobrazowego,
- szczególną kontrolę procesów urbanizacji na terenach położonych w obszarach chronionych pod względem przyrodniczym, na terenach istniejącej intensyfikacji budownictwa letniskowego (Rokitnica) oraz wzdłuż trasy relacji Łódź – Wrocław (Okup Wielki, Okup Mały, Kopyść i Orchów).

Dotychczasowy proces rozwoju zabudowy obszarów wiejskich, pozbawionych planów miejscowych, a zatem dokonujący się w oparciu o wydawane decyzje o warunkach zabudowy, nie gwarantuje osiągnięcia poprawnych celów w zakresie kształtowania ładu przestrzennego.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy:

W myśl art. 87 ust. 3 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym utracił ważność miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Łask (zatwierdzony Uchwałą Nr XXXIII/353/93 Rady Miasta i Gminy Łask z dnia 24 sierpnia 1993r.), miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Łask (zatwierdzony Uchwałą Nr XXXIII/352/93 Rady Miasta i Gminy Łask z dnia 24 sierpnia 1993r.) oraz miejscowy plan szczegółowy zagospodarowania przestrzennego terenu budownictwa jednorodzinnego w Ostrowie (zatwierdzony Uchwałą Nr X/81/91 Rady Miasta i Gminy Łask z dnia 20 marca 1991r.).

Plany te określały możliwości i kierunki rozwoju przestrzennego w aspekcie ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego i kulturowego.

W planie miasta Łask za najważniejsze elementy koncepcji układu przestrzennego uznano:

- rozwój budownictwa mieszkaniowego w kierunku południowo-wschodnim, na terenach wsi: Ostrów i Wola Łaska,
- zwiększenie wykorzystania dla budownictwa mieszkaniowego enklaw wolnych od zabudowy zlokalizowanych w ramach terenów zainwestowanych,
- kształtowanie układu komunikacyjnego, w sposób który w znacznym stopniu wyeliminuje ruch tranzytowy ze śródmieścia Łasku,
- za możliwe powiększenie terenów przeznaczonych dla budownictwa mieszkaniowego w Kolumnie,
- rozwój inwestycji produkcyjno-usługowych w dwóch istniejących kompleksach: przy ul. Przemysłowej i ul. Kolejowej,
- powiększenie parku po północnej stronie przy ul. Objazdowej,
- konieczność opracowania zasad porządkowania tradycyjnego, historycznego śródmieścia miasta wraz z obrzeżem,
- opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla wybranych fragmentów miasta, uszczegóławiających zasady ich zagospodarowania.

W planie gminy Łask do głównych kierunków rozwoju przestrzennego należały:

- dla północnej części gminy, posiadającej zdecydowanie rolniczy charakter, dalszy rozwój tej funkcji, a na słabszych glebach preferencje dla tworzenia nowych powierzchni leśnych, szczególnie na wododziale Grabi i Neru,

- dla południowej części gminy, znajdującej się w części w granicach obszaru chronionego krajobrazu, podporządkowanie funkcji gospodarczych działaniom z zakresu ekologii (rolnictwo ekologiczne, dolesienia),
- rozwój i porządkowanie funkcji rekreacyjnej w części obszaru chronionego krajobrazu (rejon Rokitnicy),
- rozwój funkcji przemysłowo-usługowych w strefie oddziaływania hałasu lotniczego (Mauryca) w oparciu o istniejące już zakłady, jak i powiązania z lotniskiem.

Obecnie na terenie miasta i gminy Łask obowiązują plany:

- zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Łask dla fragmentu obszaru zabudowy mieszkaniowo-usługowej Osiedla Przylesie w rejonie ulicy Jodłowej na południe od istniejącej szkoły podstawowej zatwierdzony uchwałą Nr XXVI/364/97 Rady Miejskiej w Łasku z dnia 8 października 1997 roku.
- zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Łask dla obszaru w rejonie skrzyżowania ulic S. Żeromskiego i Lutomińskiej zatwierdzony Uchwałą Nr III/7/98 Rady Miejskiej w Łasku z dnia 27 listopada 1998 r.
- zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Łask dla obszarów położonych we wsiach Mikołajówek i Wronowice zatwierdzony uchwałą Nr XXIV/289/2001 Rady Miejskiej w Łasku z dnia 15 lutego 2001 r.
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w Łasku przy ul. S. Batorego (lewa strona ulicy w kierunku os. „Przylesie”) zatwierdzony uchwałą Nr IV/33/03 Rady Miejskiej w Łasku z dnia 11 lutego 2003 r.
- zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Łask dla obszarów położonych w Łasku, Łasku – Kolumnie i wsi Ostrów zatwierdzony uchwałą Nr V/53/03 Rady Miejskiej w Łasku z dnia 26 marca 2003 r.
- zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Łask dla obszaru cmentarza w Łasku Kolumnie zatwierdzony uchwałą Nr IX/138/03 Rady Miejskiej w Łasku z dnia 10 września 2003 r.
- zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Łask dla obszaru położonego w Łasku – Kolumnie zatwierdzony uchwałą Nr IX/137/03 Rady Miejskiej w Łasku z dnia 10 września 2003 r.
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru wsi Wola Łaska i Ostrów (prawa strona ulicy S. Batorego od jednostki wojskowej do boczniczy kolejowej) zatwierdzony uchwałą Nr XVIII/274/04 Rady Miejskiej w Łasku z dnia 15 września 2004 r.
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w miejscowości Ostrów pomiędzy drogami gminnymi (dz. nr 97, 218/2, 219) i dz. nr 106/1, 106/2, 110 zatwierdzony uchwałą nr XXVII/280/08 Rady Miejskiej w Łasku z dnia 17 grudnia 2008 r.
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w Łasku pomiędzy rzeką Grabią, drogą wojewódzką 482 a bocznicą kolejową zatwierdzona uchwałą Nr XXXIV/364/09 Rady Miejskiej w Łasku z dnia 24 czerwca 2009 r.
- zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w Łasku pomiędzy rzeką Grabią, drogą wojewódzką 482, a bocznicą kolejową zatwierdzona uchwałą Nr XXII/192/12 Rady Miejskiej w Łasku z dnia 22 lutego 2012 r.
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w Łasku Kolumnie pomiędzy drogą wojewódzką 482, a rzeką Pałusznicą zatwierdzony uchwałą Nr L/527/10 Rady Miejskiej w Łasku z dnia 15 września 2010 r.
- zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w Łasku Kolumnie pomiędzy drogą wojewódzką 482, a rzeką Pałusznicą, działka nr ewid. 143, obręb 5, zatwierdzony uchwałą Nr XXXVI/361/13 Rady Miejskiej w Łasku z dnia 6 marca 2013r.
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w miejscowości Gorczyn zatwierdzony uchwałą Nr XXIV/234/12 Rady Miejskiej w Łasku z dnia 25 kwietnia 2012 r.
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w miejscowości Łask Kolumna, fragment obrębu 3 zatwierdzony uchwałą Nr XXXIII/328/12 Rady Miejskiej w Łasku z dnia 19 grudnia 2012 r.
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w Łasku – teren Śródmieścia – zatwierdzony uchwałą Nr XXXV/343/13 Rady Miejskiej w Łasku z dnia 23 stycznia 2013 r.

- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w miejscowościach Orchów i Wola Bałucka zatwierdzony uchwałą Nr XXXVIII/388/13 Rady Miejskiej w Łasku z dnia 15 maja 2013 r.
- zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w Łasku pomiędzy rzeką Grabią, drogą wojewódzką 482, a bocznicą kolejową zatwierdzona uchwałą Nr XLIII/425/13 Rady Miejskiej w Łasku z dnia 18 września 2013 r.
- zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w Łasku pomiędzy rzeką Grabią, drogą wojewódzką 482, a bocznicą kolejową zatwierdzona uchwałą Nr XLVII/459/13 Rady Miejskiej w Łasku z dnia 18 grudnia 2013 r.
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w miejscowości Aleksandrówek – złoża kruszywa naturalnego zatwierdzona uchwałą Nr LII/504/14 Rady Miejskiej w Łasku z dnia 31 marca 2014 r.
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w obrębie Borszewice zatwierdzona uchwałą Nr LXI/580/14 Rady Miejskiej w Łasku z dnia 22 października 2014 r.
- zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w Łasku Kolumnie pomiędzy drogą wojewódzką 482, a rzeką Pałusznicą, w zakresie działki nr ewid. 142, obręb 5 zatwierdzona uchwałą Nr LXI/581/14 Rady Miejskiej w Łasku z dnia 22 października 2014r.
- zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w miejscowości Łask, fragment obrębu 14 zatwierdzona uchwałą Nr IV/17/2015 Rady Miejskiej w Łasku z dnia 28 stycznia 2015 r.
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w obrębie Okup Wielki, gmina Łask zatwierdzony uchwałą Nr XXIII/257/2016 Rady Miejskiej w Łasku z dnia 26 października 2016 r.

2. Uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego

2.1. Położenie fizycznogeograficzne i rzeźba terenu

Pod względem morfologicznym (J. Kondracki, 1998) gmina Łask położona jest w obrębie obszaru Pozaalpejskiej Europy Zachodniej (3), prowincji Niżu Środkowoeuropejskiego (31), podprowincji Nizin Środkowopolskich (318), makroregionie Nizina Południowowielkopolska (318.1/2) i mezoregionie Wysoczyzna Łaska (318.19).

Najwyżej położone fragmenty gminy znajdują się w jej północnej części i są związane z wysoczyzną morenową. Wysokości terenu w tym regionie wynoszą od 203,8 m n.p.m. do 198,7m n.p.m. Punktami kulminacyjnymi są pagórki moreny czołowej, gdzie wysokość terenu osiąga 203,8 m n.p.m. Najniżej usytuowana jest powierzchnia w dnie doliny rzeki Grabi, gdzie wysokość terenu wynosi w części wschodniej 168,6 m n.p.m., a w części zachodniej 160,8 m n.p.m.

Przeważająca część terenu gminy Łask leży na wysoczyźnie morenowej, którą w środkowej części rozcina biegnąca równoleżnikowo dolina Grabi. Północną część gminy buduje zdenudowana wysoczyzna morenowa płaska, o nachyleniu nieprzekraczającym 5%, położona średnio na wysokości od 165-192 m n.p.m. Północną część wysoczyzny urozmaicają pagórki morenowe (Ulejów, Stryje Księżę, Wrzeszczewice-Skrejnia, Rembów) o wysokości względnej 5-12 m i nachyleniu zboczy 5-10%. W środkowo-zachodniej części gminy (Budy Stryjowskie, Borszewice, Bałucz) znajdują się płaskie równiny wytopiskowe, które powstały w wyniku wytapiania brył martwego lodu. W okolicach Borszewic i Bałucza wyraźnie zaznacza się stroma krawędź, będąca strefą kontaktową pomiędzy równiną wytopiskową a wysoczyzną. W obrębie równin wytopiskowych położone są pagórki kemowe (Borszewice) o wysokości względnej 5-10 m i spadkach zboczy 5-10%, a także obniżenia powytopiskowe.

Południowa część wysoczyzny położona jest na wysokości ok. 165-190 m n.p.m. Urozmaicają ją przede wszystkim liczne formy wydmowe (Aleksandrówek, Teodory, Rokitnica). Do form tych należą pagórki i wały wydmowe. Największe z nich osiągają wysokości względne 10-15 m a nachylenia zboczy sięgają powyżej 10%. Wały wydmowe osiągają długość 800 m oraz wysokości 206 m - 211 m n.p.m. Deniwelacje terenu pomiędzy wałami wydmowymi a doliną Grabi sięgają 35 m.

Przez środkową część gminy przebiega dolina rzeczna rozdzielając tym samym powierzchnię wysoczyznową. Dolina ta wykorzystywana jest współcześnie przez rzekę Grabię i jej lewobrzeżny dopływ, rzekę Pisię. Dolina ma kształt łuku wygiętego w kierunku północnym. Buduje ją terasa zalewowa o powierzchni prawie płaskiej, wyniesiona 1-3 m ponad poziom lustra wody w rzece. Jest to forma rozległa, miejscami podmokła, o spadku od ok. 170 m n.p.m. do 160 m n.p.m.

Wzdłuż dolin Grabi, Końskiej i Pałusznicy wykształciły się terasy akumulacyjne. Tworzą one płaski poziom wyniesiony około 2-4 m ponad współczesne dna dolinne. Terasy są lekko nachylone w kierunku osi dolin.

W rzeźbie obszaru gminy Łask wyróżnić można także współczesne dna dolin bocznych o powierzchni płaskiej i ze stałym odpływem wody. Dna tych dolin wyniesione są około 0,5-1 m ponad poziom lustra wody.

Rzeźba gminy jest częściowo przeobrażona antropogenicznie, na które składają się przede wszystkim wały przeciwpowodziowe, nasypy kolejowe i drogowe oraz wyrobiska poeksploatacyjne.

2.2. Budowa geologiczna

Pod względem geologicznym gmina Łask położona jest w obrębie jednostki tektonicznej zwanej synklinorium szczecińsko – mogileńsko – łódzko – miechowskim, a dokładnie w obrębie Niecki Łódzkiej. Najstarsze utwory budują osady mezozoiczne. Stwierdzone przy pomocy otworów wiertniczych należą do kredy górnej – kampanu i mastrychtu. Utwory kampanu wykształcone są w postaci wapieni, wapieni marglistych i margli. Ich miąższość wynosi około 400 m. Utwory mastrychtu tworzą wapienie, margle, margle piaszczyste, piaskowce wapniste, piaskowce margliste. Miąższość tych utworów wynosi około 120 m. Osady trzeciorzędowe nawiercone na terenie gminy występują w sposób nieciągły i reprezentowane są przez piaski kwarcowe, mułki i ropy. Osady trzeciorzędowe zostały nawiercone zaledwie trzema otworami: Podłaszcz, Łask i Borszewice. Reprezentowane są przez piaski kwarcowe, mułki i ropy, niekiedy z pyłem węglowym i lignitem. Trzeciorzędowe serie są rezultatem akumulacji w zbiornikach śródlądowych.

Osady czwartorzędowe występują na powierzchni całej gminy. Cechuje je duża zmienność miąższości, co spowodowane jest urozmaiconą rzeźbą podłoża kredowego. W przewadze utwory czwartorzędowe zalegają bowiem bezpośrednio na utworach kredowych.

Gminę Łask objęły zlodowacenia południowopolskie i środkowopolskie. Największe znaczenie w budowie geologicznej odegrały zlodowacenia środkowopolskie (zlodowacenie odry i zlodowacenie warty). Z tego okresu pochodzi większość utworów powierzchniowych oraz większość form morfologicznych. Rzeźba podłoża w znacznym stopniu decyduje o miąższości utworów czwartorzędowych. W obrębie doliny Grabi miąższość utworów czwartorzędowych wynosi 1,5-15 m, natomiast na wysoczyźnie 11-58 m. Zlodowacenie warty objęło swym zasięgiem cały obszar gminy. W tym czasie powstały wysoczyzny morenowe. W części północnej, środkowej i południowo-wschodniej gminy powierzchnie wysoczyzny pokrywają piaski zwałowe i piaski wodnolodowcowe zalegające na glinach. Znaczne powierzchnie środkowej i wschodniej części gminy budują gliny zwałowe. Utwory te występują także w podłożu utworów piaszczystych prawie na całym terenie gminy. Miąższość glin jest zróżnicowana i sięga od 1 do 23 m.

Miąższość czwartorzędu jest bardzo zróżnicowana w różnych częściach gminy. Różnice występują nawet w granicach miasta Łask, gdzie w rejonie ul. Konopnickiej czwartorzędu nie przewiercono do głębokości 57 m, przy ul. Warszawskiej (Zakład Prefabrykatów) już na głębokości 30 m występują utwory kredowe, a w Kolumnie przy ul. Brzeźnej kreda występuje na głębokości 36 m. Na obszarze gminy Łask miąższość czwartorzędu wynosi:

- na wschód od miasta w Woli Łaskiej – około 40 m, ale już dalej w Ostrowie – 11-25 m i w Rokitnicy – około 30 m,
- na północ od miasta w Wiewiórczynie - około 30 m i we Wronowicach – więcej niż 45 m ppt,
- na zachód od miasta w Orchowie – więcej niż 46 m (nie przewiercony) i w Okupie Małym - więcej niż 51 m,
- na południe od miasta w Gorczyźnie - około 80 m i w Łopatkach - więcej niż 51 m (nie przewiercony).

Dalej na północ od miasta (Karszew) – czwartorzęd nie został przewiercony do 28 m ppt, a w Anielinie do głębokości 41 m ppt. Rejon Wronowic w gminie Łask, Poleszyna w gminie Dobroń i Hipolitowa w sąsiedniej gminie Wodzierady to głębokie zapadlisko czwartorzędowe, w którym miąższość jego utworów jest w tym rejonie największa.

W dolinie rzek Grabi, Pałusznicy i Końskiej występują najmłodsze osady holoceniowe w postaci serii piasków rzecznych drobno- i średnioziarnistych oraz torfów. Miąższość piasków wynosi 1,5-13 m, natomiast miąższość torfów jest niewielka, dochodząca 0,5-4 m.

Na przełomie plejstocenu i holocenu na znaczeniu przybrały procesy eoliczne, które doprowadziły do powstania form wydmy w postaci pagórków i wałów wydmy. Formy te zbudowane są przede wszystkim z piasków drobnoziarnistych różnej miąższości, dochodzącej do 15 m (południowo-wschodni fragment gminy).

Utwory antropogeniczne budują grunty mineralne i organiczne z domieszkami gruzów i odpadów. Występują one głównie w granicach administracyjnych miasta Łask, a ich miąższość waha się od 0,5 do 3,0 m.

2.3. Zasoby surowcowe

Na terenie gminy Łask zlokalizowane są złoża wyłącznie surowców dla budownictwa:

- piasków kwarcowych do produkcji cegły wapienno-piaskowej,
- piasków do zapraw budowlanych i produkcji betonów.

Zawarte są one w złożach, których zasoby wyszczególnione w Bilansie zasobów kopalni i wód podziemnych w Polsce według stanu na koniec 2015 r. są następujące:

- Aleksandrówek II – złoża kruszywa naturalnego (piasku) obejmuje działkę ewidencyjną nr. 69/1 w miejscowości Aleksandrówek. Powierzchnia udokumentowanego złoża wynosi 3,197 ha. Zasoby bilansowe wynoszą 214,615 tys. ton. Na teren została wydana decyzja Marszałka Województwa Łódzkiego, znak RŚV.7427.2.65.3013.AR z dnia 16 października 2013 r. zatwierdzająca dokumentację geologiczną złoża kopaliny „Aleksandrówek II”. Decyzja ta dotyczy terenu na którego części istniało udokumentowane złożo „Aleksandrówek I”.
- Ulejew – piasek do zapraw budowlanych i produkcji betonów. Zasoby 123 tys. ton. Złoże jest eksploatowane na podstawie koncesji OS.751-3-1/08 wydanej przez Starostę Łaskiego z dnia 4 kwietnia 2008 r., w której zostały ustanowione granice obszaru i terenu górniczego „Ulejew”. Obejmują one działkę Nr 417/2 w Ulejowie, obręb geod. Bałucz.
- Wronowice I - piasek do zapraw budowlanych i produkcji betonów. Zasoby bilansowe wynoszą 25 tys. ton. Złoże nie jest eksploatowane.
- Wronowice II - piasek do zapraw budowlanych i produkcji betonów. Zasoby bilansowe wynoszą 9 tys. ton. Złoże nie jest eksploatowane
- Bałucz II złożo piasków obejmujące działki ewidencyjne nr 423/3 oraz 423/5 w obrębie geodezyjnym Bałucz. Złoże ma powierzchnię 1,577 ha i bilansowe zasoby geologiczne 8255,41 tys. ton.

Tereny udokumentowanych złóż surowców powinny podlegać ochronie przed zagospodarowaniem innym niż służące eksploatacji zawartych w nich zasobów.

2.4. Warunki wodne

Wody powierzchniowe

Głównym ciekim gminy Łask jest Grabia, która jest rzeką IV rzędu. Płyne ona z południowego wschodu, przecinając teren gminy wygiętym ku północy łukiem i opuszczając jej obszar w kierunku południowo-zachodnim. Jest ona dopływem Widawki - dopływu Warty. Do Grabi uchodzi niewielka rzeka Końska, płynąca południkowo przez południową część gminy. Ponadto sieć wodną uzupełniają różnej wielkości rowy melioracyjne. Większość cieków, za wyjątkiem Grabi i Końskiej, prowadzi niewiele wody.

Na obszarze gminy znajdują się liczne sztuczne zbiorniki wodne. Większość z nich to sztucznie piętrzone stawy rybne. Dość dużą powierzchnię zajmują także dawne wyrobiska cegielni (w szczególności w okolicach miejscowości Okup). Mimo antropogenicznego pochodzenia, zbiorniki te mają, na tym pozbawionym naturalnych jezior terenie, wysoką wartość biocenotyczną jako godowiska płazów, oraz miejsca koncentracji zespołów gatunków roślin i zwierząt związanych z siedliskami wodnymi i bagiennymi.

Pod względem hydrologicznym gmina Łask położona jest w obrębie dorzecza rzeki Odry, zlewni rzeki Warty. Obszar jest odwadniany przez rzekę Grabię. Na linii między Anielinem, Stryjami

Paskowymi i Budami Stryjewskimi przebiega wododział II rzędu. Z terenów na północ od tej linii wody prowadzone są do Neru.

Cały obszar doliny Grabi stanowi obszar narażony na niebezpieczeństwo powodzi. W obrębie miasta Łask część doliny chroniona jest wałami przeciwpowodziowymi.

Rzeka Końska prowadzi wody z południowo-zachodniej części gminy. Charakteryzuje ją południowy przebieg oraz głębokie wcięcia erozyjne. Ze względu na bardzo dobre gleby tereny sołectw Gorczyń, Łopatki i Sięganów są intensywnie użytkowane rolniczo. Powoduje to zwiększoną ilość substancji biogenych. Do rzek płynących w granicach gminy należy także Pałusznicza. Zbiera ona wody głównie z terenów rolnych, leśnych oraz obszarów zabudowy w sąsiedniej gminie Dobroń.

Rzeki gminy charakteryzują się śnieżno-deszczowym reżimem zasilania. Najwyższe stany wody w rzekach notuje się w okresie wiosennym (II i III). Niskie stany występują na początku lata (VI) i jesienią (IX).

Naturalne powierzchniowe zbiorniki wodne to przede wszystkim starorzecza położone w dolinie Grabi. Znajdują się także sztuczne zbiorniki wodne pełniące funkcje rybnych stawów hodowlanych. Ich całkowita powierzchnia w gminie wynosi 79,922 ha.

Według Programu Małej Retencji Województwa Łódzkiego w granicach gminy jest przewidziana budowa zbiornika „Kolumna” o powierzchni 17 ha i pojemności 204 tys.m³ z lokalizacją na rzece Grabi w rejonie ujścia Pałuszniczy oraz zbiornika „Łask” o powierzchni 18 ha i pojemności 140 tys.m³ zlokalizowanego na Pisi – korycie ulgowym rzeki Grabi. Obydwa zbiorniki są oznaczone na rysunkach studium.

Dolinom rzeczonym towarzyszą na ogół wilgotne lub świeże łąki, lokalnie ze znacznym udziałem kęp zarośli wierzbowych i olszowych. Obok wilgotnych dolin rzecznych, również w paśmie wododziałowym Grabi i Neru występują liczne podmokłości, młaki i oczka wodne, charakterystyczne dla obszarów źródłiskowych. Stanowią one istotną wartość przyrodniczą o szczególnym znaczeniu dla środowiska. Spełniają bowiem funkcję wodochną.

Analizowany obszar znajduje się ponadto w granicach 11 Jednolitych Części wód powierzchniowych JCWP, których charakterystykę przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 1. Zestawienie Jednolitych Części Wód Powierzchniowych, w granicach których znajduje się Miasto i Gmina Łask

Krajowy kod JCWP	Nazwa JCWP	Status JCWP	Ocena stanu JCWP	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
RW6000171832529	Pisia	naturalna część wód	słaby	zagrożona
RW600017183249	Pisia	naturalna część wód	słaby	zagrożona
RW600016182878	Dopływ z Borszewic	naturalna część wód	dobry	niezagrożona
RW600016182892	Tymianka	naturalna część wód	umiarkowany	zagrożona
RW600019182899	Grabia od Dopływu z Anielina do ujścia	naturalna część wód	umiarkowany	zagrożona
RW600016182874	Dopływ z Anielina	naturalna część wód	dobry	niezagrożona
RW600019182873	Grabia od Dłutówki do Dopływu z Anielina	naturalna część wód	umiarkowany	zagrożona
RW600016182869	Pałusznicza	naturalna część wód	dobry	niezagrożona
RW600016182876	Pisia	naturalna część wód	dobry	niezagrożona
RW600016182889	Końska Struga	silnie zmieniona część wód	słaby	zagrożona

RW600016182858	Dopływ z Gucina	naturalna część wód	umiarkowany	niezagrożona
----------------	-----------------	---------------------	-------------	--------------

Źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry

Rozporządzenie Ministra Środowiska z 9 listopada 2011 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz.U. z 2011 r. Nr 257 poz. 1554) definiuje 5 klas stanu ekologicznego:

- klasa I – stan bardzo dobry – dla wód o niezmienionych warunkach przyrodniczych lub zmienionych tylko w bardzo niewielkim stopniu,
- klasa II – stan dobry – gdy zmiany warunków przyrodniczych w porównaniu do warunków niezakłóconych działalnością człowieka są niewielkie,
- klasa III – stan umiarkowany – obejmujący wody przekształcone w średnim stopniu,
- klasa IV – stan słaby – wody o znacznie zmienionych warunkach przyrodniczych (biologicznych, fizykochemicznych, morfologicznych), gdzie gatunki roślin i zwierząt znacznie różnią się od tych, które zwykle towarzyszą danemu typowi jednolitej części wód,
- klasa V – stan zły – wody o poważnie zmienionych warunkach przyrodniczych, w których nie występują typowe dla danego rodzaju wód gatunki.

Ocena stanu (jcw) jednolitych części wód powierzchniowych i wyniki badań pochodzą z wydanego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi opracowania p.n. „Komunikat o stanie jakości wód powierzchniowych woj. łódzkiego badanych w latach 2013- 2015”.

Tabela 2. Ocena stanu (jcw) jednolitych części wód powierzchniowych

Nazwa jcw, której ocenie służy ppk (punkt pomiarowo – kontrolny)	Nazwa punktu pomiarowo – kontrolnego	Rok badań	Stan/Potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan JCW
Dopływ spod Józefowa	Dopływ spod Józefowa - Zamość	2013-2015	UMIARKOWANY	DOBRY	ZŁY
Grabia do Dłutówki	Grabia - Karczmy	2015	UMIARKOWANY	-	ZŁY
Grabia od Dłutówki do dopływu z Anielina	Grabia - Łask	2013-2015	SŁABY	DOBRY	ZŁY
Grabia od dopływu z Anielina do ujścia	Grabia - Zamość	2015	UMIARKOWANY	-	ZŁY
Pałusznicza	Pałusznicza - Łask - Kolumna	2013-2015	UMIARKOWANY	DOBRY	ZŁY
Końska Struga	Końska Struga - Zielęcice	2013-2015	UMIARKOWANY	-	ZŁY

Źródło: WIOŚ Łódź, „Komunikat o stanie jakości wód powierzchniowych woj. łódzkiego badanych w latach 2013- 2015”

Biorąc pod uwagę zakres badań na obszarze naszego opracowania (gmina Łask) oraz w jego najbliższym sąsiedztwie dokonana klasyfikacja stanu ekologicznego dotyczyła naturalnych, czyli najmniej zmienionych) jednolitych części wód rzek. Badania te pozwoliły na określenie stanu ekologicznego rzek.

Wyniki badań wskazują, iż na terenie bezpośrednio związanym z gminą Łask, stan ekologiczny badanych (jcw - jednolitych części wód) mieści się w granicach II, III i IV klasy czystości wód. Jest to stan ekologiczny wód wymagający prowadzenia ciągłych badań i monitoringu jakości tychże wód. Nie ma jednak zagrożenia dla zdrowia i życia ludności. Nastąpiło również spełnienie wymogów dla obszarów chronionych.

Analizowany obszar znajduje się ponadto w granicach 11 Jednolitych Części wód powierzchniowych JCWP, których charakterystykę przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 3. Zestawienie Jednolitych Części Wód Powierzchniowych, w granicach których znajduje się Miasto i Gmina Łask

Krajowy kod JCWP	Nazwa JCWP	Status JCWP	Ocena stanu JCWP	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
RW6000171832529	Pisia	naturalna część wód	słaby	zagrożona
RW600017183249	Pisia	naturalna część wód	słaby	zagrożona
RW600016182878	Dopływ z Borszewic	naturalna część wód	dobry	niezagrożona
RW600016182892	Tymianka	naturalna część wód	umiarkowany	zagrożona
RW600019182899	Grabia od Dopływu z Anielina do ujścia	naturalna część wód	umiarkowany	zagrożona
RW600016182874	Dopływ z Anielina	naturalna część wód	dobry	niezagrożona
RW600019182873	Grabia od Dłutówki do Dopływu z Anielina	naturalna część wód	umiarkowany	zagrożona
RW600016182869	Pałusznicza	naturalna część wód	dobry	niezagrożona
RW600016182876	Pisia	naturalna część wód	dobry	niezagrożona
RW600016182889	Końska Struga	silnie zmieniona część wód	słaby	zagrożona
RW600016182858	Dopływ z Gucina	naturalna część wód	umiarkowany	niezagrożona

Źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry

Wody podziemne

Gmina Łask nie leży w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych ani w obszarze jego ochrony.

Występują w gminie Łask dwa poziomy wodonośne: górnokredowy i czwartorzędowy.

Poziom górnokredowy związany jest ze spękanymi utworami mastrychtu i kampanu wykształconymi w facji marglisto-wapiennej, lokalnie piaszczystej. Warstwa wodonośna zasilana jest bezpośrednio na wychodniach przez wody opadowe oraz poprzez infiltrację wód opadowych przez nadległe utwory czwartorzędowe. Zwierciadło wody ma charakter napięty na wysoczyźnie i swobodny w dolinie Grabi. Miąższość utworów średnio wynosi 110-133 m. Wartość współczynnika infiltracji waha się od 2,2-4,3 m³/d w okolicy Łasku do 7,0-14,6 m³/d w rejonie Kolumny. Najwyższe wydajności występują w rejonie Kolumny – powyżej 120m³/d, natomiast wydajności powyżej 70 m³/d występują na obszarze doliny Grabi. Na tym poziomie opierają się ujęcia dla Łasku oraz Bałucza. Wody tego poziomu są słabo zmineralizowane.

Poziom czwartorzędowy nie występuje w rejonie wsi Bałucz i Stryje Paskowe. Utwory czwartorzędowe wykształcone są w postaci piasków o różnej granulacji, od drobnoziarnistych po żwiry. Miąższość warstwy waha się od 15 do 30 m, powyżej tej wartości występuje w rejonie Wronowic i Górczyna. W okolicy Górczyna zwierciadło ma charakter naporowy, natomiast na pozostałym obszarze jest swobodne. Wody tego piętra na znacznym obszarze są połączone z wodami poziomu górnokredowego tworząc jeden poziom użytkowy. Ma to miejsce przede wszystkim

w dolinie Grabi. Z tego poziomu czerpią wody ujęcia w Okupie i w Gorczynie. Wody piętra czwartorzędowego charakteryzują się niewielką mineralizacją.

Dla celów zaopatrzenia ludności w wodę czerpane są wody podziemne głównie z górnokredowego poziomu wodonośnego (ujęcie komunalne Łask-Ostrów z głębokości 100 m i więcej, ujęcie w Bałuczu z głębokości 60 m), ale też z utworów czwartorzędowych (Okup Mały z głębokości 52 m i 57 m, Gorczyn z głębokości 54 m). Większość podmiotów gospodarczych czerpiących wodę z własnych ujęć pobiera je z poziomów czwartorzędowych położonych na różnych głębokościach w zależności od występowania i miąższości płatów glin zwałowych.

W gminie Łask funkcjonują następujące ujęcia komunalne wody, są to:

- **Ujęcie wody w Łasku- Ostrowie** ujmujące górno-kredowy poziom wodonośny, eksploatowane w ramach zasobów zatwierdzonych w kategorii „B” $Q = 651 \text{ m}^3/\text{h}$, przy depresji $s=6,2-29 \text{ m}$ w ilości: $Q_{\text{sr.}}d=4411,0 \text{ m}^3/\text{d}$ i $Q_{\text{max}} h=311,0 \text{ m}^3/\text{h}$. Ujęcie składa się z 4 studni,
- **Ujęcie wody w Bałuczu**, składające się z 2 otworów studziennych ujmujących wodę podziemną z utworów górno-kredowych (2 studnie). Zezwolenie na pobór wód podziemnych z tego ujęcia o zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych $Q = 75 \text{ m}^3/\text{h}$, ilość: $Q_{\text{max}} d=1133 \text{ m}^3/\text{d}$ i $Q_{\text{max}} h=60 \text{ m}^3/\text{h}$,
- **Ujęcie wody w Okupie Małym** ujmuje wodę z utworów czwartorzędowych i składa się z dwóch studni. Zezwolenie na pobór wód podziemnych z tego ujęcia o zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych $Q = 56,9 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $s=5,81 \text{ m}$ opiewa na ilość: $Q_{\text{max}} d=414 \text{ m}^3/\text{d}$ i $Q_{\text{max}} h=43,0 \text{ m}^3/\text{h}$.

Ponadto wieś Rembów jest zaopatrywana w wodę z ujęcia w Wodzieradach. Z ujęcia wody w Łasku- Ostrowie jest także zaopatrywana w wodę wieś Barycz w gminie Dobroń.

Obecnie nie posiadają wodociągu wieś Aleksandrówka i Rokitnica. W niektórych wsiach wymagana jest rozbudowa sieci.

System zaopatrzenia w wodę miasta Łask oparty o górno-kredowe ujęcie i stację wodociągową

w wsi Ostrów jest sprawny technicznie i zapewnia pełne pokrycie potrzeb ilościowych odbiorców miejskich i wsi położonych w jego zasięgu (Ostrówek, Orchów, Wronowice, Wiewiórczyn, Teodory).

Mocną stroną systemu jest zdolność produkcyjna zrealizowanego I etapu stacji wodociągowej ($Q=8860 \text{ m}^3/\text{d}$).

Czynne są cztery z pięciu wykonanych studni głębinowych. Wielkość wydobycia wody stanowi jedynie część wielkości zatwierdzonych zasobów.

Podstawowym problemem miejskiego systemu wodociągowego w perspektywie będzie utrzymanie standardów jakościowych i konieczność dostosowania sposobu uzdatniania wody do parametrów WHO. Wymagać to będzie modernizacji stacji wodociągowej oraz zastosowania nowoczesnych technologii uzdatniania wody.

Stan czystości wód podziemnych

Źródła zanieczyszczeń

Zagrożenia środowiska ze strony zanieczyszczeń wód podziemnych są zależne nie tylko od wielkości i charakteru uciążliwych obiektów zanieczyszczających, ale też od wykształcenia skał stanowiących izolację poziomów wodonośnych, kierunków migracji oraz stopnia odporności na zanieczyszczenie.

Zagrożenia wód podziemnych wynikają z ich kontaktu z powierzchnią ziemi, wodami glebowymi, wodami powierzchniowymi, atmosferą oraz opadami atmosferycznymi. W miejscach, gdzie brak jest izolacji poziomu wodonośnego lub izolacja jest niepełna, następuje szybka wymiana wody, a tym samym przemieszczanie się zanieczyszczeń.

Ma to szczególnie znaczenie w dolinach rzek, gdzie występuje czwartorzędowy odkryty poziom wodonośny a jednocześnie skupione są miasta i osady. Mniej narażone na zanieczyszczenia są poziomy zalegające głębiej lub tam, gdzie w stropowej części występuje warstwa izolacyjna. Efektem takiej budowy geologicznej jest trudniejsza wymiana wody i długotrwała odnawialność zasobów. Woda w czasie migracji ulega procesom samooczyszczania. Ma to miejsce na obszarach występowania trzeciorzędowego piętra wodonośnego, które jest częściowo izolowane, a zwierciadło wody występuje stosunkowo płytko.

Na obszarze gminy występują przestrzenne, liniowe i punktowe ogniska zanieczyszczeń wód. Są to w głównej mierze:

- ścieki komunalne,
- ścieki odprowadzane do gruntu,
- przecieki z kanalizacji miejskiej,
- nieoczyszczone wody deszczowe z kanalizacji deszczowej,
- spływy z obszarów rolnych i leśnych,
- źródła liniowe (drogi i kolej),
- stacje i magazyny paliw,
- emisje zanieczyszczeń gazowych i pyłowych przenikające do gruntu z opadami atmosferycznymi.

Monitoring wód podziemnych

Celem monitoringu jakości wód podziemnych jest dostarczenie informacji o ich stanie chemicznym, śledzenie zmian oraz sygnalizacja zagrożeń w skali kraju, na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych.

Przedmiotem monitoringu są jednolite części wód podziemnych (w tym części uznane za zagrożone nieosiągnięciem dobrego stanu), ze szczególnym uwzględnieniem obszarów narażonych na zanieczyszczenia pochodzenia rolniczego, znajdujących się na terenie niektórych jednolitych części wód podziemnych.

Badania jakości zwykłych wód podziemnych mają na celu obserwację zmian chemizmu tych wód, sygnalizowanie zagrożeń, a także wspieranie działań zmierzających do ograniczenia wpływu czynników antropogenicznych. Badania monitoringowe zwykłych wód podziemnych prowadzone są w ramach sieci krajowej oraz sieci regionalnej.

Badania jakości wód podziemnych w ramach krajowej sieci monitoringu były prowadzone na terenie gminy Łask do 1996 roku. Obecnie na obszarze charakteryzowanej jednostki nie znajduje się żaden punkt badawczy sieci krajowej.

Jakość wody podawanej przez wodociągi wiejskie podlega stałej kontroli. W odniesieniu do wodociągów na terenie gminy Łask nie ma zastrzeżeń. Natomiast jakość płytkich wód zaskórnych i gruntowych (studnie kopane) jest zła. Zawartość azotanów – 10,1 – 20mg/l, (przy normie 10,0 mg/l). W zakresie skażenia bakteriami typu Coli jedynie ok. 12%skontrolowanych studni podaje wodę o składzie mikrobiologicznym odpowiadającym wymaganiom sanitarnym. Znaczące zagrożenie dla wód podziemnych ma zwiększenie się (w związku z zakładaniem wodociągów) ilości ścieków bytowych odprowadzanych do szamb, które tworzy się z dotychczasowych studni. Odwołując się do powyższych danych należy stwierdzić, że jakość wód podziemnych na terenie gminy Łask generalnie jest dobra – wody zaliczane są do klasy II (dobrej jakości) przy czym należy pamiętać, że pomimo uzyskanych wyników najbardziej narażone na zanieczyszczenia są płytkie wody gruntowe, które nie posiadają izolacji od powierzchni terenu.

2.5. Warunki glebowe i struktura upraw rolnych

Na terenie gminy Łask przeważają gleby niskich klas bonitacyjnych. Struktura gleb jest następująca:

- kl. IIIa, IIIb – 8,0%;
- kl. IVa, IVb – 20,0%;
- kl. V – 36,0%;
- kl. VI – 26%.

Najlepsze gleby występujące w gminie Łask stanowią gleby brunatne wytworzone na glinach lekkich, średnich lub ciężkich, miejscami pylastych (IIIa i IIIb klasa bonitacyjna gleb). Należą one do pszennego dobrego kompleksu przydatności rolniczej gleb (kompleks 2) oraz do żytniego bardzo dobrego kompleksu przydatności rolniczej gleb (kompleks 4). Charakteryzują się wysoką zawartością substancji pokarmowych i korzystnymi warunkami wodno-powietrznymi. Występują w południowej (Sięganów, Łopatki, Gorczyń, Wola Łaska), środkowej (Borszewice, Wola Stryjewska, Wronowice, Orchów, Okup Wielki), a także niewielkim fragmentem w północnej (Wrzeszczewice) części gminy Łask.

Korzystnymi dla produkcji rolniczej glebami są gleby brunatne i czarne ziemie należące do IVa i IVb klasy bonitacyjnej. Należą one do kompleksu przydatności rolniczej żytniego słabego (kompleks 6). Wytworzone zostały na piaskach gliniastych zalęgających na glinach lekkich lub średnich. Występują na obszarze całej gminy Łask, przede wszystkim w sołectwach: Wrzeszczewice, Stryje

Paskowe, Bałucz, Anielin, Wola Bałucka, Wola Stryjewska, Wydrzyn, Wronowice, Wiewiórczyn, Orchów, Okup Wielki, Zielęcice, Sięganów, Łopatki, Gorczyń, Wola Łaska.

Do gleb o mało korzystnych warunkach dla produkcji rolnej należą gleby piaszczyste. Są to przede wszystkim gleby bielcowe utworzone na piaskach słabogliniastych, rzadziej piaskach gliniastych lekkich zalegających na piasku luźnym. Należą do V klasy bonitacyjnej gleb. Występują w całej gminie Łask. Gleby te tworzą kompleksy żytne bardzo słabe (kompleks 7) oraz zbożowo-pastewne (kompleks 9). Cechuje je duża przepuszczalność i niska zasobność w składniki pokarmowe. Występują one w granicach całej gminy Łask. Najsłabszymi i najmniej korzystnymi glebami dla produkcji rolnej są gleby brunatne wylugowane na piaskach luźnych VI klasy bonitacyjnej.

Na obszarze dolin rzecznych i w obniżeniach terenu spotyka się gleby hydrogenicznepobagiennie (murszowe - M), hydrogeniczne bagiennie (torfowe – T, torfowo - mułowe - E) i gleby napływowe aluwialne (mady - F). Gleby hydrogeniczne i napływowe wykorzystywane są jako użytki zielone słabe i bardzo słabe (użytki zielone V i VI klasy).

Przy rozdrobnionej strukturze gospodarstw (średnia wielkość 5,3 ha) daje to ekstensywną, drobnotowarową produkcję. Z punktu widzenia ochrony środowiska jest to – wbrew pozorom – zjawisko korzystne. Przemieszanie gruntów ornych z łąkami i pastwiskami, duża ilość przyzagrodowych sadów, podziały pól wyznaczone stałe zadarnionymi miedzami, drogi polne, trawiaste, z występującymi na poboczach krzewami a lokalnie drzewami zapobiegają występowaniu na większą skalę zjawisk erozyjnych i spowalniają odpływ środków produkcji roślin (nawozy naturalne i sztuczne) do wód powierzchniowych i podziemnych.

W dolinie Grabi oraz w dolnych odcinkach jej dopływów wykształciły się gleby pochodzenia organicznego: torfowe, murszowe i torfowo – murszowe. Lokalnie występują one również w bezodpływowych obniżeniach między wydmami oraz na nieczynnych już obszarach źródłiskowych dopływów.

Tabela 4. Struktura użytkowania gruntów miasta i gminy Łask

Struktura użytkowania gruntów	Miasto Łask		Gmina Łask	
	ha	%	ha	%
Ogólna powierzchnia	1533	100	13158	100
w tym:				
1. Użytki rolne razem	899	58,6	9736	74,0
- grunty rolne	722	47,1	7469	56,8
- sady	16	1,0	13,6	1,0
- łąki trwałe	128	8,3	1456	11,1
- pastwiska	33	2,2	675	5,1
2. Lasy	312	20,4	2240	17,0
3. Pozostałe tereny	322	21,4	1182	9,0
Użytki rolne razem		100		100
- grunty orne		80,3		76,7
- sady		1,8		1,4
- łąki trwałe		14,2		15,0
- pastwiska		3,7		6,9

Źródło: Dane UM w Łasku

Tereny zmeliorowane zajmują ogółem 3195 ha (32,8% użytków rolnych). Zarówno zasięg, jak i stan systemu wydaje się zadowalający. W związku ze znacznym wiekiem części drenażu – powyżej 30 lat, miejscami 50 lat - należy się liczyć z koniecznością jego modernizacji. Na terenie gminy znajdujące się rowy melioracyjne mają łącznie 81 km długości i są objęte ewidencją urządzeń melioracyjnych.

Największy udział w strukturze zasiewów stanowią zboża - ok. 71%, ziemniaki - 17% ogólnej powierzchni zasiewów. Wśród zbóż największą powierzchnię zajmuje żyto - około 40%, następnie pszenica - około 12%. Na przestrzeni lat obserwuje się spadek powierzchni zasiewów w gospodarstwach indywidualnych. W latach 1992 – 1996 nastąpił spadek ogólnej powierzchni zasilanej o ok. 18%, areal zbóż podstawowych zmniejszył się o 4%, a ziemniaków aż o ok. 34%.

Uprawy warzyw zajmują bardzo małe powierzchnie: 70% gospodarstw uprawia warzywa na powierzchni do 0,1 ha, a 27% na powierzchni 0,1-0,5 ha.

Uprawy sadownicze stanowią około 1% powierzchni użytków rolnych. Dominujące gatunki to jabłoni, wiśnia, porzeczek. Uprawy sadownicze to głównie wsie Gorczyn i Łopatki. Barię rozwoju upraw sadowniczych stanowi brak bazy przetwórczej.

Warunki glebowo-klimatyczne, kierunki użytkowania gruntów oraz struktura zasiewów powoduje, że głównym kierunkiem produkcji zwierzęcej jest chów bydła mlecznego oraz hodowla trzody chlewnej. Areal trwałych użytków zielonych stanowi około 2,3 tys. ha, tj. 22% użytków rolnych, a uprawa roślin pastewnych jest bazą paszową dla bydła.

2.6. Warunki klimatu lokalnego

Klimat typowy jest dla makroregionu śródkowopolskiego. Średnia roczna temperatura powietrza: +8°C, okres wegetacji – 214 dni, okres bezprzymrozkowy – 160 dni, długość zalegania pokrywy śnieżnej – 60-70 dni. Mniej korzystne są warunki wilgotnościowe. Średnia suma opadów wynosi 562 mm z objawami niedoboru w miesiącach lipiec-wrzesień. Jedynie obszary dolin rzek odznaczają się relatywnie większą wilgotnością i częstszym zaleganiem mgieł.

2.7. Lasy

W gminie i mieście Łask znajduje się 2499,3 ha lasów (powierzchnia pod drzewostanem leśnym), z czego w Lasach Państwowych 1421,32 ha (powierzchnia pod drzewostanem leśnym), które stanowią grunty leśne zalesione. Lasy prywatne zajmują powierzchnię 1078,61 ha, a w samym Łasku powierzchnia wynosi 55,64 ha. Przy powierzchni gminy wynoszącej 147,37 km² lesistość należy przyjąć na poziomie 17%.

Lasy Państwowe są administrowane przez Nadleśnictwo Kolumna, działające w strukturach Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Łodzi. Z ogólnej powierzchni zalesionej 185,2 ha położonych jest w granicach miasta, a 1236,12 ha w granicach gminy.

Podstawowymi kompleksami leśnymi na terenie gminy są uroczyska Rogaczew, Krucica oraz Ostrów. Warunki siedliskowe w granicach Lasów Państwowych są urozmaiczone.

Tabela 5. Udział procentowy poszczególnych typów siedliskowych lasu

Typ siedliskowy lasu	% powierzchni siedliska
Bs	0,22
Bśw	22,32
Bw	0,29
Bb	0,01
BMśw	35,24
BMw	3,98
BMb	-
LMśw	22,24
LMw	4,30
LMb	-
Lśw	9,67
Lw	0,71
OI	0,63
OIJ	0,39
Razem	100,00

Lasy prywatne tworzą na terenie gminy skomplikowaną strukturę przestrzenną. W większości są to lasy stanowiące porolne nasadzenia sosnowe, o charakterze monokultur równowiekowych.

Głównymi gatunkami lasotwórczymi są tu sosna, olsza czarna i brzoza. Łącznie zajmują one 98% powierzchni drzewostanów. Pozostałe 2% powierzchni zajmuje świerk, dąb, osika, robinia, wierzba, grab i inne.

Według Inwentaryzacji stanu lasu i uproszczonych planów urządzenia lasów należących do osób fizycznych obowiązujących od 01.01.2008 do 31.12.2017 r. w poszczególnych sołectwach lasy prywatne zajmują powierzchnię:

Tabela 6. Wykaz lasów prywatnych miasta i gminy Łask

L.p.	Obręb	Powierzchnia leśna [ha]	Rodzaj sporządzenia
1.	Aleksandrówek	31,46	Uproszczony plan urządzenia lasów
2.	Anielin	81,21	Uproszczony plan urządzenia lasów
3.	Bałucz	35,87	Uproszczony plan urządzenia lasów
4.	Borszewice	26,38	Uproszczony plan urządzenia lasów
5.	Budy Stryjowskie	29,59	Uproszczony plan urządzenia lasów
6.	Gorczyn	8,94	Inwentaryzacja stanu lasu
7.	Karszew	26,69	Uproszczony plan urządzenia lasów
8.	Kolonia Bilew	5,12	Inwentaryzacja stanu lasu
9.	Kopyść	27,30	Uproszczony plan urządzenia lasów
10.	Krzucz	11,14	Uproszczony plan urządzenia lasów
11.	Łopatki	62,05	Uproszczony plan urządzenia lasów
12.	Maurycy	39,30	Uproszczony plan urządzenia lasów
13.	Okup Mały	26,94	Uproszczony plan urządzenia lasów
14.	Okup Wielki	6,40	Inwentaryzacja stanu lasu
15.	Orchów	9,15	Inwentaryzacja stanu lasu
16.	Ostrów	10,86	Uproszczony plan urządzenia lasów
17.	Rembów	12,75	Uproszczony plan urządzenia lasów
18.	Remiszew	21,84	Uproszczony plan urządzenia lasów
19.	Rokitnica	193,65	Uproszczony plan urządzenia lasów
20.	Sięganów	93,45	Uproszczony plan urządzenia lasów
21.	Stryje Księżę	13,77	Uproszczony plan urządzenia lasów
22.	Stryje Paskowe	5,97	Inwentaryzacja stanu lasu
23.	Teodory	75,83	Uproszczony plan urządzenia lasów
24.	Wiewiórczyn	9,22	Inwentaryzacja stanu lasu
25.	Wola Bałucka	3,04	Inwentaryzacja stanu lasu
26.	Wola Łaska	28,12	Uproszczony plan urządzenia lasów
27.	Wola Stryjowska	3,20	Inwentaryzacja stanu lasu
28.	Wronowice	27,82	Uproszczony plan urządzenia lasów
29.	Wrzeszczewice	14,78	Uproszczony plan urządzenia lasów
30.	Wrzeszczewice Nowe	28,27	Uproszczony plan urządzenia lasów
31.	Wrzeszczewice Skrajnia	3,65	Inwentaryzacja stanu lasu
32.	Wydrzyn	2,09	Inwentaryzacja stanu lasu
33.	Zielęcice	47,12	Uproszczony plan urządzenia lasów
Razem		1022,97	

W Lasach Państwowych położonych w granicach gminy Łask wydzielono kompleksy tzw. lasów ochronnych. Lasy ochronne to lasy pełniące (wyłącznie lub dodatkowo) funkcję pozaprodukcyjną związaną z ochroną gruntów, wód, infrastruktury oraz terenów zamieszkałych przez człowieka i zagrożonych skutkami zjawisk żywiołowych.

W przypadku gminy Łask wyróżnia się następujące kategorie ochronności:

- lasy wodochronne – 127,16 ha;

- lasy uszkodzone przez przemysł – 183,57 ha (miasto) oraz 1204,99 ha (gmina);
- cenne fragmenty przyrody – 127,16 ha;
- lasy wokół miast – 385,41 ha.

Dla potrzeb gminy w 2005 r. opracowano inwentaryzację i waloryzację przyrodniczą, na podstawie której określono najważniejsze zbiorowiska roślinne charakteryzujące florę tego terenu. Wyróżniono tu:

- Zbiorowiska leśne i zaroślowe;
- Zbiorowiska wodne i bagienne;
- Zbiorowiska trwałych użytków zielonych, muraw i wrzosowisk;
- Zbiorowiska okrajkowe i porębowe;
- Zbiorowiska ruderalne i segetalne.

W oparciu o przeprowadzoną waloryzację za zbiorowiska rzadkie i ekosystemy zagrożone wymarciem uznano 10 zespołów w tym łąg wiązowo-jesionowy, łąg subkontynentalny, szuwar turzycy prosowej, zespół grzybieni białych i grążela żółtego oraz zespół mszarów torfowcowych.

W przypadku fauny wyszczególniono hydrofaunę rzeki Grabi oraz faunę środowisk lądowych gdzie poza innymi odnotowano występowanie 25 gatunków ssaków. Fauna ssaków gminy jest bogata w gatunki, co jest związane z dużą różnorodnością środowisk. Najcenniejszymi ssakami są stwierdzone gatunki chronione, zwłaszcza nielicznie występujące nietoperze oraz bóbr i wydra. Najczęściej spotykano nietoperze w lasach i w zadrzewieniach osiedla Kolumna. Na tym osiedlu obserwowano też liczną wiewiórkę, która preferuje tego typu stanowiska bogate w pokarm i potencjalne schronienia. Wydra występuje licznie nad Grabią wzdłuż całego jej przebiegu natomiast bóbr licznie występuje w starorzeczach rzeki. Wszystkie stanowiska bobra znajdują się w miejscach, gdzie działalność prowadzona przez te zwierzęta nie zagraża interesom człowieka.

Dwa gatunki łowne - sarnę i dziką można spotkać na obszarze całej gminy. Dzikie najczęściej spotykane są w starorzeczach doliny Grabi.

2.8. Uwarunkowania ekologiczne

2.8.1. Stan powietrza atmosferycznego

a) Wpływ sąsiedztwa

Łatwość przemieszczania się zanieczyszczeń w powietrzu powoduje, że przy wysokich emisjach na obszarze gminy Łask dają się odczuć skutki emisji z aglomeracji łódzkiej (Łódź, Pabianice), Bełchatowa oraz Zduńskiej Woli i Sieradza. Agresywne są zwłaszcza importy z kierunków wschodniego i południowo-wschodniego, co obrazuje stan lasów – w większości zakwalifikowanych do II strefy uszkodzeń przemysłowych, co w żaden sposób nie jest uzasadnione emisjami z obszaru gminy.

b) Emisje lokalne

Obecnie całe województwo łódzkie charakteryzuje się stosunkowo niskim uprzemysłowieniem. Na jego obszarze nie znajduje się żaden z 80 najbardziej uciążliwych zakładów (tzw. lista „80”). Najbardziej uciążliwym zakładem w Łasku jest Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska. Pozostałe emisje, to głównie emisje pochodzące ze spalania paliw. Słabo rozwinięta sieć ciepłownicza (w Łasku jest kilkanaście ciepłowni osiedlowych), duża ilość mało sprawnych źródeł niskiej emisji (kotłownie lokalne, paleniska domowe) przy niskiej jakości opału lub spalaniu odpadów dających często emisje toksyczne, to największe zagrożenia dla stanu powietrza atmosferycznego zwłaszcza w okresie grzewczym.

Kolejnym istotnym źródłem emisji jest transport. Na obszarze gminy największym zagrożeniem jest droga wojewódzka 482 relacji Łódź – Sieradz, obciążona ruchem tranzytowym wschód zachód oraz przebiegająca przez całe miasto, droga wojewódzka 473 relacji Sieradz-Piotrków Tryb oraz droga ekspresowa S-8 relacji Łódź-Wrocław

Emisja z dużych zakładów przemysłowych w ostatnich latach wyraźnie się zmniejsza. Należy stwierdzić, że następuje stały spadek zawartości zanieczyszczeń we wszystkich punktach pomiarowych na terenie województwa, we wszystkich kategoriach badanych związków chemicznych.

c) Warunki klimatyczne i fizjograficzne

Zdecydowana przewaga kierunków przewietrzania na linii wschód – zachód z jednej strony sprzyja wymianie i oczyszczaniu powietrza, a z drugiej ułatwia przenoszenie emisji obszarów sąsiednich. Dla gminy i miasta Łask podstawowe znaczenie ma jakość powietrza napływającego z kierunku Pabianic i Zduńskiej Woli. Lokalne uformowania terenowe, obniżenie doliny Grabi na

północ i południowy-zachód od głównego skupiska zabudowy miasta, sprawiają, że warunki przewietrzania w tym rejonie kształtują się bardzo korzystnie – nawet w okresach cisz.

2.8.2. Stan czystości wód powierzchniowych

System wód powierzchniowych w gminie Łask stanowi rzeka Grabia wraz z dopływami: Pałusznica (nazwana dopływem z Wymysłowa, położona na granicy z gminą Dobroń) oraz Końska. Badaniami czystości wód objęta jest Grabia na całej długości, Pałusznica i Końska.

- Pałusznica (dopływ z Wymysłowa) prowadzi wody z obszaru w większości położonego poza gminą Łask. Rzeka położona jest na południe od Kolumny, na granicy gmin Łask i Dobroń. Zbiera wody głównie z terenów rolnych i leśnych – w znacznym stopniu, zwłaszcza w pobliżu koryta, zmeliorowanych (duża liczba odwadniających rowów melioracyjnych). Prowadzi ścieki z terenu gminy Dobroń. W ujściowym odcinku rzeki (na południe od Kolumny, gmina Dobroń) wody zakwalifikowano jako wody IV klasy. Głównym źródłem zanieczyszczeń są bakterie typu Coli. Większość obciążeń wód stanowią zanieczyszczenia pochodzenia rolniczego (odpływ z terenów zmeliorowanych, duży udział substancji biogenych) oraz ze źródeł komunalnych zrzutów do rzeki lub infiltracji z nieszczelnych szamb. Decydujące znaczenie ma tu nie do końca uregulowana gospodarka ściekami w Kolumnie.

- Końska prowadzi wody z południowo – zachodniej części gminy Łask. Docierają do niej zanieczyszczenia z miejscowości Gorczyn, Łopatki, Sieganów. W Gorczynie przyjmuje ścieki z zakładów przetwórstwa rolniczego. Zbiera wody z terenów o stosunkowo dobrych glebach i intensywnej produkcji rolnej, co powoduje obciążenie znacznymi stężeniami biogenów. Wprowadza do Grabi wody IV klasy, skażone głównie zanieczyszczeniami bakteriologicznymi.

- Grabia, poprzez swoje dopływy, zbiera wody z większości obszaru gminy, poza północną częścią należącą do zlewni Neru. Mimo iż rzeka cechuje się naturalnym przebiegiem, z dużą ilością meandrów, starorzeczy, terenów półnaturalnych zbiorowisk łągu wierzbowo – topolowego, a co za tym idzie dużego potencjału możliwości samooczyszczenia, kwalifikuje się ją do rzek o wodach III klasy. Jest tak ze względu na nadmierne zanieczyszczenia mikrobiologiczne bakteriami typu Coli oraz chlorofilem. Na całym odcinku w obrębie gminy Łask decyduje o tym zanieczyszczenie bakteriologiczne, a po przyjęciu ścieków z Łasku (za pośrednictwem oczyszczalni ścieków) do wartości pozaklasowych wzrasta stężenie biogenów (głównie związków fosforu).

Dopływy Neru odprowadzające wody z północnej części gminy i rzeka Pisa nie zostały objęte badaniami stanu czystości. Porównując jednak sposób użytkowania obszarów i stopień zabudowy, można domniemywać, że wody tych rzek kwalifikują się w podobnych przedziałach, jak dopływy Grabi, czyli niosą wody IV klasy. Ilość i jakość tych wód nie mają wpływu na jakość wód, które prowadzi Ner.

Nadal za aktualną uznaje się ekoregulację rzeki Grabi w granicach miasta Łask na odcinku od mostu w km 25+800 (ul. S. Żeromskiego) do mostu w km 30+200 (ul. Warszawska) w postaci:

- odtworzenia zniszczonych budowli piętrzących i redukujących spadek wód,
- biologicznej zabudowy skarp (ochrona przed zmianami przebiegu koryta),
- budowy progów korekcyjnych pozwalających na utrzymanie właściwej niwelety dna,
- modernizacji wałów przeciwpowodziowych. Koryto Grabi od mostu przy ul. S. Żeromskiego jest obustronnie obwałowane na długości 1425 m po lewej stronie i 2955 m po prawej stronie. Obecnie wartość techniczna wałów jest niska. Projektowana modernizacja wałów ma doprowadzić do uzyskania parametrów odpowiadających IV klasie technicznej określonych w „Warunkach technicznych jakim powinny odpowiadać obiekty budowlane hydrotechniczne i ich usytuowanie” (Dz. U. z 2007 r. Nr 86, poz. 579).

W „Wykazie zadań z zakresu małej retencji w latach 1997 – 2015 w zlewni Widawki i Grabi”, na terenie gminy Łask przewiduje się budowę zbiorników małej retencji „Łask” i „Kolumna”. Również nadal aktualnymi są dotychczasowe propozycje zakładające:

- ochronę cieków ze zbiorowiskami łąkowo-zaroślowymi – zwłaszcza na terenach podmokłych i torfowiskowych,
- tworzenie małych spiętrzeń – rozlewisk z zaroślami trzcinowymi poniżej ujść rowów melioracyjnych,
- wprowadzenie zalesień o strategicznym znaczeniu dla zachowania równowagi hydrologicznej na terenach wododziałowo - źródłkowych o glebach niskiej bonitacji.

Na terenie gminy działają:

- mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia w mieście Łask,
- mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia we wsi Kopyść,
- mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia przy ul. Modrzewiowej Łask – Kolumna.

2.8.3. Stan czystości wód podziemnych

Zasoby wód podziemnych województwa łódzkiego należą do przeciętnych, ale z powodu braku innych źródeł wody te stanowią bezcenne bogactwo tego obszaru. Stan wody w obecnie eksploatowanych ujęciach uznaje się jako przeciętny.

Tabela 7. Klasyfikacja jakości zwykłych wód podziemnych

Punkt badawczy	Typ warstwy wodonośnej	Stratygrafia	Klasa czystości
Ostrów – ujęcie dla Łasku	W	K ₂	III
Łask - Kolumna	W	K ₂	III
Okup Mały	W	Q	III
Bałucz	W	K ₂	III
Gorczyn	W	Q	II

Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2010

Jakość wody podawanej przez wodociągi wiejskie podlega stałej kontroli. Z „Raportu (...)” wynika, że w odniesieniu do wodociągów na terenie gminy Łask nie ma zastrzeżeń. Natomiast jakość płytkich wód zaskórnych i gruntowych (studnie kopane) jest zła. Zawartość azotanów – 10,1 – 20 mg/l, (przy normie 10,0 mg/l). W zakresie skażenia bakteriami typu Coli jedynie ok. 12% skontrolowanych studni podaje wodę o składzie mikrobiologicznym odpowiadającym wymaganiom sanitarnym. Znaczące zagrożenie dla wód podziemnych ma zwiększenie się (w związku z zakładaniem wodociągów) ilości ścieków bytowych odprowadzanych do szamb, które tworzy się z dotychczasowych studni.

2.8.4. Zagrożenia środowiska przez odpady

Zasady gospodarowania odpadami w gminie zostały określone w „Planie gospodarki odpadami dla gminy Łask”. Aktualne zasady utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Łask reguluje Uchwała nr XXXVIII/417/09 Rady Miejskiej w Łasku z dnia 2 grudnia 2009 r. w sprawie aktualizacji programu ochrony środowiska dla gminy Łask na lata 2009-2016 oraz aktualizacji planu gospodarki odpadami wraz z prognozami oddziaływania na środowisko. Uchwała ustala szczegółowe zasady utrzymania porządku i czystości na terenie gminy Łask.

Na terenie gminy Łask zbiórkę i transport odpadów komunalnych prowadzą 4 firmy, posiadające zezwolenia wydane przez Burmistrza Łasku. Od lipca 2001 roku na terenie gminy funkcjonuje selektywna zbiórka odpadów obsługiwana tylko przez firmę Eko – Region. Zbiórka prowadzona jest w systemie pojemnikowym. Zbierane są dwie frakcje: szkło i tworzywa sztuczne. Wyselekcjonowane odpady trafiają do specjalnie przygotowanych pojemników.

Przestało funkcjonować jedno stałe składowisko odpadów w Łasku – (dzielnica Podłaszczce). Ustanowione je w czasach, gdy nie wymagano zabezpieczeń gleby i wód gruntowych. Nie posiada ono izolacji od gruntu rodzimego. Obecnie składowisko zostało już rekultywowane i przeznaczone na cele rekreacyjne (tereny sportu). Unieszkodliwiono około 639 000 m³ odpadów.

Powstające na terenie gminy odpady komunalne są wywożone poza obszar gminy Łask.

Zgodnie z „Planem Gospodarki Odpadami Województwa Łódzkiego 2012” Gmina Łask usytuowana jest w Regionie II (RGOKII) gospodarki odpadami komunalnymi. W wyznaczonym regionie do przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych i innych bioodpadów przewidziano instalacje zastępcze, funkcjonujących w ośmiu powiatach.

Prowadzona obecnie gospodarka odpadami komunalnymi na terenie gminy polega głównie na deponowaniu powstających na jej terenie odpadów niesegregowanych na składowiskach odpadów innych niż niebezpieczne. Ponadto prowadzona jest w ograniczonym zakresie selektywna zbiórka odpadów. W związku z brakiem zbiórki odpadów ulegających biodegradacji oraz remontowo – budowlanych analizowany system gospodarki odpadami nie uwzględnia ograniczenia kierowania na składowiska odpadów tychże odpadów. Również nie funkcjonuje zbiórka odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych („Plan gospodarki odpadami dla gminy Łask”).

2.8.5. Komunikacyjne zagrożenia środowiska

Układ komunikacyjny stanowi uciążliwość wobec środowiska przyrodniczego w kilku aspektach:

Zagrożenie hałasem

Istotne jest tu współistnienie sąsiedztw, a zwłaszcza sąsiedztwo tras komunikacyjnych i zabudowy mieszkaniowej. Zagrożenie takie na terenie miasta i gminy stanowią głównie tranzytowe drogi wojewódzkie Nr 473 i Nr 482 prowadzące z Łodzi do Wrocławia i z Łasku do Piotrkowa Tryb Równoważny poziom dźwięku A wynosi na niej 75 – 80 dB i przekracza niemal dwukrotnie dopuszczalne normy dla obszarów zabudowy mieszkaniowej występującej przy trasie (Łask – Kolumna, Łask, Orchów, Okup).

Nieco mniejsze przekroczenie (70 – 75 dB) zanotowano na ul. Widawskiej, G. Narutowicza i ulicą 9 Maja w Łasku – wyloty w kierunku Widawy, Bełchatowa i Piotrkowa Trybunalskiego.

W ulicach centrum miasta poziom hałasu komunikacyjnego wynosi 65 – 70 dB, co stanowi ok. 30% przekroczenie norm dla zabudowy mieszkaniowej.

Specyficznym hałasem komunikacyjnym jest hałas pochodzący z lotniska wojskowego. Położone jest ono poza obrębem gminy Łask, ale w zasięgu uciążliwości akustycznej znajduje się kilka miejscowości należących do gminy: Sięganów, Gorczyń, Mauryca, Teodory, Rokitnica, Aleksandrówek. Od lotniska został ustanowiony obszar ograniczonego użytkowania, o którym mowa w dalszej części studium. Granice tego obszaru zostały wniesione na rysunek studium.

Naklimatakustycznypotencjalniewpływaćmożelokalizacjaelektrowniwiatrowych, którychlokalizacjędopuszczastudium.Każdorazowa realizacja tego typu przedsięwzięcia wymaga przeprowadzenia badań mających na celu szczegółowe określenie oddziaływania na środowisko, w tym na klimat akustyczny. Przy lokalizacji elektrowni wiatrowych należy zachować odpowiednią odległość od istniejących i projektowanych terenów wymagających ochrony przed hałasem, która zapewni dotrzymanie akustycznych standardów jakości środowiska określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U.z2014r.,poz.112).

Zanieczyszczenia powietrza

Spaliny samochodowe zawierają wyjątkowo uciążliwe i szkodliwe związki chemiczne: tlenki węgla, węglowodory nasycone i nienasycone, tlenki azotu oraz związki ołowiu. Ich rozprzestrzenianie ograniczone jest do stref równoległych do drogi (bardzo niska emisja) i do wysokości 1,5 – 2,5 m n.p.g. W tej sytuacji, najważniejsze jest oddziaływanie na bezpośrednie sąsiedztwa, kształtujące się podobnie jak w przypadku hałasu komunikacyjnego.

Zanieczyszczenie gleby

W pobliżu tras komunikacyjnych następuje kumulacja w glebie toksycznych związków chemicznych pochodzących ze spalin oraz płynów ścieralnych opon i nawierzchni. Rośliny w strefie zanieczyszczeń kumulują je w swoich tkankach (w przypadku związku ołowiu, jego ilość w tkankach roślinnych może kilkakrotnie 1,5 – 7 razy przekraczać zawartość w glebie). W związku z tym, w strefach przyległych do ulic i dróg o znaczącym ruchu (tu – mierzalnym w badaniach natężenia hałasu) powinno się ograniczyć użytkowanie gleb głównie jako łąk i pastwisk oraz upraw warzyw i owoców jagodowych. Wynika to z faktu, że krzewy jagodowe, warzywa, rośliny pastewne, i trawy wykazują najwyższy stopień kulminacji zanieczyszczeń, zwiększający się w krowim mleku i przetworach mlecznych. Największe zagrożenie dla gleb istnieje wzdłuż dróg Nr 12 i Nr 14 w miejscach jej przebiegu w dolinie Grabi. Istnieją tam szczególne warunki dla spływu, zalegania i osiadania zanieczyszczeń zawartych w powietrzu na obszarach łąk.

2.8.6. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Na terenie miasta i gminy Łask można określić dwa stacjonarne źródła potencjalnych, nadzwyczajnych zagrożeń dla środowiska. Pierwszym jest Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska z instalacją chłodniczą wykorzystującą amoniak – w przypadku awarii groźny dla zdrowia i życia ludzi. Drugim – lokalizacja oczyszczalni ścieków w dolinie Grabi na terasie zalewowej. Nie jest już obiektem zagrażającym środowisku zrehabilitowane składowisko odpadów.

Pewne obawy może też budzić intensywny ruch transportu towarowego drogami Nr 14 i Nr 12 przez miasto. Obserwowane są samochody – cysterny przewożące substancje chemiczne

i ropopochodne, co w przypadku kolizji zagraża lokalnym skażeniem terenu i może powodować niebezpieczeństwo dla zdrowia i życia ludzi.

2.9. Ochrona przyrody

Dolina rzeki Grabi na odcinku znajdującym się w granicach gminy Łask stanowi naturalny korytarz ekologiczny. W planach Krajowego Systemu Ekologicznego jest uwzględniana jako teren o znaczeniu regionalnym. W chwili obecnej na mocy Rozporządzenia Wojewody Sieradzkiego z dnia 31 lipca 1998 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu oraz uznania za zespoły przyrodniczo-krajobrazowe (Dz. U. Woj. Sieradzkiego z dnia 9 września 1998 r. Nr 20, poz. 115) teren doliny ma rangę:

- Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego „Dolina Grabi” na terenie gmin: Dobroń, Łask, Sędziejowice, Widawa oraz miasta Łask;
- Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego „Kolumna-Las” na terenie dzielnicy Kolumna;
- Obszaru Chronionego Krajobrazu „Środkowej Grabi” na terenie gmin: Buczek, Łask, Dobroń.

Ponadto na mocy Rozporządzenia Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 marca 1993 r. został utworzony użytek ekologiczny „Rzeka Grabia” obejmujący 40 kilometrowy odcinek koryta rzeki od miejscowości Jamborek (gmina Żelów) do miejscowości Łęg Widawski (gmina Widawa).

Zarząd Województwa Łódzkiego proponuje na miejsce Obszaru Chronionego Krajobrazu „Środkowej Grabi” stworzyć „Tuszyńsko-Dłutowski” Obszar Chronionego Krajobrazu. Do chwili obecnej projekt ten nie zyskał stosownej akceptacji ze strony władz samorządowych.

Na terenie Łasku znajduje się zabytkowy park miejski z 7 pomnikami przyrody. Na terenie gminy zewidencjonowano parki wiejskie:

- w Ostrowie – z 4 pomnikami przyrody;
- w Zielęcicach – z grupą 3 drzew jako pomniki przyrody;
- w Karszewie;
- we Wronowicach z aleją i grupą drzew.

Tabela 8. Wykaz pomników przyrody

Lp	Lokalizacja obiektu	Przedmiot ochrony	Gatunek	Data utworzenia	Właściciel/zarządzający
1.	Obok parku miejskiego dz.83/1	drzewo	Wiąz szypułkowy	23.11.1998	Miasto i Gmina Łask
2.	Park miejski dz. 78	drzewo	Wiąz szypułkowy	03.02.1998	Gmina Łask
3.	Park miejski dz. 78	drzewo	Wiąz szypułkowy	03.02.1998	Gmina Łask
4.	Park miejski dz. 78	drzewo	Wiąz szypułkowy	03.02.1998	Gmina Łask
5.	Park miejski dz. 78	drzewo	Lipa drobnolistna	03.02.1998	Gmina Łask
6.	Park miejski dz. 78	drzewo	Olsza czarna	03.02.1998	Gmina Łask
7.	Park miejski dz. 78	drzewo	Modrzew europejski	03.02.1998	Gmina Łask
8.	Park miejski dz. 78	drzewo	Modrzew europejski	03.02.1998	Gmina Łask
9.	Zielęcice, dz.145	grupa 3 drzew	Dęby szypułkowe	03.02.1998	Teren prywatny
10.	Wrzeszczewice, przy kościele, dz. 143	drzewo	Dąb szypułkowy	03.02.1998	Parafia Rzymsko-Katolicka
11.	Gorczyn Przy drodze	drzewo	Dąb szypułkowy	03.02.1998	Gmina Łask
12.	Wronowice, dz.374	grupa 3 drzew	Dęby szypułkowe	03.02.1998	Teren prywatny
13.	Wronowice, dz.374	aleja drzew jednogatunkowych	Graby zwyczajne	03.02.1998	Teren prywatny
14.	Leśnictwo Grabia N-ctwo Kolumna	drzewo, oddz.175d, dz. 5/1 obr.8 Łask	Wiąz szypułkowy	03.02.1998	Lasy Państwowe
15.	Leśnictwo Grabia N-ctwo Kolumna	drzewo, oddz.182c Ostrów	Dąb szypułkowy obw. pnia 280 cm	03.02.1998	Lasy Państwowe
16.	Leśnictwo Grabia N-ctwo Kolumna	drzewo, oddz.182c Ostrów	Dąb szypułkowy obw. pnia 310 cm	03.02.1998	Lasy Państwowe
17.	Ostrów, park ZSO	drzewo	Dąb szypułkowy	03.02.1998	ZSO w Ostrowie

	Dz. 256/1				
19.	Ostrów, park ZSO Dz. 256/1	drzewo	Kasztanowiec zwyczajny	03.02.1998	ZSO w Ostrowie
20.	Ostrów, park ZSO Dz. 256/1	drzewo	Dąb szypułkowy	03.02.1998	ZSO w Ostrowie
21.	Ostrów, park ZSO Dz. 256/1	drzewo	Dąb szypułkowy	03.02.1998	ZSO w Ostrowie
22.	Łask, teren drogi powiatowej przy Placu Gwiazdzistym	drzewo	Dąb szypułkowy „Janusz”	21.09.2012	Powiat Łaski

Wykaz uwzględnia stan na 12 grudnia 2016 r.

W granicach miasta i gminy Łask jest położony obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Grabia PLH 100021. Podstawą prawną honorowania zasad ochrony tego obszaru jest Decyzja Komisji Europejskiej z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (Bruksela, dnia 10.01.2011 K(2010)9669 wersja ostateczna) - przyjęto listę projektowanych Specjalnych Obszarów Ochrony Siedlisk. Jednym z nich jest obszar Natura 2000 Grabia PLH 100021 położony na terenach gmin Dłutów, Dobroń, Żelów, Łask, Sędziejowice i Widawa o łącznej powierzchni 1.670,5 ha.

Obszar obejmuje środkowy i dolny bieg Grabi wraz z przylegającymi ekosystemami łąkowymi i leśnymi, charakterystycznymi dla niewielkich rzek nizinnych Polski. Teren położony w granicach naturowych ciągnie się wzdłuż rzeki od miejscowości Kolonia Karczmy do ujścia rzeki Grabi do Widawki, a jego granice wyznacza terasa zalewowa. Długość Grabi objętej granicami obszaru Natura 2000 wynosi około 50 km, co stanowi nieco ponad połowę całkowitej długości rzeki wynoszącej 81,1 km. Średnia szerokość rzeki wynosi 2,5 m przy głębokości około 0,5 m. Osady dennie mają charakter głównie piaszczysty i żwirowo-piaszczysty. Szerokość doliny rzecznej wynosi około 100 m. Począwszy od miejscowości Mzurki, Grabia płynie w kierunku północno-zachodnim, aż do miejscowości Barycz. Wzrastają średnie szerokości i głębokości rzeki począwszy od początkowych 3 m i 1 km aż do 20 m szerokości i 0,7 m głębokości w okolicach Baryczy. Szerokość doliny rzecznej wzrasta stopniowo od 100 m do 1 km. Taka charakterystyka doliny rzecznej właściwa jest dla początkowej części wyznaczonego obszaru, od miejscowości Karczmy. Dno jest piaszczyste, tylko w nielicznych miejscach, gdzie koryto Grabi przecina wychodnie skał kredowych – bywa pokryte rumoszem wapiennym. W Baryczy rzeka skręca w kierunku zachodnim. Dolina utrzymuje szerokość 1 km. Szerokość koryta waha się od 10-12, głębokość około 0,8 m. Dno jest głównie piaszczyste. W okolicach Łasku następuje zmiana kierunku biegu rzeki z zachodniego na południowo-zachodni, który utrzymuje się aż do ujścia. Szerokość zwiększa się stopniowo od 15 do 30 m, średnia głębokość wynosząca około 1 m może przy wysokich stanach wód przekraczać 2 m. W dolnym biegu rzeki dno jest piaszczyste, często mocno zamulone. Dolina jest w większej części rozległa o szerokości 1-2 km. Grabia uchodzi do Widawki w okolicach miejscowości Łęg Widawski na wysokości 143 m n.p.m. W granicach obszaru występują następujące formy ochrony: Park Krajobrazowy Międzyrzecza Warty i Widawki (utworzony w 1989 r. obszar 26.636 ha), Obszar Chronionego Krajobrazu „Środkowej Grabi,” Zespół Krajobrazowo-Przyrodniczy „Dolina Grabi”, Zespół Parkowo-Krajobrazowy „Dolina rzeki Końskiej”, proponowany Zespół Parkowo-Krajobrazowy „Węzeł hydrograficzny Widawki-Grabi-Niecieczy”, którego fragment też występuje w gminie Łask.

Najcenniejszymi siedliskami, dla których tworzony jest obszar naturowy to:

- niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*) kod 6510, zajmujące 87,5% powierzchni.
- łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnion glutinoso-incanae*, olsy źródliskowe) kod 91E0, zajmujący 10% powierzchni,
- wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi (kod 2330), zajmujące 2% powierzchni,
- starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nypheion*, *Potamion* (kod 3150) zajmujące 0,5% powierzchni.

Na terenach Lasów Państwowych położonych w granicach gminy Łask zinventaryzowano następujące gatunki zwierząt:

- 1355 wydra
- 1042 żółtka większa
- 1060 czerwończyk nieparek

i siedliska:

- 91E0b łągi olszowe, olszowo-jesionowe i jesionowe
- 9190-2 śródładowe kwaśne dąbrowy
- 9170 grąd środkowoeuropejski i kontynentalny
- 7110 torfowiska wysokie i roślinność torfotwórcza
- 6510 niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie
- 7140 torfowiska przejściowe i trzęsawiska

Obszary łągowe – olszowe w dolinach rzecznych wykluczone są z zagospodarowania zabudową dla pobytu stałego z powodu dużej wilgotności, występowania zjawisk inwersji oraz z uwagi na możliwość zahamowania swobodnych przepływów powietrza. W przypadku miasta Łask jest to szczególnie ważne w rejonie, gdzie ujawniają się tendencje do połączenia Łasku (pd. brzeg doliny) z miejscowością Wiewiórczyn (pn. brzeg doliny). Przerwanie ciągłości przepływu powietrza w tym miejscu mogłoby mieć fatalny wpływ na kształtowanie klimatu całego miasta.

3. Uwarunkowania wynikające ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

3.1. Rys historyczny

Miasto Łask uzyskało przywileje lokacyjne na prawie magdeburskim od króla Władysława Jagiełły w 1422 r. Król zezwolił też na odbywanie się cotygodniowych, poniedziałkowych i w dniu 4 października corocznych targów, które miały ożywić życie gospodarcze Łasku i okolicznych wsi. Pierwszym właścicielem był Jan Łaski- chorąży sieradzki, pierwszym wójtem – Maciej Krówka. Pierwsze, drewniane zabudowania koncentrowały się w owalnicowym rynku i przy obecnych ulicach Mickiewicza i ulicą 9 Maja.

Na rozwój miasta największy wpływ miało korzystne położenie przy skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych, wiodących w kierunku Piotrkowa, Sieradza, Krakowa i Szadku. Z drogi prowadzącej do Piotrkowa z kierunku Uniejowa czy Sieradza korzystała m.in. szlachta, a także hierarchowie kościelni. Dla ich potrzeb funkcjonowały w Łasku liczne karczmy i podwozy, korzystali z nich również urzędnicy państwowi i dwór królewski. Rangę rodowego gniazda podniósł zwłaszcza Jan Łaski, zwany też Starszym – późniejszy kanclerz i prymas. To w tym okresie XVI wieku, nazywanym złotym wiekiem Łasku został wybudowany w latach 1517-1523 murowany kościół, któremu Jan Łaski nadał rangę kolegiaty. Świątynia została wyposażona m.in. w cenną bibliotekę i dzieła sztuki. Olbrzymie znaczenie miała też tutejsza szkoła, której kilku wychowanków trafiło do Akademii Krakowskiej. Po 1567 r. powstała w Łasku łaźnia, a w 1598 r. został założony w pobliżu drewnianego kościółka p.w.Świętego Ducha przytułek dla starców, kalek i ubogich. Rozwijało się rzemiosło. Pieczę nad miastem sprawował Stanisław Łaski, wojewoda sieradzki, a król Zygmunt Stary przyznał miastu kolejne przywileje targowe. Z Łaskiem wiążą się także życiorysy innych sławnych postaci z rodu Łaskich: Jana Łaskiego Młodszego zwanego reformatorem, Hieronima Łaskiego i Olbrachta Łaskiego.

XVII i XVIII wiek to dla miasta okres stagnacji i upadku, w których najważniejszym źródłem utrzymania mieszkańców było rolnictwo. Obiektem najbardziej okazałym w mieście była murowana kolegiata, znaczącym obiektem był też modrzewiowy dwór, nazywany niekiedy zamkiem, położony w rejonie dzisiejszego parku oraz drewniany ratusz z wieżą w jednym z rogów rynku. Drewnianą zabudowę stosunkowo często trawiły liczne pożary.

Upadek Polski i jej rozbiory odbiły się negatywnie również i na Łasku. Po II rozbiórce miasto znalazło się w zaborze pruskim, a potem rosyjskim, gdzie wchodziło w skład województwa kaliskiego, obwodu sieradzkiego i powiatu szadkowskiego. Kolejno – był w granicach guberni kaliskiej, potem warszawskiej i piotrkowskiej. Miastem prywatnym Łask przestał być w 1866 r., stał się wtedy siedzibą władz powiatowych. Był to awans miasteczka, bowiem pojawiły się nowe instytucje – sąd gminny, sąd pokoju, urząd pocztowy, stacja telegraficzna. Magistrat z burmistrzem na czele oraz rada miejska pojawiły się w Łasku w 1915 r. Tradycyjnie, rozwijało się rzemiosło: przetwórstwo skór, szewstwo i krawiectwo, wytwórnia wozów i bryczek, krochmalnie, olejarnie, młyny. Nie rozwinęło się tu w XIX w. osadnictwo przemysłowe i tkactwo w takim zakresie jak np. w sąsiedniej Zduńskiej Woli. W 1903 r. do Łasku dotarła linia kolejowa Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej.

Po odzyskaniu niepodległości kraju, Łask odzyskał rangę powiatu, w skład którego wchodziło 20 gmin. Miasto w okresie międzywojennym w niewielkim jednak stopniu zmieniło swój wizerunek, choć sukcesywnie, zwłaszcza w centrum, przybierało zabudowy murowanej oraz brukowanych ulic, a

także drobnych zakładów przemysłowych oraz obiektów usługowych i handlowych. Podjęto próbę elektryfikacji miasta. Powstały nowe szkoły powszechne, gimnazjum oraz żydowska szkoła religijna.

W okresie II wojny światowej Łask, podobnie jak Łódź, został włączony do Rzeszy. Został wyzwolony przez oddziały 33. Armii 1. Frontu Białoruskiego 20 stycznia 1945 r. Liczył wtedy tylko 3,7 tys. mieszkańców. Po wojnie miejsca pracy mieszkańcy znajdowali w rozwijającym się głównie przemyśle terenowym i przemyśle materiałów budowlanych oraz w usługach. Ważną dla miasta inwestycją było utworzenie w 1956 r. lotniska wojskowego oraz zaplecza dla wojska (koszary, klub garnizonowy, mieszkania). W 1964 r. oddano do użytku zakłady odzieżowe „Wólczanka”, w 1968 r. mleczarnię. W Teodorach powstał zakład produkujący cegłę silikatową, w Gorczynie – zakłady przemysłu owocowo-warzywnego. W 1973 r. w granice administracyjne Łasku została włączona Kolumna.

3.2. Zasoby ochrony konserwatorskiej

3.2.1. Obiekty wpisane do rejestru zabytków

Tabela 9. Rejestr zabytków na terenie miasta Łask

Lp.	Nazwa obiektu	Materiał	Nr rejestru	Datowanie
1	2	3	4	5
1.	Kościół parafialny p.w. Nawiedzenia N.M.P. i św. Michała Archanioła	murowany	245/A	1526 r. (przebudowa po 1749 r.)
2.	Kościół p.w. św. Ducha, dawny szpitalny, ob. parafia wojskowa	drewniany	246/A	1666 r.
3.	Kamienica przy pl. 11 Listopada 1	murowana	240/A	1860 r.
4.	Kamienica przy pl. 11 Listopada 2	murowana	241/A	XIX
5.	Kamienica przy pl. 11 Listopada 3	murowana	242/A	2 poł. XIX w.
6.	Kamienica przy pl. 11 Listopada 6 (w trakcie postępowania w sprawie skreślenia z rejestru)	murowana	243/A	1 poł. XIX w.
7.	Kamienica przy pl. 11 Listopada 7	murowana	244/A	XIX w.
8.	Kamienica przy ul. Kościuszki 2	murowana	391/A	1909 r.
9.	Park Miejski	-	386/A	XIX w.

Uwaga: na rysunku studium zabytki pod nr 3-7 pokazano jako jeden obiekt.

Tabela 10. Rejestr zabytków na terenie gminy Łask

Lp.	Lokalizacja obiektu	Nazwa obiektu	Nr rejestru	Materiał	Datowanie
1	2	3	4	5	6
1.	Łopatki	Dwór	247/A	murowany	Połowa XVI w.
2.	Karszew	Dwór (w trakcie postępowania w sprawie skreślenia z rejestru)	237/A	murowany	Połowa XIX w.
3.	Ostrów	Dwór	379/A	murowany	1905 r.
4.	Wola Bałucka	Dwór	300/A	murowany	Pocz. XIX w.
5.	Borszewice	Kościół p.w. św. Stanisława Biskupa i św. Mikołaja	A/99	murowany	

Wyżej wymieniony wykaz i zestawienie obiektów oraz stref objętych ochroną są listami otwartymi, które mogą ulec zmianie w wyniku kolejnych analiz.

3.2.2. Obszary ochrony konserwatorskiej

Miasto Łask

W dotychczasowych edycjach studium, a także obecnie wskazuje się na formalne utworzenie, mocą aktów prawa miejscowego, następujących obszarów ochrony konserwatorskiej:

Strefę ścisłej ochrony historycznej struktury przestrzennej - strefa „A”, obejmującą historyczny układ urbanistyczny Łasku, tj. miasto lokacyjne w obrębie ulic: Górna i ulicą 9 Maja, Warszawska, Plac 11 Listopada, Żeromskiego, Mickiewicza, Kilińskiego, Tylna, Słowackiego,

Szeroka, Wąska, Konopnickiej (odcinek na południe od drogi wojewódzkiej 482 i 473), Narutowicza (odcinek północny nie stanowiący drogi wojewódzkiej), Kościelna, Plac Dąbrowskiego, Sobieskiego.

Strefa ta jest uwzględniona w planie miejscowym dla obszaru śródmieścia miasta Łask, gdzie jest określana jako strefa ścisłej ochrony konserwatorskiej śródmieścia. Na rysunku studium Kierunki polityki przestrzennej, ze względu na skalę mapy, strefa jest przedstawiona jako obszar w granicach ochrony układu urbanistycznego Łasku i Kolumny. W większości teren strefy jest przeznaczony/opisany jako teren historycznej wielofunkcyjnej zabudowy śródmieścia.

Strefę częściowej ochrony zachowanych elementów zabytkowych - strefa „B” zawartą w Łasku w granicach: ulicy 9 Maja-Górna, Objazdowa oraz linią łączącą ul. Objazdową z ul. Górną położoną między węzłami ulic: Objazdowej i Żeromskiego oraz Górnej i Widawskiej.

Strefa jest uwzględniona w planie miejscowym dla obszaru śródmieścia miasta Łask, gdzie obejmuje podstawowe cechy układu przestrzennego i historycznej zabudowy, tj.:

- 1) historyczny układ urbanistyczny przedmieścia obejmującego dawną dzielnicę żydowską w części kwartału ulic Żeromskiego, Zielonej, Objazdowej i Konopnickiej,
- 2) część oficynowej zabudowy podwórek na zapleczu reprezentacyjnych kamienic północnej pierzei Placu 11 Listopada i fragmentu ul. Warszawskiej,
- 3) tereny dawnej plebanii i katolickiej szkoły wraz z zielenią parkową położone przy ul. Warszawskiej na odcinku od ul. Reymonta do ul. Armii Krajowej, obecnie też zajętych przez budynki szkolne oraz plebanię i inne zabudowania związane z obsługą parafii.

Ze względu na skalę mapy, strefy tej dla śródmieścia Łasku, nie przedstawiono na rysunku studium Kierunki polityki przestrzennej.

W dzielnicy Kolumna można do tej strefy zaliczyć historyczny układ przestrzenny Kolumny położony w granicach ulic: Torowej, Zakopiańskiej, Sandomierskiej, Swojskiej, Wojska Polskiego, ulicy Leśników Polskich, Pięknej, Skromnej. Na rysunku Kierunki polityki przestrzennej strefa ta w Kolumnie jest opisana jako obszar ochrony układu urbanistycznego Łasku Kolumny.

W przypadku Kolumny, dla odróżnienia od śródmieścia Łasku, strefę tę opisuje się też jako strefę ochrony historycznego układu przestrzennego i historycznych funkcji - **strefa „U”**.

Strefę ochrony krajobrazu – strefa „K”. Obejmuje ona:

- teren cmentarza w Łasku
- teren dawnego dworu Łaskich (obecnie park miejski)
- teren cmentarza w Kolumnie

Strefa przedstawiona jest na rysunku studium Uwarunkowania rozwoju.

Strefę ochrony ekspozycji elementów zabytkowych - strefa „E”. Obejmuje ona w szczególności osie widokowe na kościół p.w. NMP i św. Michała Archanioła oraz kościół p.w. św. Ducha oraz park i cmentarz w Łasku. Stworzona została ona w celu zapewnienia odpowiedniej ekspozycji tych zabytków. Strefa i zasady jej ochrony w części obejmującej obszar śródmieścia Łask zostały uwzględnione w planie miejscowym dla tego obszaru.

Gmina Łask

Podobnie jak poprzednich edycjach studium, również i obecnie wskazuje się na utworzenie 13 stref ścisłej ochrony konserwatorskiej na obszarach wiejskich gminy Łask. Obejmują one różnej wielkości tereny, najczęściej związane z istniejącymi lub byłymi dworami.

Tereny te znajdują się na obszarach następujących wsi:

- Łopatki (rejon renesansowego dworu znajdującego się w rejestrze zabytków),
- Podłazcze (tuż przy granicy miasta, cmentarz żydowski XIX w.),
- Zielęcice nad Grabią (park dworski),
- Wola Bałucka (rejon dworu znajdującego się w rejestrze zabytków),
- Borszewice (cmentarz parafialny rzymsko-katolicki),
- Wincentów/Ulejów (przy północno-zachodniej granicy gminy, niemiecki cmentarz wojenny z 1914 r.),
- Wrzeszczewice (przy północnej granicy gminy, cmentarz parafialny rzymsko-katolicki),
- Anielin (cmentarz ewangelicki),

- Karszew (rejon byłego dworu),
- Wronowice (teren parku),
- Ostrów (rejon dworu znajdującego się w rejestrze zabytków),
- Rokitnica (cmentarz ewangelicki),
- Borszewice – kościół rzymsko-katolicki XIX – XX w.

Na rysunku studium Kierunki polityki przestrzennej, strefy są przedstawione i opisane jako obiekty w wojewódzkiej ewidencji zabytków.

W granicach obszarów wiejskich strefa ekspozycji elementów zabytkowych „E” obejmuje cmentarz i kościół w Borszewicach oraz dwór w Łopatkach.

3.2.3. Gminna Ewidencja Zabytków

Tabela 11. Gminna ewidencja zabytków

MIASTO ŁASK

Lp	Adres	Obiekt	Nr rejestru	Wojewódzka Ewidencja Zabytków	Gminna Ewidencja zabytków
1.	Miasto Łask	Historyczny układ urbanistyczny (w obrębie ulic: ulica 9 Maja, Górna, Mickiewicza, Żeromskiego, Plac 11 Listopada, Warszawska)		x	x
2.	Miasto Łask Pl. Dąbrowskiego	Zespół Kościoła p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP - Kościół - dzwonnica - otoczenie kościoła (w granicach ogrodzenia)	245/A	x x x	x x x
3.	Miasto Łask, Ul. Kościuszki 2	d. magistrat	391/A	x	x
4.	Pl. 11 Listopada	Dom Nr 1	240/A	x	x
5.	Pl. 11 Listopada	Dom Nr 2	241/A	x	x
6.	Pl. 11 Listopada	Dom Nr 3	242/A	x	x
7.	Pl. 11 Listopada	Dom Nr 4			x
8.	Pl. 11 Listopada	Dom Nr 5			x
9.	Pl. 11 Listopada	Dom Nr 6	243/A	x	x
10.	Pl. 11 Listopada	Dom Nr 7	244/A	x	x
11.	Pl. 11 Listopada	Dom Nr 8		x	x
12.	Pl. 11 Listopada	Dom Nr 10a			x
13.	Pl. 11 Listopada	Dom Nr 11			x
14.	Pl. 11 Listopada	Dom Nr 12			x
15.	Pl. 11 Listopada	Dom Nr 13/14			x
16.	Pl. 11 Listopada	Dom Nr 15			x
17.	Pl. 11 Listopada	Dom Nr 16			x
18.	Pl. 11 Listopada	Dom Nr 17			x
19.	Pl. 11 Listopada	Dom Nr 18			x
20.	Pl. 11 Listopada	Dom Nr 30			x
21.	Pl. 11 Listopada	Dom Nr 31			x
22.	Pl. 11 Listopada	Dom Nr 32			x
23.	Pl. 11 Listopada	Dom Nr 33			x
24.	Pl. 11 Listopada	magazyn			x
25.	Pl. 11 Listopada	Dom Nr 35			x
26.	Pl. 11 Listopada	Dom Nr 36			x
27.	Pl. 11 Listopada	Dom Nr 37			x
28.	Pl. 11 Listopada	Dom Nr 38a			x
29.	Pl. 11 Listopada	Magazyn			x
30.	Ul. Narutowicza 2	Dom Nr 2			x
31.	Ul. Warszawska	Zespół Domu Nr 3 - dom - oficyna			x
	Ul. Warszawska	Dom Nr 1			
32.	Ul. Warszawska	Dom Nr 3/5			x
33.	Ul. Warszawska	Dom Nr 10			x

34.	Ul. Warszawska	Dom Nr 12			x
	Ul. Warszawska	Dom Nr 16			
	Ul. Warszawska	Dom Nr 23			
	Ul. Warszawska	Dom Nr 37			
35.	Ul. Żeromskiego	Dom Nr 2			x
36.	Ul. Żeromskiego	Dom Nr 4			x
37.	Ul. Żeromskiego	Dom Nr 10			x
38.	Ul. Żeromskiego	Dom Nr 12			x
39.	Ul. Żeromskiego	Dom Nr 19			x
40.	Ul. Kościuszki	Dom Nr 4			x
41.	Ul. Kościuszki	Dom Nr 7			x
42.	Ul. Kościuszki	Dom Nr 8			x
43.	Ul. Kościuszki	Dom Nr 10			x
44.	Ul. Kościelna	Dom Nr 8			x
45.	Ul. Konopnickiej	Budynek d. szkoły żydowskiej			x
46.	Ul. Zielona	Zespół Kościoła pw. św. Ducha (obecnie parafia wojsk.) a) kościół p.w. św. Ducha b) otoczenie (w granic ogrodzenia)	246/A	x x x	X X x
47.	Ul. Warszawska 15	Zespół cmentarza paraf. a) cmentarz b) kościół pw. Św. Franciszka c) ogrodzenie z pierwotną bramą wejściową		x x x x	x x x x
48.	Teren Podlaska	Cmentarz żydowski		x	x
49.	Ul. Armii Krajowej	Park Miejski	386/A	x	x
50.	Ul. Armii Krajowej	Zespół domu Nr 1			x
51.	Ul. Kilińskiego	dom Nr 26.			x
52.	Ul. Kilińskiego	dom Nr 27			x
53.	Ul. Kilińskiego	dom Nr 28.			x
54.	Ul. Kilińskiego	dom Nr 29.			x
55.	Ul. Kolejowa	budynek dworca PKP.		x	x
56.	Ul. Kolejowa	wieża ciśnień.		x	x
57.	Ul. Kolejowa	dom Nr 1.			x
58.	Ul. Kolejowa	dom Nr 1a.			x
59.	Ul. Kolejowa	dom Nr 1b.			x
60.	Ul. Kościelna	dom Nr 8			x
61.	Ul. Kościuszki	dom Nr 4.			x
62.	Ul. Kościuszki	dom Nr 7.			x
63.	Ul. Kościuszki	dom Nr 8.			x
64.	Ul. Kościuszki	dom Nr 10.			x
65.	Ul. Lutomska	Pompownia (zespół budynków PKP)			x
66.	Ul. 9 Maja	dom Nr 14			x
67.	Ul. 9 Maja	dom Nr 20			x
68.	Ul. 9 Maja	dom Nr 24			x
69.	Ul. 9 Maja	dom Nr 28			x
70.	Ul. 9 Maja	dom Nr 35			x
71.	Ul. 9 Maja	dom Nr 43			x
72.	Ul. 9 Maja	dom Nr 47			x
73.	Ul. 9 Maja	dom Nr 49			x
74.	Ul. 9 Maja	dom Nr 50			x
75.	Ul. 9 Maja	dom Nr 62			x
76.	Ul. Narutowicza	dom Nr 2			x
77.	Ul. Narutowicza	dom Nr 22			x
78.	Ul. Narutowicza	młyn (Nr 53)			x
79.	Ul. Objazdowa	dom Nr 6			x
80.	Ul. Utrata	dom Nr 15			x
81.	Ul. Widawska	Dom Nr 3			x
82.	Ul. Widawska	Dom Nr 32			x
83.	Ul. Wiejska	Dom Nr 12			x
84.	Ul. Zielona	Dom Nr 11			x
85.	Ul. Zielona	Dom Nr 12			x
ŁASK - KOLUMNA					
86.	Kolumna	Układ urbanistyczny		x	x

87	Kolumna	Zespół Kościoła Paraf. p.w. Wniebowzięcia NMP a) kościół b) plebania		x x x	x x x
88	Kolumna	Cmentarz parafialny		x	x
89	Ulica Leśników Polskich	Dom Nr 1			x
90	Ulica Leśników Polskich	Willa Nr 2			x
91	Ulica Leśników Polskich	Dom Nr 2a (dawne 4)			x
92	Ulica Leśników Polskich	Dom Nr 7			x
93	Ulica Leśników Polskich	Willa Nr 9		x	x
94	Ulica Leśników Polskich	Willa Nr 23			x
95	Ulica Leśników Polskich	Willa Nr 25			x
96	Ulica Leśników Polskich	Willa Nr 25a			x
97	Ul.Bracka	Willa Nr 2		x	x
98	Ul.Bracka	Willa Nr 7 (róg ul.Bliskiej)		x	x
99	Ul.Brzeźna	Willa Nr 5			x
100	Ul.Brzeźna	Willa Nr 5a (dawne 7)		x	x
101	Ul.Błękitna	Willa Nr 7		x	x
102	Ul.Błękitna	Willa Nr 9		x	x
103	Ul.Błękitna	Willa Nr 19		x	x
104	Ul.Dolna	Dom Nr 5			x
105	Ul.Graniczna	Dom Nr 11			x
106	Ul.Graniczna	Willa Nr 12			x
107	Ul.Graniczna	Dom Nr 15			x
108	Ul.Graniczna	Dom Nr 17			x
109	Ul.Gdańska	Willa Nr 7			x
110	Ul.Gdańska	Dom Nr 14			x
111	Ul.Gdańska	Willa Nr 16			x
112	Ul.Gdańska	Willa Nr 17		x	x
113	Ul.Jagielły	Willa Nr 8		x	x
114	Ul.Jagielły	Willa Nr 10		x	x
115	Ul.Katowicka	Dom Nr 1 (narożny z ulicy Leśników Polskich)			x
116	Ul.Katowicka	Willa Nr 4			x
117	Ul.Katowicka	Willa Nr 13		x	x
118	Ul.Kolonijna	Willa Nr 2		x	x
119	Ul.Kolonijna	Willa Nr 4a (dawne 4)		x	x
120	Ul.Kopernika	Willa Nr 6			x
121	Ul.Kopernika	Willa Nr 14		x	x
122	Ul.Kopernika	Willa Nr 16		x	x
123	Ul.Kresowa	Dom Nr 6			x
124	Ul.KomunyParysk.	Willa Nr 2		x	x
125	Ul.KomunyParysk.	Willa Nr 12a (dawne 12)		x	x
126	Ul.KomunyParysk.	Willa Nr 14		x	x
127	Ul.KomunyParysk.	Dom Nr 15			x
128	Ul.KomunyParysk.	Dom Nr 20			x
129	Ul.KomunyParysk.	Dom Nr 29			x
130	Ul.Letnia	Willa Nr 5			x
131	Ul.Letnia	Willa Nr 7			x
132	Ul.Letnia	Willa Nr 11		x	x
133	Ul.Letnia	Willa Nr 15			x
134	Ul.Lipowa	Dom Nr 2		x	x
135	Ul.Lubelska	Dom Nr 1			x
136	Ul.Lubelska	Willa Nr 5		x	x
137	Ul.Lubelska	Willa Nr 10		x	x
138	Ul.Lubelska	Willa Nr 12		x	x
139	Ul.Lubelska	Willa Nr 13			x
140	Ul.Lubelska	Willa Nr 15			x
141	Ul.Łanowa	Willa Nr 3		x	x
142	ul.Łanowa	Willa Nr 7			x
143	Ul.Łanowa	Willa Nr 9			x
144	Ul.Łanowa	Willa Nr 9a (róg Komuny Par.)			x
145	Ul.Łanowa	Dom Nr 14			x
146	Ul.Łódzka	Willa Nr 1		x	x
147	Ul.Piaskowa	Willa Nr 1		x	x
148	Ul.Piaskowa	Willa Nr 6 (róg Pięknej)		x	x
149	Ul.Piaskowa	Willa Nr 6a (dawny 3)			x
150	Ul.Piaskowa	Willa Nr 11		x	x
151	Ul.Piękna	Willa Nr 7		x	x

152	Ul. Piękna	Willa Nr 8		x	x
153	Ul. Piotrkowska	Willa Nr 2 (dawna Kopernika 8)			x
154	Ul. Piotrkowska	Willa Nr 7/9			x
155	Ul. Piotrkowska	Willa Nr 11		x	x
156	Ul. Piotrkowska	Willa Nr 13			x
157	Ul. Piotrkowska	Willa Nr 18			x
158	Ul. Piotrkowska	Willa Nr 25		x	x
159	Pl. Szarych Szeregów	Willa Nr 1			x
160	Pl. Szarych Szeregów	Willa Nr 2			x
161	Pl. Szarych Szeregów	Willa Nr 7		x	x
162	Ul. Rolnicza	Dom Nr 1 (dawna: Lipowa 2)			x
163	Ul. Sandomierska	Willa Nr 4		x	x
164	Ul. Sejmowa	Willa Nr 1		x	x
165	Ul. Sejmowa	Willa Nr 7		x	x
166	Ul. Sportowa	Zespół dworski: a) dwór (ob. biuro) b) stajnia (ob. fabryka)		x x x	x x x
167	Ul. Sportowa	Dom Nr 20			x
168	Ul. Spacerowa	Willa Nr 10		x	x
169	Ul. Świerkowa	Willa Nr 7 (dawne 5/7)			x
170	Ul. Torowa	Zespół dworca PKP a) budynek dworca b) dom Nr 3 c) dom nr 1c		x x x x	x x x x
171	Ul. Torowa	Willa Nr 1		x	x
172	Ul. Torowa	Willa Nr 2 (róg Bliskiej)		x	x
173	Ul. Torowa	Willa Nr 14		x	x
174	Ul. Torowa	Willa Nr 43			x
175	Ul. Toruńska	Willa Nr 9		x	x
176	Ul. Toruńska	Willa Nr 13		x	x
177	Ul. Wczasowa	Willa Nr 2		x	x
178	Ul. Wczasowa	Willa Nr 8		x	x
179	Ul. Wczasowa	Willa Nr 9a		x	x
180	Ul. Wczasowa	Willa Nr 10		x	x
181	Ul. Wileńska	Willa Nr 1		x	x
182	Ul. Wileńska	Willa Nr 8		x	x
183	Ul. Wileńska	Willa Nr 13			x
184	Ul. Wileńska	Willa Nr 18		x	x
185	Ul. Wileńska	Willa Nr 25		x	x
186	Ul. Wojska Polskiego	Zespół willi nr 18 a) willa Nr 1 b) willa Nr 2 c) altana			x
187	Ul. Wojska Polsk.	Willa Nr 11		x	x
188	Ul. Wojska Polsk.	Willa Nr 13			x
189	Ul. Wojska Polsk.	Willa Nr 14		x	x
190	Ul. Wojska Polsk.	Willa Nr 22		x	x
191	Ul. Wojska Polsk.	Willa Nr 26		x	x
192	Ul. Wojska Polsk.	Willa Nr 25			x
GMINA ŁASK					
1	ANIELIN	Relikt cmentarza ewangelickiego		x	x
2		Dawna szkoła Nr 30			x
3		Dom nr 1			x
4	BAŁUCZ KOLONIA	Dom Nr 13			x
5	BORSZEWICE	Cmentarz parafialny		x	x
6		Zespół leśniczówki Nr 4 a) leśniczówka b) piwnica			x
7		Zespół leśniczówki Nr 6 a) leśniczówka b) piwnica mur.			x
8	BORSZEWICE CMENTARNE	Dom Nr 19			x
9		Dom Nr 29			x
10		Dom Nr 31			x
11	BORSZEWICE KOŚCIELNE	Zespół kościoła paraf. p.w. śś. Stanisława B-pa i Mikołaja B-pa a) kościół	A/99	x x	x x

		b) dzwonnica c) ogrodzenie d) plebania e) organistówka f) obora mur. g) obora mur. h) stodoła i) cmentarz przykościelny w obrębie ogrodzenia		x x x x x	x x x x x x x
12	GORCZYN	Zespół dworski a) dwór b) park		x x x	x x x
13		Dom Nr 16			x
14	KARSZEW	Zespół dworski a) relikt dworu (post.oskreśl.) b) relikt parku	237/A	x x x	x x x
15	KOPYŚĆ	Dom Nr 44		x	x
16		Dom Nr 45		x	x
17	ŁOPATKI	Zespół dworski a) dwór b) cegielnia	247/A	x x x	x x x
18		Dom Nr 64		x	x
19		Dom Nr 71		x	x
20		Dom Nr 110		x	x
21	MAURYCA	Dom Nr 27		x	x
22	OKUP MAŁY	Park dworski a) dom na terenie parku		x	x x
23		Cmentarz ewangelicki		x	x
24		Tkalnia (róg Sieradzkiej i Bilewskiej)		x	x
25	OKUP WIELKI	Dom Nr 3		x	x
26		Dom Nr 32 (dawne 31)		x	x
27		Dom Nr 62 (dawne 51)		x	x
28		Dom NR 66 (dawne 54)		x	x
29		Dom Nr 76 (dawne 58)		x	x
30	ORCHÓW	Zespół dworski a) dom b) obora		x x x	x x x
31		Dom Nr 77		x	x
32		Dom Nr 96		x	x
33		Dom Nr 102		x	x
34		Dom Nr 116		x	x
35	ORCHÓW WESOŁKA	Dom Nr 163		x	x
36	OSTRÓW	Zespół dworski a) dwór b) obora c) spichlerz d) stodoła e) czworak f) park	379/A	x x x x x x	x x x x x x
37	ROKITNICA	Cmentarz ewangelicki		x	x
38		Dom z oborą Nr 17		x	x
39	STRYJE KSIĘŻE	Dom Nr 25		x	x
40	ULEJÓW	Cmentarz wojenny		x	x
41	WIEWIÓRCZYN	Dom Nr 33 ul.Hallera			x
42		Dom Nr 3 ul. Szkolna			x
43		Dom nr 31 ul.Witosa			x
44	WOLA BAŁUCKA	Zespół dworski a) dwór b) otoczenie dworu	300/A	x x x	x x x
45		Dom Nr 33			x
46	WINCENTÓW	Dom Nr 2			x
47	WRONOWICE	Zespół dworski a) dwór b) czworak c) obora d) dom gorzelnianego e) stodoła f) spichlerz g) kotłownia (ob.magazyn) h) gorzelnia		X x x	x x x x x x x x

		i) magazyn gorzelni j) park			x
48	WRZESZCZEWICE	Cmentarz parafialny		x	x
49		Dom Nr 24 (ob.biblioteka)			x
50	ZIELEŃCICE	Park dworki		x	x

3.2.4. Stanowiska archeologiczne

Strefa ochrony archeologicznej obejmuje teren osadnictwa pradziejowego i historycznego w dolinie rzeki Grabi i jej dopływów przepływających przez obszar miasta i gminy Łask. Strefa obserwacji archeologicznej obejmuje swym zasięgiem następujące stanowiska archeologiczne występujące na terenie miasta i gminy Łask:

Aleksandrówek

1. Aleksandrówek 1 (15 na 70-49), gm. Łask
  - osada kultury polskiej, nowożytność

Anielin

1. Anielin 1 (21 na 69-48), gm. Łask
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.
2. Anielin 2 (25 na 69-48), gm. Łask
  - ślad osadnictwa kultury nieokreślonej, epoka kamienia
  - punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność
3. Anielin 3 (26 na 69-48), gm. Łask
  - ślad osadnictwa kultury nieokreślonej, pradzieje
  - osada kultury polskiej, XVII-XVIII w.

Bałucz

- Bałucz 1 (1 na 69-48), gm. Łask
- punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.
- Bałucz 2 (2 na 69-48), gm. Łask
- ślad osadnictwa kultury nieokreślonej, epoka kamienia
  - osada (?) kultury polskiej, XVI-XVIII w.
- Bałucz 3 (3 na 69-48), gm. Łask
- punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.
- Bałucz 4 (4 na 69-48), gm. Łask
- ślad osadnictwa kultury przeworskiej (?), rzym (?)
  - ślad osadnictwa kultury polskiej, późne średniowiecze
  - osada kultury polskiej, XVI-XVII w.
- Bałucz 5 (5 na 69-48), gm. Łask
- osada kultury polskiej, XVII-XVIII w.
- Bałucz 6 (6 na 69-48), gm. Łask
- punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.
- Bałucz 7 (10 na 69-48), gm. Łask
- ślad osadnictwa kultury nieokreślonej, epoka kamienia
  - ślad osadnictwa kultury polskiej, średniowiecze
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.
- Bałucz 8 (12 na 69-48), gm. Łask
- punkt osadniczy kultury łużyckiej (?), EB (?)
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.
- Bałucz 9 (28 na 69-48), gm. Łask
- punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.
- Bałucz 10 (33 na 69-48), gm. Łask
- punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVIII w.
- Bałucz – Młyńsko 1 (34 na 69-48), gm. Łask
- ślad osadniczy kultury łużyckiej, III EB

Borszewice

1. Borszewice 1 (11 na 69-48), gm. Łask
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XIV-XV w.

- osada kultury polskiej, XVI-XVII w.

Budy Stryjewskie

1. Budy Stryjewskie 1 (46 na 68-48), gm. Łask
  - ślad osadnictwa kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze
  - ślad osadnictwa kultury polskiej, późne średniowiecze
2. Budy Stryjewskie 2 (47 na 68-48), gm. Łask
  - ślad osadnictwa kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze
3. Budy Stryjewskie 3 (49 na 68-48), gm. Łask
  - ślad osadnictwa kultury polskiej, późne średniowiecze
  - ślad osadnictwa kultury polskiej, nowożytność

Kolonia Łętków (obwód Orchów)

1. Kolonia Łętków 1 (5 na 70-48), gm. Łask
  - osada kultury łużyckiej, V EB – halsztat C-D
2. Kolonia Łętków 2 (21 na 70-48), gm. Łask
  - ślad osadnictwa kultury łużyckiej, chronologia nieokreślona
3. Kolonia Łętków 3 (22 na 70-48), gm. Łask
  - ślad osadnictwa kultury nieokreślonej, wczesna EB
4. Kolonia Łętków 4 (23 na 70-48), gm. Łask
  - ślad osadnictwa kultury nieokreślonej, chronologia nieokreślona
5. Kolonia Łętków 5 (24 na 70-48), gm. Łask
  - cmentarzysko kultury łużyckiej, V EB
6. Kolonia Łętków 6 (25 na 70-48), gm. Łask
  - osada kultury łużyckiej, chronologia nieokreślona
7. Kolonia Łętków 7 (26 na 70-48), gm. Łask
  - osada kultury łużyckiej, EB – halsztat

Kolumna

1. Kolumna 1 (23 na 70-49), gm. Łask
  - osada kultury polskiej, średniowiecze
2. Kolumna (d. nr 1), gm. Łask
  - cmentarzysko kultury łużyckiej, V EB, 1957 r. – badania ratownicze H. Wiklak

Krzucz

1. Krzucz 1 (35 na 69-49), gm. Łask
  - osada kultury przeworskiej, późny laten
2. Krzucz 2 (18 na 69-48), gm. Łask
  - ślad osadnictwa kultury polskiej, późne średniowiecze
  - osada (?) kultury polskiej, XVII-XVIII w.
3. Krzucz 3 (19 na 69-48), gm. Łask
  - osada (?) kultury polskiej, XVI-XVIII w.
4. Krzucz 4 (20 na 69-48), gm. Łask
  - ślad osadnictwa kultury polskiej, późne średniowiecze
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.

Łask

1. Łask 1 (1 na 70-49), gm. Łask
  - ślad osadnictwa kultury nieokreślonej, chronologia nieokreślona
  - osada kultury polskiej, XV w.
  - osada kultury polskiej, nowożytność
2. Łask 2 (2 na 70-49), gm. Łask
  - ślad osadnictwa kultury nieokreślonej, chronologia nieokreślona
  - osada kultury przeworskiej, późny laten – wczesny rzym
  - osada kultury polskiej, XV w.
  - osada kultury polskiej, nowożytność
3. Łask 3 (3 na 70-49), gm. Łask
  - osada kultury łużyckiej, EB – halsztat
4. Łask 4 (4 na 70-49), gm. Łask
  - ślad osadnictwa kultury polskiej, XV w.
  - osada kultury polskiej, nowożytność

5. Łask 5 (5 na 70-49), gm. Łask
  - ślad osadnictwa kultury nieokreślonej, chronologia nieokreślona
  - osada kultury polskiej, XV w.
  - osada kultury polskiej, nowożytność
6. Łask 6 (28 na 70-49), gm. Łask
  - relikty dworu Łaskich, kultura polska, średniowiecze (od poł. XIV w.), 1992 r. – badania wykopaliskowe, L. Kajzer
7. Łask 7 (70-49), gm. Łask
  - miasto kultury polskiej, nowożytność, 1993 r. – badania ratownicze i nadzory, P. Kurowicz
8. Łask (d. nr 1) (70-49), gm. Łask
  - osada kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze, 1967 r. – badania ratownicze J. Kamińska
9. Łask (d. nr 3) (70-49), gm. Łask
  - skarb monet kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze, 1958 r. – badania ratownicze, Z. Kaszewski

Łopatki

1. Łopatki 1 (28 na 70-48), gm. Łask
  - osada kultury polskiej, XVIII w.
2. Łopatki 2 (29 na 70-48), gm. Łask
  - osada kultury polskiej, XVIII w.
3. Łopatki 3 (30-na 70-48), gm. Łask
  - osada kultury polskiej, XVII-XIX w.
4. Łopatki 4 (31 na 70-48), gm. Łask
  - osada kultury polskiej, XV – XVIII w.
5. Łopatki 11 (38 na 70-48), gm. Łask
  - osada kultury mierzanowickiej, wczesna EB, 1987 r. – badania ratowniczo-sondażowe, A. Pelisiak

Mauryca

1. Mauryca 1 (13 na 70-49), gm. Łask
  - osada kultury polskiej, XV w.
  - osada kultury polskiej, nowożytność

Mikołajówek

1. Mikołajówek 1 (8 na 70-48), gm. Łask
  - ślad osadnictwa kultury łużyckiej, chronologia nieokreślona
2. Mikołajówek 2 (9 na 70-48), gm. Łask
  - ślad osadnictwa kultury nieokreślonej, epoka kamienia
  - osada kultury łużyckiej, chronologia nieokreślona
  - osada kultury polskiej, XVII-XVIII w.

Okup Fabryczny

1. Okup Fabryczny 1 (4 na 70-48), gm. Łask
  - ślad osadnictwa kultury ceramiki sznurowej, neolit
2. Okup Fabryczny 2 (10 na 70-48), gm. Łask
  - osada kultury łużyckiej, chronologia nieokreślona
3. Okup Fabryczny 3 (11 na 70-48), gm. Łask
  - osada kultury nieokreślonej, epoka kamienia
4. Okup Fabryczny 4 (12 na 70-48), gm. Łask
  - ślad osadnictwa kultury łużyckiej, V EB
5. Okup Fabryczny 5 (13 na 70-48), gm. Łask
  - osada kultury nieokreślonej, epoka kamienia

Orchów

1. Orchów 1 (1 na 70-48), gm. Łask
  - osada kultury pucharów lejkowatych, neolit
2. Orchów 2 (2 na 70-48), gm. Łask
  - osada kultury łużyckiej, III EB
  - cmentarzysko kultury łużyckiej, III EB
3. Orchów 3 (6 na 70-48), gm. Łask
  - osada kultury łużyckiej, chronologia nieokreślona

4. Orchów 4 (7 na 70-48), gm. Łask
  - osada kultury łużyckiej, halsztat C-D
5. Orchów 5 (16 na 69-48), gm. Łask
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.
6. Orchów 6 (17 na 69-48), gm. Łask
  - ślad osadnictwa kultury łużyckiej, EB (?)
  - ślad osadnictwa kultury polskiej, późne średniowiecze
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.

Ostrów

1. Ostrów 1 (9 na 70-49), gm. Łask
  - osada kultury polskiej, nowożytność

Ostrówek

1. Ostrówek 1 (7 na 70-49), gm. Łask
  - osada kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze
  - osada kultury polskiej, nowożytność

Podłazcze

1. Podłazcze 1 (27 na 70-48), gm. Łask
  - osada kultury łużyckiej, halsztat C-D

Rembów

1. Rembów 1 (5 na 68-49), gm. Łask
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.

Remiszew

- Remiszew 1 (11 na 68-48), gm. Łask
- punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność
- Remiszew 2 (19 na 68-48), gm. Łask
- ślad osadnictwa kultury wschodniopomorskiej, wczesny halsztat
  - ślad osadnictwa kultury polskiej, nowożytność
- Remiszew 3 (20 na 68-48), gm. Łask
- punkt osadniczy kultury polskiej, późne średniowiecze
  - ślad osadnictwa kultury polskiej, nowożytność
- Remiszew 4 (28 na 68-48), gm. Łask
- ślad osadnictwa kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze
5. Remiszew 5 (29 na 68-48), gm. Łask
    - punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność
  6. Remiszew 6 (30 na 68-48), gm. Łask
    - ślad osadnictwa kultury nieokreślonej, EB/EŻ
    - punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność
  7. Remiszew 7 (45 na 68-48), gm. Łask
    - ślad osadnictwa kultury nieokreślonej, pradzieje
  8. Remiszew 8 (18 na 68-48), gm. Łask
    - punkt osadniczy kultury polskiej, późne średniowiecze/nowożytność

Rokitnica

1. Rokitnica 1 (33 na 70-50), gm. Łask
  - ślad osadnictwa kultury nieokreślonej, neolit-wczesna EB
2. Rokitnica 2 (34 na 70-50), gm. Łask
  - osada kultury łużyckiej, chronologia nieokreślona
3. Rokitnica 3 (35 na 70-50), gm. Łask
  - osada kultury łużyckiej, chronologia nieokreślona
4. Rokitnica 4 (36 na 70-50), gm. Łask
  - osada kultury nieokreślonej, paleolit schyłkowy
5. Rokitnica – Kolonia a 1 (22 na 70-49)
  - osada kultury polskiej, nowożytność

Sięganów

1. Sięganów 1 (3 na 70-48), gm. Łask
  - osada kultury pucharów lejkowatych, neolit, 1986 r. – badania weryfikacyjne i ratownicze, A. Pelisiak

2. Sięganów 2 (32-na 70-48), gm. Łask
  - ślad osadnictwa kultury nieokreślonej, epoka kamienia
3. Sięganów 3 (33 na 70-48), gm. Łask
  - osada kultury pucharów lejkowatych, neolit
  - osada kultury mierzanowickiej, wczesna EB, 1986-1987 r. – badania sondażowe, A. Pelisiak
4. Sięganów 4 (34 na 70-48), gm. Łask
  - osada kultury nieokreślonej, epoka kamienia
5. Sięganów 7 (70-48), gm. Łask
  - osada kultury pucharów lejkowatych, neolit, 1986 r. – badania sondażowe, A. Pelisiak

Stryje Księżę

- Stryje Księżę 1 (8 na 69-48), gm. Łask
- ślad osadnictwa kultury polskiej, późne średniowiecze
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.
- Stryje Księżę 2 (27 na 69-48), gm. Łask
- osada kultury polskiej, XIII-XIV w.
  - punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność
- Stryje Księżę 3 (29 na 69-48), gm. Łask
- osada kultury przeworskiej, późny rzym
  - osada kultury polskiej, XVII-XVIII w.
- Stryje Księżę 4 (30 na 69-48), gm. Łask
- ślad osadnictwa kultury nieokreślonej, epoka kamienia
  - cmentarzysko (?) kultury przeworskiej, rzym
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.
5. Stryje Księżę 5 (31 na 69-48), gm. Łask
    - osada (?) kultury przeworskiej, rzym
    - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.
  6. Stryje Księżę 6 (32 na 69-48), gm. Łask
    - punkt osadniczy kultury polskiej, XIV-XV w.
    - Osada kultury polskiej, XVI-XVII w.

Stryje Paskowe

- Stryje Paskowe 1 (7 na 69-48), gm. Łask
- punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.
- Stryje Paskowe 2 (9 na 69-48), gm. Łask
- punkt osadniczy kultury łużyckiej, V EB/halsztat C
  - ślad osadnictwa kultury polskiej, średniowiecze
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.
- Stryje Paskowe – Szatyń 1 (48 na 69-48), gm. Łask
- ślad osadnictwa kultury nieokreślonej, epoka kamienia
- Stryje Paskowe – Szatyń 2 (51 na 68-48), gm. Łask
- punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność
- Stryje Paskowe – Szatyń 3 (52 na 68-48), gm. Łask
- punkt osadniczy kultury polskiej, późne średniowiecze

Teodory

- Teodory 1 (14 na 70-49), gm. Łask
- osada kultury polskiej, nowożytność
- Teodory 2 (16 na 70-49), gm. Łask
- ślad osadnictwa kultury polskiej, XV w.
  - osada kultury polskiej, nowożytność
- Teodory 3 (17 na 70-49), gm. Łask
- osada kultury polskiej, nowożytność
- Teodory 4 (18 na 70-49), gm. Łask
- osada kultury polskiej, nowożytność
- Teodory 5 (19 na 70-49), gm. Łask
- osada kultury polskiej, nowożytność
- Teodory 6 (20 na 70-49), gm. Łask
- osada kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze
  - osada kultury polskiej, nowożytność
- Teodory 7 (21 na 70-49), gm. Łask

- ślad osadnictwa kultury polskiej, XV w.
- Osada kultury polskiej, nowożytność

Wiewiórczyn

1. Wiewiórczyn 1 (23 na 69-48), gm. Łask
  - osada (?) kultury polskiej, XVII-XVIII w.

Wincentów

1. Wincentów 1 (16 na 68-48), gm. Łask
  - punkt osadniczy kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze
2. Wincentów 2 (17 na 68-48), gm. Łask
  - ślad osadnictwa kręgu kultur z liściakami, paleolit schyłkowy

Wola Bałucka

1. Wola Bałucka 1 (13 na 69-48), gm. Łask
  - punkt osadniczy kultury polskiej, późne średniowiecze
  - osada (?) kultury polskiej, XVI-XVIII w.
2. Wola Bałucka 2 (14 na 69-48), gm. Łask
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.
3. Wola Bałucka 3 (15 na 69-48), gm. Łask
  - ślad osadnictwa kultury nieokreślonej, epoka kamienia – wczesna EB
  - cmentarzysko (?) kultury łużyckiej, V EB/halsztat C
  - punkt osadniczy kultury polskiej, późne średniowiecze
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.

Wola Łaska

1. Wola Łaska 1 (8 na 70-49), gm. Łask
  - ślad osadnictwa kultury polskiej, XV w.
  - osada kultury polskiej, nowożytność
2. Wola Łaska 2 (11 na 70-49), gm. Łask
  - osada kultury polskiej, XV w.
  - osada kultury polskiej, nowożytność
3. Wola Łaska 3 (12 na 70-49), gm. Łask
  - osada kultury polskiej, nowożytność

Wronowice

1. Wronowice 1 (33 na 69-49), gm. Łask
  - osada kultury grobów kloszowych, wczesny lateń
2. Wronowice 2 (34 na 69-49), gm. Łask
  - osada kultury przeworskiej, późny lateń

Wrzeszczewice

1. Wrzeszczewice 1 (31 na 68-48), gm. Łask
  - ślad osadnictwa kultury polskiej, nowożytność
2. Wrzeszczewice 2 (34 na 68-48), gm. Łask
  - punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność
3. Wrzeszczewice 3 (35 na 68-48), gm. Łask
  - ślad osadnictwa kultury nieokreślonej, epoka kamienia
  - ślad osadnictwa kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze
4. Wrzeszczewice 4 (36 na 68-48), gm. Łask
  - ślad osadnictwa kultury przeworskiej, chronologia nieokreślona
5. Wrzeszczewice 5 (40 na 68-48), gm. Łask
  - ślad osadnictwa kultury polskiej, późne średniowiecze
6. Wrzeszczewice 6 (41 na 68-48), gm. Łask
  - ślad osadnictwa kultury polskiej, późne średniowiecze
  - ślad osadnictwa kultury polskiej, nowożytność
7. Wrzeszczewice 7 (42 na 68-48), gm. Łask
  - punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność
8. Wrzeszczewice 8 (43 na 68-48), gm. Łask
  - ślad osadnictwa kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze
  - ślad osadnictwa kultury polskiej, nowożytność

9. Wrzeszczewice 9 (44 na 68-48), gm. Łask
  - punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność
10. Wrzeszczewice 10 (50 na 68-48), gm. Łask
  - ślad osadnictwa kultury polskiej, nowożytność
11. Wrzeszczewice 11 (53 na 68-48), gm. Łask
  - ślad osadnictwa kultury przeworskiej, rzym
12. Wrzeszczewice 12 (55 na 68-48), gm. Łask
  - punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze
  - punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność
13. Wrzeszczewice 13 (56 na 68-48), gm. Łask
  - ślad osadnictwa kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze
  - ślad osadnictwa kultury polskiej, nowożytność

Wrzeszczewiczki

1. Wrzeszczewiczki 1 (32 na 68-48), gm. Łask
  - ślad osadnictwa kultury przeworskiej, późny rzym
2. Wrzeszczewiczki 2 (33 na 68-48), gm. Łask
  - punkt osadniczy kultury polskiej, późne średniowiecze
  - ślad osadnictwa kultury polskiej, nowożytność

Wydrzyn

1. Wydrzyn 1 (22 na 69-48), gm. Łask
  - ślad osadnictwa kultury nieokreślonej, epoka kamienia
  - osada kultury polskiej, XVII-XVIII w.
2. Wydrzyn 2 (24 na 69-48), gm. Łask
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.

Żdźary

1. Żdźary 1 (6 na 70-49), gm. Łask
  - osada kultury łużyckiej, halsztat

4. Uwarunkowania wynikające z rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym oraz określone przez audyt krajobrazowy granice krajobrazów priorytetowych

Zgodnie z art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz. U. 2015 poz. 774) Sejmiki poszczególnych województw uchwalą audyty krajobrazowe w terminie 3 lat od dnia wejścia w życie ustawy, tj. do dnia 11 września 2018 r. Aktualnie na obszarze województwa łódzkiego nie obowiązuje audyt krajobrazowy.

5. Uwarunkowania wynikające z warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony zdrowia

5.1. Usługi publiczne, organizacje społeczne, ochrona zdrowia, sport i turystyka

5.1.1. Szkolnictwo

Na terenie miasta i gminy funkcjonują obecnie następujące placówki oświatowe:

- 1) Szkoły Podstawowe:
  - Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Tadeusz Kościuszki w Łasku przy ulicy 9 Maja 12,
  - Szkoła Podstawowa Nr 4 im. Jana Paderewskiego w Kolumnie przy ul. Toruńskiej 1,
  - Szkoła Podstawowa Nr 5 im. Mikołaja Kopernika w Łasku przy ul. Szkolnej 2,
  - Szkoła Podstawowa im. Wojska Polskiego w Wiewiórczynie,
  - Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Okupie,
  - Szkoła Podstawowa w Bałuczu,
  - Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Teodorach,
  - Niepubliczna Szkoła Podstawowa we Wrzeszczewicach,

- Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Łopatkach.
- 2) Gimnazja Publiczne:
  - Publiczne Gimnazjum Nr 1 im. S. Kardynała Wyszyńskiego w Łasku przy ul. Narutowicza 28,
  - Publiczne Gimnazjum Nr 2 w Łasku przy ul. Inki – Danuty Siedzikówny 1,
  - Publiczne Gimnazjum Nr 3 im. Ignacego Jana Paderewskiego w Kolumnie przy ul. Toruńskiej 1.
- 3) Szkoły Ponadgimnazjalne:
  - Liceum Ogólnokształcące im. Tadeusza Kościuszki w Łasku przy ul. Mickiewicza 1,
  - Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 im. Jana Łaskiego w Łasku, ul. Warszawska 13,
  - Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 3 im. Ignacego Jana Paderewskiego w Kolumnie przy ul. Toruńskiej 1,
  - Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Łasku, ul. Mickiewicza 6,
  - Zespół Szkół Ogrodniczych w Ostrowie.
- 4) Przedszkola Publiczne:
  - Przedszkole Publiczne Nr 1 w Łasku, ul. Jana Pawła II 6b,
  - Przedszkole Publiczne Nr 3 „Misiaczek” w Łasku, ul. Narutowicza 11a,
  - Przedszkole Publiczne Nr 4 w Kolumnie, ul. Śląska 3,
  - Przedszkole Publiczne Nr 5 w Łasku, ul. Jana Pawła II 11,
  - Przedszkole Publiczne Nr 6 w Łasku, ul. Batorego 32.
- 5) Niepubliczne Punkty Przedszkolne funkcjonują w:
  - Teodorach z/s w Szkole Podstawowej w Teodorach prowadzone przez Wiejskie Stowarzyszenie „Nasze Sprawy”,
  - Łasku pn. „Ptyś”, ul. 1 Maja 4 prowadzone przez Agnieszkę Kasprzak.

W szkołach podstawowych w mieście i gminie Łask uczyło się w 2015 r. 1770 uczniów, w gimnazjach publicznych 768 uczniów, natomiast do przedszkoli uczęszczało 1066 dzieci.

5.1.2. Ośrodki kultury

W Łasku znajdują się następujące ośrodki kultury:

- 1) Łaski Dom Kultury przy ul. Narutowicza 11 - prowadzi różnorodną działalność kulturalną na terenie Łasku i w jego okolicach. Działają przy nim liczne sekcje i zespoły, w ramach których prowadzone są zajęcia teatralne, taneczne, plastyczne, muzyczne, literackie.
- 2) Ośrodek Kultury w Kolumnie filia Łaskiego Domu Kultury przy ul. Toruńskiej 1.
- 3) Biblioteka Publiczna w Łasku przy ulicy 9 Maja 6 wraz z filiami:
  - filia dla dzieci,
  - filia na os. Przylesie,
  - filia w Kolumnie,
  - filia w Bałuczu,
  - filia we Wrzeszczewicach,
  - izba muzealna pn. „Muzeum Historii Łasku” przy Placu 11-go Listopada 7

5.1.3. Stowarzyszenia

W Łasku aktywną działalność prowadzi aż 29 stowarzyszeń. Należą do nich m.in.: Łaskie Towarzystwo Kulturalne, Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Łaskiej, Łaskie Bractwo Strzelców Kurkowych, Stowarzyszenie „Rodzina Wojskowa”, Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Oddział w Łasku, Szkolne Stowarzyszenie Integracji Europejskiej, Otwarta Pracownia Rozwijania Uzdolnień „Asymptota”, Stowarzyszenie Nauczycieli Języka Polskiego Powiatu Łaskiego „Równe szanse”, Stowarzyszenie „Las Kolumna”, Stowarzyszenie „Dolina Czystej Grabi”, Stowarzyszenie Przyjaciół Lotnictwa i inne.

5.1.4. Ochrona zdrowia

W mieście znajduje się Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej przy ul. Warszawskiej 62 (szpital), Gminny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej przy ul. Polnej 12, w skład którego wchodzi ośrodki zdrowia w Bałuczu, we Wrzeszczewicach, w Kolumnie przy Placu Szarych Szeregów.

5.1.5. Sport i turystyka

Centrum Sportu i Rekreacji w Łasku położone jest po północnej stronie drogi Nr 482, w sąsiedztwie parku miejskiego. Obszar ośrodka wynosi prawie 3 ha. Na jego terenie znajdują się dwa pełnowymiarowe boiska piłkarskie. Na boiskach prowadzą swoje rozgrywki i zawody straże pożarne, szkoły, policja oraz wojsko. Ośrodek sportu posiada jeszcze jedno boisko przy ul. G. Narutowicza, z którego korzystają łaskie szkoły. Na terenie ośrodka znajdują się dobrze utrzymane trzy korty tenisowe, a także staw rybny. Ośrodek jest organizatorem wielu turniejów oraz festynów sportowo-rekreacyjnych. W okresie letnim na 2,5 ha zalewie na rzece Grabi funkcjonuje oznakowane kąpielisko miejskie. Zorganizowana jest tu plaża, dwa boiska do siatkówki plażowej, prysznic oraz sprzęt pływający. W budowie jest boisko do koszykówki oraz sportowa strzelnica.

Ponadto w mieście przy Szkole Podstawowej Nr 5 znajduje się kryta pływalnia. W Łasku działa wiele klubów sportowych.

Obiekty noclegowe to:

Gospodarstwo Agroturystyczna „Chata Prababci” w Łasku oferujące łącznie 56 miejsc noclegowych, pokoje gościnne w Zespole Szkół Ogrodniczych w Ostrowie to 67 miejsc noclegowych, Zajazd „Jambol” oferuje 26 miejsc noclegowych, Bar „Zachęta” w Rokitnicy – 42 miejsca i bar „Kominek” – 22 miejsca noclegowe. Ponadto gospodarstwo agroturystyczne w Borszewicach Cmentarnych oraz Ośrodek Jazdy Konnej w Rokitnicy dysponują polami namiotowymi.

W granicach miasta i gminy przebiegają odcinki ośmiu szlaków turystycznych. Należą do nich:

- 1) „Szlak Okolic Łodzi” - znakowany kolorem czerwonym. Jest to główny pieszy szlak turystyczny aglomeracji łódzkiej, który ma charakter pętli o całkowitej długości 175 kilometrów. Bierze swój początek w Łodzi. Trasa szlaku przebiega m.in. przez teren Wysoczyzny Łaskiej.
- 2) „Szlak Młynów nad Grabią” - znakowany kolorem żółtym, łącznej długości 36 km. Jest to szlak pieszy łączący zachowane zabytki techniki w postaci sześciu dawnych młynów wodnych zbudowanych nad rzeką Grabią. Szlak rozpoczyna się na dworcu PKP w Kolumnie, biegnie przez dolinę Grabi oraz centrum Łasku. Kończy się w Siedlcach Łaskich. Północna i środkowa część szlaku wiedzie przez Obszar Chronionego Krajobrazu „Środkowej Grabi”.
- 3) „Szlak Pabianicki” - znakowany kolorem zielonym, łącznej długości 26 km. Wiedzie z Pabianic do Łasku, w którym kończy się na dworcu PKP.
- 4) „Szlak Braci Czeskich” - znakowany kolorem niebieskim szlak rowerowy o łącznej długości 41 km. Szlak poświęcony Braciom Czeskim rozpoczyna się w Łasku i wiedzie przez Wysoczyznę Łaską i Kotlinę Szczercowską. Na trasie szlaku znajdują się świątynie i cmentarze różnych wyznań chrześcijańskich, dawne młyny wodne, bunkry z czasów II wojny światowej.
- 5) Łódzki Szlak Konny, z którego są tu odcinki: Kolonia Ldzań-Ostrów, Ostrów-Teodory-Mauryca-Gorczyń-Łopatki-Zielęcice-Marzenin-Młodawin Górny, Ostrów-Gajewniki.
- 6) Szlak Skarbów Ziemi Sieradzkiej, rowerowy o przebiegu: Łódź-Konstantynów Łódzki-Wodzierady-Zduńska Wola-Strońsko-Sieradz-Chojne-Burzenin-Wierzchlas-Załęcze Wielkie-Wieluń-Wieruszów-Klonowa-Złoczew-Brzeźnio-Tubądzin-Małków-Warta-Rossoszyca-Szadek-Lutomiersk-Łódź. W gminie Łask szlak ten biegnie z Wodzierad przez Wrzeszczewice-StryjePaskowe-Bałucz-Kopyść-Kol.Bilew.
- 7) Wodny Szlak Grabi.
- 8) Szlak Łódzka Magistrała Rowerowa Północ – Południe (Gdańsk - Kraków)

5.1.6. Pozostałe instytucje

- 1) Komenda Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Łasku przy ul. Strażackiej 2 oraz Ochotnicza Straż Pożarna w Kolumnie przy ulicy Leśników Polskich 10,
- 2) Klub Garnizonowy,
- 3) Muzeum Historii Łasku,
- 4) Starostwo Powiatowe,
- 5) Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna,
- 6) Powiatowy Inspektor Weterynarii,
- 7) Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego,
- 8) Powiatowy Urząd Pracy,
- 9) Komenda Powiatowa Policji w Łasku,
- 10) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

5.2. Działalność gospodarcza, bezrobocie

Do drugiej wojny światowej Łask był silnym ośrodkiem rzemiosła, szczególnie obróbki skór i produkcji butów. W latach 60. 70. i 80. powstało w mieście kilka dużych zakładów przemysłowych branży meblarskiej, odzieżowej i budowlanej, które zakończyły swoją działalność w początkach lat 90. i przekształciły się w działające obecnie. Powstały też w ostatnim okresie nowe zakłady pracy.

Najważniejszymi zakładami są obecnie:

- Zakłady Przemysłu Odzieżowego „Kastor” – producent koszul męskich, eksporter wyrobów do krajów zachodnich Unii Europejskiej (Anglia, Niemcy, Belgia, Dania, Francja),
- „Instalplast Łask” – producent systemów instalacyjnych i inżynieryjnych z tworzyw sztucznych,
- „Magnus” – zakłady stolarki budowlanej,
- „Petecki” – producent stolarki okiennej,
- Zakład Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej – producent serów, masła, śmietany, jogurtów i twarogów,
- Studio Mody Teresy Kopias w Łasku – projektowanie i szycie damskich ubiorów,
- Ł&K w Łasku – producent stolarki budowlanej i sprzętu oświetleniowego,
- „Lupol” w Łasku – branża drzewna,
- „Packservice” w Łasku – producentfolii,
- „Nimpex” w Łasku – zakład budowlany,
- „Sigma” – oddział zakładu produkcji farb i lakierów w Chociwiu,
- Gospodarstwo Rolne Rusieccy - producent grzybów boczniaków w Łasku,
- firma STEC wytwarzanie podłoża pod uprawę pieczarek w Aleksandrówku.

Istotną rolę w gospodarce regionu pełnią usługi i handel, którymi zajmuje się kilkaset podmiotów gospodarczych, głównie małych rodzinnych firm oraz punktów skupionych w spółdzielczości (PSSS „Udział”, GS, Spółdzielnia „Rolnik” w Łasku).

Rzemieślników i kupców wspiera Cech Rzemiosł im. Jana Łaskiego, który zrzesza 130 zakładów rzemieślniczych z obszaru powiatu łaskiego oraz gmin Dobroń i Szadek. Większość rzemieślników posiada kwalifikacje mistrzowskie oraz pedagogiczne szkoląc w różnych zawodach rocznie około 400 uczniów.

Obsługą finansową zajmują się banki: Pekao S.A. w Łasku, PKO BP w Łasku, Bank Spółdzielczy w Poddębicach, Oddział Łask, Bank Wielkopolski w Łasku oraz banki spółdzielcze (BGŻ).

Stopa bezrobocia, według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Łasku wynosiła na koniec 2015 roku 13,9 % i była odzwierciedleniem sytuacji rynku pracy w regionie. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych według stanu na koniec 2015 r. wynosiła 1561 osób, w tym: w mieście Łask liczba ta wynosiła 981 osoba w gminie Łask – 580 osób.

5.3. Ekologiczne przesłanki dalszego rozwoju działalności gospodarczej w gminie

Celem społecznym i ekonomicznym jest znalezienie kierunku aktywizacji rolnictwa, źródeł utrzymania dla ludności wiejskiej w sytuacji trudności ekonomicznych sektora rolnego i niewielkiej chłonności miejskiego rynku pracy.

W sołectwach strefy północnej proponuje się obranie kierunku na zmniejszenie upraw z przestawieniem na rolnictwo ekologiczne i gospodarkę leśną. Skłaniają ku temu następujące przesłanki:

- stosunkowo niskie klasy gleb,
- stosunkowo „czyste” środowisko przyrodnicze, w tym:
  - o dobre warunki aerosanitarne,
  - o brak uciążliwego przemysłu,
  - o wody, których jedynym (głównym) zanieczyszczeniem jest spływ z terenów rolniczych nawozy + melioracje
- bliskość chłonnego rynku dużych miast: Łodzi, Pabianic, Zduńskiej Woli, Sieradza oraz łatwa komunikacja z resztą świata (droga ekspresowa).

Docelowo przy przeznaczeniu najsłabszych gleb na dolesienia, ochronie łągów nadrzecznych i renaturalizacji cieków wodnych, teren staje się atrakcyjny dla rozwoju agroturystyki.

W sołectwach strefy południowej przewiduje się wykorzystanie walorów krajobrazowych morenowego terenu wewnątrz łuku Grabi i w dolinie Końskiej z zasobami wodnymi i leśnymi dla rozwoju budownictwa letniskowego i agroturystyki. Produkcja rolna – ekologiczna z nastawieniem na

obsługę i zaopatrzenie turystów. Organizacja, w oparciu o drogę ekspresową, centrum skupu płodów rolnych i ich przetwarzaniu oraz zespołów producenckich. Watorami są: czyste środowisko i łatwość komunikacji. Wzdłuż drogi ekspresowej proponuje się rozwój szkółkarstwa roślin użytkowych i ozdobnych.

Nie ogranicza się możliwości badania nowych złóż kopalnych. Zasady ewentualnej eksploatacji powinny być określone w ramach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

6. Uwarunkowania wynikające z potrzeb i możliwości rozwoju miasta i gminy Łask

Zgodnie z art. 10 ust. 2 pkt 7, w studium uwzględnia się uwarunkowania wynikające w szczególności z: potrzeb i możliwości rozwoju gminy, uwzględniając w szczególności:

- a) analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne,
- b) prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego,
- c) możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy,
- d) bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę,

Szczegółowo zagadnienia te zostały omówione w oddzielnym opracowaniu pn.: Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę na potrzeby Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Łask.

7. Uwarunkowania wynikające ze stanu własności terenów

Analiza lokalizacji terenów komunalnych skłania do następujących wniosków:

- 1) Zasoby terenów komunalnych są nieliczne
  - w przypadku Łasku pojedyncze działki posiadają większą powierzchnię, tereny położone w centralnej części miasta są w znacznej mierze zainwestowane; działki wolne od zabudowy usytuowane są głównie na terenach niewskazanych do urbanizacji,
  - w przypadku dzielnicy Kolumna – ok. 40% działek położonych w ramach terenów zurbanizowanych stanowią działki wolne od zabudowy. Nieznacznie większą powierzchnię ogółem, od działek komunalnych, posiadają działki będące w wieczystym użytkowaniu (w przeważającej większości zabudowane).
- 2) Znaczne rozproszenie terenów komunalnych, ich lokalizacja na terenach niewskazanych do zabudowy (w przypadku Łasku) oraz niewielki areal ograniczają możliwości prowadzenia aktywnej polityki przestrzennej przez Radę i Burmistrza.

Z analizy terenów własności Skarbu Państwa wynikają następujące wnioski:

- 1) Zasoby terenów Skarbu Państwa są znacznie większe w porównaniu z komunalnymi
  - w przypadku Łasku:
    - w części północno-zachodniej znajdują się działki o dużych arealach, będące głównie w użytkowaniu wieczystym zakładów przemysłowych lub stanowiące duże kompleksy leśne,
    - w centralnej części miasta zlokalizowane są pojedyncze działki, w dużej mierze zainwestowane, o niewielkich powierzchniach; pojedyncze działki w postaci cienkich smug znajdują się również na terenach łąk, pastwisk oraz w dolinach rzek: Grabi i Pisi,
  - w przypadku dzielnicy Kolumna:
    - w jej części zurbanizowanej występują pojedyncze działki wolne od zabudowy,
    - bardzo duże areale – głównie leśne - skupione są szczególnie w części zachodniej oraz na terenach łączących miasto Łask i Kolumnę.

Działki stanowiące własność komunalną lub Skarbu Państwa (w przyszłości po przeprowadzeniu komunalizacji) wolne od zabudowy i położone na obrzeżach dzisiaj zurbanizowanych terenów mogą być brane pod uwagę przy określaniu kierunków rozwoju przestrzennego miasta. Tak więc w tym zakresie, ich lokalizacja i udział w ogólnej strukturze własności stanowi uwarunkowanie dla przyszłego zagospodarowania przestrzennego miasta.

Analiza lokalizacji terenów komunalnych skłania do następujących wniosków:

- 1) Zasoby terenów komunalnych są nieliczne
  - w przypadku gminy udział powierzchniowy działek będących własnością komunalną lub w trakcie komunalizacji do całkowitej powierzchni jest jeszcze mniejszy niż w przypadku miasta.
- 2) Znaczne rozproszenie terenów komunalnych, niewielki areał, ograniczona możliwość prowadzenia aktywnej polityki przestrzennej przez Radę i Burmistrza.

Z analizy własności Skarbu Państwa wynikają następujące wnioski:

- 1) Zasoby terenów Skarbu Państwa są większe w porównaniu z komunalnymi,
  - w przypadku działek będących własnością Skarbu Państwa – działki są rozproszone i ich udział powierzchniowy do całej powierzchni jest w porównaniu z miastem zdecydowanie skromniejszy, są to głównie działki leśne, rolne, łąki, wolne od zabudowy.

Najwięcej działek zlokalizowanych jest w rejonach południowych: Okup Wielki, Okup Mały, Ostrów (duży kompleks) oraz Rokitnica. Biorąc pod uwagę wielkość działek będących własnością komunalną lub Skarbu Państwa oraz ich usytuowanie nie stanowią one istotnego uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy.

8. Uwarunkowania wynikające ze stanu zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia

8.1. Zagrożenie powodziowe

Występowanie powodzi jest uwarunkowane okresowym, ale bardzo silnym zwiększeniem zasilania rzek opadami atmosferycznymi lub wodą roztopową. Zagrożenie powodzią zależy także od hipsometrii zlewni i jej lesistości oraz od możliwości retencjonowania wody w dużych i małych zbiornikach wodnych, polderach i rowach.

Stalymi obszarami występowania zagrożeń powodziowych jest dolina rzeki Grabi. Na innych fragmentach obszaru gminy Łask, poza doliną Grabi i jej dopływu Końskiej występuje problem okresowych podtopień.

Na terenie gminy Łask występują generalnie dwa rodzaje wezbrań powodziowych:

- powódzie roztopowe,
- powódzie opadowo-rozlewowe.

Powódzie roztopowe, mające miejsce głównie w marcu i kwietniu, spowodowane są tajaniem pokrywy śnieżnej i powstawaniem zatorów (stany wysokie rzek).

Powódzie typu opadowo-rozlewowego, występujące głównie w lipcu i w sierpniu, związane są z deszczami o dużej intensywności lub o charakterze nawalnym.

Na zagrożenie wodami powodziowymi narażone są tereny położone w szerokiej dolinie rzeki Grabi i dolinach pobocznych we wsiach: Ostrów, Okup Mały, Zielęcice i w mieście Łask. Szczególnie niebezpieczne i kolizyjne jest zagrożenie wodami powodziowymi terenów istniejącej zabudowy głównie w mieście Łask.

Na terenie gminy Łask, powódzie roztopowe, mają miejsce głównie w marcu i kwietniu i spowodowane są tajaniem pokrywy śnieżnej oraz powstawaniem zatorów (stany wysokie rzek). Powódzie typu opadowo-rozlewowego, występują głównie w lipcu i sierpniu, związane są z deszczami o dużej intensywności lub o charakterze nawalnym. Obszary zalewowe gminy Łask : dzielnica Kolumna i wzdłuż ul. Żeromskiego oraz miejscowości Zielęcice, Okup, Mikołajówek.

Za działania związane z ochroną przeciwpowodziową odpowiada, zgodnie z ustawą Prawo wodne, dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej (RZGW). Z jego inicjatywy powstaje opracowanie projektu planu ochrony przeciwpowodziowej w regionie wodnym. RZGW jest również odpowiedzialne za prowadzenie działań informacyjnych i koordynację w razie powodzi lub suszy na podległym terenie.

Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi występują w dolinach rzeki Grabi (znajdują się w zasięgu przepływu wielkiej wody o prawdopodobieństwie Q1% - woda, która może się pojawić raz na 100 lat). Obszary te obejmują po części tereny zabudowane. Tereny te należy bezwzględnie chronić przed zabudową poprzez formułowanie na nich generalnie zakazu zabudowy w planach miejscowych, a tam gdzie nie ma pokrycia planami – odmawiać ustalenia warunków zabudowy.

Na terenie Miasta i Gminy Łask wyznaczono również obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q 10%). Ich zasięg pokrywa się z obszarami

Q 1% lub jest od nich mniejszy. Ponadto występują również obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q 0,2%).

Zgodnie z „Wojewódzkim Programem Małej Retencji dla Województwa Łódzkiego” na terenie miasta Łask projektuje się utworzenie dwóch zbiorników retencyjnych, które mają na celu przede wszystkim retencję wód z terenu zlewni. Pierwszym z planowanych zbiorników jest zbiornik retencyjny „Kolumna” na rzece Grabi u ujścia rzeki Pałusznicy. Planowana powierzchnia zbiornika miałaby wynosić 17 ha, pojemność 204 tys. m³, natomiast średnią głębokość 1,2 m. Jednak ze względu na jego położenie w granicach obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Grabia PLH 100021 i po przeprowadzeniu analizy oddziaływania na stan i funkcjonowanie siedlisk, gmina Łask postanowiła zrezygnować z jego realizacji. Drugim planowanym zbiornikiem jest zbiornik „Łask” na rzece Piskorycie ulgowym Grabi, o powierzchni zalewu 18 ha i pojemności 140 tys. m³, jest planowany bezpośrednio w sąsiedztwie zarówno obszaru naturalnego (od północy) jak i zurbanizowanych terenów miejskich i jest objęty obowiązującym planem miejscowym. Podstawowym celem budowy zbiornika retencyjnego „Łask” jest stworzenie zbiornika zapobiegającego zagrożeniu powodziowemu oraz poprawa stosunków wodnych. Utworzenie zbiornika stwarza również szanse zagospodarowania użytkowanej ekstensywnie lewobrzeżnej doliny Grabi poprzez utworzenie np. ośrodka wypoczynku i rekreacji. Spowoduje to podniesienie walorów krajobrazowych i rekreacyjnych całej doliny rzecznej, przy zachowaniu naturalnego środowiska doliny. Stworzone wariantowe koncepcje zakładają utworzenie zbiornika:

- przepływowo-zaporowego obejmującego i likwidującego istniejące ulgowe koryto Grabi,
- bocznego, uformowanego w lewobrzeżnej dolinie koryta ulgowego przy zachowaniu i tylko ograniczonej, odcinkowej, korekcie trasy istniejącego koryta.

Oba warianty zakładają wykonanie zbiornika poprzez wykop w dnie doliny rzeki Grabi. Uzyskane masy ziemi wykorzystane byłyby do uformowania zapór oraz rekultywacji nieczynnego miejskiego składowiska odpadów.

Współcześnie Grabia ma do spełnienia funkcje, z których przynajmniej gospodarcza i ekologiczna pozostają ze sobą w konflikcie:

Aktualna rola gospodarcza Grabi na obszarze miasta i gminy ogranicza się do:

- odbierania spływu powierzchniowego - często z pól uprawnych, nawożonych chemicznie,
- odbierania nieoczyszczonych ścieków z terenów osadnictwa wiejskiego, pozbawionego kanalizacji sanitarnej.

W aspekcie przyrodniczym Grabia pełni rolę korytarza ekologicznego, który funkcjonuje w szerokim układzie regionalnych powiązań przyrodniczych. Stanowi drogę swobodnej migracji gatunków flory i fauny. W interesie mieszkańców leży przywrócenie dobrego stanu sanitarnego rzeki, gdyż Grabia na obszarze gminy pełni także funkcję przyrodniczo-krajobrazową.

8.2. Zagrożenia osuwaniem się mas ziemnych

Zarówno w mieście jak i w gminie Łask nie występują zagrożenia związane z osuwaniem się mas ziemnych.

8.3. Zagrożenia bezpieczeństwa publicznego

Wynikają one z przebiegu przez obszary zabudowane dróg wojewódzkich, którymi przewozi się materiały niebezpieczne. Zagrożenie może powstać w przypadku awarii oraz kolizji pojazdów przewożących takie ładunki, poruszających się po tych drogach. W granicach miasta i gminy Łask nie ma żadnego parkingu dla pojazdów ciężarowych przewożących materiały niebezpieczne i nadal nie wskazuje się na możliwości lokalizacji takiego obiektu.

9. Uwarunkowania wynikające z występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych

W mieście i w gminie Łask nie występują obszary naturalnych zagrożeń geologicznych.

10. Uwarunkowania wynikające z występowania udokumentowanych złóż kopalin, wyznaczonych terenów górniczych oraz zasobów wód podziemnych

Gmina Łask nie jest zasobna w bogate złoża kopalin. Udokumentowano ich dotychczas niewiele, przy czym bazuje na nich od kilkadziesiąt lat spółka Silikaty w Teodorach, gdzie piaski są wykorzystywane do produkcji cegły silikatowej. Złoże jest jednak położone w kompleksie lasów państwowych i obejmuje tereny w granicach administracyjnych gminy Łask i sąsiedniej gminy Dobroń.

Udokumentowane złoża kruszywa są wyszczególnione na str. 17 niniejszego studium, zaś utworzone tereny górnicze obejmują niewielkie powierzchnie wokół złóż: „Ulejów” i „Aleksandrówek II”.

Tereny górnicze:

- Ulejów - na podstawie koncesji OS.751-3-1/08 wydanej przez Starostę Łaskiego z dnia 4 kwietnia 2008 r., zostały ustanowione granice obszaru i terenu górniczego „Ulejów”
- Aleksandrówek II teren ustanowiony w decyzji Marszałka Województwa Łódzkiego z dnia 30.09.2015 r. znak RŚV.7422.99.2015.AW w sprawie udzielenia koncesji na wydobywanie kruszywa naturalnego (piasku) ze złoża „Aleksandrówek II”, z terminem ważności do dnia 31.12.2040 r.

Zniesione tereny górnicze:

- „Orchów II” zniesiony decyzją Marszałka Województwa Łódzkiego z dnia 20.04.2016 r., znak RŚV.7422.50.2016.AR, w sprawie stwierdzenia wygaśnięcia koncesji na wydobywanie kopalin ze złoża „Orchów”,
- „Bałucz A” zniesiony decyzją Marszałka Województwa Łódzkiego z dnia 31.03.2016 r., znak RŚV.7422.41.2016.AR, w sprawie stwierdzenia wygaśnięcia koncesji na wydobywanie kopalin ze złoża „Bałucz”,
- „Ulejów II – pole A” zniesiony decyzją Marszałka Województwa Łódzkiego z dnia 25.06.2015 r., znak RŚV.7422.73.2015.AW, w sprawie stwierdzenia wygaśnięcia koncesji na wydobywanie kopalin ze złoża „Ulejów II – pole A”,
- „Ulejów II – pole B” zniesiony decyzją Marszałka Województwa Łódzkiego z dnia 04.06.2014 r., znak RŚV.7422.58.2014.AW, w sprawie stwierdzenia wygaśnięcia koncesji na wydobywanie kopalin ze złoża „Ulejów II – pole B”

W niniejszym studium wskazuje się na możliwość eksploatacji powierzchniowej potencjalnych zasobów kruszywa po udokumentowaniu zasobów.

Zasoby wód podziemnych nie są objęte ochroną w ramach występowania głównych zbiorników wód podziemnych. Ocena ich zasobów wobec potrzeb wynikających z rozwoju miasta i gminy wskazuje, iż są one wystarczające.

11. Uwarunkowania wynikające ze stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej

11.1. Uwarunkowania wynikające ze stanu komunikacji

11.1.1. Istniejący układ komunikacyjny miasta i gminy, powiązania z regionem

Miasto i gmina Łask mają dobre powiązanie z obszarem zewnętrznym. Miasto Łask uważane jest za ważny węzeł komunikacyjny. Zbiegają się tu następujące drogi znaczenia międzynarodowego i regionalnego:

1. drogi ekspresowe:
  - S8 – droga główna ruchu przyspieszonego klasy GP relacji Łódź – Wrocław
2. drogi wojewódzkie:
  - Nr 473 – droga główna klasy G relacji Piotrków Trybunalski – Łask – Szadek,
  - Nr 481 – droga główna klasy G relacji Łask – Wieluń,
  - Nr 482 – droga główna klasy G relacji Łódź – Łask – Wieruszów,
  - Nr 483 – droga główna klasy G relacji Łask – Częstochowa.

Ponadto przez obszar gminy przebiegają drogi powiatowe o następujących numerach i relacjach:

- Nr 4906E – Florianki – Borszewice - Okup Wielki,
- Nr 2300E – Bałucz – Okup Wielki – Marzenin,
- Nr 2321E – Borszewice – Bałucz – Anielin,

- Nr 4912E – Dziadkowice – Wrzeszczewice - Kiki – Dobroń – Karczmy,
- Nr 3706E – Łask – Kwiatkowice,
- Nr 3301E – Janowice – Poleszyn – Wronowice – Łask,

Uzupełnienie tych powiązań na obszarze gminy stanowi sieć dróg gminnych.

Obecna długość dróg wojewódzkich w obrębie miasta i gminy Łask wynosi około 38,4 km, dróg powiatowych ok. 59,4 km, oraz 47,4 km dróg miejskich.

Ważną rolę w powiązaniach zewnętrznych, szczególnie dalszego zasięgu, pełni linia kolejowa Łódź – Sieradz – Ostrów Wielkopolski – Wrocław. Jest to linia pierwszorzędowego znaczenia i na terenie gminy posiada trzy przystanki pasażerskie w: Kolumnie, Łasku, i Borszewicach.

Powiązania zewnętrzne komunikacją zbiorczą autobusową zapewnia komunikacja autobusowa PKS uzupełniona przewoźnikami prywatnymi.

11.1.2. Wnioski z diagnozy stanu w zakresie układu komunikacyjnego gminy

Obszar gminy charakteryzuje się bogatym układem drogowym. Na 100 km² powierzchni przypada około 100 km dróg klasyfikowanych (bez dróg śródpolnych rolniczych). Na układ drogowy gminny składają się:

- drogaekspresowa,
- sieć dróg wojewódzkich,
- sieć dróg powiatowych,
- sieć dróg gminnych,
- sieć dróg gminnych wiejskich.

Długość, znaczących w układzie, dróg na obszarze gminy z podziałem na pełnione funkcje jest następująca:

Tabela 12. Długość dróg w gminie Łask

Rodzaj drogi	Długość [km]
Ekspresowe	7,5
Wojewódzkie (w całości o nawierzchni asfaltowej)	37,6
Powiatowe	59,4
o nawierzchni asfaltowej	48
o nawierzchni gruntowej utwardzonej	7,6
o nawierzchni gruntowej	3,8
Gminne miejskie	47,7
o nawierzchni asfaltowej	19,4
o nawierzchni gruntowej utwardzonej	10,1
o nawierzchni gruntowej	18,2
Gminne wiejskie	167,3
o nawierzchni asfaltowej	15,3
o nawierzchni gruntowej	152
Suma	312

Źródło: UM w Łasku

Parametry dróg są bardzo zróżnicowane, od bardzo dobrych dla drogi ekspresowej, dobrych dla dróg wojewódzkich do średnich i złych, jeśli chodzi o drogi powiatowe i gminne. Drogi gminne w większości posiadają nawierzchnie gruntowe utwardzone szlaką i nieutwardzone; szerokość jezdni generalnie kształtuje się w granicach 4,0-5,0, a szerokość pasa drogowego wynosi średnio ~ 10m przy zróżnicowaniu szerokości od 5,0 do 20,0 m.

Sieć dróg gminnych rolniczych w większości posiada nawierzchnię gruntową naturalną bez wykształconej jezdni, zapewnia ona jednak, z racji znacznej gęstości dobrą dostępność do siedlisk i pól.

Obsługę pasażerską obszaru gminy zapewnia komunikacja ZKM poprzez kilka wybiegowych linii komunikacji z Łasku.

11.1.3. Uwarunkowania wynikające z analizy stanu układu ulicznego miasta i gminy

Sieć uliczną miasta stanowią ulice w ciągach dróg: wojewódzkich, powiatowych oraz gminnych. Te ostatnie pełnią w układzie komunikacyjnym miasta zróżnicowane funkcje i role, od funkcji ulic zbiorczych, poprzez ulice lokalne, dojazdowe do wewnętrznych i osiedlowych dojazdów włącznie. Duży procent układu ulicznego przypada na drogi wojewódzkie i powiatowe – drogi (ulice) te w większości prowadzą ruch niezwiązany z miastem (tranzytowy) ~ 90% ruchu. Jest to ruch z dużym udziałem ruchu ciężkiego. Wszystkie ulice układu podstawowego pełnią złożone funkcje i za wyjątkiem ulicy Objazdowej są ulicami wąskimi, ściśle obudowanymi i nie spełniają wymogów funkcji jaką pełnią.

W Łasku na ulice podstawowego układu składają się:

- ciąg ulic Żeromskiego – Objazdowa – Warszawska – Leśników Polskich jako ulica główna ruchu przyspieszonego (droga wojewódzką 482),
- ciąg ulic Al. Niepodległości – ulicy 9 Maja – jako ulica główna ruchu przyspieszonego (droga wojewódzką 473),
- ciąg ulic Widawska – Górna – jako ulica główna (droga wojewódzka nr 481),
- ulica G. Narutowicza – jako ulica główna (droga wojewódzka nr 483),
- ciąg ulic Jana Pawła II – odc. 1 Maja jako ulica zbiorcza – powiatowa,
- ulica Lutomska jako ulica zbiorcza – powiatowa,
- ciąg ulicy Konopnickiej – jako ulica zbiorcza – powiatowa,
- ciąg ulic Sportowa – Wileńska – Spacerowa jako ulica zbiorcza – powiatowa,
- ulica S. Batorego jako ulica zbiorcza – powiatowa.

Większość ulic to ulice jednojezdniowe o szerokości jezdni 6-7 m za wyjątkiem ciągu ulic, którymi przebiegają drogi wojewódzkie nr 482 i 473 gdzie szerokość jezdni, za wyjątkiem Al. Niepodległości, średnio kształtuje się w granicach 9 m.

Centrum miasta o wysokich i ciasno obudowanych ulicach podlega ochronie, jako całość zabytkowego układu urbanistycznego. Sprawność układu centrum jest niska – część ulic jest jednokierunkowa, ulice są wąskie, a skrzyżowania proste nieskanalizowane.

Generalnie układ podstawowy wymaga dostosowania parametrów technicznych – jego niska sprawność jest wynikiem historycznego rozwoju układu oraz relacji w warunkach niskiej w tym czasie motoryzacji.

Tabela 13. Wykaz dróg powiatowych na terenie miasta Łask

Lp	Numer	Odcinek	Ulica	Szczegółowy przebieg	
				początek	koniec
1	2314E	1	ul. Widawska	ul. J. Kilińskiego	Drwoj. Nr 481
2	2315E	1 2	ul. Jana Pawła II ul. 1 Maja	ul. Południowa ul. G. Narutowicza	ul. G. Narutowicza ul. S. Okrzei
3	2316E	1	ul. A. Mickiewicza	ul. Górna	ul. W. Broniewskiego
4	2317E	1	ul. J. Kilińskiego	ul. G. Narutowicza	Granica m. Łask
5	2318E	1 2 3	Pl. 11 Listopada ul. G. Narutowicza ul. 9 Maja	ul. 9 Maja ul. G. Narutowicza	Pl. 11 Listopada Al. Niepodległości
6	2319E	1	ul. Batorego	ul. Warszawska	Granica m. Łask
7	2320E	1 2	ul. Północna ul. J. Matejki	ul. J. Kilińskiego ul. Widawska	ul. J. Matejki ul. Północna
8	2322E	1 2 3	ul. Wojska Polskiego Pl. Szarych Szeregów ul. Komuny Paryskiej	ul. Obwodowa ul. Leśników Polskich Pl. Szarych Szeregów	ul. Leśników Polskich ul. Komuny Paryskiej ul. Torowa

Lp	Numer	Odcinek	Ulica	Szczegółowy przebieg	
9	2323E	1	ul. Zielona	ul. S. Żeromskiego	Bez wylotu
10	2324E	1	ul. M. Konopnickiej	ul. J. Kilińskiego	Park Miejski
11	2325E	1	ul. Armii Krajowej	ul. Warszawska	Bez wylotu
12	2326E	1	ul. J. Słowackiego	ul. A. Mickiewicza	ul. M. Konopnickiej
13	2327E	1 2	ul. S. Żeromskiego ul. Warszawska	Pl. 11 Listopada ul. Objazdowa	ul. A. Mickiewicza Pl. 11 Listopada
14	2328E	1	ul. Południowa	ul. 9 Maja	ul. K. Puławskiego
15	2329E	1	ul. Wakacyjna	ul. Leśników Polskich	Granica gm. Łask
16	2330E	1 2	ul. Brzeźna ul. Piekarnicza	ul. Torowa ul. Brzeźna	ul. Piekarnicza granica gm. Łask
17	2331E	1	ul. Wrzosowa	ul. Sportowa	ul. Piekarnicza
18	2332E	1 2	ul. Lubelska ul. Sportowa	ul. Leśników Polskich ul. Torowa	ul. Torowa granica gm. Łask
19	2333E	1	ul. Ogrodowa	ul. Sportowa	Granica gm. Łask
20	2334E	1	ul. Piotrkowska	ul. Leśników Polskich	ul. Torowa
21	2335E	1 2 3 4	ul. Wileńska ul. Katowicka Pl. Gwiazdzisty ul. Spacerowa	ul. Torowa ul. Leśników Polskich Pl. Gwiazdzisty	ul. Leśników Polskich Pl. Gwiazdzisty ul. Światowida
22	3706E	1	ul. Lutomiarska	granica miasta Łask	ul. S. Żeromskiego

Źródło: Zarząd Dróg Powiatowych

11.1.4. Uwarunkowania i wnioski wynikające z analizy obsługi miasta komunikacją zbiorową

Miasto obsługiwane jest przez miejską komunikację autobusową (razem Łask i Kolumna). Większość linii obsługuje również tereny podmiejskie a trzy z nich kursują w relacjach Łask – Zduńska Wola (linia B), Łask – Żelów (linia C) i Łask – Pabianice (linia D). Trasy miejskiej komunikacji stanowią ulice: Kolejowa, Lutomiarska, S. Żeromskiego, Objazdowa, Zielona, Plac 11-go Listopada, Widawska, A. Mickiewicza, 1 Maja, G. Narutowicza, ulicy 9 Maja, Jana Pawła II, Lubelska, Wileńska, Sportowa, Katowicka, Spacerowa, Światowida, Leśników Polskich, Warszawska, S. Batorego, Dębowa. Linie obsługują wszystkie podstawowe struktury miasta, przebiegają przez obszar centrum oraz łączą dworce PKS i PKP.

W ostatnich latach obserwuje się spadek przewozów komunikacją publiczną, co jest wynikiem rozwoju komunikacji indywidualnej – wzrostu motoryzacji.

W powiązaniach zewnętrznych miasto posiada komunikację autobusową PKS. Dworzec, a właściwie przystanek położony jest przy ul. Zielonej. Trwają obecnie pertraktacje w kwestii zbycia przez PKS części terenu dworca. Linie autobusowe PKS obsługują tereny najbliższych gmin. Są to gminy: Widawa, Szadek, Sędziejowice, Wodzierady, Dobroń, Buczek, Sieradz, Zduńska Wola. Z dworca w Łasku odjeżdżają także autobusy do miast dalej położonych: Warszawa, Łódź, Lublin, Częstochowa, Poznań, Kalisz, Kudowa Zdrój, Opole, Świeradów Zdrój, Wrocław.

Ważną rolę w powiązaniach zewnętrznych, szczególnie dalszego zasięgu pełni linia kolejowa relacji Łódź-Sieradz-Ostrów Wielkopolski-Wrocław. Budynek dworcowy w Łasku jest obecnie od kilku lat nieczynny. Linia jest dwutorowa, zelektryfikowana. Zapewnia połączenia z sąsiednimi miastami jednak ze względu na spadek wielkości przewozów pasażerskich zmniejszyła się częstotliwość i ilość pociągów.

11.2. Zaopatrzenie w wodę

11.2.1. Stan ogólny zaopatrzenia w wodę mieszkańców gminy

W gminie Łask funkcjonują 4 komunalne ujęcia wody: Są to:

- 1) ujęcie wody w Łasku-Ostrowie ujmujące górnokredowy poziom wodonośny, eksploatowane w ramach zasobów zatwierdzonych w kategorii „B” $Q = 651 \text{ m}^3/\text{h}$, przy depresji $s=6,2-29 \text{ m}$ w ilości:

$$Q_{\text{sr.d}}=4411,0 \text{ m}^3/\text{d} \text{ i } Q_{\text{max h}}=311,0 \text{ m}^3/\text{h}$$

Ujęcie składa się z 4 studni:

studnia A-1, głębokość 134 m, $Q = 100,1 \text{ m}^3/\text{h}$, depresja $s=11,27 \text{ m}$,

studnia A-2, głębokość 100 m, $Q = 91,8 \text{ m}^3/\text{h}$, depresja $s=29,06 \text{ m}$,

studnia A-3, głębokość 100 m, $Q = 100,3 \text{ m}^3/\text{h}$, depresja $s=8,83 \text{ m}$,

studnia A-4, głębokość 100 m, $Q = 150,0 \text{ m}^3/\text{h}$, depresja $s=5,3 \text{ m}$.

- 2) ujęcie wody w Bałuczu, składające się z 2 otworów studziennych ujmujących wodę podziemną z utworów górnokredowych:

studnia S-2, głębokość 61 m, $Q = 75 \text{ m}^3/\text{h}$, depresja $s=10,5 \text{ m}$,

studnia S-3, głębokość 60 m, $Q = 75 \text{ m}^3/\text{h}$, depresja $s=9,13 \text{ m}$.

Zezwolenie na pobór wód podziemnych z tego ujęcia o zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych $Q = 75 \text{ m}^3/\text{h}$ opiewa na ilość:

$$Q_{\text{max d}}=1133 \text{ m}^3/\text{d} \text{ i } Q_{\text{max h}}=60 \text{ m}^3/\text{h}$$

- 3) ujęcie wody w Okupie Małym ujmujące wodę z utworów czwartorzędowych i składa się z dwóch studni:

studnia Nr 1, głębokość 52 m, $Q = 56,9 \text{ m}^3/\text{h}$, depresja $s=5,8 \text{ m}$,

studnia Nr 2, głębokość 57 m, $Q = 56,9 \text{ m}^3/\text{h}$, depresja $s=2,05 \text{ m}$

Zezwolenie na pobór wód podziemnych z tego ujęcia o zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych $Q = 56,9 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $s=5,81 \text{ m}$ opiewa na ilość:

$$Q_{\text{max d}}=414 \text{ m}^3/\text{d} \text{ i } Q_{\text{max h}}=43,0 \text{ m}^3/\text{h}$$

- 4) ujęcie wody w Górczynie ujmujące wodę z utworów czwartorzędowych i składa się obecnie z jednej studni (druga studnia nie jest eksploatowana z uwagi na ponadnormatywną zawartość żelaza i manganu).

studnia S-1, głębokość 54 m, $Q = 27,3 \text{ m}^3/\text{h}$, depresja $s=5,8 \text{ m}$

Zezwolenie na pobór wód podziemnych z tego ujęcia o zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych $Q = 117 \text{ m}^3/\text{h}$ opiewa na ilość:

$$Q_{\text{max d}}=283,0 \text{ m}^3/\text{d} \text{ i } Q_{\text{max h}}=27,3 \text{ m}^3/\text{h}$$

Długość sieci wodociągowej zasilanej z poszczególnych ujęć komunalnych na koniec 2015 r. wynosiła w:

- Łasku i Ostrowie	-237,0 km
- Bałuczu	-64,786 km
- Okupie	-28,125 km
- Górczynie	-22,3 km

Ponadto wieś Rembów jest zaopatrywana w wodę z ujęcia w Wodzieradach i tu długość sieci wodociągowej wynosi 0,786 km. Łącznie długość sieci wodociągowej wynosi 101,1609 km. Z ujęcia wody w Łasku-Ostrowie jest także zaopatrywana w wodę wieś Barycz w gminie Dobroń.

Analiza stanu wykazała, że niemal wszystkie tereny pełniące w mieście i gminie funkcje mieszkaniowe, produkcyjne i usługowe, pozostają w zasięgu sieci wodociągowej z systemu miejskiego bądź lokalnych systemów wodociągów wiejskich. Poziom zaspokojenia potrzeb jest oceniany pod względem ilościowym, jako wystarczający. Jakość wody nie budzi zastrzeżeń służb Sanitarно – Epidemiologicznych.

System zaopatrzenia w wodę miasta Łask oparty o górnokredowe ujęcie i stację wodociągową we wsi Ostrów jest sprawny technicznie i zapewnia pełne pokrycie potrzeb ilościowych odbiorców miejskich i wsi położonych w jego zasięgu (Ostrówek, Orchów, Wronowice, Wiewiórczyn, Teodory). Z uwagi na tendencję zmniejszania się zużycia wody, występują obecnie w systemie miejskim duże rezerwy źródłowe. Jest to zjawisko korzystne, które będzie sprzyjać rozwojowi przestrzennemu i gospodarczemu miasta i gminy.

Mocną stroną systemu jest blisko 50% rezerwa w zdolności produkcyjnej stacji wodociągowej, która zapewnić może pokrycie nawet dwukrotnego wzrostu zapotrzebowania wody, bez konieczności rozbudowy urządzeń i obiektów.

Zdolność produkcyjna zrealizowanego I etapu stacji wodociągowej wynosi $Q=8860\text{m}^3/\text{d}$, przy średniej wielkości produkcji wody nieprzekraczającej $3600\text{m}^3/\text{d}$.

Czynne są cztery z pięciu wykonanych studni głębinowych. Wielkość wydobycia wody stanowi jedynie część wielkości zatwierdzonych zasobów. W ramach niewykorzystanych rezerw możliwa jest rozbudowa wodociągu do wydajności $Q=15600\text{m}^3/\text{d}$.

Dobry jest stan techniczny głównych przewodów wodociągowych, które są przystosowane do rozwoju i posiadają rezerwy przepustowości, umożliwiające objęcie zasięgiem nowych terenów. Gęstość sieci wodociągowej nie odbiega od standardów i zapewnia dostęp dla 100% mieszkańców Łasku i ponad 90% mieszkańców Kolumny.

Nie ma więc przeszkód rozbudowy układu wodociągowego. Utrudnieniem dla rozwoju mogą być parametry dróg i ulic, które często okazują się zbyt wąskie.

Pewnym mankamentem są częściowe bariery przepustowości sieci na południowych i zachodnich obrzeżach miasta, tj. stan sieci (zbyt małe średnice wodociągów zasilających, wiek i stan techniczny przewodów), zbyt niskie ciśnienie wody (Teodory) oraz brak pewności zasilania na skutek budowy układów otwartych, rozgałęzionych.

Podstawowym problemem miejskiego systemu wodociągowego w perspektywie będzie utrzymanie standardów jakościowych i konieczność dostosowania sposobu uzdatniania wody do parametrów WHO. Wymagać to będzie modernizacji stacji wodociągowej, zastosowania nowoczesnych technologii uzdatniania wody, pełnej automatyzacji procesów sterowania pracą urządzeń.

11.2.2. Uwarunkowania dla pozostałych obszarów gminy

Rozwój gminnych systemów wodociągowych na przestrzeni ostatnich lat charakteryzował się dużą dynamiką, a zasobność ujęcia komunalnego w Łasku stworzyła korzystne warunki w tym zakresie. Z sieci wodociągowej Łasku doprowadzona została woda do wsi Orchów, Wiewiórczyn i Wronowice. Bezpośrednio ze stacji wodociągowej wybudowany został wodociąg do wsi Teodory. Zaopatrzenie w wodę wsi położonych poza zasięgiem wodociągu komunalnego realizowane jest w systemach wodociągów lokalnych, opartych o ujęcia górnokredowe w Okupie Małym i w Bałuczu oraz ujęcie czwartorzędowe w Gorczyńcu.

Stopień wykorzystania udostępnionych do eksploatacji zasobów wodnych na ujęciach wiejskich nie przekracza 30% w Bałuczu i Okupie oraz 50% w Gorczyńcu. Sieć wodociągowa realizowana jest jako rozgałęziona, otwarta, może skutkować przy poważniejszych awariach brakiem wody dla wielu odbiorców, a nawet kilku wsi. Obecnie wszystkie miejscowości w 24 sołectwach jest wyposażonych w wodę z sieci wodociągowej w 100 %, natomiast stopień zwodociągowania sołectwa Bałucz wynosi 79 %, Karszewa – 80 %, Okupu – 90 %, natomiast miejscowości Aleksandrówek, Krzucz, Rembów i Rokitnica nie mają sieci wodociągowej.

11.3. Gospodarka ściekowa

11.3.1. Stan ogólny gospodarki ściekowej w mieście i gminie

Stan gospodarki ściekowej w gminie Łask jest jeszcze mało zadawalający (szczególnie na terenach wiejskich). Wobec znacznego niedoinwestowania rozwoju kanalizacji sieciowej, odprowadzanie ścieków sanitarnych realizowane jest w systemach indywidualnych, których uciążliwość jest tym większa im silniejszy jest stopień zurbanizowania terenu.

Długość sieci kanalizacji sanitarnej na terenie miasta i gminy wynosiła w 2015 r. 85,2 km, z tego 1,3 km stanowiła sieć kanalizacji ogólnospławnej. Większość sieci znajduje się w mieście Łask, gdzie ścieki są odprowadzane do miejskiej oczyszczalni ścieków. Tylko 1,7 km sieci odprowadza ścieki do oczyszczalni w Kopyści. Miasto Łask skanalizowane jest w około 70%. Ścieki z terenu miasta oraz ze wsi Wiewiórczyn spływają do kanału przesyłowego o średnicy 800 mm, którym dopływają do Miejskiej Oczyszczalni Ścieków w Łasku. Jest to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna zlokalizowana przy ul. Kilińskiego 102a o przepustowości $6000\text{m}^3/\text{d}$. Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągowo-Kanalizacyjne w Łasku posiada zezwolenie na odprowadzenie ścieków oczyszczonych z tej oczyszczalni do rzeki Grabi w ilości $2190000\text{m}^3/\text{rok}$.

Kanalizacja ogólnospławna funkcjonująca w Łasku odprowadza ścieki bytowo – gospodarcze, przemysłowe i opadowe ze „starej” części miasta oraz terenów przemysłowych. Kanalizacja nie posiada przelewów burzowych.

Kanalizacja sanitarna funkcjonuje głównie na nowych osiedlach mieszkaniowych (budownictwo jedno- i wielorodzinne). Łącznie na terenie miasta Łask w granicach administracyjnych funkcjonowało na koniec 2011 r. 49,483 km sieci kanalizacyjnej, zaś na terenach wiejskich 25,806 km.

Kanalizacja deszczowa znajduje się na osiedlach mieszkaniowych i wzdłuż nowych ciągów kanalizacyjnych. W przeważającej mierze kanalizacja została włączona do kolektorów zbiorczych kanalizacji sanitarnej. Brak jest urządzeń rozdzielczych kierujących ścieki burzowe bezpośrednio do odbiornika.

Kanalizacja przemysłowa odprowadza ścieki z Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Łasku. Na terenie zakładu znajduje się zbiornik uśredniająco – wyrównawczy służący do podczyszczania ścieków przemysłowych. Ścieki z zakładu dopływają do kolektora przesyłowego – miejskiego, a dalej do oczyszczalni miejskiej.

Ścieki z terenów skanalizowanych w Łasku-Kolumnie dopływają do mechaniczno – biologicznej oczyszczalni ścieków zlokalizowanej przy ul. Modrzewiowej na terenie Nadleśnictwa Kolumna oraz częściowo do oczyszczalni w Łasku. Przepustowość oczyszczalni wynosi 120 m³/d. Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rów melioracyjny, który dopływa do rzeki Pałusznicy, prawego dopływu rzeki Grabi.

Na terenach wiejskich gminy nie funkcjonuje sieć kanalizacyjna (stopień skanalizowania tych obszarów wynosi 3%). Wyjątkiem są wsie Wola Łaska (skanalizowana w 100%), Wiewiórczyn (skanalizowany w 75%), Wronowice (skanalizowane w 25 %), Ostrów (skanalizowany w 20 %), Kopyść (skanalizowana w 90%), Orchów (skanalizowany w 85%). Na tych terenach oraz obszarach nieskanalizowanych gminy, ścieki gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych i wywożone taborem asenizacyjnym do punktu zlewnego.

11.3.2. Uwarunkowania wynikające z diagnozy stanu kanalizacji sanitarnej miasta

Dla poprawy stanu najważniejsze są: kontynuowanie rozbudowy sieci w rejonach gdzie standardy obsługi są niewystarczające oraz modernizacja II etapu oczyszczalni ścieków (przeprowadzenie przetargu w 2017 r.). Możliwości rozwoju systemu kanalizacji grawitacyjnej lub grawitacyjno-pompowej są w Łasku – ze względu na parametry oczyszczalni – znaczne. Istnieje jednak potrzeba modernizacji i przebudowy kolektorów i kanałów sanitarnych i ogólnospławnych w złym stanie technicznym lub przepelnionych (Zachodnia – planowane na lata 2018-2019 oraz Północna). Z uwagi jednak na duże koszty, osiągnięcie odpowiedniego standardu wymaga długiego okresu czasu i zawsze będzie limitowane ekonomicznymi możliwościami budżetu gminy. Granice tych możliwości wyznaczać powinny ogólne racjonalne zasady gospodarki miejskiej, a w szczególności ich powiązanie z hierarchią potrzeb. W pierwszej kolejności powinno nastąpić uzupełnienie wyposażenia oraz wyrównanie standardów w obrębie od dawna zurbanizowanych terenów mieszkaniowych Łasku i Kolumny.

11.3.3. Uwarunkowania wynikające z diagnozy stanu kanalizacji sanitarnej dla pozostałych terenów gminy

Tylko jedna z 31 wsi sołeckich w gminie – Kopyść, posiada własną oczyszczalnię. W najbliższych latach jest ona przewidziana do likwidacji, a miejscowość ma korzystać z miejskiej oczyszczalni. Tymczasem ścieki oczyszczane są na mechaniczno-biologicznej oczyszczalni konwekcyjnej typu „KOS - 2”, o przepustowości 50 m³/d i po oczyszczeniu odprowadzane są do pobliskiego rowu melioracyjnego.

W miejscowości Wronowice wykonano I etap budowy kanalizacji miejskiej, a na II etap są już przyznane środki. Również miejscowości Gorczyn oraz Wola Łaska posiada projekty techniczne na budowę sieci kanalizacyjnej włączonej w system kanalizacji miejskiej.

W pozostałych miejscowościach w gminie mieszkańcy korzystają z kanalizacji indywidualnych – ustępów suchych, dołów gnilnych lub zbiorników typu „szambo”. Ścieki przesiąkające z nieszczelnych zbiorników są źródłem skażenia płytkich wód gruntowych i wód powierzchniowych. Potrzeba zahamowania dalszej degradacji środowiska, poprzez między innymi budowę kanalizacji na terenach wiejskich, jest niekwestionowana.

11.4. Wody opadowe

Przeważająca część obszaru gminy jest odwadniana przez spływ powierzchniowy do rzeki Grabi i jej dopływów: rzeki Pisi, Pałusznicy i Końskiej. Funkcje odwadniające spełnia również system rowów otwartych i – w sposób ograniczony – układ podziemnych urządzeń melioracyjnych. Północna część obszaru gminy odwadniania jest do rzeki Ner.

Odbiorniki, z wyjątkiem rzeki Końskiej są uregulowane całkowicie lub częściowo i na ogół problemy z odprowadzaniem wód deszczowych w gminie nie występują. Lokalne podtopienia gruntów ornych i użytków zielonych występują w dolinie Grabi, przy wysokich stanach wód.

Kanalizacja deszczowa ma charakter fragmentaryczny i jest realizowana tylko na zurbanizowanych terenach w Łasku. Stan sieci deszczowej na nowych osiedlach jest przeważnie dobry.

Na obszarach występowania sieci ogólnospławnej i w obszarach, gdzie występują braki sieci powinno się dążyć do jej przebudowy i uzupełnienia – w pierwszym rzędzie w obrębie terenów zwartej zabudowy śródmiejskiej, a następnie na obszarach peryferyjnych, zagospodarowanych dotąd ekstensywnie, a przewidzianych do urbanizacji.

Problemem wymagającym rozwiązania jest podczyszczenie ścieków deszczowych wprowadzanych do koryt rzek i rowów melioracyjnych, a także regulacja odbiorników pod kątem ich przystosowania na przyjęcie zwiększonych odpływów.

11.5. Zaopatrzenie w gaz

Funkcję operatora gazowego systemu dystrybucyjnego zajmującego się budową i eksploatacją sieci gazu ziemnego m.in. na terenie miasta i gminy Łask pełni Polska Spółka Gazownictwa Oddział Zakład Gazowniczy w Łodzi.

Miasto i gmina Łask zasilana jest gazem ziemnym w oparciu o stację redukcjno-pomiarową wysokiego ciśnienia zlokalizowaną w środkowej części gminy w miejscowości Wiewiórczyn. Dystrybucyjną cieć gazową w gminie stanowią gazociągi średniego ciśnienia usytuowane w przeważającej mierze w granicach administracyjnych miasta Łask. Sieć gazowa jest w dobrym stanie technicznym, gwarantującym stabilność i bezpieczeństwo dostaw. Stan techniczny sieci jest poza tym na bieżąco monitorowany poprzez okresowe kontrole szczelności i w przypadku wystąpienia sytuacji dających podstawy do podejmowania działań rehabilitacyjnych PSG sp. z o.o. zastrzegła sobie prawo do podjęcia takich działań w celu zachowania bezpieczeństwa eksploatacji majątku sieciowego i dostaw gazu dla Klientów.

Dla gazociągu wysokiego ciśnienia podstawowe odległości bezpieczne od obiektów terenowych należy wyznaczyć zgodnie z aktualnym Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 26.04.2013 r. opublikowane w Dzienniku Ustaw z 04.06.2013 r. poz. 640; w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie”.

11.6. Elektroenergetyka

Sieć energetyczna na terenie Łasku jest dobrze rozwinięta i stanowi jednolity spójny system. Położenie województwa łódzkiego w stosunku do głównych korytarzy sieci energetycznych wysokich napięć stwarza korzystną sytuację dla inwestorów poszukujących dostępu do źródeł energii oraz umożliwia dalszą rozbudowę systemu. Tym samym stwarza szansę na pełne pokrycie zapotrzebowania na energię elektryczną wpływając pozytywnie na bezpieczeństwo energetyczne obszaru Łasku. W oparciu o stacje elektroenergetyczne zasilane z Krajowego Systemu Elektroenergetycznego, na obszarze gminy pracuje sieć wysokiego napięcia zasilana liniami napowietrznymi wysokiego napięcia WN 110 kV, sieć średniego napięcia SN -15kV oraz sieć niskiego napięcia. Od kilku lat zużycie energii na terenie Gminy utrzymuje się na jednakowym poziomie. Wykorzystywana moc w wysokości 15 MW, rezerwa kształtuje się na poziomie ok. 17 MW i przekracza aktualne potrzeby gminy. Według prognoz średnioterminowych istniejące rezerwy będą wystarczające na zaspokojenie potrzeb gminy do roku 2012.

Miasto i gmina Łask zasilane są napowietrznymi liniami wysokiego napięcia 110 kV. Linie te zasilają dwa Główne Punkty Zasilania. GPZ 1 zasilany jest linią z kierunku Zduńska Wola, natomiast GPZ 2 z kierunku Pabianic. Zasilanie odbiorców odbywa się poprzez sieć średniego napięcia - stacje trafo 15/0,4 kV oraz sieć niskiego napięcia. Na terenach śródmiejskich funkcjonuje układ sieci kablowo – napowietrznych, a na obrzeżach miasta i gminie dostawa energii realizowana jest przez stacje słupowe i wieżowe. Sieć 15 kV jest generalnie zmodernizowana i posiada rezerwy przepustowości, natomiast sieć niskiego napięcia jest w złym stanie technicznym (długie obwody zasilania nie

zapewniają dostawy energii o właściwych parametrach). Obecnie nie przebiegają przez gminę tranzytowe linie elektroenergetyczne o wyższym napięciu niż wyżej opisano. Przewidywany w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego przebieg odcinka linii 400 kV Rogowiec-Pątnów przez północno-wschodnią część gminy, zgodnie z pismem Polskich Sieci Elektroenergetycznych Centrum S.A. z czerwca 2012 r. gminę Łask omija.

11.7. Zaopatrzenie w ciepło

Na terenie miasta i gminy nie funkcjonuje zorganizowana gospodarka cieplna. Zaopatrzenie w ciepło następuje z lokalnych źródeł ciepła – kotłowni lokalnych i przemysłowych oraz poprzez ogrzewanie indywidualne. Największa ilość lokalnych kotłowni występuje na terenie miasta Łask i dzielnicy Kolumna. Kotłownie lokalne zaspokajają potrzeby w zakresie centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej, natomiast kotłownie przemysłowe produkują ciepło głównie na potrzeby centralnego ogrzewania obiektów zakładowych oraz na potrzeby technologiczne zakładów. Kotłownie w większości opalane są węglem oraz koksem (w mieście Łask paliwo węglowe pokrywa 87% potrzeb ciepłych miasta, w gminie paliwo węglowe pokrywa 90% potrzeb). W „Projekcie założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe miasta i gminy Łask” dokonano inwentaryzacji kotłowni z podziałem na kotłownie o mocy > 1 MWt i kotłownie o mocy < 1 MWt.

Na terenie miasta Łask występuje kilkanaście lokalnych systemów ciepłowniczych, zarządzanych przez Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Łasku. Obecnie systemy te ogrzewają około 50% powierzchni mieszkalnej na terenie miasta.

Sieć ciepłownicza w gminie Łask liczy łącznie 8.488 mb, w tym 4.572 mb stanowi sieć rozdzielcza (53,86%) oraz 3.916 mb przyłączenia (46,14%). Dominuje tradycyjna sieć ciepłownicza (6.707 mb, co stanowi 79,02% ogólnej sieci). Sieć preizolowana, energooszczędna stanowi zaledwie 20,98%.

11.8. Uwarunkowania wynikające z diagnozy telekomunikacji i łączności publicznej

Na terenie miasta i gminy zlokalizowanych jest 6 central telefonicznych. Znajdują się one w Łasku, Kolumnie, Okupie Wielkim, Wrzeszczewicach, Bałuczu i Teodorach. Są to centrale nowej generacji. Centrala w Łasku pracuje dla potrzeb miasta i gminy i jest połączona z centralami na terenie gminy i z centralą nadrzędną w Sieradzu za pomocą łączy światłowodowych. Stan techniczny sieci telefonicznej jest zadowalający i pozwala na terenie miasta na przyłączanie abonentów bez oczekiwania.

Ze względu na rodzaj sprzętu, jakim dysponują operatorzy sieci, abonenci telefoniczni mogą korzystać z podstawowych usług tj. mają pełny dostęp w ruchu automatycznym przychodzącym i wychodzącym, międzymiastowym i międzynarodowym. Podłączenie do internetu realizowane jest za pośrednictwem modemów lub łączy szerokopasmowych (Neostrada, DSL, POLPAK i inne).

Na terenie gminy posiadają zasięg wszystkie sieci telefonii komórkowej.

11.9. Gospodarka odpadami

Obecnie na obszarze miasta i gminy Łask nie ma komunalnego składowiska odpadów. Odpady są odbierane przez wyspecjalizowane koncesjonowane firmy i wywożone poza obszar gminy. Prowadzone są usilne starania o wdrażanie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych w systemie wielopojemnikowym lub dwupojemnikowym. Cyklicznie są prowadzone zbiórki odpadów wielkogabarytowych, a podmioty prowadzące działalność gospodarczą realizują obowiązki nałożone w tym zakresie przez przepisy odrębne, włącznie ze spalaniem odpadów medycznych przy szpitalu w Łasku. Składowisko odpadów w Orchowie jest już zrekultywowane. Zasady dotyczące polityki gminy w zakresie gospodarki odpadami zostały określone w Planie gospodarki odpadami dla gminy Łask na lata 2009-2016. Określono w tym opracowaniu między innymi zadania pozainwestycyjne i inwestycyjne w gospodarce odpadami.

Zgodnie z Planem Województwa na terenie gminy przewiduje się realizację instalacji do fermentacji odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (kompostownię) oraz instalacji do zagospodarowania osadów ściekowych poza ZZO. Obowiązujący jednak Plan gospodarki odpadami województwa łódzkiego 2012 oraz projekt Planu gospodarki odpadami 2016 r. nie przewiduje realizacji wyżej wymienionych inwestycji. Gmina po przeanalizowaniu uwarunkowań zdecydowała jedynie o realizacji instalacji do fermentacji odpadów komunalnych.

11.10. Uwarunkowania wynikające z lokalizacji lotniska

Lotnisko wojskowe w całości położone jest w gminie Buczek, wraz z przyległym terenem leży w obszarze o szczególnych uwarunkowaniach, gdzie obowiązuje strefa ograniczenia zabudowy ze względu na występowanie uciążliwości od lotniska. Występujące ograniczenia wynikają z przepisów odrębnych – Uchwały nr XXIX/379/16 z dnia 25 października 2016 r. w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego Łask.

Uciążliwość hałasową uwzględniono przy wyznaczaniu obszaru ograniczonego użytkowania, zaś na rysunku studium pokazano linię równoważnego poziomu dźwięku dla pory nocnej 50 dB – jako podobszar „A” i linię równoważnego poziomu dźwięku dla pory nocnej 45 dB – jako podobszar „B”. Obejmują one fragmenty sołectw Sięganów, Gorczyn, Mauryca, Teodory, Rokitnica i Aleksandrówek.

Drugim, poza hałasem, elementem wpływu lotniska na środowisko jest zanieczyszczenie produktami ropopochodnymi. Funkcjonowanie obiektów przyjmowania, magazynowania i dystrybucji produktów ropopochodnych stanowi potencjalne źródło zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego. Należy stwierdzić, iż podwyższone zawartości zanieczyszczeń produktami ropopochodnymi występują w najbliższym otoczeniu obiektów manipulowania paliwami i dotyczą obszaru samego lotniska.

IV. KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ MIASTA I GMINY ŁASK

1. Powiązania regionalne

Projektowane w regionie elementy obsługi komunikacyjnej w istotny sposób wpływają na możliwość przekształceń i rozwoju przestrzennego gminy i miasta Łask. Należałoby zatem zweryfikować dotychczasową strategię rozwoju obszaru miasta i gminy w tym zakresie.

Najistotniejszym elementem, który stymuluje rozwój gminy, jest droga ekspresowa S-8 relacji Łódź – Wrocław, stanowiąca ważny element powiązań Łasku z koncentracją miast aglomeracji łódzkiej położonych w paśmie od Zgierza do Sieradza. Głównymi miastami wchodzącymi w skład aglomeracji łódzkiej są: Łódź, Zgierz, Aleksandrów Łódzki, Konstancynów Łódzki, Pabianice, Łask, Zduńska Wola i Sieradz.

Przebieg drogi ekspresowej S-8 przez gminę Łask niesie ze sobą także drugiego rodzaju połączenie z głównym miastem regionu poprzez połączenie z drogą ekspresową S-14 tworzącą tzw. zachodnie obejście Łodzi. Droga ekspresowa S-8 ponadto ułatwia komunikację drogową z resztą kraju poprzez autostradę A-1 w rejonie Rzgowa oraz dalej węzły w Strykowie poprzez autostradę A-2.

2. Podstawowe kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy

2.1. Struktura funkcjonalno-przestrzenna

Przyjęte w Studium kierunki zagospodarowania oparto o przedstawione w pierwszej części studium uwarunkowania rozwoju przestrzennego.

Analiza tych uwarunkowań pozwala na wyodrębnienie z powierzchni gminy trzech stref – jednostek strukturalnych o różnych warunkach zagospodarowania przestrzennego, różnych warunkach fizjograficznych i różnych sposobach zagospodarowania oraz o różnych możliwościach rozwoju. Strefy te są rozmieszczone w obszarze gminy równoleżnikowo i związane są z pasmami aktywności w ramach układu liniowej aglomeracji między Łodzią i Sieradzem.

Dające się wyodrębnić w granicach gminy jednostki strukturalne to:

Strefa północna – strefa I

Obejmuje ona teren położony na północ od istniejącej linii kolejowej Łódź – Sieradz z wyjątkiem trzech enklaw:

- miejscowości Wiewiórczyn,
- północnej części dzielnicy Kolumna w mieście Łask,
- północnej i wschodniej części wsi Wronowice (między dzielnicą Kolumna, a granicą gminy).

Strefa ta charakteryzuje się ekstensywną zabudową wsi, niskim udziałem lasów, przewagą gleb o słabych klasach bonitacyjnych i brakiem liczących się czynników rozwojowych.

Strefa zabudowy miejskiej – strefa II

Obejmuje ona tereny w obecnych granicach administracyjnych miasta Łask wraz z projektowanymi w Studium ich poszerzeniami na południu i wschodzie oraz tereny miejscowości: Orchów, Wiewiórczyn a także północną i wschodnią część wsi Wronowice, stanowiące zintegrowany z miastem układ przestrzenny. Strefa ta charakteryzuje się koncentracją zabudowy miejskiej i podmiejskiej.

Strefa południowa – strefa III

Obejmuje ona pozostałą część gminy położoną na południe od linii kolejowej Łódź – Sieradzi projektowanych granic miasta Łask. W ramach tej strefy przebiega droga ekspresowa S-8. Przylega ona do istniejącego przy jej południowej granicy lotniska położonego w gminie Buczek. W strefie tej występują zróżnicowane formy krajobrazu, a także zróżnicowane rodzaje zagospodarowania. Poza rolnictwem, przemysłem, usługami występują duże enklawy terenów rekreacyjnych.

2.2. Kierunki zagospodarowania przestrzennego strefy I – północnej

Do strefy północnej zaliczono następujące sołectwa: Remiszew, Wrzeszczewice Nowe, Wrzeszczewice, Budy Stryjewskie, Stryje Paskowe, Karszew, Rembów, Borszewice, Bałucz, Stryje Księżę, Krzucz, Anielin, Wola Bałucka, Wola Stryjewska, Wydrzyn, Wronowice (z wyjątkiem ich części północno-wschodniej o intensywnej zabudowie mieszkaniowej), tereny sołectw Kopyść i Orchów (po północnej stronie linii PKP), tereny sołectwa Wiewiórczyn, poza granicami wsi. Ponadto na obszarze strefy znajdują się tereny należące do: P.G.L. Nadleśnictwa Kolumna.

Podstawą działań przestrzennych na terenie strefy północnej jest istniejący układ i struktura w zakresie komunikacji, zabudowy, terenów użytkowanych rolniczo, a także występujących wartości przyrodniczych i kulturowych.

Przedstawiony na rysunku Studium kształt terenów wskazanych dla różnych funkcji, został oparty o istniejący stan zabudowy, ustalenia poprzedniej edycji Studium z 2014 roku, oraz wnioski składane do Studium. Tereny wskazane do zabudowy w tej strefie są wyznaczone oszczędnie i mają za zadanie dostosowanie terenów do rzeczywistych potrzeb z zachowaniem rozsądnych rezerw. Pozwoli to na uzyskanie oszczędności w realizacji infrastruktury technicznej oraz umożliwi kształtowanie zwartych zespołów zabudowy. W tej strefie znalazły się także tereny wnioskowane do lokalizacji farmy wiatrowej w rejonie Orchowa i Woli Bałuckiej. Farma ma składać się z 3 elektrowni wiatrowych o łącznej mocy około 8 MW.

Na obszarach przewidzianych do zabudowy wprowadzono na rysunku Studium, rodzaje oznaczeń użytkowania terenów:

- tereny zabudowy przemysłowej, magazynowej i produkcyjno usługowej,
- tereny usług handlu, oświaty, administracji, kultury i innych,
- tereny zabudowy lotniskowej i rekreacyjnej,
- tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej i zagrodowej o niskiej intensywności,
- tereny zabudowy usługowo – mieszkaniowej, usługowo – produkcyjnej na terenach byłych inwestycji wojskowych
- tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej i zagrodowej o niskiej intensywności,

W tym ostatnim przypadku należy rozumieć, że są to tereny, na których można lokalizować zarówno zabudowę mieszkaniową, zagrodową, rekreacyjną, usługową i rzemieślniczą, jak i zabudowę produkcyjną i usługową związaną z produkcją rolną i przetwórstwem płodów rolnych. Warunkiem jest jedynie ograniczenie uciążliwości w granicach działki, do której inwestor nabył tytuł prawny.

Istniejąca zabudowa na terenach poza oznaczonymi na rysunku Studium terenami budowlanymi powinna zachować prawo egzystencji z możliwością ewentualnej rozbudowy i modernizacji, jednak bez rozszerzenia terenów działki budowlanej (rozbudowa w ramach istniejącego siedliska).

W ramach omawianej strefy, mając na uwadze duże zainteresowanie przedsiębiorców gminą Łask oraz chęć inwestowania na terenie gminy, w Studium przewidziano również tereny rezerw inwestycyjnych dla funkcji produkcyjnej, magazynowej i produkcyjno – usługowej. Rezerwy te przeznaczone są pod przyszły rozwój gminy. Tereny rezerw usytuowane są na gruntach o niskiej klasie bonitacyjnej, w bezpośrednim sąsiedztwie tras komunikacyjnych i z dostępem do infrastruktury technicznej. Zagospodarowanie każdego z obszarów wyznaczonych pod rezerwy terenowe może nastąpić jedynie na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Przedstawiony układ funkcjonalno-przestrzenny strefy uwzględnia zasady kształtowania środowiska zarówno w aspekcie ochronnym jak i przez ograniczenie zagrożeń. Istotnymi w tym

zakresie elementami są projektowane strefy dolesień, które łączą w system ciągly istniejące lasy oraz strefy łąkowe w dolinach istniejących rzek i cieków tworząc korytarze ekologiczne.

Drobna skala istniejących gospodarstw rolnych, przeludnienie wsi, a także walory położenia z dala od wszelkich źródeł zanieczyszczeń skłaniają do propozycji sukcesywnego przekształcania upraw z ziemniaków i żyta, na uprawy ekologiczne. Wymagają one zwiększonej pracochłonności, co pozwoli na wykorzystywanie istniejącej siły roboczej, nie wymagają dużych terenów, a uzyskane ceny pozwolić mogą na poprawę warunków życia mieszkańców.

Grunty rolne w kompleksach gleb o dobrych klasach bonitacyjnych występujących w tej strefie należy chronić przed zmianą użytkowania tj. rozwój wszelkiej zabudowy, z wyłączeniem sieciowej infrastruktury technicznej, która nie ogranicza użytkowania tych gleb.

Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów (przedstawione wskaźniki należy traktować jako materiał informacyjny dla autorów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla tych terenów).

Dla terenów **zabudowy mieszkaniowo – usługowej i zagrodowej niskiej intensywności** ustala się:

- maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy – 40%,
- minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej – 30%,
- maksymalna wysokości budynków – mieszkalnych 12m, gospodarczych i garażowych 8m,

Dla terenów **zabudowy letniskowej i rekreacyjnej** ustala się:

- maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy – 15%,
- minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej – 70%,
- maksymalna wysokość budynków – 10m,

Dla terenów **zabudowy produkcyjnej, magazynowej i produkcyjno – usługowej** – ustala się:

- maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy – 80%,
- minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej – 10%,
- maksymalna wysokości budynków (nie dotyczy obiektów technologicznych związanych z funkcją terenu) – 14m,
- dopuszcza się adaptację istniejących funkcji usługowych na terenach zabudowy produkcyjnej, magazynowej i produkcyjno-usługowej,
- dopuszcza się lokalizację zabudowy służącej produkcji rolniczej oraz przetwórstwu rolno-spożywczemu wraz z zabudową zagrodową,
- dla terenów w miejscowości Kopyść, w sąsiedztwie istniejącej zabudowy mieszkaniowej, dopuszcza się nową zabudowę mieszkaniową jednorodzinną jako funkcję towarzyszącą, zlokalizowaną w sposób nie kolidujący z wiodącą funkcją terenu.

Dla terenów **usług handlu, oświaty, administracji, kultury i innych** – ustala się:

- maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy – 50%,
- minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej – 20%,
- maksymalna wysokości budynków (nie dotyczy obiektów technologicznych związanych z funkcją terenu) – 12m,

Dla terenów **zabudowy usługowo – mieszkaniowej, usługowo – produkcyjnej na terenach byłych inwestycji wojskowych** – ustala się:

- maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy – 40%,
- minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej – 30%,
- maksymalna wysokości budynków (nie dotyczy obiektów technologicznych związanych z funkcją terenu) – 12m,

Dla terenów **rezerw inwestycyjnych dla celów produkcyjnych i produkcyjno – usługowych** – ustala się:

- maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy – 80%,
- minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej – 10%,

- maksymalna wysokości budynków (nie dotyczy obiektów technologicznych związanych z funkcją terenu) – 14m.

Dla **terenów lokalizacji elektrowni wiatrowych** ustala się ich maksymalną wysokość do 175 m npt. Są to obiekty stanowiące przeszkody lotnicze i w związku z tym wymagają uzgodnienia w zakresie oznakowania przeszkodowego na etapie pozwolenia na budowę.

Dla **terenów udokumentowanych złóż surowców naturalnych** ustala się

- maksymalną wysokość obiektów, urządzeń i sieci infrastruktury technicznej wynikających z potrzeb działalności górniczej – do 6,0 m.

Obszarem predestynowanym dla lokalizacji elektrowni wiatrowych są tereny położone w obrębie Orchów oraz Krzucz. Obecnie w miejscowości Orchów Starosta Łaski wydał pozwolenia na budowę trzech elektrowni wiatrowych o maksymalnej mocy 2MW każda i maksymalnych wysokości całkowitych 142,65m (EW1, EW2, EW3). Na planszy studium „Kierunki” wyznaczono dla ww. urządzeń „Strefę maksymalnego dopuszczalnego oddziaływania o elektrowni wiatrowych”. Promień wyznaczonej skumulowanej strefy oddziaływania wynosi ok. 1430 metrów.

Ponadto w obrębie Krzucz Starosta Łaski wydał pozwolenia na budowę elektrowni wiatrowej o mocy maksymalnej 2MW i maksymalnej wysokości całkowitej do 170,0m. Dla projektowanej elektrowni (EW4) również wyznaczono ww. strefę. Promień wyznaczonej skumulowanej strefy oddziaływania wynosi ok. 1700 metrów w swoim zasięgu obejmują teren sąsiedniej gminy Wodzierady.

2.3. Kierunki zagospodarowania przestrzennego strefy ll - zabudowy miejskiej

2.3.1. Struktura zabudowy miejskiej

W skład strefy zabudowy miejskiej wchodzi:

- miasto Łask w obowiązujących granicach administracyjnych, w tym uwzględniających włączoną w obręb miasta z dniem 1 stycznia 2012 r. część sołectwa Wola Łaska o powierzchni 17,63 ha.
- tereny projektowane do poszerzenia granic administracyjnych miasta od strony południowej i wschodniej. Obejmują one:
  - o część zachodnią sołectwa Ostrów,
  - o las P.G.L. Nadleśnictwa Kolumna po wschodniej stronie miasta.
- tereny wsi Orchów położone po południowej stronie istniejącej linii PKP,
- tereny wsi Wiewiórczyn – w granicach strefy zabudowy, przylegające od strony północnej do linii kolejowej PKP,
- tereny wsi Wronowice przylegające od północy i od zachodu do dzielnicy Kolumna w mieście Łask.

Podstawą działań przestrzennych na terenie strefy zabudowy miejskiej jest kontynuacja i rozwój istniejącego układu w zakresie komunikacji, zabudowy, terenów otaczających i zieleni.

Przedstawiony kształt tej strefy jest kontynuacją i rozszerzeniem istniejącego układu równoleżnikowego, obejmującego dolinę rzeki Grabi.

Północną krawędź wyznacza istniejąca linia PKP (z wychodzącą na północ od niej enklawą Wiewiórczyna), północnej części Kolumny i wschodniej części Wronowic. Południową krawędź stanowi linia będąca przedłużeniem na wschód i zachód istniejącej południowej granicy miasta.

Istniejące warunki terenowe (dolina rzeki Grabi), spowodowały stworzenie z terenów zainwestowanych w ramach omawianej strefy, układu w formie małej aglomeracji obejmującej trzy, wzajemnie obsługujące się koncentracje. Są to:

- **koncentracja centralna**, obejmująca stare miasto wraz z przylegającymi do niego terenami rozwoju, integralnie związanymi z historycznym jądrem,
- **koncentracja północna** (położona poza doliną rzeki Grabi) obejmuje przemysłową dzielnicę miasta związaną z istniejącą stacją kolejową w Łasku wraz z przylegającymi do niej terenami Orchowa i Wiewiórczyna,
- **koncentracja wschodnia** (położona poza doliną Grabi) obejmuje dawne osiedle letniskowe Kolumna oraz północną i wschodnią część wsi Wronowice (między Kolumną, a granicą gminy).

Trzy podane powyżej koncentracje przedzielone są między sobą szerokim pasem łągowym w dolinie rzeki Grabi i połączone funkcjonalnie jedynie układem dróg.

Podstawowy układ funkcjonalno-przestrzenny uwzględnia zasady kształtowania środowiska zarówno w aspekcie ochronnym jak i przez ograniczenie zagrożeń.

Aspekt ochronny dotyczy przede wszystkim doliny rzeki Grabi, jako strefy objętej ochroną prawną, stanowiącej jednocześnie szeroki korytarz przewietrzania. W granicach oznaczonych na rysunku studium dolina Grabi stanowi obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Grabia PLH100021.

Funkcją o najwyższym potencjale zagrożeń dla obszaru Natura 2000 Grabia PLH 100021 byłaby lokalizacja zbiornika retencyjnego „Kolumna”, którego realizację uwzględnia obowiązujący Program małej retencji dla Województwa Łódzkiego. W toku przeprowadzonych analiz oddziaływania na stan i funkcjonowanie siedlisk, zdecydowano o rezygnacji z jego budowy ico za tym idzie pominięciu zbiornika „Kolumna” w części kierunkowej ocenianego dokumentu.

Środkowa część doliny Grabi w granicach miasta przewidziana jest pod budowę zbiornika na cele retencyjno - rekreacyjnego. Decyzję o realizacji zbiornika „Łask” będzie można podjąć w oparciu o obowiązujący miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego i analizę bilansu wodnego przepływów rzeki Grabi. Ograniczenie zagrożeń doliny dotyczy wpływu istniejącego i projektowanego układu komunikacji kołowej i kolei na tereny przylegające, szczególnie w aspekcie hałasu, ale również zagrożenia spalinami.

Istotną sprawą, głównie na terenie Kolumny jest koegzystencja istniejących drzew z zabudową. Założony wszechstronny i zrównoważony rozwój służyć ma poprawie jakości życia mieszkańców zarówno poprzez modernizację zabudowy istniejącej, realizację nowych mieszkań o zróżnicowanej formie, stworzenie odpowiedniej strefy usługowej i rekreacyjnej oraz kultywowanie identyfikacji z miastem jego mieszkańców, szczególnie w aspekcie ochrony dziedzictwa kulturowego.

2.3.2. Kierunki zagospodarowania koncentracji centralnej

Koncentracja centralna, największa z trzech koncentracji strefy zabudowy miejskiej stanowi obszar, którego zawartość, wielkość i układ kojarzyć się zawsze będzie z pojęciem miasta Łask. Tym bardziej, że centralną część tej koncentracji stanowi Stare Miasto, historycznie ukształtowane świadectwo kulturowego dziedzictwa.

Obszar Starego Miasta oraz tereny przylegające od strony południowej tworzą wielofunkcyjne śródmieście obsługujące również pozostałe dwie koncentracje, jak i teren całości gminy, a w aspekcie administracyjno-usługowym również powiatu.

Stare Miasto połączone jest z doliną rzeki Grabi poprzez zespół zieleni parkowej, obejmującej park miejski, cmentarz oraz oddzieloną od doliny dzielnicą przemysłowo-usługową o zmieniającej się strukturze funkcjonalnej.

Do terenów wielofunkcyjnego śródmieścia od zachodu, południa i wschodu przylegają tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej zrealizowanej i projektowanej w ramach przewidywanego rozwoju. Dotychczasowe decyzje dotyczące realizacji mieszkalnictwa spowodowały wyciągnięcie terenów zurbanizowanych w kierunku wschodnim.

W ramach opisywanej strefy, w Studium przewidziano tereny rezerw inwestycyjnych dla celów mieszkaniowych i usługowych, położone po wschodniej i zachodniej stronie miasta. Rezerwy te przeznaczone są pod przyszły rozwój miasta. Przewidziane są w niej nowe tereny zabudowy mieszkaniowej jedno- i wielorodzinnej, usługi podstawowe, jak i usługi wyższego rzędu.

W ramach koncentracji centralnej zlokalizowano również teren pod nowy cmentarz miejski położony w jej południowej części, w pobliżu drogi wojewódzkiej nr 473 prowadzącej do Piotrkowa Trybunalskiego, lotniska i drogi ekspresowej S-8.

Na rysunku *Kierunki polityki przestrzennej* przedstawiono układ zabudowy z podziałem na budownictwo mieszkaniowe o wysokiej i niskiej intensywności. W związku z tym, że skala zabudowy mieszkaniowej nie powinna przekraczać 4 kondygnacji, a potrzeby w różnym czasie mogą się zmieniać, podział ten należy traktować jako informacyjny dla autorów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla tych terenów.

W celu zachowania właściwych uwarunkowań ekologicznych dla terenów zabudowy mieszkaniowej ustala się min 30% (z wyłączeniem istniejącej zabudowy, gdzie ten wskaźnik nie jest możliwy do zastosowania) powierzchni biologicznie czynnej. Znajdujące się w granicach opisywanej koncentracji tereny leśne, proponuje się przekształcić w parki leśne z wyłączeniem programu eksploatacji drewna.

Układ komunikacyjny koncentracji centralnej oparty jest o zespół obwodnic wytworzonych z ulic klasy G i powiązanych z nimi układem ulic lokalnych.

Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów (przedstawione wskaźniki należy traktować jako materiał informacyjny dla autorów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla tych terenów).

Dla terenów **wielofunkcyjnej zabudowy śródmieścia** ustala się:

- maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy – 80%, dopuszcza się zachowanie istniejącego wskaźnika pow. zabudowy,
- minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej – zaleca się przynajmniej 10%,
- maksymalna wysokość budynków – 15m,

Dla terenów **historycznej wielofunkcyjnej zabudowy śródmieścia** ustala się:

- maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy – 80%, dopuszcza się zachowanie istniejącego wskaźnika pow. zabudowy,
- minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej – zaleca się przynajmniej 10%,
- maksymalna wysokość budynków – 15m,

Dla terenów **zabudowy mieszkaniowo – usługowej o wysokiej intensywności** ustala się:

- maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy – 50%,
- minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej – 30%,
- maksymalna wysokość budynków – 17m,

Dla terenów **zabudowy mieszkaniowo – usługowej o niskiej intensywności** ustala się:

- maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy – 30%, w przypadku realizacji zabudowy wielorodzinnej dopuszcza się zwiększenie wskaźnik powierzchni zabudowy – 60%,
- minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej – 40%,
- maksymalna wysokość budynków – mieszkalnych 14m, gospodarczych i garażowych 8m,
-

Dla terenów **zabudowy produkcyjnej, magazynowej i produkcyjno-usługowej** – ustala się:

- maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy – 80%,
- minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej – 10%,
- maksymalna wysokość budynków (nie dotyczy obiektów technologicznych związanych z funkcją terenu) – 14m,
- dopuszcza się adaptację istniejących funkcji usługowych na terenach zabudowy produkcyjnej, magazynowej i produkcyjno-usługowej,
- dopuszcza się lokalizację zabudowy służącej produkcji rolniczej oraz przetwórstwu rolno-spożywczemu wraz z zabudową zagrodową,

Dla terenów **usług handlu, oświaty, administracji, kultury i innych** – ustala się:

- maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy – 50%,
- minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej – 20%,
- maksymalna wysokość budynków (nie dotyczy obiektów technologicznych związanych z funkcją terenu) – 14m,

Dla terenów **usług agroturystycznych** ustala się:

- maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy – 40%,
- minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej – 30%,
- maksymalna wysokość budynków – mieszkalnych 12m, gospodarczych i garażowych 8m,

Dla **terenów rezerw inwestycyjnych dla celów mieszkaniowych i usługowych** – ustala się:

- maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy – 60%,
- minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej – 20%,
- maksymalna wysokość budynków (nie dotyczy obiektów technologicznych związanych z funkcją terenu) – 14m.

2.3.3. Kierunki zagospodarowania koncentracji północnej

Koncentracja północna związana jest z przebiegiem istniejącej linii kolejowej Łódź-Sieradz i położoną na tej linii stacją towarowo-osobową. Obejmuje ona dzielnicę przemysłowo-usługową miasta Łask, położoną po północnej stronie doliny rzeki Grabi, a także położoną na zachód od niej wieś Orchów i przylegający od północy do linii PKP – Wiewiórczyn. Zabudowa Orchowa i Wiewiórczyna przekształca się sukcesywnie z zabudowy o charakterze wiejskim na zabudowę

miejską tworząc razem z dzielnicą przemysłowo-usługową północną dzielnicę Łasku. Cały ten zespół wymaga przestrzennego uporządkowania z przeznaczeniem (poza dzielnicą przemysłową, która ma ustalony układ przestrzenny) na zespoły zabudowy mieszkaniowo-usługowej z przewagą zabudowy jednorodzinnej.

W celu zachowania właściwych uwarunkowań ekologicznych dla terenów zabudowy mieszkaniowej należy ustalić min 40% powierzchni biologicznie czynnej. Dla zabudowy mieszkaniowo-usługowej należy zachować uciążliwość w granicach działki, do której inwestor nabył tytuł prawny.

Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów (przedstawione wskaźniki należy traktować jako materiał informacyjny dla autorów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla tych terenów).

Dla terenów **zabudowy mieszkaniowo – usługowej i zagrodowej o niskiej intensywności** ustala się:

- maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy – 40%,
- minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej – 30%,
- maksymalna wysokość budynków – mieszkalnych 12m, gospodarczych i garażowych 8m,

Dla terenów **zabudowy produkcyjnej, magazynowej i produkcyjno usługowej** – ustala się:

- maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy – 80%,
- minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej – 10%,
- maksymalna wysokość budynków (nie dotyczy obiektów technologicznych związanych z funkcją terenu) – 14m,
- dopuszcza się adaptację istniejących funkcji usługowych na terenach zabudowy produkcyjnej, magazynowej i produkcyjno-usługowej,
- dopuszcza się lokalizację zabudowy służącej produkcji rolniczej oraz przetwórstwu rolno-spożywczemu wraz z zabudową zagrodową,

Dla terenów **usług handlu, oświaty, administracji, kultury i innych** – ustala się:

- maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy – 50%,
- minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej – 20%,
- maksymalna wysokość budynków (nie dotyczy obiektów technologicznych związanych z funkcją terenu) – 14m,

Dla terenów **zabudowy usługowo – mieszkaniowej i usługowo – produkcyjnej na terenach byłych inwestycji wojskowych** – ustala się:

- maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy – 80%,
- minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej – zaleca się 10%,
- maksymalna wysokość budynków (nie dotyczy obiektów technologicznych związanych z funkcją terenu) – 14m,

2.3.4. Kierunki zagospodarowania koncentracji wschodniej

Obejmująca tereny dzielnicy Kolumna oraz północno-wschodnią część Wronowic, koncentracja wschodnia stanowi szczególny element zabudowy miejskiej Łasku. Kolumna jest to, przekształcona w dzielnicę mieszkaniową, miejscowość wypoczynkowa powstała w wyniku parcelacji lasu. Pierwotny plan zakładał podział na działki duże po ok. 2000 m² i wykorzystanie terenu na zabudowę letniskową. W okresie po II wojnie światowej działki i zabudowę, w znacznym procencie, przejęły władze państwowe, traktujące zabudowę jako mieszkalne domy kwaterunkowe z obowiązującymi normami zasiedlenia. Wprowadzono także wtórne podziały niezabudowanych działek tworząc przestrzenny chaos, a także naruszając zasoby drzew występujących na działkach.

W niniejszym Studium założono dla terenów mieszkaniowych i usługowych wprowadzenie ograniczenia wtórnych podziałów, umożliwienie wycinania drzew jedynie pod powierzchnią realizowanych budynków i nie więcej niż 30% drzewostanu, sukcesywne porządkowanie zabudowy oraz realizację infrastruktury technicznej.

Przylegająca od północy i zachodu do Kolumny część Wronowic tworzy faktycznie z Kolumną jeden zespół przestrzenny i w realizacji powinna kontynuować charakter jej zabudowy, tzn. zabudowy jednorodzinnej na dużych działkach. Jako minimalną powierzchnię działki, przy nowych parcelacjach, projektuje się 1500m², z zachowaniem tendencji podwyższania tej wartości. Nowa zabudowa powinna

skalą i charakterem nawiązywać do otoczenia. Procent powierzchni biologicznie czynnej powinien wynosić minimum 70% powierzchni działki.

We wsi Wronowice wyznacza się rezerwę terenową pod strefę zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i rezydencjonalnej o zalecanej powierzchni działek nie mniejszej niż 3000 m².

Odrębnym problemem koncentracji wschodniej jest teren istniejącego lasu położonego w południowo-zachodniej części Kolumny (Strefa możliwej lokalizacji zabudowy mieszkaniowo-usługowej na terenach leśnych), który nieprawnie przejęty przez Państwo od właściciela, został zreprzywatyzowany. Właściciel wystąpił o zezwolenie na przeznaczenia tego terenu pod zabudowę mieszkaniową. Część mieszkańców miasta oraz Nadleśnictwo Kolumna protestują przeciwko parcelacji, żądając pozostawienia lasu, jako ogólnodostępnego terenu rekreacyjnego. W niniejszym Studium problem parcelacji lasu przedstawiono w dwóch wariantach z założeniem wyboru jednego z nich przez Radę Miejską w Łasku po przeprowadzeniu stosownych analiz.

W wariantcie I opierając się na pierwotnej koncepcji utworzenia miasta – ogrodu, zgodnie z rysunkiem planu z roku 1936, przyjęto podział lasu na działki budowlane. W stosunku do tego planu proponuje się następujące zmiany:

- powiększenie działek z ok. 1800 m² (jak w planie z 1936 r.) do ok. 3600m², poprzez łączenie działek sąsiadujących,
- wyłączenie z zabudowy pasa terenu w południowej części przylegającej do doliny rzeki z przeznaczeniem na zieleń publiczną,
- ograniczenie powierzchni zabudowy do 10% powierzchni działki i zachowanie minimum 75% powierzchni biologicznie czynnej,
- zezwolenie na wycinkę drzew jedynie pod realizację budynków,
- ograniczenie wysokości wszystkich ogrodzeń, a także wprowadzenie nakazu realizacji ogrodzeń ażurowych oraz wprowadzenie zakazu ogrodzeń betonowych, prefabrykowanych.

Proponuje się natomiast zachowanie, zgodnie z rysunkiem planu z 1936 r. strefy zieleni publicznej w pasie przylegającym do drogi Nr 482.

Wariant I umożliwi lepsze zachowanie drzewostanu, gdyż teren ten uzyska gospodarza. Podjęcie decyzji o wyborze wariantu I spowoduje konieczność wykonania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu.

W wariantcie II proponuje się zachowanie obecnego użytkowania w formie lasu dostępnego publicznie.

Istniejący teren zakładu betoniarskiego położony na krawędzi doliny Grabi w zachodniej części Kolumny, po północnej stronie Drogi Wojewódzkiej Nr 482 proponuje się, przy zachowaniu zapisu, że jest to teren przemysłowo-usługowy, przeznaczyć na usługi związane z turystyką i rekreacją.

Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów (przedstawione wskaźniki należy traktować jako materiał informacyjny dla autorów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla tych terenów).

Dla terenów **zabudowy mieszkaniowo – usługowej i zagrodowej o niskiej intensywności** ustala się:

- maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy – 40%,
- minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej – 30%,
- maksymalna wysokość budynków – mieszkalnych 12m, gospodarczych i garażowych 8m,

Dla terenów **zabudowymieszkaniowej o niskiej intensywności na terenach zadrzewionych** – ustala się:

- maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy – 20%,
- minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej – 70%,
- maksymalna wysokość budynków – mieszkalnych 12m, gospodarczych i garażowych 8m,

Dla terenów **zabudowy mieszkaniowo - usługowej o niskiej intensywności** – ustala się:

- maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy – 30%,
- minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej – 50%,
- maksymalna wysokość budynków – mieszkalnych 12m, gospodarczych i garażowych 8m,

Dla terenów **rezerwy inwestycyjnej dla celów mieszkaniowych i usługowych** ustala się:

- maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy – 30%,
- minimalny wskaźnik powierzchni zabudowy – 50%,

- maksymalna wysokość budynków – mieszkalnych 12m, usługowych 15m, gospodarczych i garażowych – 8m,

Dla terenów **usług handlu, oświaty, administracji, kultury i innych**– ustala się:

- maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy – 50%,
- minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej – 20%,
- maksymalna wysokość budynków (nie dotyczy obiektów technologicznych związanych z funkcją terenu) – 14m,

Dla terenów **zabudowy produkcyjnej, magazynowej i produkcyjno usługowej** – ustala się:

- maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy – 50%,
- minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej – 20%,
- maksymalna wysokość budynków (nie dotyczy obiektów technologicznych związanych z funkcją terenu) – 14m,
- dopuszcza się adaptację istniejących funkcji usługowych na terenach zabudowy produkcyjnej, magazynowej i produkcyjno-usługowej,
- dopuszcza się lokalizację zabudowy służącej produkcji rolniczej oraz przetwórstwu rolno-spożywczemu wraz z zabudową zagrodową,

2.4. Kierunki zagospodarowania przestrzennego strefy III - południowej

W skład strefy południowej wchodzi następujące sołectwa: Okup Wielki, Okup Mały, Kopyść (po południowej stronie linii PKP), Kolonia Bilew, Zielęcice, Sięganów, Łopatki, Gorczyn, Wola Łaska (tereny południowe nie włączone do granic miasta Łask), Mauryca, Ostrów, Teodory, Rokitnica i Aleksandrówek. Ponadto na obszarze strefy znajdują się tereny należące do PGL Nadleśnictwo Kolumna.

Podstawami działań przestrzennych na terenie strefy południowej poza istniejącym układem i strukturą w zakresie komunikacji, zabudowy, terenów użytkowanych rolniczo, terenów rekreacyjnych, a także występujących wartości krajobrazowych, przyrodniczych i kulturowych, są inwestycje o skali ponadregionalnej.

Pierwszą z nich jest przebieg przez teren strefy drogi ekspresowej S-8. Drugą – rozbudowa lotniska wojskowego. Wprowadzie tereny lotniska położone są w sąsiadującej gminie Buczek, jednak przyjęta lokalizacja lotniska oddziałuje równie mocno na gminę Łask.

W najgorszej sytuacji jest wieś Mauryca, gdzie nakładają się uciążliwości lotniska i drogi ekspresowej. W dotychczasowym Studium przewidziano sukcesywną zmianę charakteru wsi Mauryca oraz przylegających do niej terenów, na rozwój strefy związanej z lotniskiem. Przewidywano tu lokalizację usług, przemysłu, składów, których działalność stymulowana miała być rozwojem działalności lotniska, a w szczególności jego działu „cargo” i sąsiedztwem drogi ekspresowej S-8. Położony w bezpośrednim sąsiedztwie węzeł wjazdowy na drogę ekspresową podnosi atrakcyjność tej lokalizacji. W związku z powyższym zasadne jest utrzymanie wyznaczonej dotychczas rezerwy terenowej dla funkcji gospodarczych i przemysłowych, niekoniecznie nakierowanych na obsługę i związku z lotnictwem.

Dla pozostałych wsi lub ich fragmentów znajdujących się w strefie uciążliwości lotniska, przewiduje się ograniczenie budowy nowych siedlisk mieszkaniowych, zachowując jednocześnie możliwość rozwoju usług lub przemysłu, z założeniem ograniczenia uciążliwości do granic własnej działki. Występujące ograniczenia wynikają z przepisów odrębnych – Uchwały nr XXIX/379/16 z dnia 25 października 2016 r. w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego Łask.

Podobnie, jak w strefie północnej, na obszarach wiejskich przewidzianych do zabudowy, na rysunku Studium wprowadzono oznaczenia:

- tereny zabudowy produkcyjnej, magazynowej i produkcyjno-usługowej. W miejscowości Aleksandrówek, dopuszcza się realizację obiektów związanych z ogniwami fotowoltaicznymi o mocy powyżej 100 kV wraz z maksymalną dopuszczalną strefą oddziaływania,
- tereny usług handlu, oświaty, administracji, kultury i innych,
- tereny udokumentowanych złóż surowców naturalnych,
- tereny zabudowy rezydencjonalnej,
- tereny zabudowy zagrodowej i mieszkaniowo-usługowej o niskiej intensywności,

W tym ostatnim przypadku należy rozumieć, że są to tereny, na których można lokalizować zarówno zabudowę mieszkaniową, zagrodową, rekreacyjną, usługową i rzemieślniczą jak i zabudowę

produkcyjną i usługową związaną z produkcją rolną i przetwórstwem płodów rolnych. Warunkiem jest jedynie ograniczenie uciążliwości do granic własnej działki.

Ponadto w strefie południowej pojawiają się tereny oznaczone jako:

- tereny usług oświaty (szkoła rolnicza),
- tereny zabudowy letniskowej i rekreacyjnej.

To ostatnie oznaczenie dotyczy rozwijających się zespołów rekreacyjnej zabudowy w rejonie wsi Rokitnica. Wymagają one uporządkowania procesu ich rozwoju, głównie przy pomocy miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. W ramach zabudowy letniskowej i rekreacyjnej zachowuje się istniejącą zabudowę zagrodową i mieszkaniową oraz dopuszcza, w uzasadnionych przypadkach, wyznaczanie nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową, siedliskową i usługową.

W miejscowości Rokitnica wyznacza się rezerwę inwestycyjną pod budownictwo letniskowo – rekreacyjne z dopuszczeniem funkcji mieszkalnych oraz usług związanych z rekreacją i turystyką.

Zabudowa istniejąca na terenach rolniczych, poza oznaczonymi na rysunku Studium terenami budowlanymi powinna zachować prawo egzystencji z możliwością ewentualnej rozbudowy czy modernizacji jednak bez rozszerzenia terenów działki budowlanej (rozbudowa w ramach istniejącego siedliska).

Przedstawiony układ funkcjonalno-przestrzenny strefy uwzględnia zasady kształtowania środowiska zarówno w aspekcie ochronnym, jak i przez ograniczenie zagrożeń. Istotne są tu projektowane strefy zalesień łączące istniejące lasy w większe kompleksy. Nie przewiduje się zmian w charakterze produkcji rolniczej.

Na wszystkich terenach (zabudowa produkcyjna, usługowa, mieszkaniowa, zagrodowa, letniskowa) dopuszcza się lokalizację terenów zieleni urządzonej (np. parki, skwery) oraz zieleni izolacyjnej.

Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów (przedstawione wskaźniki należy traktować jako materiał informacyjny dla autorów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla tych terenów).

Dla terenów **zabudowy mieszkaniowo – usługowej i zagrodowej o niskiej intensywności** ustala się:

- maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy – 40%,
- minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej – 30%,
- maksymalna wysokość budynków – mieszkalnych 12m, gospodarczych i garażowych 8m,

Dla terenów **zabudowy letniskowej i rekreacyjnej** ustala się:

- maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy – 15%,
- minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej – 70%,
- maksymalna wysokość budynków – 10m,

Dla terenów **zabudowy rezydencjonalnej** ustala się:

- maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy – 10%,
- minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej – 70%,
- maksymalna wysokość budynków – 12m,

Dla terenów **rezerwy inwestycyjnej dla celów mieszkaniowych i usługowych** ustala się:

- maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy – 20%,
- minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej – 50%, dla terenów letniskowo – rekreacyjnych – 70%
- maksymalna wysokość budynków – mieszkalnych 12m, gospodarczych i garażowych – 8m,

Dla terenów **usług handlu, oświaty, administracji, kultury i innych** – ustala się:

- maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy – 50%,
- minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej – 20%,
- maksymalna wysokość budynków (nie dotyczy obiektów technologicznych związanych z funkcją terenu) – 14m,

Dla terenów **zabudowy produkcyjnej, magazynowej i produkcyjno-usługowej** – ustala się:

- maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy – 80%,
- minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej – 10%,

- maksymalna wysokość budynków (nie dotyczy obiektów technologicznych związanych z funkcją terenu) – 14m; w obrębie Aleksandrówek ustala się, że maksymalna wysokość budynków (nie dotyczy obiektów technologicznych związanych z funkcją terenu) – 15m,
- dopuszcza się adaptację istniejących funkcji usługowych na terenach zabudowy produkcyjnej, magazynowej i produkcyjno-usługowej,
- dopuszcza się lokalizację zabudowy służącej produkcji rolniczej oraz przetwórstwu rolno-spożywczemu wraz z zabudową zagrodową,
- jako uzupełniającą funkcję, w obrębie Aleksandrówek, dopuszcza się lokalizację farm ogniw fotowoltaicznych o mocy powyżej 100 kW wraz z maksymalną dopuszczalną strefą oddziaływania (zgodnie z rysunkiem studium)
  - w przypadku realizacji na „wolnych” terenach ustala się:
    - powierzchnię utwardzoną (dojścia i dojazdy) maksymalnie 15%
    - minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej – 50%
    - maksymalna wysokość obiektów – 6,0 m
    - linie rozgraniczające terenu stanowią równocześnie granice stref maksymalnej uciążliwości inwestycji
  - w przypadku realizacji na terenach zainwestowanych (np. realizacja ogniw na dachach budynków) ustala się:
    - powierzchnię utwardzoną (dojścia i dojazdy) maksymalnie 80%
    - minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej – 10%
    - maksymalna wysokość obiektów (nie dotyczy obiektów technologicznych związanych z funkcją terenu) – 18,0 m
    - linie rozgraniczające terenu stanowią równocześnie granice stref maksymalnej uciążliwości inwestycji

Tereny rezerw inwestycyjnych dla funkcji produkcyjnej, magazynowej i produkcyjno-usługowej:

- maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy – 80%,
- minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej – 10%,
- maksymalna wysokości budynków (nie dotyczy obiektów technologicznych związanych z funkcją terenu) – 14m,

Dla terenów udokumentowanych złóż surowców naturalnych ustala się

- maksymalną wysokość obiektów, urządzeń i sieci infrastruktury technicznej wynikających z potrzeb działalności górniczej – do 6,0 m.

2.5. Ustalenia przejściowe dla terenów przylegających do lotniska

W niniejszej edycji studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Łask utrzymuje się dotychczasowe ustalenia dla terenu przylegającego do lotniska wojskowego Łask.

Granice strefy przylotniskowej obejmują w gminie Łask:

- od północy: przebieg drogi ekspresowej S-8,
- od wschodu: przebieg drogi wojewódzkiej 473,
- od zachodu: przebieg drogi wojewódzkiej Nr 483,
- od południa: granicę z gminą Buczek i północną granicę terenów lotniska.

Dla strefy przylotniskowej ustala się:

- projektowane budownictwo ogólne w sektorach podejścia do lotniska powinno być każdorazowo uzgadniane z Szefostwem Infrastruktury Sił Powietrznych,
- lokalizacja wszelkich projektowanych budowli w strefie przylotniskowej, mogących w myśl normy PN 83/49001 stanowić przeszkody lotnicze, powinna być każdorazowo uzgadniana z Szefostwem Infrastruktury Sił Powietrznych,
- zaleca się w przypadku budownictwa mieszkaniowego i użyteczności publicznej wprowadzenie odpowiedniej izolacji przeciwdźwiękowej.

Dla podanego powyżej obszaru ustala się zawieszenie przedstawionych w studiach gmin Łask i Buczek rozwiązań do chwili całościowego opracowania zasad budowy strefy, uzależnionych od rozwiązań szczegółowych lotniska. W rozwiązaniach całościowych należy uwzględnić przebieg drogi S-8. Całościowe opracowanie strefy przylotniskowej winno wynikać ze współpracy gmin Łask i Buczek oraz inwestora lotniska.

2.6. Ustalenia dotyczące obszaru ograniczonego użytkowania od lotniska oraz stref ochronnych

Dla lotniska wojskowego wyznacza się projektowany obszar oddziaływania – strefę bezpieczeństwa od magazynów LSB (Lotniczych Środków Bojowych) i SPIER (Stanowisko Przygotowania i Elaboracji Rakiet) dla NATO.

Projektowany obszar dzieli się na 6 stref bezpieczeństwa w zależności od wartości nadciśnienia powietrznej fali uderzeniowej. Obszar wyznaczono na podstawie Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 27 października 2010 r. w sprawie pomieszczeń magazynowych i obiektów do przechowywania materiałów wybuchowych, broni, amunicji oraz wyrobów o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym (Dz. U. z 25 listopada 2010 r. Nr 222 poz. 1451). Ze względu na skalę rysunku Studium (*Kierunki polityki przestrzennej*) oraz na niewielkie w stosunku do niej obszary **strefy 5 i strefy 6** - strefy te zostały zbiorczo naniesione na rysunek **-strefa 4-6** (na rysunku Studium w granicach oddziaływania fali uderzeniowej Pf 35-80 kPa). Należy dodać, iż w przedziale stref 4-6 na terenie gminy Łask nie występują żadne obiekty. Z przebiegiem wszystkich stref można zapoznać się w dokumencie „Strefy bezpieczeństwa - obszary oddziaływania” sporządzonym w 2007 r. przez Wojskowe Biuro Projektów Budowlanych w Poznaniu.

Strefa 6

Obszar oddziaływania nadciśnienia fali uderzeniowej Pf powyżej 80 kPa.

Strefa ta nieznacznie obejmuje obszar gminy Łask i przylegające bezpośrednio do terenu kompleksu magazynowego (terenu zamkniętego lotniska). W strefie tej, na terenie gminy Łask nie występują żadne obiekty.

W obszarze oddziaływania obiektów tej strefy należy wprowadzić zakaz budowy obiektów budowlanych za wyjątkiem:

1. Budowy budowli i urządzeń budowlanych związanych bezpośrednio ze zlokalizowanymi w tej strefie obiektami bazowymi (magazyny MW (materiały wybuchowe) – na terenie zamkniętym).

Strefa 5

Obszar oddziaływania nadciśnienia fali uderzeniowej Pf od 60 kPa do 80 kPa.

Strefa ta nieznacznie obejmuje tereny gminy Łask przylegające bezpośrednio do terenu kompleksu magazynowego (terenu zamkniętego lotniska). W strefie na terenie gminy Łask nie występują żadne obiekty.

W obszarze oddziaływania obiektów tej strefy należy wprowadzić zakaz budowy obiektów budowlanych za wyjątkiem:

1. Budowy budowli i urządzeń budowlanych związanych bezpośrednio ze zlokalizowanymi w strefie „6” obiektami bazowymi (magazyny MW – na terenie zamkniętym).

2. Budowy budynków produkcyjnych bez stałej obsługi i urządzeń budowlanych związanych bezpośrednio z tymi budynkami dla potrzeb budynków strefy „6”.

3. Budowy magazynów materiałów i przedmiotów wybuchowych w opakowaniach transportowych i urządzeń budowlanych związanych bezpośrednio z tymi budynkami.

Strefa 4

Obszar oddziaływania nadciśnienia fali uderzeniowej Pf od 35 kPa do 60 kPa.

Strefa ta nieznacznie obejmuje tereny gminy Łask przylegające bezpośrednio do terenu kompleksu magazynowego (terenu zamkniętego lotniska). W strefie na terenie gminy Łask nie występują żadne obiekty.

W obszarze oddziaływania obiektów tej strefy należy wprowadzić zakaz budowy obiektów budowlanych za wyjątkiem:

1. Budowy budowli i urządzeń budowlanych związanych bezpośrednio ze zlokalizowanymi w strefie „6” obiektami bazowymi (magazyny MW).

2. Budowy budynków do produkcji materiałów wybuchowych typu bunkrowego ze stałą obsługą i obiektów towarzyszących ww. budynkom (budynków pomocniczych).

3. Budowy magazynów półprefabrykatów do produkcji materiałów wybuchowych i urządzeń budowlanych związanych bezpośrednio z tymi budynkami.

W zasięgu strefy „4” na terenie otwartym nie występują budynki, w związku z czym nie zachodzi potrzeba wprowadzania zakazu zmiany przeznaczenia obiektów budowlanych. W styczności obszaru strefy z granicą terenu zamkniętego wymagane jest utrzymanie obecnego stanu wykorzystania gruntów, jako tereny rolnicze z dopuszczalną zmianą przeznaczenia gruntów tylko pod zalesienia (zalecane).

Strefa 3

Obszar oddziaływania nadciśnienia fali uderzeniowej Pf od 5 kPa do 35 kPa.

W tej strefie na terenie gminy Łask nie występują żadne obiekty.

W obszarze oddziaływania obiektów tej strefy należy wprowadzić zakaz budowy obiektów budowlanych i wykonywania robót budowlanych za wyjątkiem:

1. Budowy budowli i urządzeń budowlanych związanych bezpośrednio ze zlokalizowanymi w strefie „6” obiektami bazowymi (magazyny MW).
2. Budowy obiektów do produkcji materiałów wybuchowych dla potrzeb obiektów bazowych zlokalizowanych w strefie „6”.
3. Budowy obiektów laboratoryjnych i pomocniczych dla potrzeb obiektów bazowych zlokalizowanych w strefie „6”.
4. Budowy obiektów o przeznaczeniu higieniczno-sanitarnym dla potrzeb obiektów bazowych zlokalizowanych w strefie „6”.
5. Budowy dróg wewnętrznych jako budowli w rozumieniu ustawy z dnia 21.03.1985 r. o drogach publicznych (w tym dróg na terenie zamkniętym).
6. Budowy infrastruktury technicznej podziemnej i nadziemnej tj. urządzeń, sieci przesyłowych i związanych z nimi obiektów świadczących niezbędne i podstawowe usługi dla określonej jednostki przestrzenno - gospodarczej (tj. wsie, osiedla, zakład przemysłowy, jednostka wojskowa itp.) w zakresie dostaw i przesyłu energii, dostarczania ciepła, wody, usuwania ścieków i odpadów, teletechniki itp.
7. Budowy innych budowli wyszczególnionych w art. 3 pkt 3 ustawy prawo budowlane, które przy wymaganym założeniu oddziaływania nadciśnienia fali uderzeniowej o wartości do 35 kPa zostaną zaprojektowane, wybudowane i użytkowane przy zapewnieniu wymogów art. 5 w/w ustawy oraz nie będą oddziaływać negatywnie na skład MW zlokalizowany na terenie zamkniętym.

W zasięgu strefy „3” na terenie otwartym nie występują budynki w związku, z czym nie zachodzi potrzeba wprowadzania ograniczeń przy zmianie przeznaczenia obiektów budowlanych. Grunty w zasięgu przedmiotowego obszaru mogą być zagospodarowane dla potrzeb w/w punktów.

Strefa 2

Obszar oddziaływania nadciśnienia fali uderzeniowej Pf od 3 kPa do 5 kPa.

W tej strefie na terenie gminy Łask występują obiekty zabudowy siedliskowej (budynki gospodarcze, stodoły, garaże jednostanowiskowe, budynki mieszkalne – jednorodzinne w zabudowie rozproszonej), oraz obiekt przemysłowy (produkcja podłoża pod produkcję pieczarek), lokalne drogi poza obszarem zabudowanym. **Wielkość prognozowanego nadciśnienia fali uderzeniowej występująca w tej strefie nie powoduje zagrożenia dla występujących tu obiektów.**

W tej strefie należy wprowadzić zakaz budowy (a także rozbudowy, nadbudowy obiektów) oraz wykonywania robót budowlanych (tj. przebudowy, montażu, remontu obiektów) dla potrzeb wprowadzenia zmiany użytkowania istniejących obiektów na:

1. Obiekty zamieszkania zbiorowego oraz użyteczności publicznej, w których gromadzi się duża liczba ludzi, takie jak:

- obiekty zakwaterowania np.: hotel, dom wypoczynkowy, budynek koszarowy,
- miejsca kultu np.: kościoły, klasztory, cmentarze,
- obiekty kultury i nauki np.: teatry, opery, kina, muzea, galerie sztuki, domy kultury, dyskoteki,
- budynki służby zdrowia, opieki społecznej i socjalnej, np.: szpitale, sanatoria, hospicja, domy pomocy i opieki społecznej, domy dziecka i rencisty,
- placówki oświatowo – wychowawcze np.: szkoły, przedszkola, internaty, biblioteki,
- place i hale targowe np.: centra handlowe, hale targowe, kasyna,
- obiekty rekreacyjno – sportowe np.: hale sportowe i widowiskowe, stadiony, amfiteatry, odkryte baseny.

2. Budynków mieszkalnych wielorodzinnych oraz jednorodzinnych w zabudowie zwartej (zgrupowanie intensywnej zabudowy np.: zabudowa śródmiejska).
3. Budowę dróg krajowych, wojewódzkich i innych dróg o dużym natężeniu ruchu.

W strefie tej dopuszcza się zabudowę rozproszoną (dopuszczalna budowa budynków z przeznaczeniem na pobyt stały) przy uwzględnieniu wyszczególnionych w/w punktów.

Oddziaływanie lotniska nie wprowadza zagrożenia do użytkowania obiektów budowlanych, które mogą być poddane robotom budowlanym w zakresie wprowadzenia zmian niewyszczególnionych w w/w punktach. W zakresie dotyczącym budowli wyszczególnionych w art. 3 pkt 3 ustawy prawo budowlane, które przy wymaganym założeniu oddziaływania nadciśnienia fali uderzeniowej o wartości do 5 kPa zostaną zaprojektowane, wybudowane i użytkowane przy zapewnieniu wymogów art. 5 w/w ustawy oraz nie będą oddziaływać negatywnie na skład MW zlokalizowany na terenie zamkniętym nie występują przeciwwskazania do ich budowy.

Strefa 1

Obszar oddziaływania nadciśnienia fali uderzeniowej Pf od 1 kPa do 3 kPa.

W tej strefie na terenie gminy Łask występują obiekty zabudowy siedliskowej (budynki gospodarcze, stodoły, garaże jednostanowiskowe, altany, budynki mieszkalne – jednorodzinne w zabudowie rozproszonej oraz obiekt przemysłowy - produkcja podłoża pod produkcję pieczarek, droga wojewódzka Łask – Piotrków Tryb. o średnim natężeniu ruchu i lokalne drogi poza obszarem zabudowanym). Ponadto w strefie tej występują obiekty usługowe i będący w budowie budynki mieszkalno-usługowy. **Wielkość prognozowanego nadciśnienia fali uderzeniowej występująca w tej strefie, nie powoduje zagrożenia dla występujących tu obiektów.**

W tej strefie należy wprowadzić zakaz budowy (a także rozbudowy, nadbudowy) obiektów oraz wykonywania robót budowlanych (tj. przebudowy, montażu, remontu obiektów) dla potrzeb wprowadzenia zmiany użytkowania istniejących obiektów na:

1. Obiekty użyteczności publicznej, w których gromadzi się duża liczba ludzi, takie jak:

- miejsca kultury np.: kościoły, klasztory, cmentarze,
- obiekty kultury i nauki np.: teatry, opery, kina, muzea, galerie sztuki, domy kultury, dyskoteki,
- budynki służby zdrowia, opieki społecznej, i socjalnej, np.: szpitale, sanatoria, hospicja, domy pomocy i opieki społecznej, domy dziecka i rencisty,
- placówki oświatowo – wychowawcze np.: szkoły, przedszkola, internaty, biblioteki,
- place i hale targowe np.: centra handlowe, hale targowe, kasyna,
- obiekty rekreacyjno – sportowe np.: hale sportowe i widowiskowe, stadiony, amfiteatry, odkryte baseny.

Strefa 0

Obszar oddziaływania nadciśnienia fali uderzeniowej Pf poniżej 1 kPa.

W tej strefie nie wprowadza się żadnych ograniczeń i zakazów. W strefie 0 położona jest pozostała część gminy Łask. Strefa ta nie została przedstawiona graficznie na rysunku Studium.

Projektowane obszary oddziaływania (strefy bezpieczeństwa) nie powodują zagrożenia dla istniejących obiektów na terenie gminy Łask.

Zmniejszenie obszarów oddziaływania od prognozowanej fali uderzeniowej jest możliwe przez utworzenie dodatkowego pasa ochronnego przed obiektem chronionym w postaci naturalnej przegrody z drzew (lasu), lub wykonanie obwałowania obiektu chronionego.

Obszary oddziaływania – strefy bezpieczeństwa – należy wprowadzić do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy.

Właściwe organy administracyjne powinny sprawdzić wydane w ostatnich latach pozwolenia na budowę dla obiektów na terenach stref oddziaływania i w przypadku wystąpienia zagrożenia bezpieczeństwa dla obiektów posiadających pozwolenia na budowę, podjąć odpowiednie decyzje administracyjne.

Dla lotniska wojskowego Łask został ustanowiony **obszar ograniczonego użytkowania**. W tej sprawie Sejmik Województwa Łódzkiego w Łodzi podjął uchwałę Nr.XXIX/379/16 z dnia 25 października 2016 r. w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska

wojskowego Łask. Uchwała została opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Łódzkiego z 2010 r. Nr 88 poz. 689 z dnia 29 marca 2010 r. Uchwała weszła w życie z dniem 13 kwietnia 2010 r.

Obszar ograniczonego użytkowania ze względu na hałas lotniczy podzielono na 2 podobszary: A, B o różnej uciążliwości.

Podobszar A, którego granicę wewnętrzną wyznacza granica terenu lotniska, zewnętrzną natomiast wyznacza izolacja wyrażonego wskaźnikiem hałasu, równoważnego poziomu dźwięku $L_{AeqD} = 60$ dB dla pory dnia oraz $L_{AeqN} = 50$ dB dla pory nocy (przedział czasu od godziny 22.00 do 6.00).

Podobszar B, którego wewnętrzną granicę wyznacza zewnętrzna granica podobszaru A, z kolei zewnętrzną granicę podobszaru B wyznacza izolacja równoważnego poziomu dźwięku $L_{AeqD} = 55$ dB dla pory dnia oraz $L_{AeqN} = 45$ dB, dla pory nocy.

Tabela 14. Ograniczenia w zakresie przeznaczenia terenów, wymagania techniczne dotyczące budynków oraz sposób korzystania z terenów na terenie obszaru ograniczonego użytkowania

Podobszar	Ograniczenia w zakresie przeznaczenia terenu	Zalecany sposób korzystania z terenu	Wymagania techniczne dotyczące budynków
1	2	3	4
A	Zakaz tworzenia nowych terenów zabudowy mieszkaniowej w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, zakaz budowy szpitali, domów opieki społecznej i zabudowy związanej ze stałym pobytem dzieci i młodzieży, takich jak internaty, domy dziecka itp., zakaz tworzenia obszarów A ochrony uzdrowskiej. Dopuszcza się zmianę sposobu użytkowania budynków w całości lub części na cele mieszkaniowe oraz budowę nowych budynków mieszkalnych jednorodzinnych jako towarzyszących innym funkcjom, na warunkach określonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, a w przypadku braku planu miejscowego, na warunkach określonych w decyzji o warunkach zabudowy.	Lokalizowanie nowych obiektów nie wymagających ochrony akustycznej i nie powodujących zwiększenia hałasu dla zabudowy mieszkaniowej.	W nowopowstających i istniejących budynkach z pomieszczeniami wymagającymi ochrony akustycznej należy zapewnić właściwy klimat akustyczny poprzez stosowanie przegród budowlanych o odpowiedniej izolacyjności akustycznej.
B	Zakaz budowy szpitali, domów opieki społecznej i zabudowy związanej ze stałym pobytem dzieci i młodzieży, takich jak internaty, domy dziecka itp., działających w porze nocnej. Zakaz zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych w całości lub części na szpitale, domy opieki społecznej oraz zabudowy związanej ze stałym pobytem dzieci i młodzieży, działających w porze nocnej. Dopuszcza się rozbudowę, odbudowę oraz nadbudowę istniejących szpitali, domów opieki społecznej i obiektów związanych ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży.	Dopuszcza się nową zabudowę, za wyjątkiem określonym w kolumnie 2.	W istniejących budynkach szpitali, domów opieki społecznej i przeznaczonych do stałego przebywania dzieci i młodzieży należy zapewnić właściwy klimat akustyczny* poprzez stosowanie przegród budowlanych o odpowiedniej izolacji akustycznej**

* właściwy klimat akustyczny w budynkach – poziom zgodny z Polskimi Normami w dziedzinie akustyki budowlanej.

** odpowiednia izolacyjność akustyczna przegród budowlanych – izolacyjność akustyczna określona zgodnie z Polskimi Normami w dziedzinie akustyki budowlanej, z uwzględnieniem poziomu hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych i przy zapewnieniu wymaganej wymiany powietrza w pomieszczeniu oraz – w przypadku wymiany okien istniejących – zachowania ich dotychczasowej izolacyjności cieplnej.

Granice powierzchni ograniczających wysokość zabudowy

Parametry powierzchni ograniczających dla lotniska wojskowego Łask

1. Rzędna wyjściowa – 190,00 m npm

2. Powierzchnie podejścia:

GKL (Główny Kierunek Lądowania)

- rzędna początkowa – 192,20 m npm
- długość pierwszej części (1a) – 8000 m
- nachylenie pierwszej części (1a) -1:100
- długość drugiej części (1b) – 3500 m
- nachylenie drugiej części (1b) – 1:50
- długość części poziomej – 3500 m
- całkowita długość powierzchni podejścia 15000 m

PKL (Pomocniczy Kierunek Lądowania)

- rzędna początkowa – 187,70 m npm
- długość pierwszej części (1a) – 8000 m
- nachylenie pierwszej części (1a) – 1:100
- długość drugiej części (1b) – 3500 m
- nachylenie drugiej części (1b) – 1:50
- długość części poziomej – 3500 m
- całkowita długość powierzchni podejścia – 15000 m

3. Powierzchnia przejściowa:

- nachylenie – 1:10

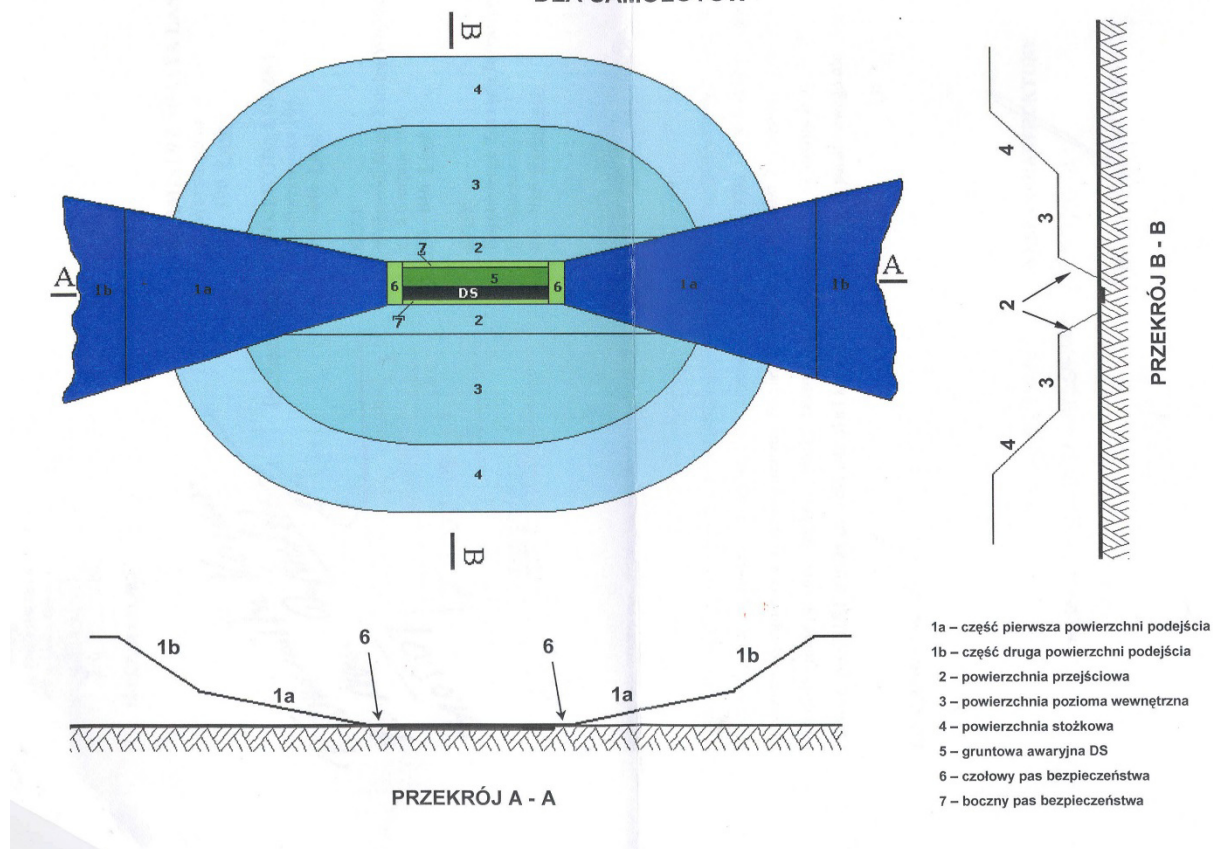
4. Powierzchnia pozioma wewnętrzna:

- wysokość – 235,00 m npm

5. powierzchnia stożkowa:

- nachylenie – 1:25
- długość (pozioma) – 2625 m
- rzędna krawędzi zewnętrznej – 340,00 m npm

SCHEMAT POWIERZCHNI OGRANICZAJĄCYCH LOTNISKA LOTNICTWA PAŃSTWOWEGO DLA SAMOLOTÓW

Obiekty budowlane i obiekty naturalne w otoczeniu lotniska nie mogą stanowić zagrożenia dla startujących i lądujących statków powietrznych i muszą być zgodne z Ustawą Prawo lotnicze.

2.7. Ustalenia dotyczące strefy ochronnej od terenu zamkniętego - jednostki radiolokacyjnej we Wronowicach

Obszar wyłączony z zainwestowania – w granicach tego obszaru zabrania się wznoszenia zabudowy stałej i tymczasowej, organizowania ośrodków wczasowych, obozowisk, kempingów. Nie zezwala się na korzystanie z dróg i ścieżek w rejonie w/w obszaru. Zakaz ten nie dotyczy użytkowników gruntów leżących w obszarze.

Obszar wymagający ograniczeń w inwestowaniu – w granicach tego obszaru obowiązują uzgodnienia w zakresie wznoszenia obiektów wysokościowych, linii energetycznych wysokiego napięcia, masztów radiostacji, wież, kominów itp., których wysokość lub oddziaływanie zakłócające może ograniczyć możliwości bojowe obiektu. W granicach tego obszaru wydanie zgody na lokalizację stałą (tymczasową) powinno być uzgodnione z właściwymi organami wojskowymi.

2.8. Ustalenia dotyczące strefy ograniczającej wysokość zabudowy i obiektów naturalnych w rejonie lotniska Łódź/Lublinek

Powierzchnia ograniczająca wysokość zabudowy i obiektów naturalnych w rejonie lotniska Łódź/Lublinek w granicach gminy Łask przebiega w sołectwie Rembów, w jego północno-wschodniej części. Granica powierzchni ograniczających wysokość zabudowy określona jest rzędną 330,5 m n.p.m. Wysokość terenu w tej części gminy sięga 195 m n.p.m. Studium nie wprowadza w tym obszarze zagospodarowania terenu, które spowodowałoby przekroczenie wysokości ograniczającej zabudowę wyznaczonej dla strefy od lotniska w Lublinku. W Studium tereny położone w tej strefie to tereny lasów oraz dolesień.

3. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego. Wytyczne określania zasad ochrony w planach miejscowych

Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami stanowi konstytucyjny obowiązek każdego obywatela, zaś samorząd terytorialny jest zobowiązany do zapewnienia w tym celu warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych. Na mocy przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się w szczególności ochronę zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru i ich otoczenia, innych zabytków nieruchomości znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków oraz wszelkie inne zainwentaryzowane wartości kulturowe, nie zawsze mające charakter i przymioty zabytku (np. krajobraz). Najwłaściwszy sposób ochrony zabytków należy ustalić na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Obiekty o szczególnych wartościach kulturowych i historycznych należy chronić poprzez odpowiednie działania konserwatorskie. Studium określa podstawowy kierunek tych działań.

Zabiegi konserwatorskie mają na celu głównie:

- zachowanie walorów historycznych,
- wyeksponowanie regionalnych odrębności,
- usuwanie elementów zagrażających ochronie i ekspozycji zabytków,
- zachowanie równowagi pomiędzy ochroną dóbr kultury a rozwojem cywilizacyjnym i przestrzennym.

W odniesieniu do:

- obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków wyszczególnionych na str.32 studium – przedmiot, zakres i formy ochrony zabytków oraz opieki nad nimi określa ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 r. poz. 1446, z późn. zm.). W stosunku do obszarów i obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków obowiązuje priorytet wymagań konserwatorskich, tj. wszelkie działania i zamierzenia inwestycyjne związane z zabytkiem i jego otoczeniem wymagają działania w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

W planie zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego kolegiata w Łasku jest wymieniana jako jeden z 22 obszarów i obiektów typowanych do uznania za pomnik historii.

Dla Parku Miejskiego w Łasku studium wprowadza odrębne ustalenie nazwane granicą obiektu wpisanego do rejestru zabytków. Granica ta przebiega po ewidencyjnej granicy ustanowionej dla Parku zgodnie z rysunkiem Studium.

- zabytków wpisanych do gminnej ewidencji zabytków, w tym również do wojewódzkiej ewidencji zabytków wyszczególnionych na str. 35-40 należy:

Wszystkie obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków należy przewidzieć do trwałej adaptacji, z zachowaniem charakterystycznych dla lokalnej tradycji budowlanej form i faktur w następujący sposób:

- a) przy zagospodarowywaniu i użytkowaniu budynków ustalić obowiązek trwałego zachowania ich wartości. Działania, które mogą mieć wpływ na wygląd elewacji bądź mogą przyczynić się do zmiany wyglądu wymagają działań w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków,
- b) adaptacja, przebudowa lub rozbudowa budynku jest dopuszczalna wyłącznie w sytuacji, która nie doprowadzi do niekorzystnych zmian w skali i zniekształcenia formy, ponadto powinna uwzględniać zachowanie historycznej proporcji, detalu, tradycyjnych technik, materiałów, a także faktur wypraw wewnętrznych,
- c) wszelkie działania dotyczące zmiany gabarytów i elewacji, w tym także proporcji otworów zewnętrznych i form zewnętrznej stolarki otworowej, mogą być dokonywane w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków odpowiednio do przepisów Prawa budowlanego,
- d) rozbiórkę budynków zabytkowych można dopuścić po wyłączeniu z ewidencji zabytków, w sytuacjach uzasadnionych ich stanem zachowania i przy braku możliwości technicznych dla ich remontu – Wojewódzki Konserwator Zabytków może nałożyć obowiązek wykonania dokumentacji inwentaryzacyjnej obiektu likwidowanego,
- e) wszelkie zmiany w sąsiedztwie zabytków, których charakter może mieć wpływ na walory zabytków (np. ekspozycyjne i użytkowe), przebudowa istniejących i budowa nowych obiektów oraz sposób zagospodarowania przestrzeni, nie mogą pogorszyć stanu zachowania zabytku ani naruszać jego

wartości. W związku z powyższym, działania w zakresie zmian dokonywanych w otoczeniu zabytków należy prowadzić w porozumieniu z WKZ,

- f) w obszarach wpisanych do gminnej ewidencji zabytków obejmujących historyczne układy przestrzenne Łasku i Kolumny zachowaniu podlegają układ rozplanowania ulic i placów publicznych oraz ukształtowane linie zabudowy i charakter zabudowy.

- **obszarów ochrony układu urbanistycznego Łasku i Kolumny**, wyszczególnionych na str. 32 (są to strefa ścisłej ochrony historycznej struktury przestrzennej „A” oraz strefa częściowej ochrony zachowanych elementów zabytkowych „B” w Łasku, strefa ochrony układu urbanistycznego Łasku Kolumny oraz 13 stref ścisłej ochrony konserwatorskiej w gminie Łask) należy ustalić następujące zasady:

- a) zachowaniu podlegają układ rozplanowania ulic i placów publicznych, ukształtowane linie zabudowy i charakter zabudowy, który winien stanowić wzorzec dla kształtowania nowej zabudowy w sąsiedztwie,
- b) remonty, odtworzenia i uzupełnienia zabudowy historycznej mogą być dokonywane jedynie na warunkach określonych przez WKZ, w szczególnych wypadkach poprzedzone dodatkową dokumentacją architektoniczno-fotograficzną,
- c) nowa zabudowa w strefie ścisłej ochrony konserwatorskiej, w układzie, skali, gabarytach i proporcjach, a także w sposobie kompozycji i wyprawy elewacji zewnętrznych musi stanowić harmonijne zakomponowanie całości z istniejącymi elementami zabudowy historycznej,
- d) w granicach tego obszaru należy uzyskać akceptację WKZ dla wszelkich działań w szczególności prowadzonych w obszarach przestrzeni publicznych, ulic i dziedzińców wewnętrznych,
- e) dla obszaru ochrony historycznego układu przestrzennego i historycznych funkcji Kolumny (historyczny układ przestrzenny dzielnicy Kolumna w granicach zawartych wewnątrz ulic: Torowej, Zakopiańskiej, Sandomierskiej, Swojskiej, Wojska Polskiego, Leśników Polskich, Pięknej, Skromnej) są przewidziane zasady ochrony jak dla obiektów i obszarów wpisanych do wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków.

- **obszaru strefy ochrony ekspozycje elementów zabytkowych E** obejmującej osie widokowe na kolegiatę w Łasku i kościół św. Ducha, park miejski, cmentarz, MOSiR w Łasku oraz na terenie gminy Łask: kościół i cmentarz w Borszewicach oraz dwór w Łopatkach.

Najważniejszą zasadą jest tu ograniczenie wysokości nowej zabudowy i innych elementów zagospodarowania (drzewa i elementy wysokościowe w rodzaju maszty i słupy) tak, aby nie przysłaniały one widoku na te obiekty.

- **obszaru strefy ochrony krajobrazu K** obejmującej teren cmentarza i dawnego dworu Łaskich, (obecnie parku miejskiego) - zasady ochrony są tożsame jak dla obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru (park miejski) i ewidencji. Tutaj jednak szczególną uwagę należy przypisać sposobom postępowania przy zagospodarowaniu otoczenia cmentarza i parku miejskiego, gdzie w studium zaleca się podjąć działania sanacyjne wobec dysfunkcyjnych i dysharmonijnych elementów przestrzeni.

- **obszaru strefy ochrony archeologicznej** -w celu ochrony śladów dawnego osadnictwa i umożliwienia ich udokumentowania, ustala się strefy ochrony archeologicznej obejmujące rejony występowania stanowisk archeologicznych.

Strefy oznaczono na rysunku Studium nr 1 i 2. Dla wyznaczonych stref, w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy ustalić ich ochronę, a zakres ochrony uściślić na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Wszelkie działania na terenach, na których zlokalizowane są stanowiska archeologiczne, należy prowadzić z uwzględnieniem wymogów zawartych w przepisach odrębnych z zakresu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Aktualnie, proponowane w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego utworzenie parku kulturowego „Młynów nad Grabią” w formie szlaku turystycznego nie jest przez władze gminy rozważane.

Na rysunek Kierunki polityki przestrzennej są naniesione również:

- obiekty wpisane do rejestru zabytków,
- granice obiektów wpisanych do rejestru zabytków (park miejski w Łasku),
- granice obiektów wpisanych do wojewódzkiej ewidencji zabytków. Są to: budynek dworca PKP w Łasku, wieża ciśnień w Łasku, park dworski z zespołem folwarcznym w Gorzynie, park dworski w Zielęcicach, park dworski w Okupie Małym, cmentarz w Okupie Małym, cmentarz w Ulejewie, cmentarz w Łasku, cmentarz w Kolumnie, cmentarz we Wrzeszczewicach, cmentarz w Anielinie, cmentarz w Podlasczu, cmentarz w Borszewicach, kościół z otoczeniem w Borszewicach, zespół dworski w Karszewie, zespół dworski w Ostrowie, zespół dworski w Woli Bałuckiej, zespół dworski we Wronowicach, kościół w Kolumnie, 2 kościoły w Łasku z otoczeniem i dwór w Łopatkach.

4. Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk.

4.1. Wytyczne określania zasad ochrony w planach miejscowych, wynikające z potrzeb ochrony środowiska, o których mowa w przepisach o ochronie środowiska:

Przepisy o ochronie środowiska określają szczegółowo wytyczne dotyczące zapewnienia warunków utrzymania równowagi przyrodniczej i racjonalnej gospodarki zasobami środowiska, w szczególności poprzez:

- ustalanie programów racjonalnego wykorzystania powierzchni ziemi, w tym naterenach eksploatacji złóż kopalin, iracjonalnego gospodarowania gruntami oraz uwzględnianie obszarów występowania złóż kopalin oraz obecnych i przyszłych potrzeb eksploatacji tych złóż

Przekształcenia krajobrazu spowodowane eksploatacją surowców z punktu widzenia jego kształtowania w przypadku gminy miasta Łaski stanowią istotny problem. Jak wykazała inwentaryzacja na obszarze gminy znajdują się następujące udokumentowane złoża kopalin:

- złożo „Aleksandrówek II”;
- złożo „Ulejów”;
- złoża „Wronowice I” oraz „Wronowice II”, które nie są eksploatowane;
- złożo „Bałucz II”;

Dla obszarów występowania złóż kopalin postuluje się przyjęcie następujących zasad użytkowania przestrzeni:

- eksploatacja powierzchni wakruszy naturalnych może być prowadzona naterenach wyznaczonych na rysunku studium w oparciu o wydane decyzje administracyjne, zgodnie z uzyskaną koncesją,
- dopuszcza się eksploatację odkrywkową w kruszy naterenach rolniczych pod warunkiem zachowania wymogów przepisów odrębnych dotyczących ochrony środowiska i ograniczenia ingerencji w krajobraz,
- rekultywację obszarów pokopalnianych należy prowadzić zgodnie z obowiązującymi decyzjami administracyjnymi oraz dokumentacjami technicznymi dla poszczególnych złóż - rekultywacja powinna być ukierunkowana na przywrócenie stanu środowiska przed eksploatacją.

- **uwzględnianie konieczności ochrony wód, gleby i ziemi przed zanieczyszczeniem w związku z prowadzeniem gospodarki rolnej**

Działalność rolnicza wywiera wpływ na właściwości wody, gleby, powietrze oraz przyczynia się do zmian bioróżnorodności krajobrazu. Istotnym aspektem ochrony środowiska jest tworzenie warunków dla funkcjonowania rolnictwa proekologicznego oraz konsekwentne obniżanie ilości stosowanych w rolnictwie nawozów i środków ochrony roślin. W celu poprawy jakości wód wpływających z terenów rolnych do wód powierzchniowych, wzdłuż zbiorników wód wodnych należy wprowadzać strefy buforowe w postaci barier biologicznych (zarośla, łąki, łąki wodne).

Wśród sposobów ochrony gleby przed chemiczną degradacją z rolnictwa szczególne znaczenie mają:

- stosowanie środków ochrony roślin i nawozów mineralnych w sposób racjonalny i umiarkowany – wielkość stosowanych środków należy dostosować do wymagań upraw, struktury gleb, warunków wodnych oraz ukształtowania terenu,
- ograniczenie zmiany użytkowania gruntów rolnych zdrenowanych,
- stosowanie nawozów naturalnych oraz biologicznych i mechanicznych metod ochrony roślin,

- wprowadzanie i stosowanie na szerszą skalę metod proekologicznej produkcji rolnej, zwłaszcza na terenach szczególnie wrażliwych przyrodniczo oraz w bezpośrednim sąsiedztwie tych obszarów, mając na uwadze występującą na terenie gminy ustanowioną formę ochrony przyrody.

W celu zapewnienia ochrony powierzchni ziem konieczną jest likwidacja nielegalnych składowisk odpadów oraz ograniczenie wykonywanych prac polegających na zmianie ukształtowania terenu na gruntach rolnych.

- **zapewnienie ochrony walorów krajobrazowych środowiska i warunków klimatycznych**

W celu poprawy funkcjonowania środowiska oraz podniesienia walorów przyrodniczo-krajobrazowych wprowadza się następujące ustalenia:

- objęcie ochroną miejsc i terenów eksponowanych, panorami punktów widokowych przed dominacją elementów obcych, w szczególności sieci infrastruktury technicznej, tablic reklamowych, zabudowy substandardowej;
- podkreślanie terenów eksponowanych, punktów widokowych i panoram poprzez włączanie ich w system połączeń pieszych i rowerowych;
- nadawanie obiektom kubatury i kolorystyki, punktu widokowego i panoram poprzez włączanie ich w system połączeń pieszych i rowerowych;
- nadawanie obiektom kubatury i kolorystyki, punktu widokowego i panoram poprzez włączanie ich w system połączeń pieszych i rowerowych;
- porządkowanie przebiegu linii energetycznych i likwidacja kolizji z zabudową mieszkaniową;
- prowadzenie nowego uzbrojenia oraz ciągów komunikacyjnych z uwzględnieniem lokalizacji obszarów chronionych, mieszkaniowych i rekreacyjnych, na których znajdują się obiekty przeznaczone na stały pobyt ludzi oraz wymogów ochrony przyrody;
- wprowadzenie zieleni izolacyjnej w strefach granicznych obszarów o różnych funkcjach, w których może wystąpić konflikt przestrzenny;
- stosowanie zieleni izolacyjnej lub innej formy osłony zielenią elementów negatywnie oddziałujących na walory krajobrazowe środowiska.

Ochronie podlegają przede wszystkim tereny leśne, parki, cmentarze orazieleń naterenach zabudowanych. Ochrona krajobrazu stosunkowo dotychczas obiektów polega przede wszystkim na zachowaniu dotychczasowych funkcji, pielęgnacji istniejącej roślinności oraz wprowadzeniu zakazu lokalizacji obiektów i urządzeń niezwiązanych z określoną funkcją terenu. Istotnym elementem ochronnym jest także zachowanie form zagospodarowania terenów otwartych niekolidujących z funkcją przyrodniczą. Ważnym elementem krajobrazu przyrodniczego gminy Łask są doliny rzeczne. Głównym kierunkiem polityki ochronnej stosunkowo do dolin rzecznych jest zachowanie naturalnego biegu rzek. Rzeki na terenie gminy i miasta Łask płyną naturalnymi korytami, stąd też ze względu na ich niezakłóconą funkcję przyrodniczą powinny zostać zachowane w naturalnym stanie. Ochroną należy objąć także wszelkie zadrzewienia i obszary leśne. Są one ważnym czynnikiem retencji i stabilizacji warunków wodnych, zmniejszają zagrożenie powodziowe, łagodzą niedobory wód, chronią gleby przed erozją oraz poprawiają warunki aerosanitarnie.

- **uwzględnianie potrzeb w zakresie zapobiegania ruchom masowym ziemi i ich skutkom**

Dotychczas na terenie gminy i miasta Łask nie stwierdzono obszarów objętych ruchami masowymi ziemi, zatem nie określa się potrzeb w zakresie zapobiegania ruchom masowym ziemi i ich skutkom.

- **uwzględnienie innych potrzeb w zakresie ochrony powietrza, wód, gleby, ziemi, ochrony przed hałasem, wibracjami i polami elektromagnetycznymi**

Poprawa jakości powietrza jest możliwa dzięki zmniejszeniu emisji zanieczyszczeń. W tym celu w studium określa się następujące działania:

- eliminowanie zanieczyszczeń pochodzących z emisji pyłów i szkodliwych gazów, pochodzących z gospodarstw domowych, w których następuje spalanie tradycyjnych źródeł energii (tzw. „emisji niskiej”), poprzez ograniczenie stosowania tradycyjnych paliw na rzecz niskoemisyjnych źródeł energii: gazowych, olejowych i odnawialnych, lub poprzez podłączenie obiektów do scentralizowanych źródeł ciepła (budowa sieci ciepłowniczej), a także poprzez wykonywanie termomodernizacji budynków,
- stosowanie urządzeń eliminujących lub ograniczających emisję szkodliwych gazów i pyłów do atmosfery oraz wprowadzanie zmian technologicznych w zakładach przemysłowych;

- preferowanie wykorzystania proekologicznych technologii produkcji w zakładach przemysłowych,
- propagowanie szerszego wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- wprowadzanie pasów zieleni izolacyjnej wzdłuż tras komunikacyjnych oraz w sąsiedztwie obiektów i urządzeń emitujących zanieczyszczenia i odory do powietrza.

W zakresie ochrony wód podstawowym celem studium jest poprawa stanu ich czystości oraz zwiększenie retencji. Wynika to przede wszystkim z układu przyrodniczych powiązań zewnętrznych – lokalny układ hydrograficzny terenu doliny nieznim związana jest z wpływem na zagminne układy przyrodnicze. Dolina Grabi spełnia ważną rolę ekologiczną: utrzymuje przestrzenną ciągłość obszarów aktywnych biologicznie, stanowi rynnę grawitacyjnego spływu mas powietrza oraz wód opadowych oraz pełni funkcję łącznikową w regionalnym korytarzu ekologicznym.

W celu ochrony wód ustala się następujące zasady:

- zachowanie naturalnego biegu cieków wodnych oraz ochrona przed zanieczyszczeniem wszelkich zbiorników wodnych oraz towarzyszących im zadrzewień,
- wprowadzanie zadrzewień i zadrzewień pełniących funkcję bariery biochemicznej w sąsiedztwie cieków, oczek wodnych oraz rowów melioracyjnych na terenach chrolniczych z uwzględnieniem pozostawienia pasa gruntu wolnego od trwałych naniesień i nasadzeń od rzek w celu umożliwienia ich prawidłowej eksploatacji,
- zapewnienie dostępu do publicznych wód powierzchniowych na potrzeby powszechnego korzystania i wykonywania robót związanych z utrzymaniem przez administratora, zgodnie z obowiązującymi przepisami,
- ochrona przed wprowadzaniem zabudowy i ogrodzeń przy brzegach rzek, jezior i innych zbiorników wodnych,
- utrzymanie linii zabudowy od naturalnych cieków wodnych i rowów melioracyjnych w odległości zapewniającej możliwość wykonywania robót związanych z ich konserwacją,
- przeprowadzanie ocen oddziaływania na środowisko dla realizacji przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko określonych w przepisach odrębnych, w szczególności w zakresie zmiany stosunków hydrologicznych,
- dążenie do osiągnięcia jak najlepszego stanu czystości wód przez bezwzględne wykluczenie zrzutów zanieczyszczeń (szczególnie substancji biogennej, organicznych i toksycznych) zarówno do gruntu jak i do wód powierzchniowych,
- dostosowanie lokalizacji nowych obiektów gospodarczych do warunków i struktur hydrogeologicznych,
- wyznaczenie stref ochronnych dla istniejących i projektowanych ujęć wód, zgodnie z obowiązującymi przepisami,
- budowę zbiorczej kanalizacji sanitarnej eliminującej w maksymalnym stopniu indywidualne sposoby odprowadzania ścieków sanitarnych,
- stosowanie szczelnych zbiorników bezodpływowych na obszarach przewidzianych do objęcia zbiorczą kanalizacją sanitarną wyłącznie jako rozwiązanie tymczasowe do czasu jej budowy,
- dopuszczenie oczyszczania ścieków w przydomowych oczyszczalniach lub odprowadzania ścieków do zbiorników bezodpływowych jedynie na obszarach, które z uzasadnionych ekonomicznych względów nie zostaną przewidziane do objęcia zbiorczą kanalizacją sanitarną, przy czym lokalizowanie oczyszczalni przydomowych ogranicza się do miejsc, w których odprowadzanie ścieków do gruntu nie będzie zagrażało jakości wód podziemnych lub powierzchniowych (szczególnie w obrębie stref ochronnych ujęć i zbiorników wód powierzchniowych i podziemnych),
- stosowanie nowych technologii w zakresie działalności produkcyjnej i usługowej wpływających na stan ilości odprowadzanych ścieków, w tym budowę i modernizację urządzeń oczyszczających ścieki,
- zakaz rolniczego wykorzystania ścieków w strefach ochronnych ujęć wód oraz zbiorników wód powierzchniowych i podziemnych,
- kompleksowe rozwiązanie odprowadzania wód opadowych i roztopowych z ciągów komunikacyjnych, placów, parkingów i innych powierzchni zanieczyszczonych oraz oczyszczanie ich zgodnie z obowiązującymi przepisami,
- zwiększanie małej retencji wodnej na zasadach przewidzianych w planach zarządzania ryzykiem powodziowym oraz planach przeciwdziałania skutkom suszy,
- prowadzenie wodochronnej gospodarki w zlewniach poprzez wprowadzanie zalesień i zadrzewień,

- przebudowa i dostosowanie sieci drenarskiej do projektowanego usytuowania budynków i budowli w celu zachowania możliwości dalszego funkcjonowania urządzeń drenarskich na przyległym terenie,
- wyłączenie z możliwości zabudowy obszarów szczególnego zagrożenia powodzią.

Głównym źródłem degradacji powierzchni ziemi i gleb jest eksploatacja surowców naturalnych, zanieczyszczenie gleb środkami chemicznymi oraz zmiana przeznaczenia gruntów na cele inwestycyjne.

Konieczna jest ochrona gleby na najwyższych wskaźnikach klas bonitacyjnych, gdyż warunkują one efektywność prowadzenia działalności rolniczej. Dla tej funkcji powinny być zachowane tereny rolnicze wyższych klas bonitacyjnych (III). Rejon skoncentrowanego występowania w kontekście sprzyjających warunków klimatycznych oraz dobrych warunków aerosanitarnych powinny stanowić podstawę dla rolnictwa ekologicznego i kierunku na produkcję zdrowej żywności. Strefy występowania gleb słabych (marginalnych), mało przydatnych rolnictwu, powinny być podstawą tworzenia nowych powierzchni leśnych. Każda zmiana przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze musi uwzględniać wszelkie uwarunkowania środowiskowe, a przede wszystkim wykazywać dużą racjonalność i wyjątkowość bilansu potencjalnych zysków i strat. Postuluje się przeznaczenie gruntów na najniższych klasach bonitacyjnych, gruntów wodłogowanych i nieprzydatnych dla produkcji rolniczej pod zalesienie, rozwój funkcji rekreacyjnej lub ewentualnie innej, przy braku kolizji z otoczeniem. Przeznaczenie części gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne na etapie opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wymaga wyrażenia zgody przez określone w obowiązujących przepisach organy.

Zanieczyszczenia gleb powodowane funkcjonowaniem przemysłu na terenie gminy ma lokalne znaczenie. Istotnym źródłem degradacji gleb jest natomiast komunikacja. Najbardziej zanieczyszczone gleby występują w bezpośrednim sąsiedztwie dróg. Gleby te wykazują dużą zawartość związków ołowiu i tlenków azotu, atakujące cechę sąsiedztwa silnym zasoleniem związanym z zimowym utrzymaniem. Sposobem ochrony gleb przed zanieczyszczeniem jest tworzenie naturalnych osłon biologicznych (fitosanitarnych) w postaci pasów zieleni oraz ograniczenie stosowania soli w okresie zimowym. W celu zachowania i ochrony rezerwy terenów postuluje się przyjęcie następujących zasad użytkowania przestrzeni:

- ograniczanie przekształcania rzeźby terenu, w szczególności w strefie cieków wodnych,
  - przeciwdziałanie procesom erozyjnym i zapobieganie degradacji gleb – wykorzystanie gleb wyższych klas bonitacyjnych dla rolnictwa,
  - ochrona przed powstawaniem procesów erozyjnych poprzez wprowadzanie szaty roślinnej stabilizującej grunt oraz odpowiednie prowadzenie gospodarki rolnej,
  - minimalizacja skutków zainstalowanych zmian w rzeźbie terenu (z rekultywowanie przyszłych terenów poeksploatacyjnych),
  - wykorzystanie zbędnych mas ziemnych powstających w czasie realizacji inwestycji do nowego ukształtowania terenu w granicach działki własnej lub na działkach sąsiednich.
- Dla ochrony powierzchni ziemnej w inwestowaniu należy wyłączyć tereny obniżone dolinnych rzek i cieków wodnych.

Do głównych źródeł emisji hałasu na terenie gminy należy komunikacja i zakłady przemysłowe. Ochrona środowiska przed szkodliwym oddziaływaniem hałasu pochodzenia komunikacyjnego i przemysłowego polegać będzie na stałym ograniczaniu jego emisji poprzez następujące działania:

- zachowanie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku wynikających z przepisów odrębnych dla terenów objętych ochroną akustyczną,
  - uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lokalizacji obiektów przemysłowych, których funkcjonowanie powoduje przekroczenie dopuszczalnych poziomów hałasu na obszarach podlegających ochronie akustycznej poprzez zapewnienie odpowiednich odległości dla nowej zabudowy lub stosowanie odpowiednich barier akustycznych,
  - uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego określonych natężeń hałasu wzdłuż drogi o znaczeniu wojewódzkim poprzez zapewnienie odpowiednich odległości dla nowej zabudowy,
  - stosowanie środków technicznych, technologicznych lub organizacyjnych zmniejszających poziom hałasu co najmniej do wartości dopuszczalnych na terenach wymagających ochrony akustycznej, na których występują przekroczenia akustycznych standardów jakości środowiska.
- W zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym na terenie gminy i miasta Łask konieczne będzie uwzględnianie poniższych działań:

- wprowadzenie zakazów lokalizowania nowych obiektów przeznaczonych na stały pobyt ludzi w pasach technologicznych wzdłuż linii elektroenergetycznych wysokiego i średniego napięcia,
  - uporządkowanie istniejących konfliktów przestrzennych pomiędzy zabudową mieszkaniową a liniami elektroenergetycznymi,
  - ograniczenie lokalizowania stacji bazowych telefoni komórkowych emitujących promieniowanie elektromagnetyczne w postaci masztów antenowych w bezpośrednim sąsiedztwie terenów mieszkaniowych oraz terenach przeznaczonych pod funkcję mieszkaniową.
- **sposób zagospodarowania obszarów zdegradowanych w wyniku działalności człowieka, klęsk żywiołowych oraz ruchów masowych**

Natęenie gminy i miasta Łask nie występują obszary zdegradowane w wyniku działalności człowieka, klęsk żywiołowych oraz ruchów masowych, zatem nie określa się sposobu zagospodarowania tych terenów.

W ramach polityki utrzymania i wzbogacania bioróżnorodności terenów gminy i miasta Łask konieczna jest realizacja następujących działań:

- prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej,
- zachowanie fragmentów naturalnych ekosystemów, w szczególności ekosystemów łąkowych w dolinach rzecznych, ekosystemów leśnych, zadrzewień przydrożnych, parkowych, zwłaszcza ze starodrzewem, zadrzewień zlokalizowanych w dolinach cieków wodnych oraz kępi pasm w obrębie użytków zielonych i na obniżeniach terenu, gdzie wspomagają naturalną retencję wody i stanowią siedliska drobnej fauny,
- utrzymanie różnicowanych form użytkowania, zadrzewień śródpolnych, zbiorników wodnych, które korzystnie stymulują utrzymanie lub wzrost różnorodności biologicznej, poprzez wytworzenie warunków ostojowych dla jak największej liczby zwierząt,
- ochrona obszarów podmokłych, dolin cieków wodnych i wszelkich mokradł oraz terenów wokół zbiorników przed trwałym zainwestowaniem;
- ochrona, pielęgnacja i uzupełnianie zieleni urządzonej (parki, zieleńce, zieleń uliczna),
- realizacja nowych zadrzewień, zwłaszcza jak ościągów zieleni krajobrazowej i izolacyjnej w oparciu o ścieżki publiczne, cieków wodnych, systemy terenów zielonych oraz w strefach występowania konfliktów przestrzennych,
- kształtowanie terenów korytarzy ekologicznych umożliwiających migrację gatunków pomiędzy obszarami o największej bioróżnorodności,
- zachowanie istniejących i odnowienie zniszczonych siedlisk bytowania, żerowania i odpoczynku wszystkich gatunków zwierząt w granicach pozwalających na zachowanie ich populacji na poziomie odnawialności,
- właściwe kształtowanie wskaźników urbanistycznych zagospodarowania terenu, w szczególności zakresu działań terenów zieleni w stosunku do liczby mieszkańców poszczególnych terenów.

W celu zapewnienia właściwego rozwoju gminy i miasta Łask wszelkie działania inwestycyjne powinny uwzględniać zasadę dostosowania zagospodarowania terenu do możliwości środowiska przyrodniczego, wskazywać sposoby wzmocnienia i ochrony środowiska przyrodniczego, a w tym rozwijać edukację ekologiczną mieszkańców gminy, a także dążyć do zaspokajania podstawowych potrzeb ludności.

4.2. Wytoczne określania zasad ochrony w planach miejscowych, wynikające z obowiązujących ustaleń planów ochrony ustanowionych dla parków narodowych, rezerwatów przyrody i parków krajobrazowych oraz innych form ochrony przyrody występujących na terenach objętych projektem studium i uzdrowisk

Ochronę form ochrony przyrody zapewniają przepisy o ochronie przyrody oraz akty prawne dotyczące indywidualizowanych form ochrony. Spośród form ochrony ustalonych w powyższych przepisach na terenie gminy i miasta Łask znajdują się: park krajobrazowy, rezerваты przyrody, obszar Natura 2000, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, pomniki przyrody i użytki ekologiczne

Jedną z form ochrony przyrody na terenie gminy jest Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy Dolina Grabii. Zespół ten został utworzony w celu ochrony i podkreślenia piękną doliny Grabii,

łącznie z doliną rzeki Końskiej i terenem zabudowy Kolumny Las. W ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w stosunku do terenów Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowy Doliny Grabii należy wziąć pod uwagę zasady ochrony ustalone w: Rozporządzeniu Wojewody Sieradzkiego z dnia 31 lipca 1998 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu oraz uznania za zespoły przyrodniczo-krajobrazowe (Dz.Ur. Woj.Sieradzkiego Nr. 20, poz. 115 z dnia 9 września 1998 r.)

Na terenie gminy znajduje się również Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy "Kolumna-Las". Został on utworzony w celu ochrony występującego na tym terenie starodrzewu sosnowego, pozostałości krajobrazu naturalnego, a także dziedziczenia wartości estetycznych, kulturowych i krajobrazowych tego rejonu. Wiąże się to z wieloma zakazami, ograniczeniami i zaleceniami. W ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w stosunku do terenów Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowy „Kolumna Las” należy wziąć pod uwagę zasady ochrony ustalone w: Uchwale Nr XXIX/303/93 Rady Miejskiej w Łasku z dnia 30 marca 1993 r.

Na obszarze gminy planuje się również utworzenie projektowanego „Tuszyńsko-Dłutowsko” Obszaru Chronionego Krajobrazu oraz Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina Neru”. W ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w stosunku do obszarów chronionego krajobrazu należy brać pod uwagę zakazy określone w obowiązujących przepisach dotyczących ochrony przyrody oraz ewentualne późniejsze akty prawne, dotyczące ochrony obszarów chronionego krajobrazu.

Elementem sieci Natura 2000 na obszarze gminy miasta Łask jest część doliny Grabii. Jest to obszar ważny jako ostoja naturalnych siedlisk związanych z doliną rzeczną. Występują tu dobrze zachowane lasy łęgowe i nadrzeczne zarosty wierzbowe, niżowe łąki użytkowane ekstensywnie oraz starorzecza różnym stopniem uładowacenia. Miejscami występują dobrze rozwinięte murawy szczerlichowe związane z wydmiami śródlądowymi. Obszar ma duże znaczenie dla zachowania populacji bezkręgowców wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej. Wzdłuż całego biegu rzeki objętej obszarem występuje liczna populacja ważki *Ophiogomphus cecilia* (trzeplazielona). Grabia według danych literaturowych (Piechocki 1969) jest ważną ostoją populacji sójki gruboskorupowej (*Unio crassus*). Starorzeczem ciekawym jest także ważna ostoja żatoczek kałamiwego (*Anisus vorticulus*). Lokalnie stwierdzono również populacje czerwończyka nieparka (*Lycaenadispar*) (Lepidoptera) i zalotki większej (*Leucorrhinia pectoralis*) (Odonata). Obszar ten jest ważny jako istotna w Polsce środkowa ostoja ryb z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej: kozyłotawej, minogaukraińskiego, piskorza i kozy. W ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w stosunku do postulowanego obszaru Natura 2000 Grabia należy brać pod uwagę zakazy określone w obowiązujących przepisach dotyczących ochrony przyrody oraz w przyszłych planach ochrony i planach zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000, w tym zarządzeniu Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 18 lutego 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Grabia PLH100021 oraz zarządzeniem z dnia 3 marca 2016 r. zmieniającym zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Grabia PLH100021. Wszelkie przedsięwzięcia, które mogą znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000, a które nie są bezpośrednio związane z ochroną obszaru Natura 2000, wymagają przeprowadzenia odpowiedniej oceny oddziaływania na środowisko na zasadach określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o dostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenie oddziaływania na środowisko. Powyższe procedury będą miały zastosowanie także w przypadku lokalizacji każdego innego przedsięwzięcia mogącego negatywnie oddziaływać na obszar Natura 2000 znajdującego się w jego sąsiedztwie.

Na obszarze gminy miasta Łask znajdują się ponadto liczne obiekty wstanowiące pomniki przyrody. W ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w stosunku do pomników przyrody należy wziąć pod uwagę wytyczne określone w obowiązujących przepisach dotyczących ochrony przyrody oraz ewentualne inne akty prawne, dotyczące ochrony pomników przyrody.

5. Kierunki i zasady kształtowania rolnej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Atrakcyjność krajobrazu naturalnego, obszary leśne, polne oraz doliny rzeczne stanowią dobro gminy, o które należy zadbać w odpowiedni sposób. Dbłość o ład przestrzenny należy do zadań samorządu terytorialnego, gdyż w interesie gminy jest zapewnienie jak najatrakcyjniejszych warunków mieszkańcom jak i turystom.

Uporządkowanie przestrzeni rolno-leśnej powinno polegać na docelowym określeniu na terenie gminy sposobu użytkowania gruntów w kierunku rolnym lub leśnym, poprzez prawidłowe określenie linii rozgraniczającej lasy oraz grunty przewidziane do zalesienia od gruntów przeznaczonych wyłącznie na cele rolne (tzw. granica polno-leśna).

5.1. Tereny rolne

Tereny rolne na rysunku studium (na planszy „Kierunki polityki przestrzennej”) oznaczone zostały:

- kolorem białym – tereny rolne o wyższych klasach bonitacyjnych,
- bez koloru – tereny o niskich klasach bonitacyjnych.

Polityka przestrzenna na tych terenach polega na :

- ochronie kompleksów o wyższych klasach bonitacyjnych najbardziej przydatnych dla rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- wykorzystaniu terenów o niskich klasach bonitacyjnych stosownie do ich predyspozycji.

Ustala się następujące kierunki zagospodarowania przestrzennego terenów rolniczych:

- wzmożonej ochronie podlegają rolnicza przestrzeń produkcyjna oraz przyrodnicze, kulturowe i krajobrazowe wartości terenu,
- wykorzystanie terenu na cele produkcji rolniczej i ograniczaniu przeznaczania na cele nierolnicze,
- poprawianie ich wartości użytkowej oraz zapobieganie obniżania ich produktywności,
- utrzymanie istniejącej, rozproszonej zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej oraz usługowej; ochrona zabudowy o wartościach kulturowych,
- dopuszcza się jedynie wprowadzenie nowej zabudowy zagrodowej na gruntach rolnych (bez zmiany klasyfikacji), zgodnie z przepisami o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
- zakaz nowej nierolniczej zabudowy mieszkaniowej,
- zakaz parcelacji na małe działki (w zamyśle budowlane), dopuszcza się adaptację istniejącej, rozproszonej zabudowy zagrodowej, tj. rozbudowę i wymianę budynków w ramach istniejącego siedliska,
- w przypadkach szczególnych, dopuszcza się zabudowę obiektów związanych funkcjonalnie z podniesieniem efektywności gospodarki rolnej,
- osłanianie istniejącej zabudowy, uciążliwej dla środowiska, dysharmonijnej w krajobrazie pasmami zadrzewień i zakrzewień,
- przy budowie, rozbudowie lub modernizacji obiektów związanych z działalnością rolniczą, a także innych obiektów budowlanych, należy stosować takie rozwiązania, które ograniczają skutki ujemnego oddziaływania na grunty,
- zapewnienie właściwych standardów wyposażenia w infrastrukturę techniczną, z dopuszczeniem lokalnych rozwiązań w zakresie zaopatrzenia w wodę, odprowadzania i oczyszczania ścieków oraz uzupełniania braków w tym zakresie,
- utrzymanie tras komunikacyjnych i ciągów infrastruktury technicznej, z dopuszczeniem ich uzupełnień w niezbędnym zakresie,
- w wypadku występowania bądź odkrycia nowych stanowisk archeologicznych należy je oznaczyć, zabezpieczyć i powiadomić Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, a jeśli nie jest to możliwe, Burmistrza Łasku,
- modernizacja systemu melioracji w nawiązaniu do systemu nawadniania użytków rolnych,
- zakaz nasadzeń trwałej zieleni wysokiej pod liniami elektroenergetycznymi w odległościach wynikających z przepisów odrębnych,
- w wypadku udokumentowania złóż kopalin pospolitych na terenach upraw rolnych dopuszcza się prowadzenie eksploatacji pod warunkiem czasowego wyłączenia gruntu z produkcji rolniczej oraz przywrócenia tych terenów po zakończeniu eksploatacji do ich rolniczego wykorzystania (z uwzględnieniem przepisów zezwalających na wydobywanie).

5.2. Tereny trwałych użytków zielonych

Tereny trwałych użytków zielonych, obejmujące w przewadze doliny rzeczne, na rysunku studium (na planszy „Kierunki polityki przestrzennej”) określone jako tereny dolinne wyłączone z zabudowy, oznaczone kolorem żółtym, pełnią funkcję lokalnych korytarzy ekologicznych.

Polityka przestrzenna na tych terenach polega na:

- ochronie ich wartości przyrodniczych i krajobrazowych,

- udostępnianiu tych obszarów dla turystyki i wypoczynku, w sposób umożliwiający zachowanie wartości przyrodniczych.

Ustala się następujące kierunki zagospodarowania przestrzennego dla wyżej wymienionych terenów dolinnych:

- ochrona przyrodniczej struktury zieleni wysokiej, średniej i niskiej, cieków, użytków ekologicznych, w tym wszystkich terenów stanowiących lub mogących stanowić system lokalnych węzłów i korytarzy ekologicznych, mających wpływ na funkcjonowanie przyrody i odtwarzanie jej zasobów poprzez zdecydowane ograniczenie zabudowy,
- utrzymanie istniejących kompleksów zadrzewień śródpolnych wraz z możliwością ich powiększenia jako terenów do zalesienia w oparciu o obowiązujące przepisy w zakresie regulowania granicy polno-leśnej. Utrzymanie zadrzewień nie wyklucza ich pielęgnacji oraz racjonalnego użytkowania.
- zakaz wypalania traw,
- ochrona powierzchni zmeliorowanych - przy zmianie ich przeznaczenia konieczna jest kompleksowa przebudowa sieci drenarskich,
- stosowanie biologicznej obudowy cieków, zabezpieczenie koryt przed erozją przez roślinność,
- tereny te są zapleczem gospodarki hodowlanej (łąki i pastwiska),
- tereny te mogą być wykorzystywane dla funkcji rekreacyjnej czasowej, przy zachowaniu następujących zasad:
  - ruch turystyczny pieszy, powinien odbywać się na wyznaczonych ścieżkach,
  - ruch turystyczny rowerowy i konny, powinien być ograniczony do wyznaczonych i odpowiednio urządzonych tras,
  - dopuszcza się urządzenie punktów widokowych i miejsc odpoczynku,
- dopuszcza się niezbędne urządzenia z zakresu gospodarki wodnej i rolniczej,
- zapewnienie możliwości dojazdu do kompleksów terenów i do urządzeń melioracyjnych,
- adaptuje się istniejące budownictwo zagrodowe wraz z modernizacją. Wyklucza się lokalizację nowych siedlisk,
- w obiektach istniejących – uzupełnianie wyposażenia w zakresie infrastruktury technicznej (z dopuszczeniem lokalnych rozwiązań w zakresie zaopatrzenia w wodę, odprowadzania i oczyszczania ścieków oraz ogrzewania, z zaleceniem przechodzenia na nieuciążliwe dla środowiska media grzewcze),
- rozwój urządzeń związanych z turystyką, wypoczynkiem, sportem, a także niezbędnych urządzeń z zakresu gospodarki wodnej, rolnej oraz komunikacji i infrastruktury technicznej, jest uwarunkowany od spełnienia wymagań w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego i krajobrazu. Wymagania powinny być zróżnicowane w zależności od położenia i cech poszczególnych fragmentów terenu,
- urządzenie tras rowerowych wg proponowanych przebiegów,
- w wypadku występowania lub odkrycia stanowisk archeologicznych należy je oznaczyć, zabezpieczyć i powiadomić Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, a jeśli nie jest to możliwe, Burmistrza Łasku.

5.3. Zasady ochrony urządzeń melioracji wodnych i terenów zmeliorowanych

Granice terenów zmeliorowanych zostały przedstawione na rysunkach studium. Tereny te i urządzenia melioracji wodnych powinny pozostać w dotychczasowym użytkowaniu rolniczym i jako trwałe użytki zielone. W przypadku inwestycji realizowanych na gruntach figurujących w ewidencji wód, urządzeń melioracji wodnych oraz zmeliorowanych gruntów prowadzonej przez Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Łodzi – zmiana przeznaczenia zmeliorowanych gruntów rolnych może nastąpić tylko w sytuacjach wyjątkowych przy braku alternatywnych rozwiązań po uprzednim dokonaniu przebudowy urządzeń melioracyjnych, w sposób umożliwiający ich prawidłowe funkcjonowanie na terenach oddziaływania, zgodnie z przepisami ustawy Prawo wodne. Obowiązuje także wystąpienie do organu prowadzącego ewidencję wód, urządzeń melioracji wodnych oraz zmeliorowanych gruntów o wykreślenie z tej ewidencji po zmianie sposobu wykorzystania gruntów rolnych.

W przypadku użytków rolnych nie figurujących w ewidencji wód, urządzeń melioracji wodnych oraz zmeliorowanych gruntów – każda zmiana przeznaczenia terenów nie powinna zakłócać przepływu wód gruntowych.

5.4. Tereny leśne

Tereny leśne, na rysunku studium (na planszy „Kierunki polityki przestrzennej”) oznaczone kolorem zielonym, bez względu na formę własności, pełnią funkcje ochronne i turystyczno-wypoczynkowe.

Polityka przestrzenna na tych terenach polega na:

- ochronie ich wartości przyrodniczych i krajobrazowych,
- udostępnianiu ich dla turystyki i wypoczynku, w granicach umożliwiających zachowanie wartości przyrodniczych, z wykluczeniem rozwoju funkcji osadniczych.

Ustala się następujące kierunki zagospodarowania przestrzennego dla terenów leśnych:

- ochrona zasobów, siedlisk oraz ekosystemów,
- prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej z poszanowaniem podstawowych zasad ochrony przyrody,
- na terenach leśnych dopuszcza się tworzenie zbiorników wodnych opartych na ciekach melioracyjnych, lokalizację obiektów i budynków oraz urządzeń związanych z gospodarką leśną,
- realizacja obiektów kubaturowych, zgodnie z przepisami o lasach oraz o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
- wstrzymanie lokalizacji obiektów powodujących zanieczyszczenie powietrza, wody i gleb lub też uciążliwych dla otoczenia,
- wykorzystanie terenów dla potrzeb turystyki i wypoczynku, przy zachowaniu następujących zasad:
  - ruch turystyczny pieszy powinien odbywać się na wyznaczonych trasach, z określeniem rejonów swobodnej penetracji terenu, uzgodnionych z Nadleśnictwem Kolumna,
  - ruch turystyczny rowerowy i konny powinien być ograniczony do wyznaczonych przez Nadleśnictwo Kolumna i odpowiednio urządzonych tras śródleśnych,
  - dopuszcza się urządzenie punktów widokowych i miejsc wypoczynku,
  - rozwój urządzeń związanych z turystyką, wypoczynkiem i sportem, a także niezbędnych urządzeń z zakresu gospodarki leśnej oraz komunikacji i infrastruktury technicznej warunkuje się spełnieniem wymogów w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego i krajobrazu,
- urządzenie tras rowerowych wg proponowanych przebiegów,
- w wypadku występowania lub odkrycia stanowisk archeologicznych należy je oznaczyć, zabezpieczyć i powiadomić Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, a jeśli nie jest to możliwe, Burmistrza Łasku,
- w odniesieniu do dróg i szlaków stosuje się odpowiednio przepisy jak dla dróg dojazdowych i pożarowo-leśnych,
- dopuszcza się przeprowadzenie, w razie braku innych możliwości, liniowych elementów infrastruktury technicznej (najlepiej z wykorzystaniem istniejących dróg, duktów i przecinek),
- utrzymanie istniejących kompleksów leśnych i zadrzewień śródpolnych wraz z możliwością powiększenia w oparciu o obowiązujące przepisy,
- w przypadku udokumentowania złóż kopalin pospolitych na terenach leśnych dopuszcza się prowadzenie eksploatacji pod warunkiem czasowego wyłączenia gruntu z produkcji leśnej oraz przywrócenia tych terenów po zakończeniu eksploatacji do ich leśnego lub wodnego wykorzystania (z uwzględnieniem przepisów zezwalających na wydobywanie).

Cele gospodarki leśnej realizowane będą zgodnie z ustawą o lasach, przy nadaniu nadrzędnej rangi środowiskowo-twórczym funkcjom lasu.

5.5. Tereny przeznaczone do zalesienia

Tereny przeznaczone do zalesienia na rysunku studium (na planszy „Kierunki polityki przestrzennej”) oznaczone zostały kolorem zielonym o innym odcieniu niż lasy istniejące i określone warunkami:

- projektowanie zalesień (dostosowanie składu gatunkowego) musi uwzględniać najlepsze wykorzystanie siedlisk, a w konsekwencji możliwość prowadzenia w przyszłości racjonalnej gospodarki leśnej przy zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju,
- gospodarka leśna na terenach przeznaczonych do zalesienia ma dążyć do zrównania w przyszłości jakości drzewostanów w lasach prywatnych z jakością w lasach państwowych,

- w wypadku występowania lub odkrycia stanowisk archeologicznych należy je oznaczyć, zabezpieczyć i powiadomić Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, a jeśli nie jest to możliwe, Burmistrza Łasku,
- zalesienie terenów zmeliorowanych może nastąpić tylko w sytuacjach wyjątkowych przy braku alternatywnych rozwiązań po uprzednim dokonaniu przebudowy urządzeń melioracyjnych, w sposób umożliwiający ich prawidłowe funkcjonowanie na terenach oddziaływania, zgodnie z przepisami ustawy Prawo wodne.

6. Kierunki rozwoju systemu komunikacji i infrastruktury technicznej

6.1. Komunikacja

Układ komunikacyjny oprócz pełnienia funkcji obsługi komunikacyjnej jest również elementem kształtującym strukturę przestrzenną obszaru gminy. Poprzez dostępność komunikacyjną wyznacza wartość terenu, a poprzez zapewnienie odpowiedniego standardu obsługi komunikacyjnej, stymuluje jego rozwój.

Generalnym celem polityki komunikacyjnej gminy winno być tworzenie poprawnych warunków podróżowania, zapewnienie właściwej obsługi komunikacyjnej mieszkańcom gminy, stworzenie warunków do rozwoju przestrzennego i ekonomicznego gminy oraz kształtowanie ładu przestrzennego.

Pochodnymi celami tej polityki winny być:

- zapewnienie sprawnych powiązań wewnątrz obszaru gminy, a także układu drogowego gminy z układem drogowym zewnętrznym,
- dbałość o nieobudowywanie obustronne ważnych ciągów drogowych, szczególnie dróg wojewódzkich, poprzez odpowiednie kierowanie ruchem budowlanym, lokalizując nową zabudowę w bezpiecznej odległości od dróg publicznych.

Przy opracowywaniu kierunków rozwoju systemów komunikacji przyjęto następujące założenia:

- uwzględnienie wniosków z dotychczasowych opracowań planistycznych, w tym z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego,
- uwzględnienie wniosków i wytycznych z instytucji i organów uzgadniających i opiniujących opracowane Studium zgodnie z ustawą o zagospodarowaniu przestrzennym,
- uwzględnienie wniosków z analizy i diagnozy stanu istniejącego.

Z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego wynikają następujące wnioski i postulaty do uwzględnienia w Studium:

- przebieg drogi ekspresowej S-8 na kierunku Wrocław – Sieradz – Łask – Łódź,
- modernizacja dróg wojewódzkich nr 481, nr 482 nr 483i nr 473,
- modernizacja linii kolejowej na kierunku Łódź – Sieradz – Wrocław,
- funkcjonowanie lotniska wojskowego w Łasku w systemie NATO (bez przystosowania do funkcji regionalnego portu lotniczego pasażersko – towarowego).

Wytyczne z instytucji i organów uzgadniających i opiniujących Studium wg kompetencji, zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (wojewoda, zarządcy dróg), dotyczyły uwzględnienia w Studium ustaleń planu województwa, rozporządzeń RM i przepisów szczególnych, co wzięto pod uwagę przy określaniu kierunków rozwoju.

Wnioski z analizy i diagnozy stanu istniejącego na obszarze gminy w szczególności dotyczą konieczności budowy nowych odcinków dróg dla odciążenia układu miasta z ruchu tranzytowego, przebudowy bądź modernizacji większości dróg, w tym szczególnie w zakresie poprawy parametrów, poprawy bezpieczeństwa i komfortu podróżowania.

Należy tu również zaznaczyć, że fatalny stan dróg i tak duża ich ilość nie wróży szybkiej przebudowy układu w kierunku uzyskania zakładanych parametrów, tym bardziej, że często trudne one będą do uzyskania, z uwagi na zbyt duże koszty społeczne i finansowe.

Wyznaczone poniżej kierunki rozwoju systemów komunikacyjnych miasta i gminy Łask, mając na uwadze koncepcję i kierunki zagospodarowania przestrzeni miasta i gminy, uwzględniają określone wyżej cele polityki komunikacyjnej, wnioski i postulaty z diagnozy stanu istniejącego oraz z instytucji uzgadniających i opiniujących, założenia i wytyczne z planów wyższego rzędu, w tym szczególnie z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego oraz obowiązujące plany miejscowe i opracowania branżowe.

Do układu podstawowego zaliczono drogi wojewódzkie i wszystkie drogi powiatowe na obszarze gminy oraz wybrane drogi powiatowe i gminne na obszarze miasta, a także ważniejsze drogi gminne na obszarze gminy.

Poszczególnym drogom przypisano klasę funkcjonalno - techniczną wskazującą na parametry techniczne, które w wyniku ciągłej i sukcesywnej modernizacji oraz przebudowy układu winny one osiągnąć.

6.1.1.Drogi wojewódzkie

Do kategorii dróg głównych (G) układu podstawowego (473, 481, 482, 483) postuluje się zmodernizować drogi wojewódzkie przebiegające przez obszar gminy.

Z uwagi, iż te drogi przebiegają przez centrum miasta, które znajduje się w strefie ochrony konserwatorskiej i nie ma możliwości zmodernizować tych dróg do parametrów normatywnych klasy G, zaproponowano system obwodnic o parametrach klasy technicznej G, którymi docelowo winny przebiegać drogi wojewódzkie. Przebiegi tych projektowanych obwodnic przedstawia rysunek Studium.

W najbliższych latach nie przewiduję się budowy w/w obwodnicy, gdyż w „Wieloletniej Prognozie Finansowej Województwa Łódzkiego na lata 2016 – 2036” nie uwzględniono zadania obejmującego budowę obwodnicy Łasku w ciągu dróg wojewódzkich. Wskazanie proponowanego systemu obwodnic w Studium stanowi zabezpieczenie terenów pod ewentualny przyszły rozwój układu komunikacyjnego. Wskazane w przedmiotowym projekcie zmiany studium miasta i gminy Łask przebieg obwodnic w ciągu drogi wojewódzkiej nr 481 i 483 nie powinny być traktowane jako przebiegi ostateczne.

Do czasu realizacji obwodnic istniejące przebiegi dróg wojewódzkich pełnić będą funkcje dróg kategorii G, często o zaniżonych parametrach. Zakłada się, że po zrealizowaniu obwodnic i przejęciu przez nie ruchu tranzytowego, drogi aktualnie przebiegające przez centrum miasta, wewnątrz pierścienia obwodnic, winny posiadać kategorię dróg zbiorczych i pełnić funkcje zbierające ruch wewnętrzny i wyprowadzenia go na obwodnice. Do czasu realizacji obwodnic należy maksymalnie chronić istniejące parametry techniczne i ograniczać inwestowanie w sąsiedztwie tych dróg.

Zalecane podstawowe parametry dla dróg głównych - obwodnic w rejonie miasta i dla przebiegów dróg przez obszar gminy to: jezdnia o szerokości 7,0 m, szerokość pasa drogowego w liniach rozgraniczających – 25,0 m. Odcinki dróg wojewódzkich, które w przyszłości zastąpią obwodnice adaptuje się do układu w istniejących szerokościach pasa komunikacyjnego. Studium przewiduje połączenie południowej obwodnicy miasta z drogą wojewódzką nr 482 w dwóch miejscach poprzez drogę klasy zbiorczej i głównej. Z uwagi na zainwestowanie w korytarzach tych dróg oraz przebieg drogi ekspresowej S-8 dopuszcza się rezygnację z jednego połączenia południowej obwodnicy miasta z drogą wojewódzką 482 i ewentualną zmianę klasy pozostałej drogi z głównej na zbiorczą.

6.1.2.Drogi powiatowe

Do kategorii dróg zbiorczych (Z) układu podstawowego postuluje się zmodernizować następujące drogi powiatowe:

- 2300E relacji Bałucz – Okup Wielki - Marzenin,
- 2321E relacji Borszewice – Bałucz - Anielin,
- 3706E relacji Nowa Wieś – Brudnów – Dalików – Kuciny – Kwiatkowice – Łask (ul. Lutomiarska),
- 4906E relacji Florianki – Borszewice – Okup Wielki,
- 4912E relacji Dziadkowice – Kiki – Mauryców – Wincentów – Dobroń – Rokitnica – Karczmy – Roźniatowice,
- odcinki dróg wojewódzkich w centrum miasta po zrealizowaniu obwodnicy miasta, zgodnie z rysunkiem Studium,
- projektowane przedłużenie obwodnicy południowej miasta w kierunku wschodnim aż do połączenia z drogą krajową nr 12 (ulicą 9 Maja) o przebiegu zgodnie z rysunkiem Studium,
- projektowane wyprowadzenie ciągu ulic Jana Pawła II – 1 Maja w kierunku zachodnim aż do połączenia z zachodnią obwodnicą miasta oraz w kierunku wschodnim poprzez ul. Południową aż do połączenia z ulicą 9 Maja, o przebiegu zgodnie z rysunkiem Studium,
- ul. S. Batorego wraz z przedłużeniem ciągu drogowego do Łasku -Kolumny po śladzie istniejących dróg gminnych, o przebiegu zgodnie z rysunkiem Studium,
- ul. A. Mickiewicza na odcinku od ul. Górnej do ul. 1 Maja,

Zalecane parametry dla w/w dróg zbiorczych to: jezdnie o szerokości – 5,5 – 7,0 m, szerokość pasa drogowego w liniach rozgraniczających – 20,0 m.

Należy tu zaznaczyć, że będą trudności w uzyskaniu normatywnych szerokości dla tych dróg, zważywszy na istniejące nie rzadko wąskie korytarze komunikacyjne dróg powiatowych, szczególnie na terenach zabudowanych. Studium dopuszcza mniejsze szerokości tych dróg przy opracowywaniu planów miejscowych, jeżeli są one uwarunkowane istniejącym wartościowym zainwestowaniem czy zadrzewieniem dróg, a istniejące korytarze pozwalają na rozplanowanie zakładanego przekroju drogi, ulicy. Tym bardziej, że wiele z nich nie spełnia kryteriów ustawowych (ustawy o drogach publicznych), zaliczania dróg do kategorii drogi powiatowej. Większość z nich kwalifikuje się do zmiany kategorii na gminną, gdyż pełni funkcje wybitnie lokalne, często dojazdowe.

Jako drogi lokalne (L) układu podstawowego zakwalifikowano następujące drogi powiatowe:

- drogę powiatową nr3301E relacji Lutomiersk - Włodzimierz – Janowice – Poleszyn – Wronowice - Łask,
- pozostałe ulice (drogi) powiatowe w mieście Łask i w Łasku – Kolumnie, zgodnie z rysunkiem Studium,

6.1.3.Pozostały układ drogowo-uliczny

Pozostały układ drogowo-uliczny stanowią:

- ważniejsze drogi gminne na obszarze gminy, zgodnie z rysunkiem Studium,
- wybrane drogi gminne na obszarze miasta, znaczące w układzie, zgodnie z rysunkiem Studium.

Drogi klasy L, których układ przedstawia rysunek Studium winny posiadać następujące parametry: nawierzchnię twardą, szerokość jezdni – 5,0 – 5,5 m. Zalecana szerokość pasa drogowego w liniach rozgraniczających – 15,0 m na szlaku, – 12,0 m na obszarze zabudowanym.

Wyżej omówiony układ podstawowy, którego przebiegi obrazuje rysunek Studium, wymaga dostosowania parametrów technicznych do pełnionych funkcji i wymogów klasy technicznej. Modernizację układu, mając na uwadze wyżej proponowane kategorie i zalecane parametry techniczne, należy realizować w oparciu o przepisy odrębne (obecnie jest to Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie).

Dla spełnienia warunków technicznych, dotyczących wymaganych odległości skrzyżowań na trasach wyższej rangi, w Studium zaproponowano zakończenie niektórych mniej ważnych dróg placem manewrowym do zawracania pojazdów i zamknięcie wjazdu na układ podstawowy, lub zamianę drogi publicznej na wewnętrzną, która nie wymaga realizacji skrzyżowania.

Układ uzupełniający utworzą pozostałe drogi (ulice) gminne (klasa – D) i drogi wewnętrzne, z których tylko ważniejsze zostały pokazane na rysunku Studium. W celu utrzymania właściwych powiązań układu komunikacyjnego gminy z układem zewnętrznym oraz obsługi wewnętrznej terenów przeznaczonych pod zabudowę produkcyjną, magazynową i produkcyjno-usługową w miejscowości Kopyść, postuluje się budowę drogi publicznej oznaczonej na rysunku studium jako „uzupełnienie układu dróg lokalnych”.

Drogi gminne publiczne winny posiadać parametry klasy drogi dojazdowej (D), nawierzchnię twardą, szerokość jezdni w granicach 3,5 – 5,5 m. Zalecana szerokość pasa drogowego w liniach rozgraniczających 10,0 m na obszarze zabudowanym, a na odcinkach drogowych – 15,0 m.

Drogi wewnętrzne mogą posiadać zróżnicowane parametry techniczne w zależności od uwarunkowań i przypisanej funkcji w obsłudze obszaru gminy. Zakłada się dla nich minimalną szerokość pasa komunikacyjnego = 6,0 m.

6.1.4.System komunikacji publicznej autobusowej

Zakłada się rozwój obsługi przewozów pasażerskich poprzez istniejący układ linii autobusowych PKS oraz MZK Łask. Wskazane byłoby, po uprzednim doprowadzeniu parametrów technicznych dróg do wymaganych norm, rozszerzenie oferty komunikacji publicznej na dotąd nieobsługiwane obszary gminy, poprzez przedłużenie linii komunikacji zbiorowej na tereny niedostatecznie obsługiwane komunikacją zbiorową oraz na obszary sąsiednich gmin, tak aby stworzyć dla mieszkańców gminy możliwość podróżowania i wyjazdów z jej obszaru również komunikacją zbiorową.

6.1.5. System komunikacji kolejowej

Nadal aktualnym jest założenie dokonania modernizacji linii kolejowej relacji Łódź - Łask – Zduńska Wola – Sieradz – Kalisz do parametrów magistrali, w ramach zakładanej w Planie zagospodarowania województwa łódzkiego przebudowy układu kolejowego. W Studium zabezpiecza się ewentualne możliwości dla modernizacji tej linii nie lokalizując nowej zabudowy w sąsiedztwie kolei. Postuluje się również przebudowę kolizyjnych przejazdów kolejowych na bezkolizyjne.

Ponadto działania gminy winny zmierzać w kierunku większego wykorzystania tej linii do przewozów pasażerskich i towarowych poprzez zlokalizowaną na obszarze gminy: stację kolejową Łask oraz dwa przystanki Łask - Kolumna i Borszewice.

W strategiach transportowych i programach dotyczących rozwoju układu kolejowego rozważany jest kierunek realizacji linii kolejowej dużych prędkości Warszawa-Łódź-Poznań/Wrocław. Według dostępnych obecnie materiałów koncepcyjnych, przebieg kolei dużych prędkości nie obejmuje gminy Łask (przebiega na północ od gminy Łask, przez sąsiednią gminę Wodzierady).

6.1.6. System komunikacji lotniczej

W rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2008 r. w sprawie wykazu lotnisk wojskowych, które mogą być wykorzystane na potrzeby lotnictwa cywilnego nie ujęto lotniska Łask. Również w planie zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego stwierdza się, że obsługę lotniczą województwa upatruje się w planowanej realizacji Centralnego Portu Lotniczego dla Polski między Łodzią a Warszawą. Tak więc w okresie najbliższej perspektywy czasowej nie należy liczyć na aktywizację tego czynnika rozwoju regionu. Najbliższym lotniskiem pasażerskim jest lotnisko Lublinek, dokąd można dojechać transportem samochodowym oraz autobusami komunikacji publicznej.

6.1.7. Drogi dla rowerów

Ze względu na rosnącą funkcję rekreacyjno – turystyczną gminy (zbiornik „Łask”), proponuje się rozwój komunikacji rowerowej na jej obszarze. W tym celu wyznaczono główne ciągi ścieżek rowerowych, łączące tereny mieszkaniowe z rejonami rekreacji i turystyki. Generalnie ścieżki projektowane są wzdłuż układu drogowego, bądź duktami leśnymi. Służyć one powinny zarówno celom dojazdowym jak i rekreacji. Proponowane przebiegi głównych ciągów ścieżek rowerowych pokazane zostały na rysunku Studium.

6.1.8. Szlaki turystyczne

Ponadlokalnym szlakiem turystycznym jest szlak „Młynów nad Grabią”, Łódzki Szlak Konny, rowerowy Szlak Skarbów Ziemi Sieradzkiej, szlak wodny Grabi, szlak Łódzkiej Magistrali Rowerowej Północ – Południe N-S. Te i inne, przebiegające przez miasto i gminę szlaki są wyszczególnione na str. 49. Obszar miasta i gminy Łask jest jednak oceniany jako obecnie słabo dostosowany w zakresie bazy turystycznej do obsługi projektowanych szlaków turystycznych. Obszar ten jednak ma potencjalne możliwości rozwoju tej funkcji, leży bowiem w wielofunkcyjnej strefie turystycznej Środkowej Warty i Grabi, w kształtującym się paśmie turystyczno-kulturowym. W Programie rozwoju turystyki w województwie łódzkim na lata 2007-2020 zakłada się wprawdzie rozwój turystyki aktywnej, kulturowej, konnej i wodnej, jednak na dziś nie ma spójnej, gminnej koncepcji sposobów realizacji tej funkcji.

6.2. Infrastruktura techniczna

6.2.1. Wodociągi

Doprowadzenie do uzyskania wysokich standardów obsługi w zurbanizowanych strefach miasta i w strefie podmiejskiej należy uznać za priorytet. Oznacza to, w pierwszym rzędzie konieczność uzupełnienia – wraz z niezbędną modernizacją i rozbudową – brakujących elementów uzbrojenia (zwłaszcza kanalizacji) w obrębie terenów zurbanizowanych.

Możliwości rozwoju i nowe realizacje powinny być warunkowane bezwzględną koniecznością odpowiedniego przygotowania do celów zabudowy, w tym pełnego uzbrojenia terenu.

Z uwagi na istniejące rezerwy w źródłach wody nie ma potrzeby budowy studni głębinowych w obszarze Łasku. W perspektywie dalszego rozwoju preferować należy działania na rzecz utrzymania w sprawności urządzeń i sieci oraz podwyższenia jakości i niezawodności dostaw wody. Uwzględniać należy modernizację stacji wodociągowej, wprowadzanie nowoczesnych technologii uzdatniania wody, automatyzacji i sygnalizacji procesów technologicznych, sterowania pracą urządzeń źródłowych i przesyłowych.

Przy założonych kierunkach rozwoju preferencje lokalizacyjne mają tereny przy południowo – wschodniej granicy miasta, z uwagi na położenie w bezpośredniej bliskości źródeł i łatwości pozyskiwania wody. Urbanizacja południowej strefy pozamiejskiej wymagać będzie rozbudowy podstawowego układu wodociągów zasilających. Uwzględnić tu należy budowę magistrali wodociągowej doprowadzającej wodę do strefy przylotniskowej.

Utrzymanie w sprawności wodociągów wiejskich wymaga budowy studni awaryjnych na ujęciach wody w Górczynie i Okupie Małym, modernizacji stacji wodociągowych, rozbudowy sieci wodociągowej na terenach dotychczas jej pozbawionych.

Dla odbiorców indywidualnych dopuszcza się, w uzasadnionych przypadkach, korzystanie z własnej studni głębinowej.

W zakresie źródeł wody ważne jest zabezpieczenie jakości ujmowanej wody poprzez objęcie ochroną zasobową wszystkich komunalnych ujęć wody oraz wyznaczenie stref ochronnych zgodnie z ustawą Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 145późn. zm.).

Z uwagi na przewidywane objęcie ujęć wody strefami ochrony pośredniej, w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dla terenów przy ujęciach należy wprowadzić zapisy uniemożliwiające budowę przydomowych oczyszczalni ścieków i szamb w sąsiedztwie ujęć wody oraz innego zagospodarowania, które może zanieczyścić wody podziemne.

W najbliższym okresie planowane są inwestycje doprowadzenie wody do wsi Krzucz, Karszew, Rembów, Aleksandrówek, Wola Łaska (następny etap), Grabina, Wronowice (za gorzelnią), Rokitnica.

6.2.2. Kanalizacja sanitarna

Celem polityki rozwoju systemów kanalizacyjnych jest ochrona wód powierzchniowych i gleby oraz doprowadzenie do wyrównania standardów obsługi mieszkańców miasta i gminy. Osiągnięcie celów będzie procesem długotrwałym, wymaga dużych nakładów finansowych na realizację wielu zadań inwestycyjnych i modernizacyjnych.

Stan gospodarki ściekowej miasta i gminy Łask jest jeszcze mało zadowalający, lecz będzie się systematycznie poprawiał, w związku z wykonaniem przepompowni ścieków i kanału przerzutowego ścieków z Kolumny do Łasku i rozwojem kanalizacji na terenie miasta.

Najważniejszym na najbliższe lata dla całego systemu jest przeprowadzenie gruntownej modernizacji i rozbudowy komunalnej oczyszczalni ścieków w Łasku. Dla uzyskania wyraźnej poprawy stanu miejskiej sieci kanalizacyjnej i zapewnienia prawidłowych warunków rozwoju urbanizacji należy:

- zrealizować główny kolektor miejski w ul. Kilińskiego doprowadzający ścieki do oczyszczalni,
- kontynuować budowę kanalizacji sanitarnej w Kolumnie, sukcesywnie przebudowywać system ogólnospławny na rozdzielczy w dzielnicach śródmiejskich oraz przeciążone i niesprawne kolektory w ul. Armii Krajowej i w ul. S. Batorego,
- uporządkować gospodarkę ściekową w dzielnicy przemysłowej przy ul. Lutomierskiej,
- wybudować grawitacyjne i grawitacyjno-ciśnieniowe układy kanalizacji sanitarnej we wsiach Wydrzyn i Wronowice,
- przygotować i prowadzić realizację kolektora południowego dla umożliwienia rozwoju południowych dzielnic miasta oraz ewentualnego przyjęcia ścieków z terenów wsi rozwojowych: Teodory, Mauryca, Górczyn.

Kierunek dalszych działań powinien zmierzać do uregulowania stanu odprowadzenia ścieków w sposób bezpieczny dla środowiska i zgodny z wymogami jego ochrony na wszystkich intensywnie zurbanizowanych terenach gminy. W obrębie terenów wiejskich, dla zabudowy już istniejącej, dopuszcza się przejściowo możliwość odprowadzania i unieszkodliwiania ścieków w systemach kanalizacji indywidualnej. Docelowo przewidywać należy wyposażenie terenów osiedli wiejskich w systemy zbiorczej kanalizacji sieciowej, z odprowadzaniem i unieszkodliwianiem ścieków na oczyszczalni komunalnej w Łasku lub w lokalnych oczyszczalniach gminnych.

Celowym jest więc rozpatrzenie możliwości budowy lokalnych oczyszczalni ścieków w następujących rejonach:

- w zlewni rzeki Końskiej dla wsi Łopatki i Sięganów, z lokalizacją poniżej wsi Łopatki, na prawym brzegu rzeki,
- w zlewni rzeki Grabi:
  - dla wsi: Okup Mały, Okup Wielki i Kolonia Bilew, z lokalizacją na południe od wsi Okup Mały, na prawym brzegu rzeki,
  - dla wsi: Borszewice, Bałucz, Wola Stryjewska i Stryje Księżę z lokalizacją na południowy – wschód od wsi Bałucz,
  - dla wsi: Wola Bałucka, na południowy – wschód od wsi w rejonie torów PKP
- w zlewni rzeki Pisi (Ner):
  - dla wsi: Remiszew, Wrzeszczewice Skrejnia i Kraszew z lokalizacją na południowy – wschód od wsi Wrzeszczewice Skrejnia, na lewym brzegu rzeki Pisi,
  - dla wsi Anielin, Krzucz, Stryje Paskowe i Budy Stryjewskie z lokalizacją oczyszczalni na wschód od wsi Krzucz z odprowadzeniem oczyszczonych ścieków do rowu melioracyjnego.

Wdrożenie programu budowy zbiorczej kanalizacji sieciowej na terenie gminy winno być poprzedzone opracowaniem koncepcji technicznej. Wymagać będzie również wyznaczenia – w planach miejscowych – terenów dla lokalizacji projektowanych oczyszczalni ścieków.

Najbliższe Łasku wsie, jak Wronowice, Orchów, Ostrów zostały włączone do kanalizacji miejskiej (inwestycje w latach 2009-2011). Planowana jest budowa kanalizacji sanitarnej w Okupie Małym i Okupie Wielkim. Polityka samorządu gminnego zmierza do rozszerzenia zasięgu miejskiej oczyszczalni również na tereny wsi: Teodory, Mauryca, Gorczyn. Dla pozostałych wsi położonych poza zasięgiem oczyszczalni komunalnej zaleca się budowę lokalnych oczyszczalni ścieków, które umożliwiają odbiór ścieków z rejonów, gdzie sieć wodociągowa istnieje, a intensywność zabudowy i warunki hydrologiczne przemawiają za budową zbiorczej kanalizacji sieciowej. Dla wsi o zabudowie rozproszonej, odległych od zbiorowych systemów kanalizacyjnych utrzymuje się kanalizację indywidualną: gromadzenie ścieków w szczelnych zbiornikach bezodpływowych i ich wywożenie do stacji zlewnych w oczyszczalni komunalnej lub przy korzystnych warunkach gruntowo-wodnych, rozsączanie ścieków w gruncie, po ich uprzednim oczyszczeniu w przydomowych oczyszczalniach ścieków.

6.2.3. Kanalizacja deszczowa

Sieć kanalizacji deszczowej występuje na terenie Łasku i jej rozwój, stosownie do potrzeb będzie kontynuowany. Odprowadzenie wód opadowych z obszaru gminy odbywa się powierzchniowo, w oparciu o układ istniejących rzek, cieków i rowów melioracyjnych, przy tym przeważającą część terenów odwadnia Grabia bezpośrednio i poprzez dopływy: Końską, Pałusznicę.

Zakłada się, że rzeka Grabia i Końska prowadzić będą docelowo wody w II klasie czystości, natomiast rzeka Pisia (zlewnia rzeki Ner) w klasie III.

Konieczne jest więc prowadzenie systematycznych działań na rzecz poprawy jakości i ochrony wód powierzchniowych.

Obok porządkowania gospodarki ścieków sanitarnych ważne jest utrzymanie w czystości zlewni oraz instalowanie odpowiednich urządzeń podczyszczających ścieki deszczowe wszędzie tam, gdzie spływ wód opadowych stanowić może zagrożenie dla środowiska naturalnego (tereny przemysłowe, bazy transportu, obiekty dystrybucji paliw, parkingi, port lotniczy, wysypisko śmieci).

Na terenie Łasku należy doprowadzić do przebudowy systemu ogólnospławnego na rozdzielczy i uwolnienia kanałów deszczowych od ścieków sanitarnych, należy uzupełniać braki sieci kanalizacji deszczowej, realizować kanały deszczowe na terenach rozwojowych oraz przygotować odbiorniki naturalne na przyjęcie spływów wód opadowych poprzez ich odpowiednią regulację. Dla zapewnienia właściwego funkcjonowania naturalnego systemu odwodnienia na terenach pozamiejskich niezbędne jest utrzymanie właściwego stanu technicznego i odwadniających poprzez ich systematyczną konserwację.

6.2.4. Gazownictwo

Źródłem gazu ziemnego dla miasta i gminy jest gazociąg wysokiego ciśnienia DN 300 (PN-6,4 MPa) wybudowany na terenie gminy relacji: Pabianice – Sieradz.

W związku z projektowanym urbanistycznym rozwojem miasta i gminy oraz sukcesywną likwidacją uciążliwych lokalnych źródeł ciepła opalanych tradycyjnie, opracowano dla miasta i gminy „Koncepcję programową gazyfikacji”. Warunki terenowe miasta i gminy oraz przebieg gazociągu wysokiego ciśnienia dzielą w/w jednostki administracyjne na układy technologiczne, które powinny być zasilane z odrębnych stacji redukcyjno – pomiarowych I^o.

Zgodnie z przyjętym programem gazyfikacji założono, że:

- gmina Łask i miasto Łask bez dzielnicy Kolumna będą zasilane ze stacji I^o zlokalizowanej w miejscowości Wiewiórczyn,
- dzielnica Kolumna, Ostrów oraz Przygoń i Barycz (gmina Dobroń), również zgodnie z ustaleniami Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego, miały być zasilane przy wykorzystaniu budowy drugiej stacji redukcyjno-pomiarowej I-go stopnia we Wronowicach. Według dystrybutora sieci tj. Mazowieckiej Spółki Gazownictwa Oddział Zakład Gazowniczy Łódź – te miejscowości mają być zasilane gazociągami średniego ciśnienia PE160 z Wronowicach.
- budowa sieci gazowej średniego ciśnienia będzie realizowana etapami. W pierwszym etapie założono doprowadzenie gazu do centralnej dzielnicy miasta umożliwiającą gazyfikację kotłowni miejskich.

Powyższe dotyczy zarówno kotłowni małych jak i 12 kotłowni węglowych należących do MPEC i zasilających okoliczne osiedla mieszkaniowe zabudowy wielorodzinnej. Ze względu na wielkość i wyeksploatowanie (przeciętnie 20 lat) są bardzo uciążliwe dla środowiska i dlatego powinny być w pierwszej kolejności zgazyfikowane. W dalszych etapach gaz będzie doprowadzany sukcesywnie do odbiorców zlokalizowanych na terenie dzielnicy Kolumna i dalej na terenie całej gminy. Przewiduje się też doprowadzenie sieci gazowej do lotniska i dalej w stronę gminy Buczek.

Obecnie istniejąca stacja „Wiewiórczyn” posiada wydajność 6000 nm³/h i pracuje dla potrzeb miasta. Poprzez stację gaz przesyłany jest magistralami DN315/225 do centrum miasta. Docelowo zakłada się rozbudować stację do wydajności 16000 nm³/h. Jej rezerwy są wystarczające dla zasilenia wsi Wronowice.

Stacja „Wronowice” obecnie nie jest realizowana i najprawdopodobniej nie będzie budowana, jakkolwiek nadal jest rezerwowany teren pod tę stację. Brany jest natomiast pod uwagę wariant, w którym zasilanie w gaz ziemny Wronowic i dzielnicy Kolumna nastąpi ze stacji redukcyjnej „Wiewiórczyn”.

W związku z zakładaną sukcesywną likwidacją istniejących kotłowni węglowych będą budowane stacje redukcyjne II° dla potrzeb lokalnych kotłowni co i cwu odbiorców komunalnych, przemysłowych i usługowych.

Wydajność stacji oraz parametry sieci rozdzielczych istniejących i projektowanych na terenie miasta i gminy zapewniają dostawy gazu do planowanej w Studium urbanizacji terenów miejskich i wiejskich.

Polska Spółka Gazownictwa sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Łodzi przeprowadza gazyfikację głównie na podstawie złożonych wniosków o określenie warunków przyłączenia do sieci gazowej przez potencjalnych przyszłych odbiorców zainteresowanych poborem gazu. Złożone wnioski zostają następnie analizowane z uwzględnieniem kryterium opłacalności ekonomicznej inwestycji i na tej podstawie PSG sp. z o.o. podejmuje decyzję dotyczącą możliwości jej realizacji. Z planów rozwojowych PSG sp. z o.o. wśród inwestycji rozwojowych w gminie Łask należy wspomnieć o budowie sieci gazowej w kierunku Zelowa oraz planowanej rozbudowie sieci gazowej w miejscowości Łask – Kolumna.

Poprowadzenie przez gminę Łask gazociągu średniego ciśnienia w kierunku Buczku i Zelowa może być skorygowana, bowiem dystrybutor sieci gazowej zamierza zaopatrzyć w gaz gminy położone na południe od Łasku poprzez budowę gazociągów średniego ciśnienia.

Dla gazociągu wysokiego ciśnienia podstawowe odległości bezpieczne od obiektów terenowych należy wyznaczyć zgodnie z aktualnym Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie (Dz. U. poz. 640).

6.2.5. Elektroenergetyka

Miasto i gmina zasilane są w energię elektryczną z dwóch głównych stacji transformatorowo – rozdzielczych 110/15 kV: Łask – 1 i Łask – 2 zlokalizowanych na terenie miasta.

Rozwojowi gospodarczemu miasta sprzyjają:

W zakresie sieci WN:

- dobry stan techniczny głównych punktów zasilania 110/15 kV. Obydwa źródła dysponują rezerwami mocy, a stacja Łask – 2 posiada obecnie nową wewnętrzną rozdzielnię 15 kV,
- modernizacja stacji 110/15 kV Łask 1 zlokalizowanej przy ulicy Kolejowej w zakresie przebudowy rozdzielni 15 kV z napowietrznej na wewnętrzną, z możliwością przyłączenia większej ilości odbiorców i linii 15 kV,
- perspektywiczne plany rozwojowe zakładają rozbudowę stacji 110/15 kV Łask 1 i Łask 2 o dodatkowe stanowiska transformatorów 110/15 kV oraz związaną z tym rozbudowę rozdzielni 110 kV i 15 kV,
- stabilny i zapewniający wysoki poziom ciągłości dostawy energii układ zasilania głównych stacji 110/15 kV za pomocą dwóch odrębnych linii wysokiego napięcia 110 kV oraz brak potrzeby rozbudowy tych stacji dla znaczącego nawet w stosunku do obecnego, wzrostu zapotrzebowania na moc i energię elektryczną w zakresie sieci SN i NN,
- sieć dystrybucyjna średniego napięcia 15 kV składa się z dwóch systemów. Jeden z nich obsługuje miasto, a drugi pozostały obszar gminy.

Obydwa w/w systemy, zarówno miejski jak i terenowy, poddane zostały modernizacji, co oznacza, że w pełni zabezpieczają obecne i perspektywiczne zapotrzebowanie na moc i energię elektryczną. Niezależnie od powyższych czynników należy się liczyć z tym, iż planowany rozwój miasta i gminy będzie wymagał:

- budowy nowych linii dystrybucyjnych 15 kV, stacji transformatorowych 15/0,4 kV, lokalnych linii rozdzielczych niskiego napięcia oraz przyłączy do sieci elektroenergetycznej nowych odbiorców,
- przebudowy niektórych fragmentów istniejącej miejskiej sieci średniego i niskiego napięcia, zwłaszcza linii napowietrznych na linie kablowe m. in. dla usunięcia kolizji z planowanym zagospodarowaniem przestrzennym,
- kompleksowej modernizacji systemu niskich napięć w zakresie 220 i 380 V, polegającej na skróceniu zbyt długich lokalnych linii NN, w niektórych obszarach gminy. W tych rejonach zakłada się wzrost stopnia nasycenia stacjami 15/0,4 kV a w całej sieci sukcesywne wdrażanie nowoczesnych rozwiązań konstrukcyjnych tj: przewodów izolowanych, słupów wsporczych o wzmocnionej wytrzymałości mechanicznej oraz automatyki w sterowaniu pracą sieci w poszczególnych fragmentach ciągów liniowych.

Wzrost zapotrzebowania na energię elektryczną i moc związany z zakładaną urbanizacją miasta wymagać będzie docelowo rozbudowy sieci SN i NN w znacznym zakresie, na terenach planowanej w Studium zabudowy mieszkaniowej.

Ponadto na rozwiązania przestrzenne miasta i gminy będzie miało istotny wpływ projektowane lotnisko na terenie gminy Buczek, w bezpośrednim sąsiedztwie południowej granicy gminy Łask. Na terenie gminy znaczący docelowy wzrost mocy energii elektrycznej zakłada się przede wszystkim w Maurycy, gdzie przewiduje się m.in. rozwój funkcji przemysłowej, składowej i usługowej.

Dla linii napowietrznych 110 kV wyznacza się strefę ochronną w wymiarze maksymalnym uwzględniającym:

- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. (Dz. U. Nr 192, poz. 1883) w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów,
- rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 6 lutego 2003 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania robót budowlanych (Dz. U. Nr 47, poz. 401),
- Polskie Normy

Przez północno-wschodnią część gminy miał przebiegać – zgodnie z ustaleniami Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego – odcinek tranzytowej linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 400 kV. Jego przebiegu nie wniesiono na rysunek studium, bowiem operator sieci na piśmie potwierdził, że linia ta nie przebiega przez gminę Łask.

Wskazany został również teren przeznaczony pod lokalizację ogniw fotowoltaicznych o mocy powyżej 100 kV, na którym dopuszcza się realizację farmy słonecznej. W studium wskazuje się miejsce lokalizacji takiej inwestycji wraz ze strefą oddziaływania, która musi zamknąć się w granicach, do których inwestor posiada tytuł prawny. Ww tereny zlokalizowane są w miejscowości Aleksandrówek.

6.2.6. Zaopatrzenie w ciepło

Na terenie miasta i gminy nie funkcjonuje zorganizowana gospodarka ciepła. Zaopatrzenie w ciepło następuje z lokalnych źródeł ciepła – kotłowni lokalnych i przemysłowych oraz poprzez ogrzewanie indywidualne. Największa ilość lokalnych kotłowni występuje na terenie miasta Łask i dzielnicy Kolumna. Kotłownie lokalne zaspokajają potrzeby w zakresie centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej, natomiast kotłownie przemysłowe produkują ciepło głównie na potrzeby centralnego ogrzewania obiektów zakładowych oraz na potrzeby technologiczne zakładów. Kotłownie w większości opalane są węglem oraz koksem (w mieście Łask paliwo węglowe pokrywa 87% potrzeb ciepłych miasta, w gminie paliwo węglowe pokrywa 90% potrzeb). W „Projekcie założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe miasta i gminy Łask” dokonano inwentaryzacji kotłowni z podziałem na kotłownie o mocy > 1 MWt i kotłownie o mocy < 1 MWt.

Bariery i problemy:

- zadłużenie odbiorców,
- niska dynamika wzrostu zapotrzebowania na energię,
- stan własności sieci i obowiązków konserwacji trakcji (regulacje prawne),
- brak funduszy na modernizację i rozbudowę sieci.

Zadania do realizacji:

- zastosowanie technologii grzewczych pozwalających na zmianę obecnie stosowanego paliwa na przyjazne dla środowiska i energooszczędne;
- rozbudowa sieci ciepłowniczej;
- wymiana tradycyjnej sieci na preizolowaną;
- wymiana instalacji wewnętrznych CO i CW oraz wyposażenie w regulatory pogodowe, regulatory ciśnienia oraz liczniki indywidualnego zużycia energii cieplnej;
- docieplenie budynków;
- automatyka węzłów ciepłych;
- modernizacja indywidualnych kotłowni węglowych;
- likwidacja systemu ogrzewania piecami węglowymi w budynkach wielorodzinnych.

6.2.7. Gospodarka odpadami

Zasady dotyczące polityki gminy w zakresie gospodarki odpadami zostały określone w Planie gospodarki odpadami dla gminy Łask. Określono w tym opracowaniu między innymi zadania pozainwestycyjne i inwestycyjne w gospodarce odpadami dla gminy Łask w latach 2009-2016.

Zadania pozainwestycyjne dotyczą przede wszystkim:

- intensyfikacji działań organizacyjnych umożliwiających rozwój systemów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych z uwzględnieniem selektywnej zbiórki surowców wtórnych w systemie wielopojemnikowym lub dwupojemnikowym,
- organizacji zbiórki odpadów ulegających biodegradacji oraz odpadów niebezpiecznych, wielkogabarytowych, remontowo-budowlanych, elektrycznych i elektronicznych,
- organizacji systemu zbiórki, gromadzenia i transportu dla odpadów powstających w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw,
- organizacji zbiórki wyeksploatowanych pojazdów,
- monitoringu posiadaczy niebezpiecznych odpadów medycznych i weterynaryjnych w zakresie przestrzegania przepisów dotyczących gospodarki tymi odpadami,
- stosowania nowoczesnych technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów w sektorze gospodarczym,
- opracowania harmonogramu usuwania azbestu wraz z monitoringiem,
- edukacji ekologicznej mieszkańców miasta w zakresie wprowadzanego systemu gospodarki odpadami,
- edukacji ekologicznej wytwórców odpadów w zakresie prawidłowych sposobów postępowania z odpadami oraz ich obowiązków wynikających z obowiązujących uregulowań prawnych.

Zadania inwestycyjne obejmują przedsięwzięcia w zakresie budowy niezbędnego potencjału technicznego umożliwiającego w prawidłowy sposób prowadzenie procesów odzysku i unieszkodliwiania odpadów. Do zadań inwestycyjnych należą:

- budowa gminnego punktu zbiórki odpadów niebezpiecznych przy ul. Kolejowej (lokalizacja po wykonaniu odpowiednich analiz i badań),
- modernizacja spalarni odpadów medycznych przy szpitalu w Łasku,

- rekultywacja nielegalnych składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Orchowiu,
- likwidacja nielegalnych składowisk odpadów (tzw. „dzikich wysypisk”),
- strefę przylotniskową wskazuje się jako potencjalne tereny lokalizacji inwestycji związanych z gospodarką odpadami.
- budowa instalacji do zagospodarowania osadów ściekowych przy istniejącej oczyszczalni ścieków.

Realizacja celów i zadań zamierzonych w Planie gospodarki odpadami, szczególnie w zakresie selektywnej zbiórki odpadów, wymaga zaangażowania i świadomego podejścia mieszkańców (zarówno dzieci, młodzieży jak i osób dorosłych), a także działających na terenie gminy podmiotów gospodarczych – wytwórców odpadów. W tym celu przedstawiono program promocji i edukacji w zakresie gospodarki odpadami, który proponuje metody kształtowania społecznej świadomości ekologicznej.

6.2.8. Telekomunikacja i łączność publiczna

Strategicznym celem rozwoju telekomunikacji powinno być zbliżenie warunków funkcjonowania krajowego sektora telekomunikacji do warunków otwartego rynku telekomunikacyjnego. Jednym z najważniejszych zadań w tym zakresie jest zaprojektowanie i budowa w Polsce ISDN – zintegrowanej sieci usług cyfrowych, włączonej do sieci europejskiej i sieci globalnej. Należy więc kontynuować rozbudowę i modernizację sieci międzymiastowych światłowodowych i bezprzewodowych (radiowych), która swym zasięgiem powinna objąć wszystkie miasta i siedziby gmin. Zadania w tym zakresie mogą i powinny objąć również miasto i gminę Łask. Nie ustala się w niniejszym studium zakazów w zakresie lokalizacji obiektów telekomunikacji i łączności publicznej.

7. Obszary, na których będą rozmieszczone inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym

Dla nieokreślonego okresu funkcjonowania Studium wyznaczenie tych obszarów jest trudne i wręcz niecelowe. Lista takich inwestycji na najbliższy okres została sformułowana dla gminy Łask w Planie Rozwoju Lokalnego na lata 2009-2013 uchwalonym Uchwałą nr XXXIII/352/09 Rady Miejskiej w Łasku z dnia 13 maja 2009 r. oraz w Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy Łask na lata 2014-2023 uchwalonej uchwałą Nr XLVII/454/13 Rady Miejskiej w Łasku z dnia 18.12.2013 r.

W tych dokumentach w ramach ważniejszych inwestycji wyszczególniono między innymi:

- budowę i modernizację ulic miejskich i dróg gminnych,
- rozbudowę sieci kanalizacji sanitarnej w mieście i w gminie,
- rozbudowę sieci wodociągowej,
- systematyczną poprawę warunków funkcjonowania placówek oświatowych,
- budowa zbiornika małej retencji „Łask”.

Z uwagi na ilość i skalę obszarów lokalizacji inwestycji celu publicznego nie wprowadza się oznaczeń graficznych na rysunku Studium.

8. Obszary, na których będą rozmieszczone inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego i ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust.1 ustawy

Wprowadza się do tekstu Studium na podstawie ustaleń określonych w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego następujące obszary lokalizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym:

- Droga ekspresowa S-8;
- Linia kolejowa relacji Łódź Kaliska-Ostrów Wlkp. – modernizacja (podniesienie standardów, w tym modernizacja stacji);
- Drogi wojewódzkie Nr 473, Nr 481, Nr 482 i Nr 483 - modernizacja;
- Drogi powiatowe Nr 4906E, Nr 2300E, Nr 2321E, Nr 4912E, Nr 3706E, Nr 3301E - modernizacja;
- Linię wysokiego napięcia WN 110 kV;
- Instalacja do zagospodarowania osadów ściekowych

9. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary przestrzeni publicznej

W celu prawidłowego ukształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej terenów charakteryzujących się wyjątkowo niekorzystnym układem podziałów własnościowych, wprowadza się obowiązek przeprowadzenia na nich scaleń i nowych parcelacji. Granice tych obszarów wskazano na rysunku stanowiącym załącznik nr 2: Kierunki rozwoju przestrzennego.

W ramach gospodarowania przestrzenią, na terenie miasta przewiduje się lokalizację obiektu handlowego o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m². Wyznaczone obszary pod taką inwestycję zostały objęte

- miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w Łasku – teren Śródmieścia (uchwała Nr XXXV/343/13 Rady Miejskiej w Łasku z dnia 23 stycznia 2013 r.)
- zmianą miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w miejscowości Łask pomiędzy rzeką Grabią, drogą wojewódzką nr 482, a bocznicą kolejową (uchwała nr XLIII/425/13 Rady Miejskiej w Łasku z dnia 18 września 2013 r.).

Na terenie gminy Łask nie przewiduje się przeznaczenia innych terenów pod lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².

10. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne

Wśród terenów wyznaczonych w Studium, dla których zamierza się opracować miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego w trybie obowiązującej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, można wyróżnić następujące grupy:

1. Tereny zainwestowane – wymagające porządkowania, w tym określenia czytelnych reguł ich dalszego przekształcania bądź rozwoju w tym:
  - tereny zurbanizowane – wymagające ochrony ze względu na szczególne wartości przestrzenne i funkcjonalne np. Kolumna, Borszewice,
  - tereny o zaawansowanych procesach urbanizacji wymagające zahamowania dalszego, chaotycznego zagospodarowania i wykorzystania istniejących rezerw, np. Wiewiórczyn, Rokitnica, Wronowice,
  - tereny przeznaczone do dalszego rozwoju w powiązaniu z obszarami już zurbanizowanymi i w oparciu o istniejącą obsługę komunikacyjną oraz rozbudowę istniejących sieci infrastruktury technicznej: Wola Łaska, teren pomiędzy rzeką Grabią, bocznicą kolejową a drogą wojewódzką Nr 482.

2. Tereny przeznaczone do urbanizacji, dla których trzeba ustalić zasady przekształcania przestrzeni w porozumieniu z właścicielami nieruchomości wchodzącymi w skład tych terenów zgodnie z obowiązującym trybem sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w tym:
  - tereny dziś niezurbanizowane użytkowane jako uprawy polowe np. rejon Ostrowa,
  - tereny w części zurbanizowane przewidziane do całkowitej zmiany funkcji np.: rejon Maurycy (z ograniczeniem wynikającym z ustaleń wynikających z ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania od lotniska wojskowego oraz z ustaleń dla strefy przylotniskowej).
3. Tereny rezerwy inwestycyjnej dla celów produkcyjnych i produkcyjno - usługowych: Krzucz, Bałucz, Kopyść.
4. Tereny rezerwy inwestycyjnej dla celów mieszkaniowych i usługowych: Okup Wielki, Okup Mały, Zielęcice, Łask, Ostrów, Wronowice, Rokitnica.
5. Tereny konfliktowe: Rokitnica,

Jednocześnie dla terenu miasta i gminy dla obszarów przeznaczonych pod realizację celów publicznych oraz dla terenów zabudowy indywidualnej, w ramach sporządzania planów miejscowych, nastąpi wystąpienie z wnioskami o zgodę na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne.

11. Obszary lub obiekty, dla których wyznacza się w złożu filar ochronny

W granicach miasta i gminy Łask nie występują obszary złóż, dla których wyznacza się filar ochronny.

12. Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące dla nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie byłych hitlerowskich obozów zagłady

W granicach miasta i gminy Łask nie występują obszary pomników zagłady i ich strefy ochronne.

13. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

Na terenie gminy występują zdegradowane tereny po powierzchniowym wydobyciu surowców. Tereny te znajdują się w: Rokitnicy, Łopatkach, Okupie Wielkim, Borszewicach, Bałuczu. Rekultywacji wymagać będą tereny, które stanowią złoża kruszywa naturalnego i które są obecnie eksploatowane oraz takie, w których procedura przygotowująca złoża do eksploatacji jest w trakcie prowadzenia (Bałucz II).

Postuluje się rekultywację wyrobisk w kierunku leśnym i rolnym. Rekultywacja w innym kierunku niż rolno-leśna wymaga opracowania miejscowego planu na dany teren. W wyrobiskach o korzystnych stosunkach wodnych dopuszcza się zakładanie stawów rybnych.

14. Obszary zdegradowane

Obszary zdegradowane i obszary rewitalizacji zostały wyznaczone w Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Łask na lata 2016-2023. Obszary zdegradowane wyznaczono w miejscach koncentracji negatywnych zjawisk:

- 1) gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw,
- 2) środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska,
- 3) przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniającej się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych,
- 4) technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych

umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

W przeprowadzonym postępowaniu badawczym wyznaczono następujące jednostki pomocnicze gminy charakteryzujące się koncentracją negatywnych zjawisk: Łask, Kolumna, Borszewice, Gorczyn, Karszew, Okup Wielki, Orchów, Ostrów, Sięganów, Stryje Paskowe, Wiewiórczyn, Wola Łaska, Wola Stryjewska, Wronowice, Zielęcice. Wyznaczony ostatecznie obszar zdegradowany objął ich część zurbanizowaną. Obszary nie spełniające kryterium wystarczająco wysokiego stopnia zurbanizowania, zostały, wyłączone z diagnozy (obszary położone w północnej części gminy). Zaś, ze względu na fakt, iż część obszarów zurbanizowanych funkcjonuje w ramach więcej niż jednego sołectwa, obszary zdegradowane zostały powiększone o przestrzeń bezpośrednio z nimi związaną. Wytyczone granice obszarów zdegradowanych przedstawiono na załączniku graficznym do Studium.

Synteza wyników uzyskanych z przeprowadzonej diagnozy oraz badań ilościowych i jakościowych obecnej sytuacji w Gminie Łask, doprowadziły do wyodrębnienia obszaru rewitalizacji na terenie gminy, który cechuje się największą kumulacją negatywnych zjawisk i problemów, jak również znacznym potencjałem rozwojowym. Obok kryterium wysokiego stopnia degradacji przy wyborze obszaru rewitalizacji istotnym czynnikiem była identyfikacja możliwie szerokiego spektrum możliwości realizacji potencjalnych działań naprawczych, zarówno działań tak zwanych miękkich, jak i twardych, mogących także oddziaływać w jak najszerszym zasięgu, stwarzając realną możliwość kreowania pozytywnych zmian. Wyznaczono obszar rewitalizacji łącznej powierzchni 213,4 ha (tj. 1,5% powierzchni gminy), zamieszkałe przez 2 622 osób (tj. 9,5% populacji Gminy Łask). Składa się on z 7 podobszarów. Rozmieszczenie poszczególnych podobszarów rewitalizacji w układzie przestrzennym gminy przedstawiono na załączniku graficznym do Studium.

15. Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi

Obszary takie występują głównie w dolinie rzeki Grabi i obejmują fragmenty terenów zabudowanych w Łasku oraz we wsiach Okup Mały i Zielęcice. Występujące w dolinie rzeki Końskiej obszary zagrożenia powodziowego nie są zabudowane. W niniejszej zmianie studium nie wyznacza się nowych terenów położonych w granicach obszarów narażonych na powódzie.

Dnia 26 listopada 2007 r. weszła w życie Dyrektywa 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim, potocznie zwana Dyrektywą Powodziową. Nowelizacja ustawy Prawo wodne z dnia 18 marca 2011 r. dotyczyła między innymi transpozycji do polskiego systemu prawnego postanowień Dyrektywy Powodziowej, która dąży do zminimalizowania oraz właściwego zarządzania ryzykiem, jakie może stwarzać powódź dla ludzkiego zdrowia, środowiska, działalności gospodarczej i dziedzictwa kulturowego. Dyrektywa ta wymaga długoterminowego procesu planowania, który odbywać się będzie w trzech etapach. Państwa członkowskie zobligowane są do sporządzenia wstępnej oceny ryzyka powodziowego do grudnia 2011 roku, map zagrożenia i map ryzyka powodziowego do grudnia 2013 roku, oraz planów zarządzania ryzykiem powodziowym do grudnia 2015 roku. Zarówno projekt wstępnej oceny ryzyka powodziowego jak mapy zagrożenia powodziowego oraz mapy ryzyka powodziowego opracowany jest przez Centra Modelowania Powodziowego w konsultacji z Krajowym Zarządem Gospodarki Wodnej w Warszawie. Następnie mapy te zostaną przez Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej przekazane właściwym organom samorządowym celem uwzględnienia wyznaczonych obszarów w opracowaniach planistycznych.

W niniejszym studium zasięg obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi wyznaczony został na podstawie materiałów pochodzących z lat 90. opracowanych dla rzek byłego województwa sieradzkiego.

Obszary te należy bezwzględnie chronić przed zabudową poprzez formułowanie na nich generalnie zakazu zabudowy w planach miejscowych, a tam gdzie nie ma pokrycia planami – odmawiać ustalenia warunków zabudowy. Odstępstwa od tej zasady mogą dotyczyć tylko inwestycji, których dopuszczenie ze względu na niebezpieczeństwo utrudniania ochrony przed powodzią winno być poprzedzone decyzją zwalniającą z zakazu wydaną przez Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej oraz decyzją zwolnienia z zakazu wydaną przez Marszałka Województwa Łódzkiego, dla robót i wykonywania obiektów w pasie 50 m od strony odpowietrznej wałów z uwagi na ich bezpieczeństwo.

Istniejąca zabudowa położona w granicach obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi powinna być docelowo zabezpieczana poprzez stosowanie odpowiednich rozwiązań budowlanych zgodnie z przepisami odrębnymi.

16. Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych

W granicach gminy Łask występują cztery tereny zamknięte niezbędne dla obronności państwa. Są to:

- tereny PKP;
- .bocznica kolejowa
- posterunek radarowy we Wronowicach;
- 32 Baza Lotnicza w Łasku;

Dla lotniska wojskowego 32 Bazy Lotniczej w Łasku wyznacza się **obszar oddziaływania (strefę bezpieczeństwa) od składu bojowych środków lotniczych** zgodnie z rysunkiem Studium (obszar o promieniu 600 m). W strefie tej znajdują się 4 budynki mieszkalne wraz z towarzyszącymi im budynkami garażowo-gospodarczymi.

W celu wyeliminowania zagrożenia dla wymienionych obiektów mieszkalnych należy od strony istniejącego źródła zagrożenia wykonać wzmocnienie istniejących ścian i zewnętrznych elementów budynku do uzyskania odporności budynków na działanie fali uderzeniowej o sile 10 kPa.

Zmniejszenie obszaru oddziaływania od prognozowanej fali uderzeniowej jest możliwe przez utworzenie dodatkowego pasa ochronnego przed obiektem w postaci naturalnej przegrody z drzew (dolesienie).

Pozostałe ustalenia dotyczące stref ochronnych od lotniska oraz posterunku radarowego we Wronowicach są zawarte w rozdziale IV.2.6. Granice stref są wniesione na rysunek studium.

Teren zamknięty obejmujący obszar kolejowy nie ma ustanowionej strefy ochronnej.

17. Obszary przestrzeni publicznej

Jako obszary przestrzeni publicznej uznaje się:

- Plac 11 Listopada w Łasku,
- Plac Dąbrowskiego oraz teren Kolegiaty pomiędzy ulicami Warszawską i T. Kościuszki w Łasku,
- Plac Szarych Szeregów w Kolumnie,
- skwery i tereny zielone,
- park miejski,
- parki wiejskie,
- dworzec i przystanki PKP wraz z przylegającymi do nich placami,
- cmentarze,
- centrum sportu i rekreacji wraz z kąpieliskami.

Ponadto wyznacza się przestrzeń publiczną zgodnie z załącznikiem nr 2 do Uchwały Rady Miejskiej w Łasku Nr XXIX/404/05 z dnia 26 października 2005 r. w miejscowościach Kolonia Bałucz i Bałucz – są to główne ciągi komunikacyjne, centrum miejscowości, działki z obiektami użyteczności publicznej, w tym tereny szkolne i boiska sportowych, a także część terenów zielonych.

18. Zabezpieczenie warunków obronności i obrony cywilnej

Zasady regulujące warunki obronności i obrony cywilnej zawarte są m.in. w ustawie z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony RP oraz w przepisach szczególnych:

- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 lipca 2003 r. w sprawie obiektów szczególnie ważnych dla bezpieczeństwa i obronności państwa oraz ich szczególnej ochrony (Dz. U. z 2003 r. Nr 116, poz. 1090);
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 7 maja 2004 r. w sprawie sposobu uwzględnienia w zagospodarowaniu przestrzennym potrzeb obronności i bezpieczeństwa państwa (Dz. U. z 2004 r. Nr 125, poz. 1309).

Na podstawie w/w przepisów w Studium ustala się następujące zasady:

- 1) Istniejący i rozbudowywany system zaopatrzenia w wodę pitną należy wykorzystać także w sytuacji szczególnej, poprzez zasilanie ujęć wody pitnej w energię elektryczną z przewodnych zespołów prądotwórczych.
- 2) W ramach istniejącej i rozbudowywanej sieci wodociągowej zapewnić hydranty naziemne oraz zapewnić niezbędną łączność z możliwością wykorzystywania tych elementów w sytuacji szczególnej i dla celów p.poż. Na magistralnych przewodach wodociągowych w pobliżu dużych obiektów produkcyjno-magazynowych należy stosować hydranty przeciwpożarowe.
- 3) Zapewnić drożności głównych i najważniejszych szlaków komunikacyjnych;
- 4) Obszary wolne od zabudowy w przypadkach szczególnych winne być wykorzystane w celu ewakuacji ludności bądź przekazane pod budowę doraźnych budowli ochronnych;
- 5) Zapewnić możliwość dojazdu do zbiorników wodnych i wód płynących dla poboru wody przez specjalistyczny sprzęt w sytuacji zagrożenia,
- 6) Zachować strefy ochronne wzdłuż budowanej drogi ekspresowej S-8, z możliwością wykorzystania tych obszarów dla urządzenia stosownej zieleni i lokalizacji niezbędnej infrastruktury podziemnej,
- 7) Wyznaczyć odcinki dróg gdzie możliwa będzie lokalizacja parkingów dla pojazdów przewożących materiały niebezpieczne,
- 8) Podjąć stosowne działania w zakresie racjonalnej i oszczędnej eksploatacji zasobów wód głębinowych, z uwzględnieniem systemowego odprowadzania ścieków sanitarnych z terenów zabudowanych,
- 9) Istniejące oraz projektowane ujęcia wody pitnej powinny być objęte ochroną sanitarną uwzględniającą ochronę przed opadem promieniotwórczym i skażeniem chemicznym;
- 10) Zapewnić zaopatrzenie w wodę do zewnętrznego gaszenia pożaru, przy pomocy sieci hydrantowej z hydrantami zewnętrznymi nadziemnymi,
- 11) Sieci wodociągowe przeciwpożarowe na terenach miejscowości powinny być budowane jako sieci obwodowe.

Zapewnić możliwość działania w przypadku wystąpienia na terenach wskazanych w Studium jako zagrożone powodzią w dolinie rzek Grabi i Końskiej.

V. WPŁYW UWARUNKOWAŃ, O KTÓRYCH MOWA W ART. 10 UST.1 USTAWY, NA USTALENIE KIERUNKÓW I ZASAD ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY, O KTÓRYCH MOWA W ART. 10 UST. 2 USTAWY

Koncepcję rozwoju miasta i gminy Łask określoną w niniejszym studium opracowano na podstawie uwarunkowań o zakresie problemowym wyczerpującym zagadnienia wyszczególnione w art. 10 ust.1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Przeanalizowano uwarunkowania przyrodniczo-ekologiczne, kulturowe, lokalne i zewnętrzne powiązania komunikacyjne, elementy infrastruktury technicznej i społeczno-gospodarczej, a także zamierzenia regionalnych organów administracji publicznej i wskazania władz samorządu lokalnego.

Generalnie, jako zasadę naczelną przyjęto ochronę i rozwój oraz przekształcenia i intensyfikację istniejących procesów i zjawisk. Rozproszenie terenów przeznaczonych do zabudowy na obszarze gminy, głównie o funkcjach osadnictwa wiejskiego o niskiej intensywności z udziałem części południowo-wschodniej rekreacji indywidualnej nakazuje przyjąć dążenie do ich koncentracji i tworzenia zwartych przestrzennie zespołów tej zabudowy z obowiązkiem ich sukcesywnego wyposażania w urządzenia infrastruktury technicznej. Jest to proces bardzo odległy w czasie, ale musi być procesem celowym i podporządkowanym określonym zasadom. Dlatego też należy stopniowo, ale konsekwentnie obejmować planami miejscowymi kolejne tereny, bilansując jednocześnie potrzeby w zakresie uzbrojenia i budowy dróg dojazdowych. Miasto Łask z kolei, o historycznym rodowodzie i z zachowanymi elementami układu urbanistycznego podlegać winno systematycznej rewitalizacji i starannej odnowie, z udziałem wielorodzinnej i jednorodzinnej zabudowy w częściach wskazanych w studium jako kierunki rozwoju. Szczególne szanse należy przypisać lokalizacji w Łasku funkcji zaplecza obsługi lotniska wojskowego-ważnego obiektu o strategicznym znaczeniu w strukturach NATO. Kolumna – ta specyficzna dzielnica miasta Łask o zabudowie wkomponowanej w kompleksy

leśne – winna kontynuować rozwój oparty o rygorystyczne zasady ochrony układu urbanistycznego i wzorce istniejącej zabudowy. Sporządzenie planu miejscowego jest tu niezwykle pożądane i pilne.

Z uwagi na położenie gminy nad rzeką Grabią i jej dopływami, której dolinę proponuje się uznać jako obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Grabia PLH100021 zagospodarowanie sąsiedztwa doliny musi uwzględniać ograniczenia wynikające z obowiązku ochrony przyrodniczej terenu naturalnego. Dla gminy założono, że dotychczasowe ukształtowane tereny osadnictwa wiejskiego będą stopniowo przekształcać się w ciągi zabudowy nierolniczej z udziałem zabudowy mieszkaniowo-usługowej lub rekreacji indywidualnej na własnych działkach. Centrum gminy, jakie stanowi miasto Łask, wykorzysta zaś szansę rozwoju w drodze lokowania tu różnych form obsługi tej rekreacji. Postawiono więc głównie na rozwój wielofunkcyjny miasta, w którym w połączeniu z ochroną istniejących walorów przyrodniczych będzie można mieszkać, pracować i wypoczywać w możliwie najlepszych warunkach środowiskowych.

VI. POLITYKA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA

Sporządzenie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy jest niezbędnym ogniwem procesu planowania przestrzennego, który ustawowo jest procesem ciągłym. Studium, jako etap poprzedzający plany miejscowe, wskazuje pełen zakres możliwości przedsięwzięć planistycznych oraz realizacji idei i zamierzeń rozwoju, lub ograniczeń czy ochrony, w bliskiej i dalszej perspektywie czasowej.

Opracowanie jest kierowane zasadami zrównoważonego rozwoju i spełnia podstawowe jego kryteria:

- cele społeczne realizowane przez takie kształtowanie struktur przestrzennych, aby umożliwić społeczeństwu stopniowe osiągnięcie poprawy jakości życia, poprzez proporcjonalne rozmieszczenie ludności w stosunku do miejsc pracy i układów osadniczych, zachowanie prawidłowych relacji funkcjonalno-przestrzennych między ośrodkami zamieszkania, pracy, odpoczynku, usług i administracji, wskazanie korzystnego techniczno-przestrzennego standardu środowiska człowieka, kształtowanie środowiska przestrzennego kreującego nowe jakościowo potrzeby i wartości społeczne;
- cele kulturowe osiągnięte przez takie kształtowanie struktur przestrzennych, które chronią istniejące dziedzictwo kulturowe przed zniszczeniem lub dewastacją, poprzez powiązanie obiektów historycznych z krajobrazem naturalnym i wkomponowanie ich we współczesne struktury funkcjonalno-przestrzenne oraz poprzez tworzenie nowych istotnych wartości kulturowych;
- cele ekologiczne osiągnięte przez kształtowanie struktur przestrzennych oddziałujących hamująco na dewastację środowiska i tworzących warunki umożliwiające jego aktywną ochronę poprzez zgodność charakteru i struktury zagospodarowania przestrzennego z cechami i walorami środowiska przyrodniczego, zgodność intensywności zagospodarowania z naturalną chłonnością środowiska oraz jego odpornością na zniszczenia, eksponowanie wartości krajobrazowych i ich harmonijne łączenie z zagospodarowaniem, tworzenie warunków zapewniających ochronę unikatowych wartości środowiska oraz umożliwiających odzyskanie utraconej równowagi ekologicznej;
- cele ekonomiczne osiągnięte przez kształtowanie struktur przestrzennych tworzących warunki wzrostu efektywności gospodarowania poprzez racjonalne wykorzystanie zasobów przyrodniczych i istniejącego majątku, kształtowanie elastycznych struktur przestrzennych, podatnych na dalszy rozwój, kształtowanie warunków przestrzennych tworzących korzystne procesy, kształtowanie układów przestrzennych, których struktura zwiększa sprawność i niezawodność funkcjonowania.

To nowoczesne (współczesne i przyszłościowe) kształtowanie ładu integralnego jest najistotniejszym warunkiem prawidłowego rozwoju miasta i gminy.

W wyniku przeprowadzonych analiz i studiów dokonano waloryzacji obszaru i określono politykę funkcjonalno-przestrzenną miasta i gminy - w pełni czytelną po zapoznaniu się z rysunkiem studium (plansza „Kierunki polityki przestrzennej”), gdzie przedstawiono lokalizację poszczególnych obszarów.

W przedstawionej na rysunku studium legendzie pokazano oznaczenia poszczególnych terenów oraz przypisane im funkcje. Przypisane danemu terenowi różne funkcje zostaną

wyodrębnione w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego z wymaganą w tych opracowaniach precyzją i stopniem uszczegółowienia.

Wszelkie działania przestrzenne na obszarach nie objętych tzw. obowiązkiem sporządzenia planu, wymagają również wyprzedzających działań planistycznych obejmujących obowiązkowo obszar docelowy wraz ze strefą kontekstu przestrzennego.

W oparciu o uwarunkowania w pełnym zakresie problemowym, tzn. przestrzenno-historycznym, z uwzględnieniem cech szczególnych miejsca i jego tożsamości, przyrodniczo-ekologicznym, komunikacyjnym zarówno jako system lokalny, jak i w powiązaniach zewnętrznych, infrastruktury technicznej oraz infrastruktury społeczno-gospodarczej, a także według zamierzeń organów nadrzędnych oraz wskazań władz samorządu lokalnego zaproponowano koncepcję rozwoju miasta i gminy. Koncepcja ta określa cele społeczne, kulturowe, ekologiczne i ekonomiczne, wskazuje kierunki rozwoju gminy na czas najbliższy i dla dalszej perspektywy czasowej.

Generalnie, za zasadę przyjmuje się ochronę i rozwój oraz przekształcenia i intensyfikację istniejących walorów i zjawisk.

Rozproszona struktura osadnicza nakazuje dążenie do koncentracji i komasacji terenów zabudowanych. Będzie to proces bardzo odległy w czasie, ale musi być celowy.

Jako wartości rozwojowo-przekształcające wprowadza się stopniowe przekształcanie rozproszonej zabudowy zagrodowej, różne formy aktywności gospodarczej wspomagające rozwój społeczno-gospodarczy oraz uaktywnienie gospodarcze potencjalnych obszarów obsługujących komunikację.

Realizacja zadań powinna obejmować różne perspektywy czasowe, niejednokrotnie determinowane czynnikami będącymi poza Samorządem Gminy, ale przede wszystkim procesy rozwojowe powinny być sukcesywne i celowe.

Koncepcja zawarta w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Łask” wskazuje na możliwość większej aktywności gospodarczej, dostosowanej do zmiennych uwarunkowań i potrzeb, a jednocześnie chroni i rozwija istniejące walory przyrodniczo-kulturowe i wskazuje możliwość lepszych warunków życia jej mieszkańców, oraz podnoszenia rangi gminy w strukturze województwa.

VII. INTERPRETACJA ZAPISÓW USTALEŃ STUDIUM

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 778) studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nie jest aktem prawa miejscowego, lecz jedynie dokumentem określającym politykę przestrzenną gminy. Jednocześnie ustalenia zawarte w studium są wiążące dla organów gminy sporządzających plany miejscowe. Ustalenia zawarte w elaboracie Studium, zarówno w części tekstowej, jak i na rysunkach wyrażają kierunki polityki przestrzennej gminy, które nie są jednak ścisłymi przesądzeniami o granicach zainwestowania i użytkowaniu terenów.

W Studium przedstawiono zgeneralizowany obraz użytkowania terenów wiejskich i miejskich, to znaczy, że określone na rysunkach przeznaczenie terenów oznacza funkcję dominującą, a nie wyłączną. Może i musi być uzupełnione innymi funkcjami, które jednak nie mogą być przeciwstawiane funkcji dominującej i pogarszać warunki koegzystencji.

Określenia:

- tereny zabudowy mieszkaniowo – usługowej o wysokiej intensywności,
- tereny zabudowy mieszkaniowo – usługowej o niskiej intensywności,
- tereny zabudowy mieszkaniowo – usługowej na terenach leśnych,
- tereny zabudowy przemysłowo – usługowej,
- tereny zabudowy mieszkaniowo – usługowej na terenach wiejskich,

dotyczą dominujących rodzajów zabudowy. Na terenach tych mogą być lokalizowane inne funkcje niewchodzące w kolizję lub w konflikt z funkcją podstawową. Każda działalność, z wyłączeniem inwestycji realizujących cele publiczne, w tym telekomunikacji i łączności publicznej, nie może swoją uciążliwością wykraczać poza granice użytkowanej działki.

Ostateczne ustalenia granic terenów przeznaczonych do zabudowy będą dokonywane w ramach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Dla ustalenia linii rozgraniczających ulic miejskich istnieje potrzeba wykonywania opracowań określanych mianem „korytarzy komunikacyjnych”.

Opracowania te powinny uwzględniać zarówno podane w Studium klasy ulic, ilość pasów ruchu, jak i warunki lokalizacji urządzeń komunalnych, a także zakres niezbędnych ingerencji w istniejące zainwestowanie obrzeży trasy i sposób ich zagospodarowania z uwzględnieniem elementów ochrony ekologicznej. Ustala się ponadto, że Studium stanowić będzie podstawę niezbędnej aktualizacji programów infrastruktury technicznej miasta.

VIII. UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ I SYNTEZA USTALEŃ ZMIANY STUDIUM

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy to opracowanie strategiczne dla rozwoju przestrzennego miasta i gminy Łask. Mimo, że nie ma ono rangi prawa miejscowego, to jednak stanowi oś systemu planowania przestrzennego na poziomie gminy.

W opracowanym dokumencie znalazły się informacje wynikające z:

- rozpoznania aktualnej sytuacji gminy, istniejących uwarunkowań oraz problemów związanych z jej rozwojem,
- sformułowania kierunków rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy, a także podstawowych zasad polityki przestrzennej i zasad ochrony interesu publicznego,
- stworzenie podstaw do koordynacji sporządzania planów miejscowych i wydawania decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego wydawanych w przypadku braku planów miejscowych,
- integrowanie polityki przestrzennej państwa z interesami gminy, a także wpływanie na formułowanie zadań rządowych, wojewódzkich i powiatowych, związanych z priorytetami rozwoju gminy,
- zbiorów informacji stwarzających warunki dla marketingu przestrzennych walorów gminy w celu lokowania tu działalności związanej z preferowanymi formami aktywności gospodarczej i społecznej,
- promocji walorów i możliwości inwestycyjnych gminy.

Podczas kolejnych etapów opracowania analizie poddane zostały istniejące opracowania planistyczne i inne branżowe, wydane decyzje o pozwoleniu na budowę, wydane decyzje o warunkach zabudowy, wydane decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz wnioski złożone przez zainteresowanych. W ten sposób określone zostały potrzeby i aspiracje społeczeństwa, władz i przedsiębiorców, a także zjawiska wpływające na samą przestrzeń gminy. Ocenione zostały:

- stan środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- stan i faktyczne wyposażenie w infrastrukturę techniczną, transportową i społeczną,
- potencjał demograficzny,
- potencjał ekonomiczny i gospodarczy gminy,
- sytuacja na rynku pracy oraz problemy związane z bezrobociem.

Zebrane informacje posłużyły do ich analizy pod kątem możliwości przestrzennego kształtowania gminy. Wyniki przeprowadzonych badań stanowią bazę do określenia kierunków rozwoju gminy oraz rozpoznania jej predyspozycji i możliwości z uwzględnieniem zasad ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego. Zaproponowane nowe tereny inwestycyjne w pełni wystarczają na zabezpieczenie potrzeb gminy w zakresie terenów budownictwa mieszkaniowego, działalności usługowej i gospodarczej na najbliższy okres, przy jednoczesnym zachowaniu w stanie nienaruszonym walorów środowiska. W studium znalazły się także wytyczne dotyczące zagospodarowania terenów rolnych i leśnych w taki sposób, aby nie uległy one nadmiernej degradacji.

Realizacja ustaleń studium, wynikająca z przeprowadzonych analiz opiera się przede wszystkim na:

- stymulowaniu rozwoju gminy,
- inspirowaniu i realizowaniu programów zmierzających do poprawy jakości życia mieszkańców,
- udziale samorządu gminy w procesie opracowywania, uchwalania, aktualizacji i oceny realizacji,
- tworzeniu infrastruktury dla istniejących i planowanych inwestycji,
- zapewnieniu współdziałania samorządu gminy z samorządem powiatowym i wojewódzkim odnośnie prowadzonych analiz i studiów z zakresu zagospodarowania przestrzennego powiatu, zagadnień jego rozwoju, styków pomiędzy gminą a gminami sąsiednimi,
- analizie i kontrolowaniu stopnia wykorzystania gruntów.

Z przeprowadzonych analiz wynika, że dotychczasowe kierunki rozwoju i istniejące funkcje gminy mogą być kontynuowane, pod warunkiem zwrócenia większej uwagi na zrównoważony rozwój

wszystkich z nich oraz na aktywizację mniej znaczących dotychczas funkcji, do takiego stopnia aby stały się czynnikami napędzającymi rozwój gminy Łask.

IX. OBJAŚNIENIE ZMIAN W NOWYM OPRACOWANIU W STOSUNKU DO POPRZEDNIEJ EDYCJI STUDIUM

Rada Miejska w Łasku Uchwałą Nr XVI/166/2000 z dnia 29 marca 2000 r. przyjęła pierwszą edycję „*Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Łask*”.

Drugą edycję „*Studium....*” Rada Miejska w Łasku przyjęła uchwałą Nr XVIII/137/2008 z dnia 06 lutego 2008 r.

W dniu 02 marca 2011 r. Rada Miejska w Łasku Uchwałą Nr V/42/11 wyraziła wolę sporządzenia kolejnej zmiany studium. Zgodnie z w/w uchwałą zakres opracowania zmiany studium, opisanej w uchwale jako zmiana Nr 2, dotyczyła terenów położonych w miejscowościach Orchów i Wola Bałucka, na których zewnętrzny inwestor zamierza wybudować zespół elektrowni wiatrowych.

W dniu 29 czerwca 2011 r. Rada Miejska w Łasku podjęła uchwałę Nr IX/115/11 w sprawie przystąpienia do sporządzania zmiany Nr 3 studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Łask. Zgodnie z w/w uchwałą zakres przestrzenny zmiany studium objął teren w granicach miasta Łask, fragment 13 obrębu geodezyjnego, w którym zmieniono przeznaczenie terenu z przemysłowego na usługowy.

W dniu 30 listopada 2011 r. Rada Miejska w Łasku podjęła kolejną uchwałę Nr XVIII/155/11 w sprawie przystąpienia do sporządzania zmiany Nr 4 studium. Zgodnie z w/w uchwałą zakres przestrzenny tej zmiany studium objął teren w granicach obrębu geodezyjnego Bałucz, gdzie zmieniono przeznaczenie terenu pod eksploatację surowców (kruszywo).

W dniu 18 czerwca 2013 r. Rada Miejska w Łasku podjęła Uchwałę Nr XXXIX/410/13 w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Nr 6 studium. Zgodnie z w/w uchwałą zakres przestrzenny tej zmiany studium objął teren w granicach obrębu geodezyjnego Aleksandrówek, gdzie zmieniono przeznaczenie terenu pod eksploatację surowców (kruszywo) oraz pod tereny produkcyjne.

W poprzedniej edycji studium zawarte były wszystkie ww. zmiany określone w załącznikach graficznych do w/w uchwał Rady Miejskiej w Łasku. O podjęciu przez Radę Miejską w Łasku uchwały w sprawie przystąpienia do częściowych, zmian studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Łask zawiadomiono w prasie, w Internecie i na tablicach ogłoszeń oraz wystąpieniami na piśmie do wszystkich instytucji i organów administracji publicznej ogłaszając jednocześnie o możliwości wnoszenia wniosków do zmiany studium.

W dniu 27 maja 2015 r. Rada Miejska w Łasku podjęła Uchwałę Nr VIII/63/2015 w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Łask. Projekt niniejszej edycji Studium dostosowuje zapisy do aktualnych wymogów ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu (Dz. U. z 2016 r. poz.778). Uaktualniono także na rysunku jak i w tekście Studium część dotyczącą uwarunkowań. Analizując wprowadzone zmiany należy uznać że ich skala w porównaniu do poprzedniej wersji jest niewielka. Główne zmiany wprowadzone do przedmiotowego dokumentu dotyczą:

- drogi ekspresowej S8, która w poprzedniej edycji studium wskazana była jako „projektowana” wraz ze strefą uciążliwości akustycznej;
- wskazania nowych terenów zabudowy produkcyjnej, magazynowej i produkcyjno- usługowej w obrębie Teodory w sąsiedztwie ww. drogi ekspresowej;
- powiększenie terenów zabudowy produkcyjnej, magazynowej i produkcyjno- usługowej oraz terenów usług w obrębie Nr 9 na terenie miasta Łask (Wiewiórczyn, rejon dworca PKP);
- na rysunku studium wykluczono niezainwestowane tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową znajdujące się w strefie ograniczonego użytkowania od lotniska (strefa A) oraz odprojektowanych elektrowni wiatrowych;
- naniesiono obszary szczególnego zagrożenia powodzią (p=10%, p=1%) oraz obszary zagrożone powodzią (p=0,2%);
- korektę w stosunku do poprzedniej edycji studium terenów przeznaczonych pod nową zabudowę w związku z ww. obszarami (wyłączenie z zabudowy);

- aktualizację udokumentowanych złóż surowców naturalnych, terenów górniczych oraz terenów do rekultywacji w związku z zakończeniem eksploatacji surowców;
- wyznaczenie obszarów zdegradowanych oraz wymagających rewitalizacji na terenie gminy;
- usunięcie części terenów dopuszczających lokalizację elektrowni wiatrowych wraz z maksymalną dopuszczalną strefą oddziaływania;
- poszerzenia strefy możliwej lokalizacji zabudowy mieszkaniowo-usługowej na terenach leśnych w miejscowości Kolumna;
- zmiany w zakresie kategorii dróg publicznych;
- utworzenie obszaru ograniczonego użytkowania od lotniska wojskowego Łask podjętą uchwałą nr 1165/16 Zarządu Województwa Łódzkiego z dnia 28 września 2016r.